ANGLO-BELCICA.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

In

THREE PARTS.

Containing

The Exacteſt Grammar-Rulers, moſt Uſeful Diſcourſes and Letters, with a Copious *Vocabular*, fitted to the Capacities of all ſorts of Perſons.

Being a Work brought to greater perfection then any ever formerly extant; Whereby men may, with a little pains, ſpeedily attain to the compleat knowledge of both the Languages.

BY

Doctor EDWARD RICHARDSON.

The Second Edition, amended and enlarged with a great many new and choiſe Dialogues.

At AMSTERDAM,

By the Widdow of STEVEN SWART, Bookſeller, on the Weſtſide of the Exchange, in the Crowned Bible.

1689.

With Priviledge for 15 years.

ANGLO-BELGICA.

The ENGLISH

And

NETHERDUTCH

ACADEMY.

---

d'ENGELSCHE

En

NEDERDUYTSCHE

ACADEMY.

C G F.
1691.

ANGLO-BELCICA.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

In

THREE PARTS.

Containing

The Exacteſt Grammar-Rulers, moſt Uſeful Diſcourſes and Letters, with a Copious *Vocabular*, fitted to the Capacities of all ſorts of Perſons.

Being a Work brought to greater perfection then any ever formerly extant; Whereby men may, with a little pains, ſpeedily attain to the compleat knowledge of both the Languages.

BY

Doctor EDWARD RICHARDSON.

The Second Edition, amended and enlarged with a great many new and choiſe Dialognes.

At AMSTERDAM,

By the Widdow of STEVEN SWART, Bookſeller, on the Weſtſide of the Exchange, in the Crowned Bible.

1689.

With Priviledge for 15 years.

ANGLO-BELGICA.

d'Engelsche en Nederduytsche

ACADEMY.

In

DRIE DEELEN.

Behelzende

De Naaukeurighste Grammaticale Regelen, Aller-nuttelijkste Discoursen en Brieven, met een Bondig *Woorden-boek*, bequaam gemaakt tot het begrijp van allerley soort van Menschen.

Zijnde een Werk tot grooter perfectie gebracht als eenige oyt te vooren geweest is: Waar door men / met weynigh moeyten / spoedigljk tot de volkomen kennisse van beyde de Talen geraken kan.

Door Dr. EDWARD RICHARDSON.

De Tweede Druk, verbeterd, en vermeerderd met veele nieuwe en treffelyke t'Zamenspreekingen.

t'AMSTERDAM,

By de Weduwe van STEVEN SWART, Boekverkoopster, aan de Westzyde van de Beurs, in de Gekroonde Bybel, 1689.

Met Privilegie voor 15. jaaren.

439.3
R39a
1689

PRIVILEGIE.

DE Staaten van Hollandt ende West-Vrieslandt, doen te weten: Alsoo ons vertoont is by *Steven Swart*, Borger en Boekverkooper tot Amsterdam, dat hy Suppliant tot sijne groote kosten hadde doen drukken, en soo verre gebracht, dat hy Suppliant soude konnen uytgeven en verkoopen, seeker Boek, geintituleert *Anglo-Belgica*, d'Engelsche en Nederduytsche Academy, in drie deelen, behelsende de naukeurige Grammaticale Regulen, allernuttelijkste Discoursen en Brieven, met een bondig Woorden-boek, bequaam gemaakt tot het begrijp van allerley soort van menschen, zijnde een werk tot onvergelijkelijk grooter perfectie gebracht als eenig oyt te voren was geweest, waar door men met weynig moeyte spoedighlijk tot beyde de Taalen, een Engelschman van de Nederduytsche, en een Nederlander van de Engelsche geraken konde, met naukeurige opmerkinge, vlijt en naerstigheyt opgestelt door Doctor *Edward Richardson*, ervare liefhebber en grondigh kender der beyder voorsz. Taalen; als ons uyt het geëxhibeerde Exemplaar konde consteeren. Welke voorsz. Boeck Luyden van alle Staat en conditie, en wel voornamentlijk de commercierende Ingesetenen beyder Landen sonderling konde te nut komen, en dat hy Suppliant bedugt was, dat het genot van de gehoopte vruchten van de gemelde Autheurs

goeden

goeden yver, van ſijn gedaan verſchot, en aengewende arbeydt en ſorgvuldigheit, door nadrukken, mocht komen verydelt te worden: weshalven verſocht hy Suppliant onderdaniglijk, het ons geliefde hem gunſtiglijk te verleenen Octroy, waar by hem geaccordeert wierde, alleen, met ſecluſie van allen anderen, 't meergemelde Boek binnen ons ſouverain reſort voor den tijd van vijftien jaaren, te mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkoopen, en een yeder wel ſcherpelijk verboden mochte worden 't ſelve Boeck in 't geheel ofte deel in eenigerley formaet na te drukken, te doen nadrukken, uyt te geven, ofte verkoopen, of elders nagedrukt in onſen lande in te brengen, ofte te verkoopen, op verbeurte van alle de nagedrukte, ingebrachte, ofte verkochte exemplaaren, en een boete van driehondert Carolus guldens, een derde van de voorſz. verbeurde Boeken en boeten te bekeeren ten profijte van den Officier der plaatſe, 't tweede van de Armen, daar het quame te gebeuren, en 't reſterende derde ten behoeve van den Suppliant. Soo Is't, dat Wy deſelve, en 't verſoek voorſz. overgemerkt hebbende, en genegen weſende ter bede van den Suppliant, uyt onſe rechte wetenſchap, ſouveraine macht en authoriteit, den Suppl. geconſenteert, geaccordeert en geoctroieert hebben, conſenteeren, accordeeren en octroieeren mits deſen, dat hy geduyrende de tijd van vijftien eerſt achter-

26 Mar. 42 Harman

307730

een-volgende jaaren, het voorſz. Boek, genaamt *Anglo-Belgica*, &c. binnen den voorſz. onſen Lande alleen ſal mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkoopen; verbiedende daarom allen en een iegelijk, het ſelve Boek in 't geheel ofte deel na te drukken, ofte doen na-drukken, ofte verkoopen, op verbeurte van alle de nagedrukte, ingebrachte, of verkochte exemplaren, ende een boete van drie hondert Carol. gulden daar-en-boven te verbeuren, t'applicceeren een derde part voor den Officier die de calange doen ſal, een derde part voor den Armen der plaatſe daar't caſus voorvallen ſal, ende 't reſteerende derde part voor den Suppliant. Alles in dien verſtande, dat wy den Suppliant met deſen Octroye willende gratificeeren tot verhoeding van ſijne ſchade door 't nadrukken van 't voorſz. Boeck, daar door in geenigen deele verſtaen den inhoud van dien te authoriſeren oft t'advoüeren. Ende veel min 't ſelve onder onſe protectie en beſcherminge, eenig meerder credit, aanſien ofte reputatie te geven, nemaar den Suppl. in cas daar in iets onbehoorlijx ſoude mogen influeeren, alle het ſelve tot ſijnen laſte ſal gehouden weſen te verantwoorden. Tot dien eynde wel expreſſelijck begeerende, dat by aldien hy deſen Octroye voor het ſelve Boek ſal willen ſtellen, daar af geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie ſal mogen maaken, nemaar gehouden ſal weſen het ſelve Octroy in 't geheel en ſonder

eenige

eenige amissie daar voor te drukken ofte te doen drukken, op pœne van 'teffect van dien te verlieſen. Ende ten eynde den Suppliant deſen onſen conſente ende Octroye moge genieten als naar behooren, Laſten wy allen ende een yegelijken die 't aangaan mag, dat hy den Suppl. van den inhoude van deſen, doen laten en gedogen, geruſtelijk, vredelijk ende volkomentlijk genieten en gebruyken, ceſſerende alle belet, ter contrarie.

Gedaan in den Hage, onder onſen grooten Zegele hier aan doen hangen, den derden Decemb. in 't jaar ons Heeren en Saligmakers 1677.

Ter Ordonnantie van de Staten,

ASPEREN.

To the READER.

HOw many attempts have been made to restore us from the confusion of Languages, which pride and the vain reasonings of men had introduced among the fallen generations of mankind? but alas how vain! sith all times, and transactions in those times, are bound up in the counsells of the Most High.

An *Universal Character* (as a rare humane invention) hath been endeavoured to be brought forth, as the Contrivance of many ingenious brains, among whom hath eminently appeared my Successor the famous *Doctor Wilkins* (afterwards *Bishop of Chester*)

Aan den LEEZER.

HOe veel aanslagen zijn in 't werk gestelt om ons te ontslaan van die verwerringe der Taalen/ welke de hoogmoedt en ydele redenkavelingen der menschen hadden ingevoert onder de verdwaalene generatien van het menschelijcke geslachte? maar eylaas te vergeefs! nademaal dat alle tijden en het gepasseerde in die tijden in de raadtslagen des Allerhoogsten besloten zijn.

Een algemeen Voorbeelt (als een seldsame vond van 's menschen verstant) heeft men getracht ten voorschijn te brengen/ als de bewerckinge van veel vernuftige herssenen/ onder welcke sich op een uytsteeckende wijs vertoont heeft mijn Successeur/ de vermaarde Dr. Wilkins (naderhandt geworden Bis-

Biſſchop van Cheſter) benevens die waarſchijnlijker betrachtinge van die Godtsdienſtige en Geleerde Perſoonen/ dewelke alle bekende Taalen met een en het ſelfde van de Hebreeuwſche wilden doen over-een-komen: het welcke/ met alle andere onderwindingen van diergelijcken aart/ op een misdacht is uptgeloopen; en waarſchijnlijck is het dat 'et ſoo ſal blijven beruſten/ tot de tijden der herſtellinge door een meer dan menſchelijcke macht/ als wanneer vervult ſal worden die langh verwachte belofte Zephan. 3. 9. dat tot den Volcke een reyne Sprake (ofte lippe) te wenden/ en met een eendrachtige toeſtemminge/ als wanneer de Heere ſal zijn tot Koningh over de gantſche Aarde, eene Heere, en ſijn Name een. Zachar. 14: 9.

of Cheſter) beſides thoſe more probable undertakings of thoſe Religious and Learned Perſons who would reduce all the known Languages to an identity with the *Hebrew*: which, with all other deſigns of that kind, have proved abortive; and ſo, 'tis probable, things will remain till the times of Reſtitution by a more than humane hand, when there ſhall be an accompliſhing of the long-expected promiſe *Zeph.* 3: 9. of *turning to the people a pure Language* (or *lip*) and a *conſent* therein; in that day when *the LORD ſhall be King over all the earth, one LORD, and his Name one. Zech.* 14. 9. Meanwhile

while we must help our selys as well as we can.

My presént work is to make an Essay towards the conjoining of two Languages of those Nations whom Nature by the propinquity of their situation, and Providence by mutuall traffick, and an intermixture of the Inhabitants, have brought to a necessity of endeavouring the understanding of one anothers speech.

The great refinedness and copiousness of the *English* Language renders it exceedingly delightfull, & also every way apt for expressing the varieties of conceptions.

Touching the *Netherdutch*, I find it upon severall grounds preferred by Authors, at lest so far

Ondertusschen moeten wy ons behelpen soo wel als wy konnen.

Myn tegenwoordighe betrachtinge is om te bevorderen de t'samen-voeginge van tweederley Taalen dier Natien / welcke de Natuur / door de naburigheyt hunner stand / en de voorsienigheyt / door onderlinge trafsijck en vermenginge der inwoonderen een nootwendigheyt hebben opgelegt / om malkanderen yeder in haar Taal bequaamlijck te konnen verstaan.

De groote gerefineertheyt en overvloet der Engelsche Taal maackt dat het vermakelick valt / en ook alleslints dienstigh is om uyt te drucken de verscheydenheden van concepten.

Wat de Nederlantsche Taal belanght / ick merke dat Schrijvers om besondere redenen de selve prefereeren / ten min-

minſten voor ſoo veel als ſy ghemeenſchap heeft met d'Oude Hooghduytſche Taal/ boven veel andere: en/ ſoo men aanmerckens waardigh mach achten/ ſommige Prophetiſche Rijmen die my voorgekomen zijn/ en nu al 100. jaren oudt/ ſal in alle waarſchijnlickheydt deſe Nederduytſche noch in een wat hooger achtinghe komen/ en nuttelijcker zijn dan hare Nabuurige Taalen.

Welcke aanmerkingen/ gelijckſe my tot dit werck hebben aanghemoedight/ ſoo behoordenſe oock by beyde Natien ſoo veel te gelden om de ſelve te doorſien.

Men ſou my mogen voorwerpen/ dat ſulcks wat te geringh is voor die ſerieuſe gedachten en profeſſie van ſaacken van een hooger natuur/ die ick (ten minſten) be-poge:

as it hath affinity with the old *Teutoniek*, before many other: and, if any heed may be given to ſome Prophetical times which I have of a 100. years ſtanding, this *Belgick* is likely to be yet far more eſteemed of, and uſefull than it's Neighbour-Languages.

Which conſiderations as they encouraged me to this work, ſo may they prevail with the Inhabitans of both the Nations to peruſe it.

Tis indeed objected, that this is ſomthing below thoſe more ſerious thoughts & profeſſion of things of a ſublimer Nature, to which I (at leſt) pretend: Whereto

I reply; that I account nothing dishonourable to me but sin: and however this Book hath cost me much labour yet hath it not disturbed me; well knowing that there is a sacred skill of *exercising* our *hands* in *temporal* affairs when at the same time our *hearts* may be heaved up above all that is limited by the measures of *time*.

Besides this; I have no cause to look upon this as contemptible, when men of æquall degree, and far greater worth, have thought meet to be exercised in this kind of Grammar-work; as among others, the highly Learned Professor *Vossius*, and the renowned *Doctor Wallis* a Theologue and Professor in *Oxford*; yea also,

Waar op ick antwoorde, dat ick geen dingh voor my oneerlijck achte / dan sonde; en hoewel dit Boeck my veel moeyte gekost heeft / nochtans heeft het my niet geperturbeert; wel wetende dat 'et een heylige wetenschap is onse handen met tijdtlijcke affairen besigh te houden / daar op de selve tijdt onse herten mogen opstijgen boven alles dat door de afmeetingen van tijdt is bepaalt.

Daar-en-boven heb ick geen reden om dit voor een verachtelick dingh te aanschouwen / daar Mannen in gheliicken graat / en van ongelijck hooger waardigheyt / voor gehoeghlijck hebben geoordeelt haar in diergelijck Letter-werck te oefenen / als / onder anderen / de hoogh-geleerde Professor Vossius, en de vermaarde Doctor Wallis, Theologant en Professor in Oxford; ja

oock

nach de gene die onlanghs t'samen gestelt heeft d'Engelsche en Nederduytsche Onderrichter, is in sijn tijdt geweest een openbare Predikant.

Ick ben (behalven mijne genegenthept tot beyde Natien / en d'importunitept van mijn seer geachte Vriendt, de Boeckverkooper) hier te meer toe bewogen / om dat in andere Boeckskens van dierghelijcken inhoudt soo veel groove fouten steken: in sommige waar van ick omtrent drie duysent / in andere meer kan tellen: 't welk mijne ongewilligheydt om yemant te ergeren / my verbonden sou gehadt hebben niet aan te roeren / indien de noodsaackelickheyt my dese getuygenisse niet en hadde afgeperst.

't Is wel sulks dat my geensins hier in heeft konnen na-laten van in te voeren sommige

He that made the late *English* & *Netherdutch Instructer* had been in his day a publick Preacher.

I have (besides my affection to both the Nations, & the importunity of my much esteemed friend the Bookseller) been the more willing hereto because of the gross faults in other little Books of this sort already extant; in some of which I can compute about three thousand, in others more; which my unwillingness to give any man offence would have obliged me, to conceal, if a necessity had not called for this Testimony.

'Tis true that the Introduction of some things which are in

other little Books could not poſſibly be avoided in this; yet 't is ſo, that the falſe ſpelling of the words is ſo amended, the whole form renewed, the work ſo remarkably enlarged, and the *Languages* ſo improved, that I may, without vain boaſting, commend it to the world as a new, and, I hope, more uſefull Book than hitherto in this kind hath been ſeen; notwithſtanding ſuch miſtakes as I and it may be guilty of.

That we have preſumed to entitle this Book *an Academy*, may receive a favourable Interpretation, when the varietie of its matter, relating to ſeverall ſorts of things worthy to be known in Morality, Laws, Medicin & Merchandiſe, ſhall be

dingen die in andere Boeckskens ſtaan: doch evenwel ſoo / dat het valſche ſpellen der woorden ſoo verbetert / het gheheele ghedaante vernieuwt / het werck vergroot / ende de Talen ſoo voorgeſet zijn / dat ick het / ſonder ydele roem / de werelt mach aanprijſen / als een nieuw / ende / ick vertrouwe / nuttelijcker Boeck als tot nu toe van deſe ſoort geſien is geweeſt; niet tegen-ſtaande ſulcke misſlagen daar ick en dit Boeck ſchuldig aen mogen zijn.

Dat wy op ons genomẽ hebben dit Boeck den tijtel van Academie te geven / konde een gunſtige uytleggínge genieten / wanneer de verſcheydenheyt der ſelvers Stoffe / ſiende op verſcheyde ſoorten van ſaken die waardig zijn gekent te worden / in Sedigheyt / de Wetten / Medicijn en Koop-

man-

manſchap / overwogen ſal worden / mitſgaders de vertrooninge van de overeenkomſt van deſe Taalen met anderen / als het Grieckſche, Latijnſche en Franſche; te meer / wanneer Boecken / met complimenten en beuſelingen vervult / de ſelve Tijtel ſich toematigen.

't Is niet het minſte voordeel van mijn eygen die ick hier door verwachte; maar alleenlijck de Leerlingh ſijn profijt / wiens naerſtigheydt hier in verepſcht werdt / met de Goddelijke zegen / daar ick in alles ootmoedijck om ſmeke / dewelcke ben

Een Liefhebber van 't Menſchlijke Geſlachte, en 't Gemeene Beſt.

Edw. Richardſon.

conſidered, together with the demonſtration of the Harmony of theſe Languages with others, as *Greek*, *Latin* and *French*; eſpecially when Books Stuff'd with complements and toys aſſume the ſame Title.

'tIs not the leſt advantage of my own that I hereby expect; but onely the Learners profit, whoſe diligence herein is required, with the Divine bleſſing, which I in all things humbly implore who am

A Lover of Mankind, and of the publick good

Edw. Richardſon.

De

The BOOKSELLER *to the* READER.

Kind Reader,

IN these few late years I have heard several complaints of Some, who were desirous to learn the *English*, and Others the *Dutch* Language: That the Books whereby (as a mean) they might attain to this their purpose, were very defective and unperfect, as well in the Grammar, the Discourses, as any thing thereto relating, and am thereupon often spoken to, that, if possible, I should print an *English* and *Netherdutch* Book, wherein the Studious Learner might find a perfect ground and instruction in the direction of both these languages thereto

Den BOECKVERKOPER aan den LEZER.

Gunstige Lezer,

HEbbe eenige jaren herwaardts verscheyde klachten gehoort van die gene, welke begeerigh waren om te leren de Engelsche, en Andere de Nederduytsche Taal, dat de Boecken, waer doorse mochten (als een middel) gebracht worden tot dit haar voornemen, seer defect en onvolmaackt waren, soo in de Grammatica, Discoursen, of pets dien aangaande, en ben dieshalven daar veel malen over aangesproken, om doch, indien mogelijck, een Engels en Nederduyts Boeck te soecken, waar in de begeerighe Leerlingh mocht vinden een volkomen gront en onderwijs in de onderrichtingh van beyde dese re-

Taalen daar toe vereyscht: soo hebbe uyt genegentheyt en lust/ die ick altijdt hebbe gehad tot beyde die Spraken / eenige jaren getracht om ymant te bekomen / die my een geheel nieuw Werck dies aangaande wilde op stellen / en soodanigh waar door de Leerling met meerder fondament en minder moeyte mocht gebracht worden tot de ware kennisse van beyde dese Taalen; tot dien eynde hebbe den Geleerden en ervaren Autheur daar toe meenigh malen aan gesocht (hoewel het verre beneden sijn hooge geleerthept was om sich te bemoejen met sulck een werk) hebbe echter eyndelijck soo verre op zijn bysondere goetheyt geobtineert / dat het werck heeft ondernomen. Ik en twijffel niet of dese sijnen arbeyt sal by den Taalgierigen Lezer aangenaam zijn/ en den

requisite : therefore have I out of affection and desire, which I have always had to both those Tongues, for some years endeavourd'd to procure One who might compose me a whole new work concerning the same, such as whereby the Learner might be brought to the knowledge of both Languages with more foundation and less trouble: to that end I have thereunto often desired the learned and experienced Author (it was much below his high learning to trouble himself with such a Work) I have yet so far prevailed upon his singular goodness, that he hath undertaken the Work; and doubt not but that these his pains shall be acceptable to the Reader that is desirous of Language, and bring respect and

re-

reputation to the Author.

Peruse then this his trouble which he hath pleased to take for thy profit and advantage: And I dare say that this his *ANGLO-BELGICA* is so perfect, that, in a very short time, it will bring such as are desirous to learn the *English* or *Netherduitch* Language to the true ground and perfect knowledge of the same Farewel.

S. SWART.

November the 13. 1677.

Autheur respect en reputatie toebrengen.

Gebruyckt dan dese sijn moeyte die hy daar toe heeft believen te nemen / tot u nut en voordeel: en ick durf seggen dat desen sijnen ANGLO-BELGICA soo volmaackt is / dat het de genige die begeerig zijn de Engelsche of Nederduytsche Taal te leeren / haar in korten tijdt brengen sal tot de ware gront en volkomen kennisse der selve. Vaart wel.

S. SWART.

den 13. November 1676.

THE

D'ENGELSCHE
Ende
NEDERDUYTSCHE
ACADEMY.

't EERSTE DEEL:

Waar in vergadert en by-een gebracht zijn de noodtwendighste en dupdelikste GRAMMATICALE REGELEN; waar door men allerspoedigst kan geraaken tot de volkomen kenniſſe der ENGELSCHE TAAL.

THE ENGLISH
And
NETHERDUTCH
ACADEMY.

THE FIRST PART:

Wherein are gathered and brought together the moſt Neceſſary and moſt Significant *GRAMMAR-RULES*; whereby men may moſt ſpeedily attain to the perfect knowledge of the ENGLISH LANGUAGE.

By Dr. E. R.

Tot AMSTERDAM,

Gedrukt by de Weduwe van STEVEN SWART. 1689.

Korte Onderrichting, nopende

DIT WERCK.

Dit Werk is in Drie Deelen verdeelt.

I. In Grammicale Regulen en Exempelen tot onderwijſinge in de Tale die te leeren ſtaat.

II. In t'Samen-ſprekingen, Brieven, Wiſſel-brieven, Cognoſementen, en diergelijke, die tot het ſtuk van Koopmanſchap en andere ſaaken behooren, te gelijk met verſcheyde Spreekwoorden in beyde de Taalen.

III. In een Woorden-boek, het welke in plaets van een kleine *Dictionary*, van vele fouten in het voorige verbetert, dienen kan.

Het Eerſte van deſe Deelen beſtaat mede in drie ſaken: *te weten*,

1. In *Orthography* en *Orthology*, ofte Rechtſchrijvinge en Pronunciatie van Letteren, Syllaben en Woorden; met het gebruik van de Toonen.

2. In *Etymology*; te weten, de ware oorſprong, rechte buyginge, t'ſamenſtellingen, en het eygen gebruik van Woorden.

3. In *Syntáxis*, ofte een korte, bequame t'zamenkoopinge en ſtellinge van de Deelen der Redenen onder ſich ſelven.

GRAM-

GRAMMATICALE-REGELEN
Ende
ONDERRICHTINGE
Waer door
DE ENGELSCHE TAAL ſpoediglijk en volkomentlijck kan geleert worden door ſoodanige *Nederduytſche* Perſoonen die daar luſt toe hebben.

EERSTE DEEL.
Van Orthography *ende* Orthology, *dat is* om Letteren, Syllaben, en Woorden recht te ſchrijven, en uyt te ſpreken.

EERSTE CAPITTEL.
Van enckele ende t'ſamen-gevoeghde Letteren.

EERSTE AFDEELINGE.
Van't Getal, Benaminge, ende Onderſcheydinge van Enckele Letteren.

EEn Letter is een Enckele onverdeelicke Afbeeldinge eenes Geluydts, waer uyt de Syllaben en woorden beſtaan.

A Letter is a ſimple indiviſible Character of a Sound, whereout (or of which) the Syllables and words conſiſt.

HET wert gemeenlijck aangenomen onder ons, dat het *A. B. C.* (ofte *Alphabet*) in 24 Letteren beſtaat, gene in der daat ſoo is in de *Grieckſche, Nederduytſche* en *Engelſche* Taalen: alhoewel de *Hebreeuwſche* 22 Conſonanten heeft, de welcke alleenlijck *Letteren* zijn, ende 10 *Vocaalen*, de welke puncten en ken-tekenen zijn: insgelijck zijn oock de *Chaldeiſche* met de *Syriſche* en *Arabiſche* Taalen, om eygentlijk te ſpreken, aen het getal van 22 Letteren ofte Conſonanten verbonden, 't gene oock geſeyt kan werden van de *Latijnſche*, waer in men 22 Letteren telt, *H* alleen maer een aſpiratie zijnde, (gelijk in 't *Griecks*) en *W* noyt gebruykt: Welcke allen (niet al te naeuwkeurig zijnde) wy hier volgens het algemeen gebruyck opſtellen. Niet onwetende zijnde dat Sommige 23 Letteren in 't *Latijn* tekenen, de letter *H* mede behoudende, ende de *W* alleenlijck *uytſluytende*: Andere, nauwkeuriger oordeelende, maken van *C. K.* ende *Q.* een Letter in 't gebruyck; *H* achtende (als te voren) voor niet meer dan een Aſpiratie; en een weynig onderſcheyt makende tuſſchen U en V &c. brengen 't getal van de *Latijnſche* Letteren tot 19.

Ten anderen, *om tot ons tegenwoordigh voornemen te komen*, *De Engelſche*, om dat ſy hare Letteren *I.* ende *U.* onderſcheyden (gelijck de *Nederduytſche* en eenige Anderen) in Vocalen en Conſonanten, reeckenen daer op alſo 26 Letteren: de welcke aldus afgebeelt zijn:

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. j. k. l. m. n. o. p. q. r. f. (s) t. u. v. w. x. y. z.

Ende

Ende moeten, volgens de *Duytſche* Dialect, ofte manier van ſpreken, aldus uytgeſproken werden;

a. be. ce. de. e. ef. dshi. aitsh. ij. ji. ka. el em. en. o. pe. ku. er. es. te. yu. v. dobbel yu. ex. Wy. zed.

Deſe *Letteren* zijn verdeelt (gelijk in andere Taalen) in Vocalen en Conſonanten, *Vowels and Conſonants*; geen andere namen in 't *Engelſch* voerende: alhoewel de *Duytſche* de Vocalen *Klinckers* en *Self-klinckers* noemen, om dat ſy alleen konnen ſlaen, en van haer ſelven een volkomen geluydt maken; ende de Conſonanten oock zijn *Mede-luyders* of *Mede-klinckers* genoemt, om dat ſy anders geen duydelick geluydt konnen geven, dan wanneer ſy neffens een Vocael ſtaan.

De Vocalen zijn wel bekent deſe 5. te zijn A. E. I. O. U. en oock Y. die meeſt als een Vocael gebruyckt is, byſonderlick, in 't eynde van een woordt, alwaerhet even eens is, ofte de *y* of *ie* gebruyckt werdt: als waerdigh is *worthie* ofte *worthy &c.* Maer als het voor een Vocaal ſtaat, als dan is 't een Conſonant; als a *year* een jaer / *yeſterday* giſteren; alwaer het uytgeſproken wordt gelijk Iota / als de *Duytſche* Conſonant J.

Nota. a is wat ſachter uytgeſproken als onder de *Duytſche*; gelijck ai in hair; wat ſijnder als de *Nederduytſche* a / en grover als de e.

Aldus vinden wy *a* gemeenelijck uytgeſproken als in *make* maken / *bake* backen / *hate* haten &c. Maer als de letter *l* volght op *a*, ſoo wort die breeder uytgeſproken, gelijck *au*; ſoo in *call* roepen / *wall* muur / *fall* vallen &c. Doch in *walk* wandelen / en *talk* ſpreecken is die wat ſachter, ten zy wanneer de *l* is uytgelaten, en als dan is het *wauk* en *tauk*, welcke woorden gemeenlijck ſoo worden gebruyckt.

Ka is van gelijcke pronunciatie met *a*.

be. ce. de. e. pe. te. zijn oock wat sachter gepronuncieert als in het *Nederduytsch*; doch niet als *bi, ci, di*, &c. gelijck Sommige Meesters haer Leerlingen misleyden, met haar sulcks te onderwijsen; want het is maar een boerachtige manier.

Nota. Dese 6. Letteren verschillen weynig van de *Nederduytsche* in haer gebruyck: beyde verplicht zijnde aan de selfde Regelen.

ef. el. em. en. o. ku. er. es. ex. zed. zijn een ende selve met de *Nederduytsche*, hoewel *er* by sommige *ar* genoemt wert.

U. Vocaal, *V.* Consonant, (de welcke *Vau* behoort genoemt te worden) en *W.* worden wat grover uytgesproken als by de *Nederduytsche*; maer in 't gebruyck zijn ze een en de selve.

De grootste ongelijckheyt is in dese 4 Letteren *g. h. i. j.*

G wert uytgesproken voor *a, o, u*, ende voor alle Mede-klinkers gelijck in 't *Duytsch*; maer een weynigh sachter: als *games* spelen / *gain* winst / *to gape* gaapen / *garter* kousebandt / *gold* gout / the *gout* de sicht / a *gun* een roer / a *gutter* een goot / *glove* handschoen / *grace* genade / &c.

Maer als het voor *e* of *i* staat, soo isset gemeenlijck als *dsbi*: als

Gender dsbender geslachte
Genealogie dsbenealogie geslacht-register
Gentle dsbentle beleeft
General dsbeneral gemeyn
George Dshordsh Joris
Gorget gordsbet een Labaar / ofte hals-cieraet
Gesture dsbesture gebaar

Giant

Giant Dshijant een Reuse
Gibe dshijbe een schimp
Ginger dshindsber Gengber.

Uytgenomen dese volgende, waer in de *g* na de *Duytsche* manier wert uytgesproken, (behalven dat de *Engelsche* soo niet spreken door de keel, ten zy dat een *h* volght: als *ghost* geest) *Gees* Gansen / to *get* krijgen / to *geld* lubben / *to beget* teelen / *together* samen / *to forget* vergeten / *finger* vinger / a *dagger* een dolk / *hunger* honger / *stronger* stercker / *anger* toorn / *to begin* beginnen / *give* geven / *gift* gave / *giddy* wispelturigh / to *gird* omgordelen / a *girdle* een gordel / to *forgive* vergeven / *Druggist* Drogist / *Gilbert* Gijsbert / *Girl* Meysje.

Oock in alle die woorden die eyndigen in *gger*; als mede in die woorden, welckers laetste Syllaben geformeert zijn van *long* lang / *big* groot / *beg* bedelen / *sing* singen / *bring* brengen / wert *G* na de *Duytsche* manier gebruyckt; als *longer*, *bigger* &c.

G in het eynde van een woort wort eenighsins gelijck *k* uytgesproken, maer een weynigh platter: als

King Koning / *Dog* Hont / *Hog* Verken / *leg* been / *dig* graven / *hug* omhelsen.

Maar als g achter *d* staet, of als *e* volgt op g, soo is het wederom als *dsh* gepronuncieert: soo *to lodge* logeeren of herbergen / *Iudge* Rechter / *judging* rechtende / *judgement* oordeel / *siege* een belegeringe; alwaer de woorden als *lodsh*, *judsh*, *judshing*, *judshment*, *siedsh* uytgesproken worden.

Maer het is groot mis-verstandt van de schrijvers, welcke willen dat *gh* soude gelijck *f* uytge-

ſproken worden, als in *enough* genoegh / en veel andere; alwaer die ſeer weynigh verſchillen van de *Duytſche gh.*

H. is in 't *Engelſch* (aitſh) wat kluchtigh van naam; waer in des zelfs meeſte verſchil van de *Duytſche* beſtaat. Want in 't begin van een Sylabe is *h* van een en de ſelve kracht en geluyt by de *Engelſche* als by de *Duytſche.* De *Derde Afdeelinge* ſal des ſelfs vremde pronunciatie en gebruyck, wanneer by ſommige Conſonanten gevoeght is, duydelijcker aenwijzen.

I Vocael is niet na de *Duytſche* manier geſproken: maer ſeer breedt als *ij*: ſoo time tijt is als *tijm*, *fire* vyer als *fijr*: maer *give* geven en *live* leven met eenige meer, zijn wat korter, als *giv*, *liv*, geſproken.

Nota. Een groote *I* alleenſtaende, beduyt Ick in 't *Duytſch*; maer een kleyne *i* ſtaet noyt alleen.

Nota. i wort meeſt wat korter geſproken wanneer *e* daer by gevoeght is in 't eynde van een woordt, gelijck in het *Nederduytſch*: alwaer *ie* en de *y* indifferent gebruyckt worden.

J. Conſonant, die behoort *Jod* ofte *jota* genoemt te worden, is niet gebruykelick dan voor een vocael, (gelijk oock *Vau* ofte *V.* Conſonant) ende die luydt als *Dshi* of *dzhi*, de ſachte *g* gelijck; deſe 2. Letteren dickwils onderſcheydentlijk gebruykt zijnde; ſoo *ja*, *je*, *ji*, *jo* *ju* moeten gelezen worden *dzja*, *dzje*, *dzji*, *dzjo*, *dzju*: ſoo voor Jan *Iohn* *dzjon*, *joy* vreugde / *dzjeſt*, *dzeoy*, to *jeſt* jokken / de France groote J wat gelijck.

II. AF-

II. AFDEELINGE.

Van de t'ſamen-gevoegde (compounded) *Letteren*, dat is, *van Twee-klinckers en Drie-klinckers.*

EEn *Twee-klincker* (in 't Engels *Diphthong*) is een ſamen-voeginge van 2 Vocalen (ofte 2 ſamen-geknoopte Vocalen) in een Sylaab, en alſoo maer een geluyt hebbende.

Om eygentlijck te ſpreken, zijn'er maer weynige regte Diphthongen; Doch dikmaels zijnder 2 Vocalen by een geſtelt, die men Twee klinckers noemt, welcke deze navolgende zijn.

æ. œ. aa. ai, of *ay. au* & *aw. ea. ee. ei* ofte *ey. eo. eu* & *ew. oa. oi* of *oy. oo. ou. ow. ua. ue. ui. uo.*

æ ende œ (genoemt zijnde *a e* ende *o e* diphtongen) komen dickwils in ɔ gebruyk, maer anders niet als in woorden die uyt de *Latijnſche* Taal geſproten zijn; en luyden niet anders als *e*; geſchreven zijnde als een letter.

a a wort onder de oneygentlicke Diphtongen gerekent, om dat de tweede *a* geen geluyt geeft; ende wort ſeer ſelden gebruykt anders als in d'eygentlijcke namen: als *Aaron, Iſaac* &c.

ai ofte *ay* is gehoort in de woorden *air* lucht/ *faith* geloof/ a *pair* een paar/ *brains* herſſenen/ *fair* ſchoon/ *mountain* bergh/ *deſpair* wanhoop/ *ay* in der eeuwigheyt/ *day* dagh *way* wegh.

au ende *aw* is in de volgende woorden *authority* authoriteyt/ *fraud* bedrogh/ *laud* pryſs/ *aw* ontſagh/ *law* een wet/ to *crawl* kruppen/ a *ſaw* een ſaagh/ *I ſaw* Ick ſagh.

ea is in *eat* eeten/ *great* groot/ *ſpeak* ſpreken/ *beans*, boonen/ *meat* ſpyſe/ *heart* hert/ *reaſon* reden/ *heaven* hemel/ *deaf* doof/ to *ſwear* ſweeren/

en veel diergelijcke in alle welcke *ea* over-een komt met *ee* in *Duytſch*, de *a* geen of weynigh geluyt gevende; als of het eet &c. was.

ee wert als *ie* uytgeſproken, als: *meet* bequaam / *ſweet* ſoet / *feet* voeten / *deed* daedt / *to ſeen* / a *theef* dief / *beer* bier / *ſeeck* ſoeck / &c. leeſt *miet*, *ſwiet* &c.

ei & *ey* altemets als *ee*: gelijck in *deceit* bedroogh / *receive* ontfangen / *valley* een dal: leeſt *deceet* &c. altemets als *æ* als in *either* ofte / *neither* nochte / *their* haar ofte haarer / *they* ſy / *prey* buyt / als of het *thæ* &c. was: alhoewel het ſoo gevoeghlick ſoude zijn om *ei* gelijck de *Duytſchen* te pronuncieren; als in de woorden *weight* gewicht / & *eight* acht oock gebruycklick is.

eo heeft in ſommige woorden 't geluydt van *e* of *ie* als in *people* volck / *jeopardie* gevaar; leeſt *piepel*, *dshepardie*: in anderen van *o*, als in *George* Joris / *dshordsh*.

eu & *ew* is in *Eunuch* Eunuchus ofte een geſneden / *feud* een oude vyantſchap / *neutral* neutraal / to *brew* brouwen / *new* nieuw / *few* weynigh / *I knew* Ick wiſte; alwaer *eu* ofte *ew* ſoo veel beduyden als *ieu* in de *Duytſche* Taal.

ie is geſchreven in *belief* geloof / *Prieſt* Prieſter / *grief* droefheyt / *field* velt / *friend* vrient. Maer *ie* in 't eynde van een woordt is geen Diphthong.

oa wert uytgeſproken als twee *oo* in 't *Duytſch*: als *boat* boot ofte ſchuyt / *oar* riem / *coat* rock / to *boaſt* roemen / *broad* breedt: leeſt *boot*, *oor* &c.

oe een Diphthong, maer geen een ofte enckele Letter zijnde, wert ſomtijts gepronuncieert gelijk oe in *Duytſch*: als in *ſhoe*, *ſhoes*, ſchoen / ſchoenen / oock in *doe* doen: maer de *e* in 't woort

doe

doe kan wel uytgelaten worden; maer meermaels is'et gelijk oo in *Duytſch*; als in *toe* een teen / *joe* een vyandt : *Nota.* e wert dikwils achter o geſchreven, daer het niet van nooden is.

oi ofte *oy* is gehoort in *void* leedigh / *oyl* olij / to *joyn* voegen / a *oyntment* ſalve / *joy* blijdtſchap / *rejoyce* verheugen / a *boy* een jongen / *choice* de keure / *oiſter* oeſter / *point* punt / &c.

Nota. Hier ſtaat wederom aen te mercken, dat *i* en *y* in deſe Diphthong onderſcheydentlijck gebruyckt worden in 't midden, maer *y* altoos in 't eynde des woordts, en geen *i*.

oo luydt als *oe* in *Duytſch* : ſoo is *too* gelijck toe in toe-gift / aldus oock in *fool* ſot / *ſtool* ſtoel / *moen* de maan / *book* boeck / *hoop* een hoep / *root* woztel : maer in ſommige woorden wort het gepronuncieert als een ſachte *u*; als in *good* goet / *wood* hout / *wool* wolle : leeſt *gud*, *wud*, *wull*, en ſoo in andere meer.

ou & *ow* luyden dickwils gelijck in 't *Duytſch*: maar hebben evenwel verſcheyde pronunciatien.

Somtijts wat klaerder op 't *Duytſch*, en meer als een u gelijck uytgeſproken : als in *ſoul* ziel / *ſnouw* ſneeuw / to *ſow* ſayen / a *bowe* een boogh / to *know* weten ofte kennen / a *bowl* een beecker / ofte ſchaal / *though* alhoewel / to *fowl* vogelen / *beſtow* beſteden / *ſlow* traag / to *ow* ſchuldigh zijn.

Nota. In veel woorden van diergelijcke geluyt, is het al eens of ſy met of ſonder *u* geſchreven worden : als blijckt in *old* out / *ſold* verkocht / *cold* koudt / *gold* gout / to *ſcold* kijven a *ſoldier* een ſoldaet / to *hold* houden.

Somtijts wat duyſterder, en liever als de *Duyt-*

ſche oe: als in *hous* huys / *mous* een muys / to *bow* buygen / a *boul* een bol ofte kloot / *bow* hoe / *now* nu / a *lous* een luys / *our* onſe / *ours* uyt / *Owl* Uyl / *town* ſtadt / *vleck* ofte dorp / *foul* vuyl / a *Sow* een Soch / een Vercken / a *Cow* een koe / *would* woude / *could* koude / *ounce* een unce / a *mountain* een bergh / *window* veynſter / *ſorrow* droeffenis / to *follow* volgen; alwaer te mercken ſtaet, dat het klaerder of duyſterder pronuncieeren van ſommige woorden een verſcheyde betekeninge hier in veroorſaeckt; als in *bow*, *bowl*, *fowl* &c. te ſien is.

Somtijts oock is *ou* ſlechts als u; als in *trouble* moeyte / *you* u ofte ghy / *double* tweevoudigh / *touch* aanraaken / *bloud* bloedt / *gracious* genadigh / *proſperous* voorſpoedigh &c. leeſt *trubbel*, *yu*, *dubbel*, *tutsh*, *blud*, *gracius*, *proſperus*.

Maer dat yemant geleert heeft dat *ou* ofte *ow* ſoude als *au* in 't *Duytſch* uytgeſproken worden, als *can* voor *cow* is een groot abuys.

ua geeft een geluyt gelijck *aa*, als in *guard* bewaaren / of anderſins is 'et gelijck in 't *Duytſch quarrel* krackeel: *Gualter* Wouter / &c.

ue is diergelijck; alwaer *u* ſijn kracht verlieſt als die achter *g* ſtaet, als in *gueſt* een gaſt: maer als de *q* voorgaet vereyſcht die de kracht van de *u* als in *queſt* inquiſitie / *queſtion* vraage.

Maer *ue* in 't eynde van een woort wort alleenlijck als *u* uytgeſproken: als in *true* waer / *due* behoorelick / *purſue* vervolgen.

ui is meeſt de *u* gelijck: als in *fruit* vrugt / to *recruit* herwullen / *ſuit* (at law) proces / (in de Rechte,) *ſuit* (of clothes) een pack (klederen,) a *Suit* een Requeſt ofte ſmeekinge / *ſuitable* gevoeghlijck / *purſuit* vervolging / *juice* ſap.

Doch

Doch in sommige woorden geeft *ui* meer geluidt op de *i* ofte *y* lang ofte breedt uytgesproken: als in *buy* koopen / en *buyer* een kooper / a *guid* een leytsman/*guile* bedrogh/ to *beguil* bedriegen / *guise* wijse / to *desguise* vermommen: leest *by*, *gijd*, *gijl*, &c.

Maer to *build* timmeren / wordt als met een korte *i* uytgesproken, als *bild*; alhoewel sommige door onwetenheyt het *buult* noemen; maer sy zijn seer misleydt die geleert worden *ui* gelyk ey te pronuncieren.

uo is gehoort in *quoth*: als *quoth I* seg Ick/ *quoth he* seght hy.

Triphthongs of Dryklankers zijn alleenlijk dese weynige.

eau. ieu. iew.
eau wordt gevonden in *beauty* schoonheyt.
ieu in *adieu* vaart wel / *Lieutenant* Luytenant.
iew in *jewel* juweel/ *view* besien.

Nota 1. Alwaar in de handelinge van dese voorgeschrevene Diphthongen gene mentie gemaakt wort van eenige veranderinge des geluits, daar wordense gepronuncieert even als in de *Nederduytsche* taal.

Nota 2. Daar is seer veel aan gelegen aan de rechte kennisse en 't gebruyck deser Diphtongen, alsoo men sonder die de *Engelsche Taal* niet perfect kan uytspreken: en daarom is de Leere der selve wat langer gevallen.

III. AFDEELINGE.

Van de dobbelde Letteren, voornamentlijck *ſamengevoegde Conſonanten.*

CH te ſamen geſtelt wort als *tsh* ofte *tzh* geſproken: ſoo in 't begin of midden van een woort: *cha, che, chi, cho, chu*, is *tzha, tzhe, tzhi, tzho, tzhu*, ende in gelijcke manier in 't eynde: als

each, ech, ich, och, uch

Moeten gepronuncieert worden als

eatsh, etsh, itsh, otsh, utsh.

Nota. Deſe moeten geſproken worden, met de tongh hart tegen het gehemelte van de mont aan te ſlaen. De Exempelen volgen:

Chamber, tzhamber kamer / *check, tsheck* beriſpen / *child & children, tzhildren* kint & kinderen / *choſen, tsboſen* gekooren / *church tzhurtsh* kerck.

Soo *thatch* dack / *each* elck / *teach* onderwijſen / *breach* breuck / *fetch* halen / *which* welcke / to *broach* opſteecken / *ſuch* ſulck / leeſt *eatzh, teatzh, breatsh* &c.

Uytgenomen de woorden die van 't *Griecks* komen, de welcke men ſpreeckt ofte behoort te ſpreken gelijck *k*: als

Character merck-teyken / *Archangel* Aertsengel / *Chronicle* kronijck / *Melchizedech*, leeſt *Karakter, Arkandzhel, Melkiſedek*: want wie anders leeſt, leeſt niet recht.

G H t'ſamen geſtelt zijnde, de *H* in 't begin van een Syllabe is als of het geſmolten was in de pronunciatie: als in *ghoſt* geeſt: en even ſoo is de *G* in 't eynde van een Syllabe: als in *light* licht / *night* nacht / *nigh* na-by / the *thigh* de dye / *rough* ruygh / a *draught*

a *draught* een dronck/ *laugh* lacchen / *cough* hoest/ *daughter* dochter, &c. welcke woorden worden gemeenlijck aldus uytgesproken *lijt, nijt, nij, rouh, laub, couh*, &c.

Th t'samen gevoeght moeten met de tong tusschen de tanden gesproken worden: en om dat die soo dikwils in 't gebruyck komen, en om dat de pronunciatie soo seer swaer valt voor een *Hollander*, soo is 't noodig verscheyde Exempelen daer van hier by te brengen: als

thatch or *thack*	dack
thank	danck
that	dat
thaw	dooyen ofte ontvriesen
the	de ofte het
thee	die ofte u
then	dan
thence	van daer
there	daer
therefore	daerom
thereof	daer van
thick	dick
thief	dief
thigh	dye
thimble	vingerhoet
thing	dingh
think	dencken
third	derde
thirsty	dorstigh
this	dit ofte dese
thistle	distel
thither	derwaerts
thou	du ofte ghy

thorn

thorn	doorn
Thorsday	Donderdagh
though or *although*	hoewel/ ofte al is't
thousand	duysent
thraldom	dienstbaerheyt
thread	draet
three	drie ofte dry
thresh	dorsschen
threshold	een dorpel
thrift	spaersaemheyt
to *thrive*	voorspoedig zijn
throat	strot ofte gorgel
throne	throon
to *throng*	dringen
to *throttle*	worgen
a *throw*	een werp
a *thrush*	een Lijster
to *thrust*	steken
thumb	duym
a *thump*	een slagh
thunder	donder
thwarting	tegenwerpinge.

Nota. 't Is hier te mercken, dat in veel woorden alwaer de *Duytsche D* gebruycken, d'*Engelsche* hebben *TH* in plaets daer van: gelijk verder blyken sal door een volgende *Regel*.

Siet oock eenige Exempelen van *th* in 't eynde van woorden van gelycke swarigheyt in de pronunciatie: als

faith	geloove
breath	adem
death	doot
tooth	tant

teeth	tanden
birth	geboorte
oath	eedt
cloth	laken
youth	jeugde
with	met

WH heeft niet veel minder ſwarigheyt in desſelfs pronunciatie; een voortdryvende adem eiſſchende: als blijckt in de volgende Exempelen:

Whale	Walviſch
Wharl	een werwel
what	wat
a *wheal*	een puyſtken
Wheat	Tarwe
Wheel	een Wiel
Whelp	een jong Hondeken
when	wanneer
whence	wat / waer / oſte waer van daen
where	waer
a *Wherry*	een Waerſchuytje
a *Whetſtone*	een Slijpſteen
which	welke
while	terwijl
to *whine*	ſchreyen
a *whip*	een geeſſel
whirlwind	een draeywint
to *whiſper*	luyſteren
Whiſtle	een Fluyt
white	wit
who	wie
whole	geſond
whom	wien

a *Whore*	een Hoer
Whose	wiens
why and wherefore	waerom
whither	waer na toe

By deſe Conſonanten kan men *Ti* voegen, waer van dit aen te mercken ſtaet:

Dat die voor een Vocael ſtaende, meeſt gepronuncieert worden als *ſi*, gelyck in 't *Duytſch*: als *Action* Actie &c.

Uytgenomen in deſe twee voorvallen:

1. Wanneer *x* ofte *s* voor *ti* ſtaen; als in *mixtion* een menginge/ *Fuſtian* Bombazijn/ *combuſtion* verbrandinge / *Chriſtian* Chriſtelijcke / *queſtion* vrage.

2. Wanneer tot een woordt, dat met *ti* eyndight, een andere Syllabe achter by-gevoeght wordt: als wanneer tot *pity* ontferminge *ous* by-gevoeght wordt, dat woort *pitious*, ontfermhertigh makende, ſoo behoudt het ſijn eygentlycke kracht van *ti*: gelyck oock in *loftier* hovaerdiger/ *mightier* machtiger / *wightier* wichtiger: en dit heeft ook plaets in *Courtier* een Hoveling.

II. CAPITTEL.

Van de Syllaben.

I. AFDEELINGE.

Van de Beduydinge der Syllaben.

EEn Syllabe ofte Sylleb (in 't Engelſch a *Syllable*) afkomſtigh van een t'ſamen-gevoeght Griekſch

Griekſch woort συλλαμβάνω ick begrijpe onder-een/ is de verſamelinge ofte ſamen-pronuncieringe van ſoo veel Letteren, als in eenen aaſſem uytgeſproken zynde, een geheel, oft een deel van een woort uytmaakt: als *man* man/ *hand* handt/ *right* recht/ *righ-te-ous* rechtveerdigh/ *fol-lo-wing* volgende/ *la-ment-a-ble* beklaagelick.

II. AFDEELINGE.

Van de Partitie ofte Verdeelinge van Syllaben in een woort.

Regel I. Als een enckele Conſonant in't midden van een woort tuſſchen twee Vocalen komt, ſoo gaetſe ordinaris met de volgende Syllabe: als in *ho-neſt* vroom/ *Ro-man* Romeyn/ *a-bun-dance* overvloedt/ to *di-rect* aanwijſſen ofte onderrichten.

II. Wanneer een dobbelde Conſonant ofte twee Conſonanten in't midden van een woordt gevonden worden, de eerſte behoort meeſtendeel tot de vorige, en de tweede tot de volgende Syllabe: als *er-rour* dwalinge / *ac-com-mo-date* gerieven/ *Con-ſo-nant* Mede-klincker.

III. Maer by aldien twee ofte meer Medeklinckers, die t'ſamen konnen gepronuncieert werden, en een woort bequamelyck konnen beginnen, in't midden van een woort by malkander komen te ſtaen, als dan ſal men die aan de leſte ſyllabe koppelen: als *chil-dren* kinderen / *ab-bre-vi-ate* verkorten / *re-ſtrain* bedwingen / *in-cline* genegen zijn/ *in-creaſs* vermeerderen/ *For-treſs* een Schans.

Nochtans gebeurt het dickwils dat *s* ende *t* te ſamen

ſamen ſtaande verdeelt worden: als in *juſ-tice* rechtveerdigheyt / *chaſ-ti-tie* kuyſcheyt.

Nota. 't Is een abuys in Schryyers en Druckers, die willen dat *ſ* en *t* altoos de Syllaben moeten beginnen, niet onderſcheydende wanneer het ſoo behoort te zijn, of niet: als voor exempel: in-*ſub-ſtance* ſubſtantie / *Sub-ſti-tute* Subſtituyt / ſ moeten de tweede Syllabe beginnen: maer in *chaſ-tiſe* kaſtijden / de *ſ* ſoude met de vorige ſyllabe gaen; hier geen reden zynde om de tweede Regel in deſe *Afdeelinge* te breken.

Deſgelyks ſegh ick van *ct*, *pt*, ende *mn*: want deſe woorden behoorden aldus geſpelt te worden, *cor-rec-ti-on*, turchtinge / *op-ta-tiv* wenſchende / *om ni-ſci-ent* alwetende.

IV. Wanneer twee woorden in d'*Engelſche Tael* by malkander gekoppelt zijn als een woort, in 't midden twee ofte drie Conſonanten by een brengende, moeten die Conſonanten, die tot het eerſte woort behoorden, by de eerſte ſyllabe blijven, al ſchoon een Vocaal volgde: niet tegenſtaande, dat volgens de gemeene Regel, de eerſte Conſonant tot de voorige, en de tweede tot de volgende Syllabe behoorde te kleeven: want alle de andere Regelen moeten aen deſe voor de meeſte part plaats geven: als *un-der-ſtand-ing* verſtandt / *cleav-ing* kleevende / *de-fend-ed* beſcherint / *hous-hold-er* huys-houder / a *Preach-er* Predikant / *per-form-ance* voldoeninge / *with-out* ſonder / &c. niet *underſtan-ding*, *Prea-cher*, &c. om dat *underſtand* and *preach* zijn volkomen woorden van haar ſelven; en ſoo is het met de andere.

III. AF-

III. AFDEELINGE.

Tarticuliere Exempelen van de Spellinge der Syllaben.

TOt gerief van de kleine kinderen, zijn hier eenige Exempelen geſtelt van ſulcke Syllaben die alleenlijk deelen van woorden zijn: als

Ab, eb, ib, ob, ub
Ac, ec, ic, oc, uc
Ad, ed, id, od, ud
Af, ef, if, of, uf
Ag, eg, ig, og, ug
As, es, is, os, us
Ba, be, bi, bo, bu
Ca, ce, ci, co, cu
Fa, fe, fi, fo, fu
Ga, ge, gi, go, gu
Ja, je, ji, jo, ju
Sa, ſe, ſi, ſo, ſu.
Va, ve, vi, vo, vu
Wa, we, wi, wo, wu.

Qua, que, qui, quo, quu
Ach, ech, ich, och, uch
Ath, eth, ith, oth, uth
Atch, etch, itch, otch, utch
Bag, beg, big, bog, bug
Bla, ble, bli, blo, blu
Brad, bred, brid, brod, brud
Dag, deg, dig, dog, dug
Gag, geg, gig, gog, gug
Hag, heg, hig, hog, hug
Jag, jeg, jig, jog, jug
Glad, gled, glid, glod, glud
Crag, leg, pig, log, mug
Migh, righ, ſigh, tigh
Phar, quer, rir, tor, zur
Shal, shel, shew, shun
Shra, shre, shri, shro, shru
Squa, ſquib, ſquad, ſquat
Wra, wrap, wren, wrig, wril, wrot

Shla

Shla, shle, shli, shlo, shlu
Skra, skre, skli, sklo
Dragl, ſtragl, wragl
Shrank, shrink, shrunk
Thrash, thres, thrush
Catch, ſcratch, watch, itch, witch, belch, wretch.

Met veel meer, die overal in andere boecken te vinden zyn.

Exempelen van woorden van een Syllabe.

A	Een
to *Act*	Doen
to *Add*	By-doen
Age	Eeuw
Aw	Ontſagh
the *Breaſt*	Borſt
Croſs	Kruys
Death	Doot
Earl	Graaf
a *Fool*	Geck
Grave	Graf
Hay	Hoy
Ink	Inckt
à *Knife*	een Mes
to *Leap*	Springen
Malt	Mout
a *Nail*	Nagel ofte Spijcker
an *Oak*	Eyken-boom
to *Pay*	Betalen
a *Queen*	Koningin
to *Reſt*	Ruſten
Seed	Saat
to *Take*	Nemen
a *Voice*	een Stem

War	Oorlogh
Yarn	Garen
Zeal	Yver.

Woorden van twee Syllaben.

to Ac-cept	Aan te nemen
to Ba-nish	te Bannen
Cel-lar	Kelder
Drop-sy	Watersucht
to Em-brace	t'Omhelsen.
to For-sake	te Verlaten.
Gar-lick	Loock
to Heark-en	te Luysteren
to Im-part	Mede te deelen
Kind-ness	Vriendelijckheyt
La-bour	Arbeydt
a Mer-chant	een Koopman
a Nap-kin	een Servette
to Ob-ey	te Gehoorsamen
a Pea-cock	een Paeuw
to Quick-en	Levendigh te maken
to Re-store	Herstellen
a Serp-ent	een Slang
a Ta-ble	Tafel
to Va-nish	Verdwijnen
to U-nite	Vereenigen
Weep-ing	Geschrey
Yel-low	Geel
Zeal-ous	Yverigh.

Woorden van dry Syllaben.

Ac-know-ledge	Erkennen
Be-lie-vers	Geloovigen
Chan-gea-ble	Veranderlijck

Du-ti-full	Onderdanige
to En-a-ble	Bekrachtigen
Func-ti-on	Ampt-bedieninge
Glut-to-ny	Gulsigheyt
Hor-ri-ble	Schrickelijk
Im-pro-per	Oneygen
Knav-ish-ly	Boefachtighlijck
La-zi-neſs	Luyigheyt
to Mul-ti-ply	te Vermeerderen
No-vel-ty	Nieuwigheyt
to O-ver-caſt	t'Overleggen
Phan-ta-ſy	Inbeelding
Quan-ti-ty	Veelheyt
Re-giſ-ter	Bladtwijſer
Sen-ſi-ble	Gevoeligh
Tra-vel-ler	Reyſenaer
Va-ni-ty	Ydelheyt
Un-faith-full	Ontrouw
Wan-ton-neſs	Dertelheyt
Yeſ-ter-day	Gisteren
Zo-di-ack	Tonnen-cirkel.

Woorden van vier Syllaben.

A-bi-li-ty	Vermogentheyt
Be-ne-fac-tor	Weldoender
Ca-la-mi-ty	Ellende
De-ſcrip-ti-on	Beſchrijvinge
E qua-li-ty	Effenheyt / gelijkheyt
Fi de litie	Getrouwigheyt
Ho-nou ra-ble	Eerwaerdigh
I-do la-try	Afgoderye
Le-gi-ti mate	Wettigh
Me-lan-cho ly	Swaermoedigheyt
Na-ti-vi-ty	Geboorte

O-be-

O-be-di-ence	Gehoorsaemheyt
Pe-ti-tion	Begeerte
Re-demp-tion	Verlossinge
Se-ve-ri-ty	Gestrenghеyt
Tes-ti-mo-ny	Getuygenisse
Vir-gi-ni-ty	Maeghdom
Un-for-tu-nate	Ongeluckigh.

Vijf-ledige Woorden.

Ad-mi-ra-ti-on	Verwondering.
Be-ne-fi-ci-al	Profijtelijk
Cir-cum-spec-ti-on	Omsichtigheyt
Dis-o-be-di-ent	Ongehoorsaem
Ex-po-si-ti-on	Uytlegginge
For-ni-ca-ti-on	Hoererye
He re-di-ta-ry	Erffelick
In-tol-le-ra-ble	Onverdraeghlick
La-sci-vi-ous-ness	Geylheyt
Mo-de-ra-ti-on	Matigheyt
Op-por-tu-ni-ty	Gelegentheyt
Pro-ba-bi-li-ty	Waerschijnlijkheyt
Re-sur-rec-ti-on	Wederopstandinge
Su-per-sti-ti-on	Superstitie
Vi-si-ta-ti-on	Besoeckinge.

Ses-ledige Woorden.

Ac-com-mo-da-ti-on	Gerijvinge
Com-me-mo-ra-ti-on	Gedenckenis
Dis-si-mu-la-ti-on	Geveynstheyt
Ec-cle-si-as-ti-cal	Kerckelicke
For-ti-fi-ca-tion	Sterkte/ Bolwerk
In-con-ve-ni-en-cy	Ongelegentheyt
Ma-ni-fes-ta-ti-on.	Openbaringe

Pu-ri-fi-ca-ti-on	Reyniginge
Su-pe-ri-o-ri-ty	Overheyt
Un-re-con ci-li a-ble	Onverſoenelijck.

Tot verdere Exempelen van 't recht gebruyk der Syllaben en Woorden, ſoo neemt het 20. Capittel *Exodi*, de 17 eerſte Verſen: waar in de X. Geboden begrepen zyn.

AND God ſpake all theſe words, ſay-ing,

I am the Lord thy God, which have brought thee out of the land of E-gypt, out of the houſe of bond-age:

Thou ſhalt have no o-ther Gods be-fore me.

Thou ſhalt not make un-to thee a-ny gra-ven i-mage, or a-ny like-neſs of a-ny thing *that is in the hea-ven a-bove, or that is in the earth be-neath, or that is in the wa-ter un-der the earth.*

Thou ſhalt not bow down thy ſelf to them, nor ſerve them: for I the Lord thy God am *a jea-lous God, vi-ſi-ting the in-i-qui-ty of the fathers up-on the child-ren, un-to the third and fourth* ge-ne-ra-ti-on *of them that hate me:*

And ſhew-ing mer-cy un-to thou-ſands, of them that love me, and keep my com-mand-ments.

Thou ſhalt not take the Name of the Lord thy God in-vain; for the Lord will not hold him guilt-leſs that tak-eth his Name in vain.

Re-mem-ber the Sab-bath-day, to keep it holy.

Six

Six days shalt thou la-bour, and do all thy work.

But the ſe-venth day is *the Sab-bath of the Lord thy God:* in it *thou shalt not do a-ny work, thou, nor thy ſon, nor thy daughter, thy man-ſerv-ant, nor thy maid-ſerv-ant, nor thy cattell, nor thy ſtrang-er that is with-in thy gates.*

For in ſix days the Lord made hea-ven and earth, the ſea, and all that in them is, and reſt-ed the ſe-venth day: where-fore the Lord bleſ-ſed the Sab-bath day, and hal-low-ed it.

Ho-nour thy fa-ther and thy mo-ther, that thy days may be long up-on the land, which the Lord thy God giveth thee.

Thou shalt not kill.

Thou shalt not com-mit ad-ul-te-ry.

Thou shalt not ſteal.

Thou shalt not bear falſe wit-neſs againſt thy neigh-bour.

Thou shalt not co-vet thy neigh-bours houſe, thou shalt not co-vet thy neigh-bours wife, nor his man-ſerv-ant, nor his maid ſerv-ant, nor his ox, nor his aſs, nor a-ny thing that is thy neigh-bours.

III. CAPITTEL.

Advertiſſementen nopende het recht verſtaan, formeeren en pronuncieren van Engelſche Syllaben en woorden te ſamen.

IN dit Capittel is het nootwendig dat men twee ſaken doe:

1. Dat men toone hoe de volgende woorden behoorden gepronuncieert te werden, *te weten*, wat uytgesproken, en wat verswegen moet werden.

2. Dat men verscheyde Regelen geve om d'overeenkomste ofte 't onderscheyt tusschen de *Engelsche* en *Nederduytsche* woorden aen te wijsen, also niets tot bevorderinge van de kennisse der Engelsche Taal voor de Nederlanders soo dienstig is, dan wanneer hy een overvloet van woorden, welckers beduydinge en gebruyck hy te vooren kende, in 't *Engelsch* vinden sal.

Derhalven sal men in de twee volgende *Afdeelingen* van dese twee saken handelen.

I. AFDEELINGE.

Van soodanige Syllaben en Woorden als de Letteren begrijpen die men schrijven moet, maer niet pronuncieren.

Nota. DAer is seer veel aen de kennisse hier van gelegen: sonder dewelcke geen Duytsman, die gewent is yeder letter te pronuncieren, ooyt d'Engelsche Taal met goet verstant sal konnen uyten.

Men sal bevinden dat andere *Meesters* verabuseert zijn geweest in de *Engelsche* Taal te beswaren met soo veel *overtollige* Letteren: door dien sulcks ontstaet oft uyt haer eygen verkeert gebruyck in 't schrijven, en by-doen van Letteren, daerse niet behooren te zijn; oft uyt hare onwetentheyt van de ware oorsaak, waerom dat veele Lette-

Letteren die geen geluyt geven, niet-te-min behouden moeten worden. Tot ware onderrichtinge hier van ſoo merckt

Eerſte Aanm. Dat het niet waar is, dat d'*Engelſche*, die grondelijck verſtaen wat ſy ſchrijven, de Letter *e* voegen daar die overtollig en onnodigh is achter aan't eynde eens woorts; maer het is een verdorven gebruyck onder haer die alſoo doen.

Alſoo nu het gebruyck van de Letter *e* in't eynde van een woort, van ſoo groot belang is, dat het recht uytſpreken van veele woorden daar aan hanght; ſoo is't nootwendigh deſſelfs recht gebruyck aan te wijſen, als volght:

1. *E* wort niet te recht aan't eynde van eenige Deelnemige woorden gevoegt, die eyndigen in *ing*, (gelijck by ſommigen gebruyckt is geweeſt) in *loving* beminnende / *teaching* onderwijſſende; nochte in eenige woorden die eyndigen in *ng* als *King* Coningh / *thing* dingh: nochte in eenige diergelijcke.

2. Het is ook veel beter de ſelve uyt te laten als de woorden eyndigen in *ld*, als *child* kint / *wild* wilt &c. gelijck ook in die gene die eyndigen in *nd* als *wind* windt / *to find* te vinden. &c.

3. Het is geheel valſch dat *e* gebruyckt ſoude werden na *dd* gelijck in *add* by-voegen / ofte *ff* als in *chaff* kaf; daar zijn ook geen woorden, die eyndigen gelijck by anderen voorgegeven wort) in *gge*, noch in *dde*, noch in *dd* (behalven *add* by-voegen) noch oock in *ffe*: oock ſoo en ſchrijft men *e* niet behoorlijck na *mm* als in *hymn* een lof-ſangh ofte diergelijcke: nochte en behoort *nn* niet geſchreven te worden als in *penn* een pen:

het is oock gantſch onhebbelick om *e* na *ſ* te ſetten, als in *bleſs* zegenen / *buſineſs* affairen. &c.

4. Het ſoude ſeer wel voegen dat *e* uytgelaten wiert achter een Syllabe; waar in een Diphtonge is.: als in *griev* bedroeft zijn / *leav* verlaten / *believ* gelooven / *deceiv* bedriegen / &c. om dat de Diphtonge de Syllabe genoeghſaem ſchijnt te verlangen ſonder *e* aan 't eynde; indien het niet een oude Regel ware dat de Letteren *c* en de Conſonant *v* noyt de leſte letteren van een woort ſouden zijn: derhalven wort het hier, niet ſonder reden, in des Leſers believen geſtelt, om *e* te gebruycken ofte niet: het is oock even al eens wanneer *s* op een Diphthong volgt; maar wanneer eenige andere conſonanten volgen, behoort *e* niet geſchreven te werden: als in *dead* dood / *deaf* doof / *break* breeken / *prevail* te boven komen / *room* ruymte / *moon* maan / *creep* kruppen / *ſwear* zweeren / *ſweat* zweeten. &c. *e* in 't eynd van *elſe* anders / magh ofte geſchreven ofte uytgelaten worden.

5. *E* wort behouden in 't eynde van ſommige woorden om die te onderſcheyden van anderen van 't ſelfde geluyt, maar verſchilt in beduydeniſſe: gelijck in *haſte* ſpoed / *haſt* hebt / *bowe* boog / *bow* buygen / a *courſe* een loop / *cours* grof / *ſeethe* kooken / *ſeeth* ſiet / to *breathe* aeſſem halen / *breath* aadem / &c.

6. *E* in 't eynde van de woorden *come* komen / en *ſome* weynige moet aldaer blijven, alhoewel niet gepronuncieert wordt, niet alleenlick om het oud, en (in ſommige ſaken) onveranderlijck gebruyck, maer oock om dat ſulcks de woorden een recht geluyt geeft, en niet als of die ſlechts

ſom

ſom en *com* waren, het welcke klaar blijckt in woorden daar uyt t'ſamen gevoeght.

Het veelvoudige gebruyck van *e* in 't eynde der woorden is om de Syllabe daar die aan behoort in 't uytſpreken *te verlangen*, 't welck anders korter ſoude zijn, en een geheel differente beduydinge hebben: gelijck te ſien is in deſe volgende Exempelen

a *Cape* de kap van een mantel	a *Cap* een muts
a *Dame* een Madam	a *Dam* een Dam
a *Duke* een Hertogh	a *Duck* een End-vogel
a *Fire* een vuur	a *Fir* (tree) vuuren-heut
Gape gaapen	a *Gap* een breſſe
Here hier	*Her* haar
Hide verbergen	*Hid* verborgen
Hope hoop	*Hop* hinckelen
Like gelijck	*Lick* lichen
Made gemaackt	*Mad* dol
Mane (paarts-) maanen	*Man* man
a *Mile* een mijl	a *Mil* een Molen
to *Pine* Verdwijnen	a *Pin* een ſpelt
to *Spare* ſparen	a *Spar* een ſparre
Spite ſpijt	a *Spit* een ſpit
a *Tune* een toon (in't ſingen)	a *Tun* een vat
Wine wijn	to *Win* winnen.

Leeſt *dæm*, *duuk*, *mæd*, *mæn*, *pijn*, &c.

Wanneer een woort in *e* eyndigt, moet *e* altoos dar achter gevoegt worden, maar niet uytgeſproken worden; *e* ſomtijts de ſyll. verlangende, als in

Grace gratie / *face* aenſicht / *lice* luyſen / *race* een loop (baan) *price* de prijs.

Alſoo oock in *whence* waer van daen / *thence* daer van daen / *juſtice* rechtveerdigheyt / *malice* boosheyt. &c.

E werdt in 't eynde van ſoodanige woorden als van 't *Grieckſch* af-komſtigh zijn, uytgeſproken; gelijck in *e-pi-to-me* een kort begrijp / ofte in eygen Namen, als in *Ie-ſe, Phœ-be, Pe-ne-lo-pe.*

10. *E* in 't eynde van een Syllabe in 't midden van een woort wordt niet gepronuncieert, wanneer de Syllabe waer toe die behoort, van ſich ſelf een compleet woort is, als in *ſafety* ſeeckerheyt / *peaceable* vreedſaam / *times* tijden / &c. leeſt *ſaefty, peaſable, tijms*; om dat *ſafe* ſeecker / *peace* vrede / *time* tijdt van ſich ſelven woorden zijn.

11. *E* na *u* in 't eynde van een woort verlangt de Syllabe, en wordt niet apart uytgeſprooken, maar gelijck een Diphthongus: als in deſe woorden *true* waar / *rue* wijn ruyt / *due* behoorlick / *enſue* volgen / *perſue* verwolgen: die men pronuncieeren moet als *trew, rew*, &c.

12. Wanneer e na g volght in 't eynde van een woort, maackt het dat g als *dsh* uytgeſprooken wort: als in *language* taal leeſt *languedsh*; voornamentlijck, als het op *dg* ofte *ng* volght; als *hedge hedsh* hegge / *knowledge* kennijſſe / *revenge revendsh* wraack / *fringe frindsh* franje / *ſtrange ſtrandsh* vreemt: anders is 't gelijck g in *Duyts*, als *long* lang: het onderſcheyd blijckt in dit woort *ſwinge ſwindsh* geeſſelen ende *ſwing* zwaeyen.

Aanm. II. Alsmet komt een dobbelde Conſonant

nànt op 't eynde van een woort van eene Syllabe, deselve is niet overtolligh, maar veroorsaackt het verharden van de pronunciatie, en onderscheyt tusschen andere woorden, als *an Inn* een herberg om te onderscheyden van *in* in / *add* bywoegen / *odd* oneffen / *all* al / *ill* quaet / *wall* walle / *shall* sal; maar *sin* sonde en *son* een soon moeten niet met *nn*; veel minder met *nne* geschreven worden.

Aanm. III. Veele Letteren die andere *overtolligh* noemen, zijn soo niet, maer zijn van groot belang, en moeten geschreven worden, alhoewel men die niet pronuncieert, *te weten*, in sulcke woorden die afkomstigh zijn van 't *Latijn*, als in 't begin der woorden, *h* in *honour* eer / *heir* erfgenaam heeft weynigh geluyt: alsoo ook *host* een Waerdt ende een krijghs-heyr. In 't midden van de volgende woorden, *Doubt* twijffelen / *debt* schult / *debtor* schuldenaar / van 't *Latijns dubito* & *debeo*, leest *dout*, *dett*, *dettor*, gelijck oock in *feign* veynsen / a *sign* een teecken / an *Ensign* een Vaandzager / *reign* regeeren / leest *fein*, *sijn*, *ensijn*, *rein*, om die reden wordt *e* in *George* Joris / en *o* in *people* volck / en *s* in *Isle* ofte *Island* Vlandt / uytgelaten: als mede *ue* in *League* een Verbondt / *plague* de pest / *rogue* schelm / *prologue* voor-reden / *Synagogue* Synagoye / *Hague* den Haagh / *Prague* Praag leest *leag*, *plaeg* &c. als oock *tongue* de tongh / *tongues* tongen leest *tung* en *tungs*; die werden also geschreven om 't onderscheyt tusschen *tongs* tangen: gelijckerwijs *acquiesce* gerust zijn moet *acquiesces* gepronuncieert worden. *Catholique* Katolijck / *publique* publijck / *cinque* vijf werden

gepronuncieert en dickwils geſchreven als *Catholick*, *publick*, *cinck*. &c.

Moneth een maant van ons met *e* geſchreven, kan men nu met of ſonder *e* ſchrijven, en wordt *month* uytgeſproken.

B na *m*, maghmen pronuncieeren of uyt laten, zijnde indifferent, als in *comb* kam / *dumb* ſtom / *lamb* lam / *thumb* duym / *womb* baarmoeder.

Aanm. V. De pronunciatie van *eye* een ooghen *eyes* oogen is wat kluchtigh, want beyde de *ee* werden als uytgelaten, leeſt *ij*, en *ijs*.

II. AFDEELINGE.

Regelen noopende 't over-een-komen en onderſcheyt tuſſchen Engelſche *en* Duytſche *Woorden.*

Regel I. ALwaar de *Duytſche ſch* gebruycken, hebben de *Engelſche* alleenlijck *sh*: gelijck in

beſchaemt	*ashamed*
geſchapen	*shaped*
ſchaduw	*shadom*
ſchaap	*sheep*
ſchel	*shel*
ſcheren	*to shear* ofte *shave*
ſcherp	*sharp*
ſchijnen	*to shine*
ſchip	*ship*
ſchoe of ſchoen	*shoe*
ſchouder	*shoulder.*

Regel II.

Regel II. F wordt gemeenlijck in plaats van V. Conſonant gebruyckt: als in

Vader *Father*	viſch *fish*
vallen *to fall*	vlamme *flame*
varen *to fare*	vlas *flax*
valſch *falſe*	vleeſch *fleſh*
varen *fern*	vloet *floud*
vaſt *faſt*	voet *foot*
veder *feather*	vol *full*
veen *fen*	volck *folk*
velt *field*	voor *for.*
verder *further*	voor *before*
verſch *freſh*	vorck *fork*
vet *fat*	vriendt *friend*
vijge *fig*	vrolick *frolick*
vinden *to find*	vuyl *foul*
vinger *finger*	vyer *fire*

Regel 3. In plaats van D gebruycken d'*Engelſche* de twee letteren *TH*: als in

Dat *that*	dan *then* ende *than*
de *the*	daar *there*
dacken *to thatch*	dick *thick*
dancken *to thank*	drie *three*
dijn *thine*	donder *thunder*
ding *thing*	duym *thumb*
dencken *to think*	broeder *brother*
derde the *third*	vader *father*
deſe *theſe*	moeder *mother*
dief *thief*	pad *path*

Regel 4. In veele woorden, daar de *Duytſche w* gebruycken, hebben de *Engelſche wh*: gelijck

waar *where*	wanneer *when*
wat *what*	welcke *which*
een werf a *wharf*	een wijle a *while*
een wiel a *wheel*	wit *white.*
wey *whey*	

Regel 5. Woorden die in 't *Duytſch* eyndigen in ſchap eyndigen in 't *Engelſch* in *ship*:

Apoſtelſchap	*Apoſtleship*
Heerſchap	*Lordship*
Koninghſchap	*Kingship.*

Regel 6. De helpwoorden in lijck eyndigen in *ly*: als

klaarlijck	*clearly*
zwaarlijck	*heavily*
waarlijck	*truly*
verſtandelijck	*underſtandingly*
Goddelijck	*Divinely.*

Regel 7. Veele *Duytſche* woorden die in 't Duytſch eyndigen met heyt hebben in 't *Engelſch Neſs*: als

goetheyt	*goodneſs*
gerechtigheyt	*Uprightneſs*
Godtſaligheyt	*Godlineſs*
twijffelachtigheyt	*doubtfulneſs*
manierlickheyt	*mannerlineſs*
klaarheyt	*clearneſs.*

Regel 8.

Regel 8. Daer de *Duytſche* loos gebruycken in 't eynde van vele woorden, hebben de *Engelſche leſs*: gelijck

ſorgeloos	*careleſs*
vaderloos	*fatherleſs*
godloos	*godleſs*
ſchadeloos	*harmleſs*
moederloos	*motherleſs*
ſinneloos	*lenſleſs.*

Regel 9. Waar de *Duytſche* woorden eyndigen in el / keeren de *Engelſche* die om, en ſchrijven *le*: gelijck in

Appel	*Apple*
Apoſtel	*Apoſtel*
artijckel	*article*
Bybel	*Bible*
bobbel	*bubble*
bundel	*bundle*
cabel	*cable*
capabel	*capable*
Carbonckel	*Carbuncle*
Caſteel	*Caſtle*
charitabel	*charitable*
circkel	*circle*
Diſcipel	*Diſciple*
luttel	*little*
mirakel	*miracle*
tyttel	*tittle*
ſickel	*ſickle*
Tabernakel	*Tabernacle.*

Nota. Alhier moet aangemerckt werden, dat *le* in het eynde van een woort; en ſomtijdts in

't midden, niet gepronuncieert werdt als in andere Taalen, indien een andere Consonant voor de *l* gaet: maer moet dan liever gelijck *el* uytgesproken werden; als in *visible* sichtbaar / *able* machtigh / *nimble* snel / of licht / *troublesom* moeyelick &c. Evenwel heeft die *le* ofte *el* soo volkomen geluydt niet als in het woort bel; maar 't geluydt van *e* werdt (by maniere van spreken) ingeswolgen; gelijck of het mogelick ware *bl, cl, dl, fl, gl, pl,* &c sonder *e* te pronuncieeren: als in dit woort *Earl* Graaf en in *Pearl* Peerl gebruycklick is.

Regel 10. Te in 't *Duytsch* wanneer voor een werck woort in de onbepaalde wijse staat, is in 't *Engelsch to*, welcke *to* men in 't Engelsch altoos ofte meestendeel voor de onbepaalde wijse der werck woorden stelt: als

koopen	*to buy*
eten	*to eat*
spreecken	*to speak*
betalen	*to pay.* &c.

Maar wanneer te een teecken is van een vergelijckige Trap is het *too* in 't Engels: als

te veel	*too much*
te wijdt	*too wide*
te groot	*too great*
te hoogh	*too high.*

Regel 11. Verscheyde *Engelsche* en *Duytsche* woorden zijn ofte al eens ofte seer gelijck, ofte in 't schrijven ofte pronuncieeren; gelijck uyt de volgende Exempelen blijckt.

Nota

Nota. Door dien alle woorden ofte van een Syllabe zijn als *Man* Man/*right* recht/ ofte van meer Syllaben als *manhood* mannelickheyt/ *righteouſneſs* rechtveerdigheyt: ſoo neemt *voor eerſt* een reekenſchap van d'over-een-komſte der *Engelſche* woorden van *een Syllabe* met die van de *Duytſche* Taal, deſelve ingevoert zijnde door de *Saxiſche* en eenige *Deenen*, dewelcke het Landt wel by de 600. jaren hebben bewoont.

Exempelen van ſoodanige woorden als van't ſelfde geluydt zijn, alhoewel ſommige daar van een weynigh in 't ſchrijven mochten komen te verſchillen.

I. Woorden van een Syllabe.

een Aap an *Ape*
al *all*
een Arck an *Ark*
arm *arm*
een bal a *ball*
een balck a *balck*
bandt *band*
bedt *bed*
een Beer a *Bear*
Beeſt *Beaſt*
beſt *beſt*
een Bie a *Bee*
Bier *Beer*
bindt *bind*
blindt *blind*
by *by*
bloedt *blood*
een Boot a *Boat*
een Boeck a *Book*
een block a *block*
een Bock a *Buck*
een Bul a *Bull*
haf *chaff*
Calf *Calf*
halm *calm*
han *can*
een hap a *cap*
caerdt *card*
(wol- *wool-*
caerdt/ *card*)
hoel *cool*
hat *cat*
klauw a *claw*
cool *coal*
hooꝛd *cord*
hooren *corn*
hoſt *coſt*

Hoe

koe *Cow*
krab a *Crab*
kramp a *cramp*
diep *deep*
Dier *Dear* ende a *deer*
fy *fie*
fijn *fine*
gal *gall*
gift *gift*
glas *glaſs*
Godt *God*
gom *gum*
gras *graſs*
hadt *had*
hayr *hair*
half *half*
handt *hand*
hardt *hard*
harp *harp*
een Hart a *Hart*
haeſt *haſte*
Hert *heart*
hiel *heel*
Hel *Hell*
help *help*
een Hen a *Hen*
hier *here*
een hoep a *hoop*
Hop (een kruyt) *Hop*
hoop *hope*
hoorn *horn*
hoe *how*
in *in*
inckt *ink*
is *is*
ys *ice*
een kanne a *can*
Kerck *Kirk* ofte *Church*
een Klerck a *Clerck*
knie *knee*
korck *cork*
Lam *lamb*
lamp *lamp*
Landt *land*
laat *late*
light *light*
lijm *lime*
een lijn a *line*
lip *lip*
lot *lot*
luſt *luſt*
Man *Man*
een marck a *mark*
een Maſt a *Maſt*
een Maet a *match*
een Matte a *mat*
Meel *Meal*
een mijl a *mile*
mijn *mine*
een Mijn a *Mine*
milt *mild*
een miſt *a miſt*
naackt *nak'd*
naam *name*
een neſt a *neſt*
een net a *net*
nieuw *new*
noen *noon*

op

op *up*
een paar a *pair*
een Pan ofte Panne a *Pan*
een pap a *pap*
een parck a *park*
part *part*
een Peer a *Pear*
een Peerl a *Pearl*
een Penne *a Pen*
peſt *peſt* ofte *plague*
een Pijk *a Pike*
een Pijp a *Pipe*
piſſe *pis*
een planck a *plank*
Plant *plant*
een Ploegh a *Plough*
een Pluym a *plume* of *Feathers*
een Pomp a *Pump*
Poſt *Poſt*
een pot a *pot*
een pryjs *a price*
Pryns *Prince*
een riet a *reed*
de reſt *the reſt*
een ribbe a *rib*
rijp *ripe*
rijs *rice*
een Roos a *Roſe*
een ſack a *ſack*
ſalve *ſalve*
ſandt *ſand*
ſap *ſap*
een ſchaal *a ſcale*
School *School*
ſitte *ſit*
ſit-ſtil *ſit-ſtil*
ſlijm *ſlime*
ſnot *ſnot*
een ſock a *ſock*
Son *Sun*
ſoo *ſo*
ſool *ſole*
de ſool van de voet *the ſool of the foot*
een ſoorte a *ſort*
een ſop a *ſop*
een Sot a *Sot*
een ſpan a *ſpan*
ſpin *ſpin*
een ſpit a *ſpit*
ſpijt *ſpite*
een ſtaf a *ſtaf*
ſtil *ſtill*
een ſtoel a *ſtool*
ſtorm *ſtorm*
een ſtove a *ſtove*
ſtout *ſtout*
zweet *ſweat*
zwel *ſwell*
zwim ofte zwem *ſwim*
een Swijn a *Swine*
een Tente a *Tent*
Throon *Throne*
tijdt *tide*
tol *tol*
een top a *top*

Turf

Turf *Turf*	wildt *wild*
een veers *a verſe*	Wijf *Wife*
warm *warm*	Wijdt *wide*
was *was*	windt *wind*
een Webbe *a Web*	Wijn *Wine*
een weeck of weecke *a week*	wijs *wiſe*
wel *well*	Wol *woll*
weſt *weſt*	een Wolf *a Wolf*
wieck (van een kaers) *week*	Wozm of Wurm *Worm*
	Zee *Sea*
	een zijde *a ſide*

2. Voorbeelden van woorden van een ofte meer Syllaben, welcke wel met malkander overeen-komen; doch met een weynigh meer verſchil als de voorgaande:

Accoozt	*Accord*
een Adder	an *Adder*
advijs	*advice*
alreede	*already*
anckel of enckel	*ancle*
Ancker	*Ancker* ofte *Anchor*
Angelaar	*Angler*
appel	*apple*
Backer	*Baker*
ballaſt	*ballaſt*
Banier	*Banner*
Bancket	*Banket* of *Banquet*
Barbier	*Barber*
Baſtaert	*Baſtard*
een beginninge	a *beginning*
beter	*better*
Bever	*Bever*
Bibel	*Bible*

bin-

bindinge	*binding*
bijtinge	*biting*
bitter	*bitter*
bloesem	*bloſſom*
boesem	*boſom*
Bolwerck	*Bulwark*
boren	to *bore*
Bottel	*Bottle*
breecken	to *Break*
brengen	to *bring*
een bobbel	a *bubble*
Braselet	*Bracelet*
brouwen	to *brew*
Bruydt	*Bride*
Bruydegom	*Bridegroom*
een bundel	a *bundle*
Butter of Boter	*Butter*
Chriſtus	*Chriſt*
Chriſtendom	*Chriſtendom*
Cijffer	*Cipher*
Cancker	*Canker*
Civet	*Civet*
cley	*clay*
een Kock	a *Cook*
Colijck	*Colick*
Capoen	*Capon*
coleur	*colour*
Couſijn	*Coſen*
Convoy	*Convoy*
Coper	*Copper*
Coſtuym	*Cuſtom*
Cryſtal	*Cryſtal*
Croon	*Crown*
Circkel	*Circle*

Kuſſens	*Cushions*
couragie	*courage*
Dagh	*Day*
divers	*diverſe*
dobbel	*doubble*
doſſin	*dozen*
Dzincker	*drinker*
dzoncken	*druncken*
dzijven	*to drive*
Dochter	*Daughter*
Duyvel	*Devil*
Echo	*Eccho*
Engel	*Angel*
ernſtelijck	*earneſtly*
even	*even*
eeten	*to eat*
eynd	*end*
Figuur	*Figure*
Fonteyn	*Fountain*
Galdery	*Gallery*
een Gaper	a *Gaper*
gevinge	*giving*
giſſinge	*gueſſing*
genoegh	*enough*
gelijck	*like*
geluck	*luck*
graveel	*gravel*
glorie	*glory*
handel	*handle*
haten	to *hate*
hamer	*hammer*
hadde	*had*
hanginge	*hanging*
honger	*honger*

haasten — *to hasten*
Hoer — a *Whore*
Honig — *Honey*
Huys — *House*
Jesus — *Jesus*
Jaar — *Year*
Juweel — *Jewel*
een kop — a *Cup*
Ketel — *Kettle*
klevinge — *cleaving*
kneuckel — *knuckle*
kome — *come*
kostelijck — *costly*
Lam — *Lame*
Lanteern — *Lantern*
een lat — a *lat* of *lath*
letter — *letter*
lusten — *to lust*
luttel — *little*
Latijn — *Latin*
Maker — *Maker*
manier — *manner*
machtigh — *mighty*
Marckt — *Market*
Meester — *Master*
Metaal — *Metal*
Munt — *Mint*
Musijck — *Musick*
Mostert — *Mustard*
Myrrhe — *Myrrhe*
Nabuur — *Neighbour*
Nacht — *night*
natuur — *nature*
navel — *navel*

offeren	*to offer*
Oester	*Oister*
Oliven	*Olives*
opwaarts	*upwards*
open	*open*
oproer	*uproar*
order	*order*
Os	*Ox*
oven	*Oven*
over	*over*
een Pack	a *Pack*
Packhuys	*Packhouse*
Peper	*Pepper*
Persoon	*Person*
Pilaar	*Pillar*
padt	*path*
een Pille	a *Pil*
Ploegh	*Plough*
plaats	*place*
playster	*playster*
Poeder	*Pouder*
Plunderen	to *Plunder*
een Printer	a *Printer*
Pocken	*Pocks*
een pondt	a *pound*
profijt	*profit*
Prophect	*Prophet*
Put	*Pit*
Pelgrim	*Pilgrim*
Pistool	*Pistol*
quyt	*quit*
Rasijn	*Rasin*
Ribbe	*Rib*
Ryder	a *Rider*

Reeck-

Reeckening	*Reckoning*
Rivier	a *River*
een Rolle	a *Roll*
Ront	*Round*
Ruſt	*Reſt*
Sabbath	*Sabbath*
Saȧel	*Sable*
Sadel	a *Saddle*
Saffraan	*Saffran* ofte *Saffron*
Satan	*Satan*
Satijn	*Sattin*
Sauſijs	*Sauſage*
Sayſoen	*Seaſon*
Scepter	*Scepter*
Schaduwe	*Shadow*
Schaep	*Sheep*
Schelling	*Shilling*
Scherpen	*Sharpen*
Schip	*Ship*
Schouder	*Shoulder*
Schriftuur	*Scripture*
Schuym	*Scum*
Secreet	*Secret*
Senuwe	*Sinew*
Seve ofte ſifte	a *Sive*
Selden	*Seldom*
Serpent	*Serpent*
Serjant	*Sergeant* ende *Serjeant*
Sieck	*Sick*
Signet	*Signet*
Sien	*See*
Sickel	*Sickle*
Silver	*Silver*
Simpel	*Simple*

Singinge	*Singing*
Siroop	*Syrup*
Sittinge	*Sitting*
Smert	*Smart*
Smijten	*Smite*
Spreecken	*Speak*
Spreydt	*Spread*
Spongie	*Spunge*
Slaap	*Sleep*
Sober	*Sober*
Somer	*Summer*
Sonne	*Sun*
Soon	*Son*
Smit	*Smith*
Soorten	*Sorts*
Sprenkel	*Sprinkle*
Spellen	to *Spell*
Staal	*Steel*
Staan	*Stand*
Stap	*Step*
Steelen	*Steal*
Sterre	*Star*
Stinken	to *Stink*
Straat	*Street*
Stroo	*Straw*
Swaart	*Sword*
Tafel	*Table*
Tam	*Tame*
een Tapster	a *Tapster*
Teer	*Tar*
Tombé	*Tomb*
Tonge	*Tongue*
Treden	to *Tread*
Tribuyt	*Tribute*

Trompet	*Trumpet*
Vaſtinge	*Faſting*
Veerſen	*Verſes*
Vlam	*Flame*
Vloer	*Floor*
Vol	*Full*
Volck	*Folk*
Vriesen	*Frees*
Wacht	*Watch* (wait)
Wafel	*Wafer*
Wagen	*Waggon*
Wapens	*Weapons*
Was	*Wax*
Waſſchen	*Wash*
Weduwe	*Widow*
Welkom	*Welcom*
Weſp	*Waſp*
Weber	*Weaver*
Werckman	*Workman*
Winter	*Winter*
Wringing	*Wringing*
Wondt	*Wound*
Woort	*Word*
Vdel	*Idle*
Zeyl	*Sail*

Nota 1. In de bovenſtaande voorbeelden zijn *C* en *K* dickwils d'een voor d'ander gebruyckt.

Nota 2. Deſe Voorbeelden zijn ſoo veel na de naeuwkeurighſte Regelen en gebruyck geſtelt als wel weſen kan, alhoewel men geen gewiſſe ſeeckerheyt hier in voorſchrijven kan; om dat (gelijck in alle andere Landen) de lenghte van tijdt verandering maakt; en dat veele woorden voor een dingh gebruyckt worden; en daar zijn verſchey-

ſcheyde maniere van pronnutiatien in de verſcheyde Gedeeltens van *Engelandt*, gelijck in de *Nederlandtſche Provintien.*

Nota. 3. Door dien men aangemerckt heeft dat de Inwoonderen van 't *Noorder* Gedeelte van *Engelant* (alwaar de *Deenen* langſt gebleven zijn) als mede de *Scotten* naarder over een-komen in de pronunciatie van ſommige woorden met de *Duytſche* manier, als die in andere Geweſten van *Engelandt*: ſoo zijn hier eenige woorden daar van neergeſtelt.

een Brugh	a *Brig*
Mande	*Maund*
Kiſt	*Kiſt*
Gewoonte	*Woont*
Hoeſt	*Hooſt*
Deur	*Deur*
Wooninge	*Woning*
Elck een	*Elk een*
Gaan	*Ga*
Liggen	*Lig*
Leggen	*Leg*
Licht	*Licht*
Langh	*Lang*
Weet	*Weet*
Ken	*Ken*
Melck	*Melk*
Pick	*Pick*
Liever	*Liever*
Sneeuw	*Snaw*
Stal	*Stal*
Maagh	*Maagh*
Tangen	*Tangs & Tengs*

Coffer

Coffer	*Coffer*
Twee	*Twee*
Werk	*Wark*
Belangen	*Belang*
een Rundt	a *Runt*
Blijde	*Blithe*
Deck	*Deck*
Craagh	*Craigh* (oock de keel)
Fel	*Fel*
Wiſt	*Wiſt*
Haver	*Haver*
Bleech	*Bleak*
Schotel	*Skuttle*
Blijven	*Blive*
Wreecken	*Wreak*
Stijf	*Stife*
Sterck	*Stark*
Tappen	*Tap.*

En oock ſoodanige Woorden, als by de Oude *Hollanders* met *L* geſchreven waren, en nu ſonder *L* gebruyckt worden, zijn alſoo oock by de *Noortſe*, *Engelſche* en *Scotten*: als

Goudt	*Goud*
Coudt	*Coud*
Woude	*Woudt*
Oudt	*Oud*
Sout	*Sout*
Soude	*Soud*
Schouder	*Shouder*
Houden	*Houd.*

Nota. Men ſoude veel meer Exempelen van gelijckigheyt van de *Duytſche* en *Engelſche* Woor-

den konnen by brengen, maar om dat de *Duytsche* haar Werck-woorden in de onbepaalde wijse noemen, en de Engelsche deselve in de Eerste Persoon van de Tegenwoordige Tijdt der Toonende Wijse noemen, daar door wat meer verschil schijnt te zijn: als Arresteren/ in 't Engelsch *Arrest*, schijnt soo veel gelijckigheyt niet te hebben, hoewel dat het een en 't selfde woort is: alsoo in tempteeren *tempt*, en een meenighte diergelijcke woorden.

4. Het sal oock veel by brengen tot nut van de Leerling, wanneer hy bevint dat daar veel woorden haast deselve zijn door 't omkeeren van *e* in *o* en (*vice versâ*) van *o* in *e*, gelijck in dese en meer andere woorden te sien is:

Alleen	*Alone*
Alleenlijck	*Onely*
een Boon	a *Bean*
het Bloeden	*Bleeding*
een Been	a *Bone*
Broodt	*Bread*
Brouwer	a *Brewer*
Broeden	to *Breed*
Breedt	*Broad*
Doof	*Deaf*
Droom	*Dream*
Een	*One*
Eens	*Once*
Eedt	*Oath*
Geest	*Ghost*
Groot	*Great*
Groen	*Green*
Groetinge	*Greeting*

een Hoop

een Hoop	a *Heap*
Hooz	*Hear*
Heet	*Hot*
Loot	*Lead*
Meer	*More*
Meeſt	*Moſt*
Noot	*Need*
Niet	*Not*
Oor	*Ear*
Oost	*Eaſt*
Roodt	*Red*
Soom	*Seam*
Soeck	*Seek*
Seep	*Sope*
Seer	*Sore*
Spoet	*Speed*
een Steen	a *Stone*
Wee	*Wo*
de Werelt	the *World.*

5. Exempelen van ſoodanige woorden, als beyde de *Natien* verkregen hebben van't *Latijn* ofte *Frans*, alleenlijck verſchillende in't verplaatſen van de Toon, en dat de *Engelſche* de woorden in't eynde ſoo niet af-korten gelijck de *Duytſche*, maar breedt uytſpreecken, gelijck de *Franſſe*, als voor Pronunciatie ſeggen ſy *Pronunciation*. &c.

Abſent	*Abſent*
Abuys	*Abuſe*
Accent	*Accent*
Acces	*Acceſs*
Accident	*Accident*
Acte	*Act*

Actie	*Action*
Admiraal	*Admiral*
Advocaat	*Advocate*
Adieu	*Adieu*
Affaires	*Affaires*
Anatomie	*Anátomie*
Antichrist	*Antichriſt*
Appetijt	*Appetite*
Approchien	*Approaches*
Aerts-Bisschop	*Arch-Bishop*
Argument	*Argument*
Artillerye	*Artillery*
Autheur	*Author*
Beneficie	*Bénefice*
Cabinet	*Cábinet*
Catholijck	*Cátholick*
Civiel	*Civil*
Cardinaal	*Cardinal*
Ceremonie	*Céremonie*
Cordiaal	*Córdial*
Consent	*Conſent*
Comedie	*Cómedie*
Doctoor	*Dóctor*
Financie ofte Inkomst	*Financie*
Exact	*Exact*
Excelentie	*Excellency*
Generaal	*Géneral*
Interest	*Intereſt*
Liberaal	*Líberal*
Magistraat	*Mágiſtrate*
Medicijn	*Medicin*
Memorie	*Mémorie*
Merite	*Mérit*

Musick

Musijck	*Músick*
Officie	*Office*
Opinie	*Opinion*
Ordinantie	*Ordinance*
Pastoor	*Pástor*
Perfect	*Pérfect*
Politie	*Pólicie*
Principaal	*Principal*
Professie	*Profession*
Reputatie	*Reputation*
Studieus	*Stúdious*
Superstitie	*Superstition.*
Visioen	*Vision*

Veel diergelijcke meer sullen mogelijck hier na in een ander Werck apart getoont werden.

Volgen hier de Namen der *Getallen*, en *Dagen* des *Weecks* en *Maanden*; malkanderen oock zeer gelijck zijnde.

De Getallen zijn

Een	*One*
Twee	*Two*
Drij	*Three*
Vier	*Four*
Vijf	*Five*
Ses	*Six*
Seven	*Seaven* ofte *Seven*
Acht	*Eight*
Negen	*Nine*
Tien	*Ten*
Elf	*Eleven*
Twaelf	*Twelv*
Dertien	*Thirteen*

Veertien	*Fourteen*
Vijftien	*Fifteen*
Sestien	*Sixteen*
Seventien	*Seventeen*
Achtien	*Eighteen*
Negentien	*Nineteen*
Twintigh	*Twenty*
Een en twintigh	*One and twenty*
Twee en twintigh	*Two and twenty*
Dertigh	*Thirty*
Veertigh	*Fourty*
Vijftigh	*Fifty*
Sestigh	*Sixty*
Seventigh	*Seventy*
Tachentigh	*Eighty*
Negentigh	*Ninety*
een Hondert	a *Hundred*
een Duysent	a *Thousand*
een Milioen	a *Million.*

De Figuuren der Getallen van 1 tot 100000 zijn de ſelfde met de *Duytſche*, ende alſoo zijn oock deſſelfs Afbeeldingen door de Letteren al eens als I voor een / V voor vijf / X voor tien / L voor vijftigh / C voor hondert / D voor vijfhondert / M voor duysent.

den Eerſte	the *Firſt*
Twe-en	*Twain*
de Tweede	the *Second*
de Derde	the *Third*
de Vierde	the *Fourth*
de Vijfde	the *Fifth*
de Seſte	the *Sixth*

de Se-

de Sevende	the *Seventh*
de Achtſte	the *Eighth*
de Negenſte	the *Ninth*
de Tiende	the *thenth*
de Elfſte ofte elfde	the *Eleventh*
de Twaalfſte	the *twelfth*
de Dertienſte	the *Thirteenth*
de Veertienſte	the *Fourteenth*
de Vyftienſte	the *Fifteenth*
de Seſtienſte	the *Sixteenth*
de Seventienſte	the *Seventeenth*
de Achtienſte	the *Eighteenth*
de Negentienſte	the *Nineteenth*
de Twintighſte	the *Twentieth*
de Honderſte	the *Hundredth*
de Duyſenſte	the *Thouſandth*
Eens ofte eenmaal	*Once*
Tweemaal	*Twice*
Dziemaal	*Thrice* ofte *Three times*
Viermaal	*Four times.*

Volgen *Hulpwoorden* van *Order*

Here follow Adverbs *of* Order.

ten Eerſten	*Firſtly*
ten Tweeden	*Secondly*
ten Derden	*Thirdly*
ten Vierden	*Fourthly.*
ten Laatſten	*Laſtly* ofte *Finally.*

Woorden der *Getallen* die in 't *Duytſch* eyndigen in voudigh / eyndigen in 't *Engelſch* in *fold*: als dobbel ofte tweevoudigh *double* ofte *twofold.*

Dzievoudigh	*Threefold* ofte *Triple*
Viervoudigh	*Fourfold*

Tienvoudigh	*Tenfold*
Honderdvoudigh	*Hundred-fold*
Duysentvoudigh	*Thousandfold*
Menighvoudigh	*Manifold.*

Van de Dagen des Weecks, *Of the Days of the Week*

Alhoewel Eenige die noemen en reeckenen de eerste / tweede / derde &c. the *first*, *second*, *third* &c. nochtans worden de Heydensche Namen gemeenelijck behouden: als

Sondag	*Sunday*
Maandag	*Moonday*
Dinghsdagh	*Tuesday*
Woensdag	*Weddensday*
Donderdagh	*Thorsday*
Vrydag	*Fryday*
Saterdagh	*Saturday.*

Volgen de Namen der Maanden *The Names of the Moneths follow.*

Januarius	*Ianuary*
Februarius	*February*
Martius	*March*
Aprilis	*April*
Majus	*May*
Junius	*Iune*
Julius	*Iuly*
Augustus	*Auguſt*
September	*September*
October	*October*
November	*November*
December	*December.*

CAPIT-

CAPITTEL IV.

Van de gelijckheyt en ongelijckheyt van Engelſche *Woorden.*

DIt kan getoont werden in veelderley manieren, *te weten* :

I. Daar zijn veel Woorden die bykans een en 't ſelfde geluydt hebben, maar verſchillen in 't ſchrijven en zin : als

Accompt } Reeckeningh } Reeckeningh
Account } Achtinge.

Ail Schoztingh ofte gebzeck
Ale een ſoozt van Bier

Air Lucht
Are Zijn
an *Heir* een Erfgenaem.

All Al
Awl een Elſen.

Altar Autaar
Alter Veranderen.

Aſcent Opvaert ofte Opklimminge
Aſſent Toeſtemminge.

Ball Bal
Bawl Schzeeuwen.

Be Zijn (inde onbepaalde tijdt)
Bee een Bie

Bear een Beer ofte Beyz
Beer Bier
Bier ofte *Beer* een Doodt-bare ofte Bare.

Bow Buygen
Bowe een Booge
Bough een tack van een Boom.

Buy Koopen
By Bij

Choler Gramſchap
Coller een Kraagh / een Halſter of Halsbant.

Decent Betamelick
Deſcent Nederdalinge.

Deſart Woeſtijne
Deſert een Verdienſte ofte merite.

Dew Dauw
Due Schuldigh / Behoorlick / Debit.

Die Sterven
Dye Verwen.

Nota. Dat *Die* Sterven in het Woort *Dying* Stervende moet oock met *y* geſchreven worden, om de volgende *i* in het Deelwoort van de Tegenwoordige tijdt.
Done Gedaan
Dun Doncker van coleur.

Eay

Ear Oor
Ere Eer ofte Voorgeer.

Fair Schoon
Fare Spijſe of koſt

a *Floor* een Vloer
Flour of *meal* Bloeme van meel
a *Flower* een Bloem der Kruyden.

Fool een Gek
Foul Vuyl
a *Fowl* een Vogel

Frieſe Gefriſeerde Laken
Freez Vriesen.

Gilt Vergult
Guilt Schult / fout.

Hair Haar
a *Hare* een Haas.

a *Hart* een Herte
Heart het Hert

Hear Hoor
Here Here.

Hoar Grijs / verſchimmelt ende de rijp
Whore een Hoere.

an *Hole* een Gat
Whole Geheel.

Hollo Luyde roepen
Hollow Hol.

Hour een Uur
Our Onſe.

In In
Inn een Herbergh.

Inſight Inſicht ofte kenniſſe
Incite Verwecken.

I Ick
Eye Oogh.

a *Kan* een Kan
Can Kan ofte mogen.

Leaſt Kleynſt
Leſt Op dat niet (een woort van hoede.)

Loſe Verlieſen
Looſe Los.

Meat Spijſe
to *Mete* Meten
Meet Bequaam
to *Meet* Ontmoeten.

Naught Quaat
Nought Niets.

Nay Neen
Neigh Neyen als een Paart.

an *Oar* een Riem
Ore Ongesuyvert Gout ofte Silver.
O're Over.

Of aan
Off Af.

One Een
Own Eygen.

O ende *Oh* O/ Och
Ow Schuldigh te zijn.

---

a *Pair* een Paar
to *Pare* Besnijden/ schillen.

---

a *Parson* een soort van Predikanten
a *Person* een Persoon.

Pence Penningen
Pens Pennen.

Poor Arm
to *Pour* Gieten
Power Macht.

---

to *Rain* Regenen
to *Reign* Regeeren

---

to *Raise* Opwecken
Rais Sonnestralen.

Receit Ontfang of Quitancie
Receipt Recept van Medicijn.

Right Recht
a *Rite* een Gebruyck ofte Custuym.

---

a *Ring* een Ring
to *Ring* Luyen.

Sale een Verkoop
a *Sail* een Seyl.

Saw Sagh
to *Saw* Saagen.

So Soo
Sow Zayen
a *Sow* een Sogh / een Vercken
to *Sow* ofte *sew* Naeyen.

à *Sole* een Sole van een Voet ofte Schoen / ook de Visch Tong genoemt
Soul Ziel.

Some Sommige / Eenige
a *Summ* een Somma.

Son Soon
the *Sun* Zonne.

Streight ofte *strait* Recht / oprecht
Straight ofte *strait* Enge / nauw / benauwt.

Sound Gesont
to *Swound* Swymen ofte in swym vallen.

Tail een Steert
Tale een Vertelling.

To Tot / aan / te / na
Toe Teen
Too Te / ook
Two Twee
Tow Touw / Werck van Vlas.

Their Haarer
There Daar.

Through Door
Throw Gooyen / werpen / smijten.

Tongues Tongen en Taalen
Tongs Tangen.

a *Vail* een Sluyer
Vale een Dal.

Vain Ydel en vergeefs
a *Vain* een Ader / Bloedt-Ader.

to *Use* Gebruycken
Ews Ooyen / jonge Lammeren.

to *Wait* Wachten
a *Weight* een Gewicht.

Way Wegh
to *Weigh* Weegen.

Waste Verquisten
Waist de middel van 't lijf.

Wear Dragen / en verslijten
Were (we) Waren (wy)

Wo Wee
to *Woo* Vryen.

to *Wrap* Douwen ofte winden
to *Rap* Sachjens slaen.

a *Wright* een Timmerman
Write Schrijven.

Wrought Gewerckt
Wrote Schreef.

Nota. 1. Dat de Woorden *Accompt* en *Recept* moeten als *Account* en *Receit* uytgesprooken werden.

Nota. 2. Veel van de bovengemelde Woorden komen slechts in de klanck over een naar het gemeene gebruyck; maar de meeste na de rechte aart van spellinge.

2. Sommige Woorden over een komende in schrijven en Pronunciatie hebben nochtans tweederley beduydinge: als

Bad Quaat
he *Bad* Hy heeft bevoolen.

Bare Bloot
he *Bare* hy Droegh.

Bark

Bark de Bast van een Boom
to *Bark* Blaffen of bassen als een hont.

Bear een Beyr ofte Beer
Bear Dragen en verdragen
Bear a child Swanger zijn ofte Baren
Bear sway het opperste gesagh voeren.

---

a *Course* een Loop
Cours Gros.

---

a *Crap* een Krabbe-visch
a *Crab* een suur Appel.

Crack Beroemen
Crack Kraken.

Désert Verdienst
to *Desért* Verlaten

Ear Oor
Ear Kooren-ayr.

---

to *Fare* Varen
Fare Welstant
Fare Spijse.

---

to *Handle* Handelen
to *Handle* Doelen
an *Handle* een Handt-hat.

Host een Weerdt ofte Hospes
Host een Krijghs-heyr.

Ioynt een Lidt
Ioynt Gesamentlijck.

Laſt de Leſte ofte laatſte
to *Laſt* Duuren
a *Laſt* een Schoenmakers Leeſt
a *Laſt* een Laſt ofte Pack.

Let Toe-laten
Let Beletten ofte verhinderen.

---

a *Lie* Loog
to *Lie* Liegen
to *Lie* Liggen
a *Lie* een Leugen.
Maar men ſchrijſt *Lying* Liegende / ende *Lying* Leggende.

Light Licht
Light Licht van gewicht
Light ras / ſnel / licht
Light Lichtvaerdigh.

Mine Mijn
a *Mine* een Mijn.

Mint Munte (het kruydt)
the *Mint* de Munt.

Pike een Spieſſe ofte Pieck
Pike een Snoeck-viſch.

Sack Seck-(wijn)
Sack een Sack
to *Sack* (a citie) te Plonderen (een Stadt)

Sole Alleen
Sole Sool van een Voet of ſchoen
Sole Tonge of Schol (een Viſch)

---

to *Stand* Staan
a *Stand* een Vat met Bier.

Tender Teder
to *Tender* Aanbieden.

Week het Lemmet van een Heerſſe
Week een Week.

Well Wel
Well een Put.

En hier uyt is 't et te mercken, dat een 't ſelve woort heeft veel en verſcheyde beduydinge.

3. Oock zijnder veel en verſcheyde woorden die een en 't ſelfde dingh beduyden: als

Bad, *Ill*, *Naught* } Quaet

Behold, *Lo*, *See* } Siet

---

to *Laſt*, *Continue*, *Endure*, *Abide* } Continueeren.

Account } Reeckeningh.
Reckoning }

Awl } Elsen.
Elsing }

Carpenter } Timmerman.
Wright }

Favour }
Friendship } Vriendtschap.
Kindness }

En veel meer.

Het woort *Use*, alhoewel altoos soo geschreven, is somtijts wat harder gepronuncieert, als *Uus*, en als dan beduyt het 't gebruyck en Costuym; anders is 'et sachter uytgesproocken als of het *Fuwz* ware; en soo *to Use* is te gebruycken.

Eyndelijck, *Noteert*. Dat vermits *be* zijn / niet wert met een dobbelde e (die altoos als i of ie in 't *Duyts* luydt) geschreven om te verscheyden van Bee een Bie; als oock *the* de in gelijcke manier, om tusschen *thee* u of ghy onderscheyt te maken, daarom isset oock in gewoonte geworden alle die andere kleyne voornoemlicke woorden soo kort te schrijven, *be* hy / *me* my / *she* sy / *we* wy / *ye* ghy; maar die werden meest gelesen als *hi*, *mi*, *shi*, *wi*, *yi* in 't *Duyts* gepronuncieert zijn.

CAPIT-

CAPITTEL V.

Van d' ACCENTEN *ofte toonen der Woorden.*

MEn kan 't geluyt der woorden niet krachtigh genoegh uytdrucken ofte afbeelden, dan alleen door 't opſtellen van dusdanige ['] kenteecken (ofte *acute Accent* by de *Grieken* genoemt) aanwijſen welke Syllabe hardt uytgeſproken moet werden: waar toe de volgende Regulen in plaats van *Proſodia* konnen dienen.

Nota. De Syllaben in de volgende Voorbeelden die dit ['] merck boven haar hebben, moeten heel langh en hard uytgeſproocken werden.

Aanm. 1. In 't *Engelſch* zijnder bykans ontallijcke veel woorden van een Syllabe, waar in de leere van Toonen geen plaats heeft.

Aanm. 2. Wanneer een Syllabe in een twee of drie-leedigh woort een Diphtongus maackt, doet dat die Syllabe daar de Diphtongus in is, hardſt uytgeſproocken worden, als *Heaven* Hemel / *heávenly* Hemelſch / *redeém* uyt-koopen ofte verloſſen / *reliév* te hulpe komen / &c.

Aanm. 3. Wanneer een Vocaal voor twee Mede-klinckers komt, ſoo is de Syllabe langh als *former* de voorgaande / a *Létter* een Letter.

Aanm. 4. De Syllaben *ſhip*, *dom*, *leſs*, *neſs*, *ly* en *tie* wanneer in 't eynde der woorden ſtaan, werden noyt lang gepronuncieert; gelijck in *Máſtership* Meeſterſchap / *Cáreleſs* ſorgeloos / *Éarldom* Graafſchap / *Gódlineſs* Godtſalighent / *Wórthily* Waardighlijck / *Púritie* Suyverheydt.

Ge-

Gelijck oock alle vreemde woorden die eyndigen in *ion* oſte *ous* als *ſatisfaction* voldoeninge / *dángerous* gevaarlijck/*advantágious* voordeelijck &c.

Deſe Syllaben *ble*, *cle*, *gle*, *ple* zijn oock altoos kort. Gelijck in *táble* tafel / *prôbable* waarſchijnelijck / *ſpéctacle* een bzille / *wrángle* krackeelen / *Témple* Tempel/ *Exámple* voorbeelt &c.

Aanm. 5. Woorden van twee Syllaben hebben 't Accènt (oſte Toon) in d'eerſte Syllabe als *Fáther* Vader / *wáter* water.

Maar Woorden van meer Syllaben voeren 't Accent in de laatſte Syllabe op twee na *liberty* vryheyt / *deliberátion* overweginge &c.

Aanm. 6. Deſe ledekens, *A*, *ab*, *ad*, *be*, *con*, *de*, *dis*, *en*, *for*, *fore*, *in*, *mis*, *per*, *pro*, *re*, *ſub*, *ſur*, *ſus*, *over*, *un*, *up*, *under*, *with*, in t'ſamenvoeginge voor aan een woort geſtelt zijnde, maken dat de volgende Syllabe hardt en langh uytgeſproocken wordt, gelijck in

Abáte	Verminderen
Abóminable	Verfoeyelijck
Adhere	Aankleven
Belie	Beliegen
Conſiſt	Beſtaan
Depénd	Aanhangen
Diſpérs	Verſtroyen
Endúre	Volharden
Forbid	Verbieden
Forewárn	Verwittigen
Inclúde	Inſluyten
Mispénd	Qualijk beſteden
Perfórm	Volbzengen
Propóſe	Voozſtellen

Re-

Recánt	Her-roepen
Subſcríbe	Onderteeckenen
Survíve	Overleven
Suspénd	Ophouden
Overtáke	Achterhalen
Untáught	Ongeleert
Underſtánd	Verſtaan
Upháld	Ondersteunen
Withháld	Onthouden.

Aanm. 7. Woorden die de *Engelſche* met andere Taalen gemeen zijn, hebben't Accent in d'eerſte Syllabe: als in

Cónſequent	Verbolgh
Cónſort	Vergeſelſchappen
Cóntrary	Contrarie
éxcellent	Excellent
Fámily	Huyshoudinge
Hiſtory	Hiſtorie
Muſick	Muſijck
Pérfect	Perfect
Pérſon	Perſoon
Próphet	Propheet. &c.

Aanm. 8. d'Accent ofte Toon onderſcheyt de Naam-woorden van de Werck-woorden: als volght

Naam-woorden.

a *Cónvert*	een die bekeert is
an *óverthrow*	een Nederlaagh
Tórment	Pijne
a *Préſent*	een Geſchenck.

Com-

Werck-woorden.

to *Convért*	Bekeeren
to *Overthrów*	Overwinnen
to *Torménr*	Pijnigen
to *Preſént*	Vereeren.

Nota. Maar in *Gedichten* werden deſe Regulen altemet gecontrarieert, door een vryheyt die de *Poëten* ſich toematigen.

Nu deſe weynige Voorbeelden konnen dienen om eenigh licht in de kenniſſe der *Engelſche* Taale te geven: tot dat de Harmonie ofte gelijckheyt van alle Taalen klaarder en openbaarder werdt door de kenniſſe des *Algemeyne Characters*.

Ende hier mede koomen wy tot het EYNDE van het Eerſte Deel van de

GRAMMATICA.

HET

HET TWEEDE DEEL

Van de Grammatica.

Van d'ETYMOLOGY, OFTE Oorſpronck der Woorden.

ETYMOLOGY *wijſt d'af-komſte, als mede het onderſcheyt der woorden, ende begrijpt alle de Deelen des Spraacks.*

Eerſte CAPITTEL.

Van de Af-komſte der Engelſche *Woorden.*

HIer magh men veele moeyte ſparen, die men gemeenelijck beſteet in 't onderſoecken van d'oorſpronck der woorden in andere Taalen, als in 't *Hebreeuws*, *Griecks*, &c. Noch oock kan het den Leerling veel nuts toebrengen, om daar lang over te blijven: maar hy kan dit volgende weynighje aanmercken.

Raakende de particuliere af-komſt van Naamwoorden, werckwoorden, deel-woorden, en hulp-woorden ſal in 't verhandelen van haare particuliere Hooft-ſtucken geſproocken worden.

Van woorden in 't generaal valt dit volgende te ſeggen:

1. Dat de woorden van eene Syllabe werden meest *Teutonische* woorden, en soo even eens met de *Hooghduytsche* Taal, die, sonder twijffel, ouder is als de *Latijnsche*, en sommige van die uyt de *Grieckſche* getrocken: als van ἔρα *era* de aardt komt *earth*, van δαμάω *damao* temmen ofte tam te maken *tame*, van ἀξίνη *axine* een are ofte bijl an *ax*, van μήνη *mene* de maan the *moon*, van πάτος *patos* een padt a *path* &c.

2. Dat de meeste *Engelsche* woorden van meer Syllaben als een, die niet uyt een Syllabe geformeert zijn, zijn van de *Latijnsche* af-komstigh; veel waar van de *Franse* van de *Latijnse* geleent hebben, en d'*Engelse* van haar (daar onder oock eenige woorden van een Syllabe) als uyt het *Latijn* komen dese:

Audácious	Stout
Clémency	Goedertierentheyt
Face	Aangesicht
Fate	Noot-lot
Glory	Glorie
Grace	Genade
Hónour	Eer
Image	Beeldt
Infants	Kinderkens
Ingénious	Vernuftigh
Liberal	Mildt
Májeſty	Majesteyt
Múltitude	Meenighte
Nâture	Natuur
órnament	Vercieringe
Prúdent	Wijs ofte wetende
Póſsible	Mogelick
Vice	Ondeugentheyt.

Ende

Ende bykans een ontelbaar getal diergelijck.

De oorſpronckelijcke woorden in het *Latijn* zijnde *Facies*, *Clementia*, *Multitudo*, *Natura*, *Ornamentum*, *Vitium* &c.

Nota. Hier ſtaat te mercken, dat voor de meeſte part de woorden die aldus uyt het *Latijn* ſpruyten, worden in 't eynde wat verkort, als *Ornamentum* an *Ornament* een Cieraat / *Facies* the *Face* 't Wangeſichte / *ſeverus*, *ſevere* ſtreng &c. behalven de Naam-woorden die eyndigen in *io*, tot dewelke, volgens de *Franſe* manier, *n* achter by gevoegt wort: als *Religio Religion* Godtsdienſt / *Oratio Oration* een Gebeden / *Creatio Creation* Schepp'inge &c.

Wanneer daar een grooter en meerder onderſcheyt is, ſoo werden wel woorden van de *Franſe* geformeert na dat de *Franſe* die van de *Latijnſe* genomen hebben: als uyt de *Franſe*, *bonté*, *lion*, *almoſner*, *temps*, *aigre*, *eſtrange*, *fountain*, komen deſe *Engelſe* woorden *bounty* mildadigheyt / *Lion* Leeuw / *Almoner* Almoeſenier / *tenſe* tijdt / *eager* ſuur en heftigh / *ſtrange* vreemt / *fountain* fonteyn.

3. Daar zijn oock ſommige andere woorden die ſuyver *Frans* zijn, en niet uyt het *Latijn* geſproten, die men in d'*Engelſche* Taal gebruyckt, gelijck *Garden* een Tuyn / *garter* een kouſſebandt / *buckler* een ſchilt / *to advance* voortſetten / to *plead* pleyten &c. komende van de *Franſe* woorden *jardin*, *jartier*, *bouclier*, *avancer*, *plaider* &c.

4. Veele *Engelſche* woorden af komſtigh uyt het *Latijn*, hebben haar grootſte verſchil hierin dat ſy met de *Franſe* de Letteren *b* & *d* in 't midden

van de woorden invoegen : gelijck van *Camera*, *cinis*, *humilis*, *ſimulo*, *ſimilis*, *tener*, *tremulus* geformeert wierden deſe woorden

Chambre ofte *Chamber*	een Kamer
Cindre ofte *Cinder*	Doove-kool (Aſſche)
Humble	Ootmoedigh
Diſſemble	Veynſen
Reſemble	Gelijck zijn
Tender	Teeder
Tremble	Beven.

Gelijck de *Franſe* die ſchrijven *Chambre*, *cenre*, *humble*; *tendre*, &c.

Nota. Sommige *Engelſche* woorden die van de *Franſe* komen, werden na die manier geſchreven, als

Sepulchre	een Graf
Reſcontre	een Renconter (bejegening)
Ancre	een Ancker.

En veel meer.

Maar worden altoos uytgeſprooken als of ſe eyndighden in *er* als *ſepulcher*, *reſconter*, *Ancher*, &c.

5. Woorden af-komſtigh of t'ſamen-gevoegt van anderen zijn te conſidereeren, of by de t'ſamen-voeginge van twee woorden, of by de voorſtellinge van ſommige Ledetjens : door beyde welke manieren die te onderſcheyden zijn van haar voorige Beduydingen.

1. Exempelen van twee Woorden van verſcheyde beduydingen te ſamen gevoeght;

All

All-mighty	Almachtigh
Clear-ſighted	Claarſichtigh
Hous-holder	Huyshouder
Omnipotent	Almoogende
Rain-water	Regenwater
Unicorn	Eenhoorn
Water-mill	Water-moolen &c.

2. De Ledetjes die men gemenelijck voor een woort voeght, zijn deſe, *dis*, *mis*, *in*, *inter*, *en*, *un*, *di* ende *de*: welcke meeſt oorſpronckelijck *Latijn* of *Frans* zijn, gevende de woorden daar die aangevoegt zijn een heel verſcheyde beduydinge: als

Un, in 't *Duyts* on / beduydt altoos een weygeringe ofte ontkenninge, en beteeckent ſoo veel als niet: als *unwiſe* niet wijs ofte onwijs / *unprofitable* onprofijtelijck / *unhealthfull* ongeſont / en veel meer.

In wert oock voor de meeſte part gelijck *un* gebruyckt; maar niet anders als in woorden dewelcke haar oorſpronck nemen uyt *Latijn*: als

Impatient Ongeduldigh / *impoſſible* onmoogelijck: alwaar *im* & *in* onderſcheydentlijck in de ſamen gevoeghde woorden gebruyckt worden.

Maar in ſommige woorden heeft *In* deſſelfs eygen en ware beteeckeningh: gelijck hier in *intelligence* kondſchap / *indeed* in der daad / *inrich* ofte *enrich* verrijcken: En het ware wenſchelijck dat alle woorden waar *In* voorgeſtelt wort, en de ware beteeckeningh deſſelfs niet verlaat, dat men aldaar in plaats van *In*, *En* ſoude ſchrijven, als voor *indure*, *endure*, duren en volharden / voor *ingender*, *engender* genereeren / voor *in-*

grave, *engrave* inſnijden / voor *implant*, *emplant* inplanten : op dat de onwetende Leſer niet verabuſeert magh worden, door dien *In* altemets *In* beduydt, en altemets niet wanneer by woorden gevoeght wordt.

Dis en *mis* beduyden een ontkenninge ſoo wel als *en* ofte *un*, en noch meer, want *dis* geeft het woort daar 't voor gevoeght wordt een recht contrarie meeninge : als *honour* eer / *dishonour* oneer / *like* gelijck / *dislike* ongelijck / (ofte in 't minſte niet gelijck) *grace* genade / *disgrace* ongenade / *honeſt* eerlijck / *dishoneſt* oneerlijck &c.

En *mis* is daar en boven een teecken van dwalinge, als *take* nemen / vatten / *mistake* een misſlagh hebben / *deed* een daadt / *misdeed* een misdaadt / *chance* geval / *mischance*, *mishap*, *misfortune* ongeval.

De, *di* en *inter* hebben de ſelfde ſignificatie als in 't *Latijn*, gelijck oock *dis* in ſommige weynige woorden : als *detain* onthouden / *divide* verdeelen / *interdict* verbieden / *intervene* tuſſchen-komen / *diſtinguish* onderſcheyden.

II. AFDEELINGE.

Van het Onderſcheyt (Difference) *der Woorden, ofte Deelen des Spraaks.*

DAar zijn in 't *Engels* gelijck in 't *Latijn* *Acht Deelen des Spraaks* ofte verſcheydentheden van woorden : die men aldus noemt,

Noun	Naam-woort
Pronoun	Voornaam
Verb	Werk-woort

Par-

Participle	Deel-woort
Adverb	Hulp-woort
Conjunction	't Samenvoeginge
Præpoſition	Voorſettinge
Interjection	Tuſſchenwerpinge.

Nota. De *Engelſche* hebben, behalven deſe *Acht Deelen der Spraack*, oock Ledetjens ofte ſtucken der woorden, (die ſy *Particles* noemen) en gebruycken deſelve tot onderſcheydinge der gevallen van *Naam-Woorden* en der *Trappen van vergelijckinge* en der *Wijſen* en *Tijden van Werck-woorden*: gelijck onder hare particuliere Hooft-ſtucken getoont ſal worden.

III. CAPITTEL.

Van Naam-woorden.

Naam-Woorden, in 't *Engels*, *Nouns*, zijn woorden waar door alle Perſoonen en ſaaken genoemt worden, en daar door haare Hoedanigheden te kennen gegeven en onderſcheyden worden: als a *Tree* een boom / *fair* ſchoon.

Nota. Raackende de *Naam-Woorden*, als mede andere *Deelen der Spraak* valt'er weynigh te aanmercken; derhalven kan men de *Engelſche* Taal in ſoo veel te korter tijdt, en met meerder gemak leeren: om dat in de buyginge haarer Woorden de uytgangen derſelve minder veranderingen hebben als de Andere *Europæiſche* Taalen: want in de *ſelfſtandige Naam-Woorden* zijn 'er maar twee veranderingen, *te weten*, Een in 't *Enckel*

en een in 't *Meerder Getal*, daar in 't *Latijn* en 't *Griecks* wel over de 50 zijn: de *Byvoeghlijcke Naam-Woorden* hebben geen Buyginge, en derhalven oock maar een uytgangh, daar de *Latijnse* en *Grieckſche* wel omtrent de 30 hebben: alle de *Buygingen* der *Engelſche Werck-Woorden* kan men uytdrucken met 3 of 4 terminatien ofte uytgangen, ſoo wel als der *Latijnſche* met omtrent 600 en de *Grieckſche* met omtrent ſoo veel *Duyſenden*: noch oock en werden de *Engelſche Self-ſtandige Naam-Woorden* onderſcheyden door *Geſlachten* en *Gevallen*, noch oock en worden *Byvoeghlijcke Naam-Woorden* of daar door ofte door *Getallen* verandert. Derhalven kan men veel tijt ſparen in dit Gedeelte van de *Grammatica*, die men anders in andere *Taalen* ſoude moeten beſteden.

I. AFDEELINGE.

Van de Onderſcheydinge en Natuur der Naam-Woorden.

ALle *Naam-Woorden* zijn of *Selfſtandige* of *Byvoeghelicke*:

Selfſtandige zijn Naam-woorden die van ſich ſelven konnen beſtaan, en werden derhalven ſelfſtandige genoemt, in 't *Engels*, *Nouns Subſtantivs*, de genoemde ſaack volkomentlijck beduydende, ſonder hulp van eenigh ander woort.

Deſe zijn of Eygen (*Proper*) behoorende tot een eenigh dingh: als de Namen der Menſchen, Lantſchappen, Steden, particuliere koſtelijcke Geſteentens &c. gelijck *Edward* Eduart / *Daniel*, *London*,

London, *York*, *Vienna* Weenen / a *Diamond* een Diamant / a *Carbuncle* een Carbonckel / the *Thames* de Teems &c.

Of Gemeyn (*Common*) die aan alle dingen gemeen zijn, om des gemeene Natuurs wille, als een Menſch a *Man*, een Stadt a *City*, een Rivier a *River*.

Byvoeghlicke Naam-Woorden, in 't *Engels*, *Nouns Adjectivs*, zijn ſoodanige als van haar ſelven niet konnen beſtaan, maar moeten by *Selfſtandige Naam-woorden* gevoeght werden; en als dan toonenſe de Gedaante ofte hoedanigheyt van de *Selfſtandige*, gelijck *valiant*, *ſtrong*, *high*, beduyden van ſich ſelven niet, dan wanneer by *Selfſtandige* gevoeght werden, en dan makenſe een volkomen ſin: als a *valiant Soldier* een kloeck Soldaat / a *ſtrong Horſe* een ſterck Paart / a *high hill* een hooge heuvel &c.

II. AFDEELINGE.

Van 't geen aan te mercken is nopende de Selfſtandige Naam woorden, en wat daar noch meer toebehoort.

1. *Aanm.* VEele Selfſtandige Naam-woorden zijn af-komſtigh van anderen, en hebben verſcheyden terminatien ofte Uytgangen.

I. Namen van Konſt eyndigen in *ick*, als *Logick* Logica / *Rhetorick* Rhetorica / *Muſick* Muſick.

II. De Oude Oprechte *Engelſche* Woorden eyndigen meeſt in *diſe* ofte *neſs*, als

Cowardiſe	Bloohertigheyt
Careleſneſs	Onachtſaamheyt
Whiteneſs	Witheyt
Hardneſs	Hardigheyt
Badneſs	Quaatheyt
Greatneſs	Grootheyt
Foolishneſs	Sottigheyt
Madneſs	Dolligheyt.

Alle welcke geformeert zijn van de Byvoeghelijcke Namen

Coward	Bloohertigh
Careleſs	Onachtſaam
White	Wit
Hard	Hard
Bad	Quaat
Great	Groot
Foolish	Sotachtigh
Mad	Dol.

III. Van ſommige Selfſtandige Namen werden andere geformeert, die eyndigen in *hood* en *head*; als van

a *Man*	een Man	*Manhood*	Manbaarheyt
a *Brother*	een Broeder	*Brotherhood*	Broederſchap
a *Widow*	een Weduwe	*Widowhood*	Weduwſchap
Child	kint	*Childhood*	kintsheyt.

Gelijck oock

Falſe	Valſ	*Falshood*	Valsheyt
God	Godt	*Godhead*	Godtheyt
Maiden	een Maaght	*Maidenhead*	Maagdom.

IV. Som

IV. Sommige *Selfſtandige Namen* werden afkomſtigh van *Selfſtandige* door 't aannemen van *r, er, yer* en *ſter* als *Love* Liefde / *Lover* Liefhebber.

Fish een Viſch	a *Fisher* een Viſſcher
a *Game* een Spel	a *Gameſter* een Speelder
a *Glove* een Handtſchoen	a *Glover* een Handtſchoenmaker
a *Garden* een Tuyn	a *Gardener* een Tuynier
a *Gun* een Geſchut	a *Gunner* een Buſſchieter
a *Hat* een Hoet	a *Hatter* een Hoedemaker
a *Law* een Wet	a *Lawyer* een Rechtsgeleerde
a *Pot* een Pot	a *Potter* een Pottebacker
a *Seam* een Naat ofte Zoom	a *Seamſter* een Naeyſter.

V. Van *Selfſtandige* komen *Selfſtandige Namen* die eyndigen in *dom*, als van

Chriſt Chriſtus	*Chriſtendom* Chriſtendom
a *King* een Koningh	*Kingdom* Koninckrijck
a *Duke* een Hertogh	*Dukedom* Hertoghdom
an *Earl* een Graaf	*Earldom* Graafſchap
a *Rule* een Regel	*Ruledom* Regeeringe.

Gelijck oock van de Byvoeghlijcke

Wiſe Wijs	*Wiſdom* Wijsheyt.

Hier toe behooren ook de Namen van Officien die eyndigen in *ick* : als van

Bishop een Biſſchop	*Bishoprick* Biſdom
Bayliff een Baljuw	*Bailywick* een Baljuws-wijck.

VI. Veele *Selfſtandige Namen* die eyndigen in *th* zijn af-komſtigh van *Byvoeghlijcke* met weynigh veranderingh : gelijck van

Broad Breed	*Breadth* Breette
Long Langh	*Length* Lenghte
Deep Diep	*Depth* Diepte
Warm Warm	*Warmth* Warmte
Dear Dier	*Dearth* Dierte
Slow Traag	*Sloth* Traagheyt
Weal Goedt	*Wealth* Rijckdom.

Als ook van de *Selfſtandige*,

Moon Maan	*Moneth* een Maant.

Alſoo oock van Sommige Werck-woorden komen *Selfſtandige Naam-woorden* uytgaande in *th* : als van

to *Grow* Groeyen	*Growth* Wasdom
to *Steal* Steelen	*Stealth* Dief-ſtal.

Eenige Woorden die in *ment* en *age* eyndigen, zijn uyt de *Franſe* Taal af-komſtigh : als

Commándment	Gebodt
Témperament	Matigheyt
Márriage	Huwelijck
Tútorage	Vooghtſchap.

Meeſt

Meeſt de Woorden die eyndigen in *ty*, *tie*, ofte *our* komen uyt het *Latijn*, als

Cháſtity	Huyſheyt
Piety	Godtſaligheyt
Púrity	Reynigheyt
Chárity	Charitaat
Hónour	Eere
Lábour	Arbeydt
Fávour	Gunſt &c.

II. *Aanm.* Dat *Selfſtandige Naam-woorden* niet verandert worden ten aanſien van harer *Geſlachten*; alſoo dat geen enckel woort van beyde *Geſlachten* kan zijn: maar wanneer men die noemen wil in beyde de *Geſlachten*, dan moet men

1. Of andere woorden te hulp nemen: gelijck

a *Man* een Man	a *Woman* een Vrouw
a *Boy* een Jongen	a *Girl* een Meyſien
a *Hors* een Paart	a *Mair* een Merry
a *Gander* een (Manneken) Gans	a *Goos* een (Wijfken) Gans
a *Buck* een Hert	a *Doe* een Rhee.

2. Of anders wert een *Voor-naem* van't *Mannelick* ofte *Vrouwelick Geſlachte* geſtelt, om de woorden in de *Geſlachten* te onderſcheyden: als

a *he Friend* een Vrient	a *she Friend* een Vrindinne
a *he-Goat* een Bock	a *she-Goat* een Geyt
a *he-Cat* een Cater	a *she-Cat* een Cat.

3. Ofte anders werdt *eſs* achter aan't woort gevoeght; als

a *Lyon*

a *Lyon* een Leeuw	a *Lyoneſs* een Leewinne
a *Prince* een Prince	a *Princeſs* een Princes.

III. *Aanm.* Selfſtandige Namen hebben 2 *Getallen*, te weten, het *Enckel*, waar in men ſpreeckt van een eenige ſaack, en niet meer: als a *ſtool* een ſtoel / a *ſtone* een ſteen: en het *Meerder Getal* waar in men van meer als een ſpreeckt, als *ſtools* ſtoelen / *ſtones* ſtenen.

Het *Meerder Getal* werdt geformeert

1. Gemeenelijck door 't byvoegen van *s*, achter 't *Enckel Getal* (gelijck n ofte en in 't *Duyts*) als

a *Book* een Boeck	*Books* Boecken
a *Hand* een Handt	*Hands* Handen.

2. Wanneer een Woort eyndight met *s*, *x*, *ch*, ofte *sh* in 't *Enckel Getal*, ſoo doet in 't *Meerder* es achter by: als

a *Kiſs* een Soen	*Kiſſes* ſoenen ofte ſoentjes
a *Witneſs* een Getuge	*Witneſſes* Getuygen
a *Box* een Doos	*Boxes* Doosen
a *Fox* een Vos	*Foxes* Vossen
a *Church* een Kerck	*Churches* Kercken
a *Diſh* een Dis ofte Schotel	*Diſhes* Diſſen
a *Fiſh* een Vis	*Fiſhes* Viſſen.

3. Indien het Enckel Getal eyndight in *f* ofte *fe*, ſoo werdt de *f* in't Meerder *Getal* in *v* verandert, en *s* wordt daar achter bygevoegt: als

Beef Os (vleeſch)	*Beeves* Oſſen
Calf Kalf	*Calves* Kalveren
Knife een Mes	*Knives* Meſſen
Life Leven	*Lives* Levens
Loaf een Broodt	*Loaves* Brooden
Self Self	*Selves* Selven
Staf een Stock	*Staves* Stocken
Thief een Dief	*Thieves* Dieven
Wife Wijf	*Wives* Wijven
Wolf Wolf	*Wolves* Wolven.

Sommige werden van deſe Regels uytgeſondert, gelijck

1. Sommige Selfſtandige Naam-woorden hebben geen *Enkel Getal*, als

Affairs	Affairen
Cates	Leckere Spijſen
Bowels	Ingewanden
Ashes	Aſchen
Bellows	Blaasbalgh
Entrals	Ingewanden
Dregs	Broeſſem
Oats	Haver
Shambles	de Vleeſch-hal
Siſſers	Schaaren
Shears	Schaaren
Tongs	Tangen.

2. Daar zijn oock woorden die geen *Meerder Getal* hebben; als

1. de Eyge Namen *Peter, London, Euphrates*, &c.

2. Van gelijcken, de Namen van Ouderdom, als *Infancy*, eens Kints ouderdom als het noch niet ſpreecken kan/ *Childhood* Kintsheyt/ *Youth* Jonckheyt &c.

3. Soo

3. So ook meeſt alle de Namen van Metalen, als *Gold* Gout / *Silver* Silver / *Iron* Yzer &c.

4. Veele Namen van dingen die uytter Aarde groeyen, als

Parsley	Petercelie
Sage	Salie ofte Savie
Corn	Rooꝛn
Barly	Gerſt
Wheat	Tarw
Saffran ofte *Saffron*	Saffraan
Sugar	Suycker
Pepper	Peeper
Graſs	Gras
Hay	Hoy
Bread	Broodt.

5. Sommige Namen van dingen die dun zijn: als

Milk	Melck
Vineger	Azijn
Butter	Boter
Pitch	Pick
Tar	Teer
Greas	Smeer
Glue	Lime. &c.

Door de kenniſſe van ſoodanige woorden in de *Duytſche* Taal ſal men wel ten naaſten by konnen weten wat woorden in 't *Engels* geen Enckel ofte Meerder getal hebben.

3. Daar zijn andere Woorden die wel beyde de Getallen hebben, doch werden niet geformeert volgens de twee voorgaande Regelen, maar zijn ongeregelde Namen: gelijck

Brother

Brother Broeder	*Brethren* Broeders
Child Kint	*Children* Kinderen
Cow Koe	*Kine* Koeyen
Foot Voet	*Feet* Voeten
Lous Luys	*Lice* Luyſen
Man Man	*Men* Mannen
Woman Vrouw	*Women* (*Wemen* ofte Weomen) Vrouwen
Mous Muys	*Mice* Muyſen
Ox Os	*Oxen* Oſſen
Chick Kieckken	*Chicken* Kieckkens
a *Die* Dobbelſteen	*Dice* Dobbelſteenen
Penie Stuyver	*Pence* Stuyvers
Sow Verckken	*Swine* Verckkens
Tooth Tandt	*Teeth* Tanden.

Doch ſommige van deſe woorden hebben ook haar *Meerder Getal* volgens de Regel; als *Brothers*, *Cows*, *Sows*.

Chicken en *Swine* konnen in beyde Getallen gebruyckt werden, als oock *Hoſe* Kouſen.

IV. *Aanm.* De Selfſtandige Naam-woorden hebben wel 6. *Gevallen* (in 't *Engels*, *Caſes*) doch worden ſelve niet gebuyght, maar deſſelfs verſcheyde Gevallen worden onderſcheyden door de veranderinge van de *Ledekens* ofte *Voorſtellingen*, gelijck uyt de volgende *Afdeelinge* blijckt.

III. AFDEELINGE.

Van de Ledekens, en Buyginge der Selfſtandige Namen, *met haarer* Voorſtellingen.

DE *Naam-woorden* werden door de *Ledekens* bekent, en door de *Voorſtellingen* geboogen.

De Ledekens zijn *a* of *an* ende *the*. *A* en *an* beduyden soo veel als een in 't *Duyts*: dit onderscheyt is 'er tusschen *a* en *an*, dat *a* voor woorden staat die met Consonanten beginnen, en *an* voor woorden, die met Vocalen beginnen: gelijck a *bed* een bedt / a *root* een wortel / an *arm* een arm / an *Ass* een Esel / an *Eel* een Aal.

The beduydt het selfde als de Ledetjens *de*, *den*, en *het* in *Duyts*, alsoo gebruyckt werdende: gelijck

the *Air*	de Lucht
the *Heaven*	den Hemel
the *Water*	het Water.

Nota. Dat verscheyde *Selfstandige Naam-woorden* sonder dese *Ledekens* gebruyckt worden; doch dies aangaande behoeft men geen moeyte te nemen, want de selfde woorden die in 't *Duyts* die *Ledetjens* ontbreecken, hebben oock geen in 't *Engels*.

De ses *Gevallen*, (*Cases*) beyde in 't Enkel en 't Meerder getal, worden aldus genoemt

Noemelijcke	*Nominativ*
Baarlijcke	*Genitiv*
Geevelijcke	*Dativ*
Aanklaaghlijcke	*Accusativ*
Roepelijcke	*Vocativ*
Afneemlijcke	*Ablativ.*

't Gebruyk van dese sal door de volgende Exempelen getoont worden.

Voorstellingen dienende tot de verscheyde *Gevallen* van de *Naam-woorden* zijn dese, *of*, *to*, *in*, *with*, *from*, *through*, *by*, *out* ofte *out of*, *without*

out (en *than* achter de *vergelijckige Trap*.)

De *Noemelicke* en *Aanklaaghlijcke Gevallen*, (*Nominativ* en *Accuſativ Caſes*) hebben geen *Voorſtellingen*. De Baarlicke (*Genitiv*) is bekent door *of* van / als *of the Heaven* van den Hemel / *of the Earth* van de Aarde : *to* aan en *for* voor dienen op de Geeflicke Geval (*Dativ Caſe* ;) als *to the Citie* aan de Stadt / *to* ofte *for the Man* aan ofte voor de Man : De Afneemelicke Geval (*Ablativ Caſe*) heeft voor ſich verſcheyde *Voorſtellingen* ; en werdt nooyt gebruykt ſonder dat een van de volgende daar by gevoegt ofte onder verſtaan wort, te weten, *in, with, from, through, by, out*, ofte *out of, without* (en *than* als achter de *vergelijckige Trap*) als *in, with, from, through, by, out of, without the hand* in / met / van / door / by / uyt / ſonder de handt ; ende *He is taller than Thomas* Hy is langer als Thomas ; de Roepende *Vocativ* heeft geen Voorſtellinge, dan alleen de *Roepende Tuſſchenwerpinge* O !

Hier volght een Voorbeelt van de Buyginge der Voorſtellingen en Ledekens met de Naamwoorden.

Singular Number		Enckel Getal.	
Nom.	*an Angel*	Noem.	een Engel
Gen.	*of an Engel*	Baarlic.	van een Engel
Dat.	*to an Angel*	Gev.	aan een Engel
Accuſ.	*an Angel*	Aankl.	een Engel
Vocat.	*O Angel*	Roep.	O Engel
Ablat.	*from an Angel*	Af.	van den Engel.

Plural.

Plural,		Meerder	
N.	*Angels*	N.	Engelen
O.	*of Angels*	B.	van Engelen
D.	*to Angels*	G.	aan Engelen
Ac.	*Angels*	A.	Engelen
V.	*O Angels*	R.	O Engelen
Ab.	*from Angels*	Af.	van Engelen

Singular.		Enkel.	
N.	*the Tree*	N.	de Boom
G.	*of the Tree*	B.	van de Boom
D.	*to the Tree*	G.	aan den Boom
Ac.	*the Tree*	A.	de Boom
Ab.	*from the Tree*	Af.	van den Boom.

Plural.		Meerder.	
N.	*the Trees*	N.	de Boomen
G.	*of the Trees*	B.	van de Boomen
D.	*to the Trees*	G.	aan de Boomen
Ac.	*the Trees*	A.	de Boomen
Ab.	*from the Trees.*	Af.	van de Boomen.

Nota. 1. Dat in plaats van *of* voor den Baarlicke Gevallen *s* dickwils is achter 't woort geſtelt, en *of* uytgelaten, als *the Childrens Bread* het Broodt der Kinderen ofte van de Kinderen.

Nota. 2. De Voorſtellinge *to* aan is dickwils uytgelaten als men de Gevelicke Gevallen gebruyckt: als *I gave it him* Ick gaf het hem / dat is *to* aan hem.

Nota 3. De Voorſtellinge in in de *Duytſche* Taal is in 't *Engels* ſomtijts *in* en ſomtijts *into*: als *I dwell in the Citie* ick woon in de Stadt / *he came into the Citie* hy quam in tot (ofte, tot in) de Stadt.

Stadt. *There is money* in *the ſack or bag* daar is gelt in de ſack / *he threw money* into *the ſack* hy wierp gelt in de ſack; alwaar 't woort dat volght op *into* gereeckent wort d' *Aanklagende Gevalle* te zijn.

Volght een korte reden waar in men een voorbeeldt geeft van alle *Voorſtellingen* en *Ledetjens* met harer gebruyck in de verſcheyde Gevallen waar op die ſien:

There is a *Bible* of *my Fathers which I give* to *my Friend* in *England* with *my hand*, *having got it* by *ſubtilty* from *my Brother* out of *the chamber*, without *my Fathers knowledge*, *becauſe he ſhall give me a better* than *it*. Daar is een Bybel van mijn Vader / dewelcke ick aan mijn Vrient in Engelandt gebe met mijn handt / die gekregen hebbende door loosheyt van mijn Broeder uyt de kamer / ſonder mijn Vaders kenniſſe; om dat hy my een beter als die geven ſal.

Het geene meer tot de Leere der *Engelſche Naam-Woorden* behoort; is oock in 't Gebruyck onder de *Duytſche*, en derhalven is het niet noodigh den Leerlingh met onnutte Aanmerckingen op te houden.

III. CAPITTEL.

Van Byvoeghelicke Naam-woorden.

OM dat de Byvoeghlicke van alle *Geſlachten*, *Getallen* en *Gevallen* zijn gelijck de Selfſtandige daar die by gevoeght werden, ofte, om duydelicker te ſeggen, buyten de Selfſtandige, hebbenſe geen Geſlachten, Getallen, Gevallen ofte

ver-

veranderinge in terminatien ofte uytgangen, en daarom valt 'er weynigh aangaande die aan te mercken. Alleenlijck neemt deſe twee dingen in acht (1) der ſelver *Stellingen* ofte rechte formeeringe; (2) de *Trappen* van *Vergelijckinge*.

I. *Staat te mercken*, dat ſy meeſt uyt de Selfſtandige geformeert zijn, als hier onderblijckt.

I. Exempelen van *Byvoeghelicke* woorden die een volheyt beteeckenen, door het by-doen van *full* vol in 't eynd van de *Selfſtandige*:

Beautifull	Schoon
Bountifull	Mildadigh
Carefull	Sorghvuldigh
Deceitfull	Bedriegelick
Disdainfull	Verſmadelick
Dreadfull	Schrickelick
Fruitfull	Vruchtbaar
Faithfull	Getrouw
Hurtfull	Schadelick
Ioyfull	Vrolick
Mindfull	Aandachtigh
Painfull	Pijnlick
Plentifull	Overvloedigh
Powerfull	Machtigh
Wilfull	Moetwilligh.

Van

Beauty	Schoonheyt
Bounty	Mildadigheyt
Care	Sorge
Deceit	Bedrogh
Disdain	Verſmaetheyt
Dread	Vrees en ſchrick
Fruit	Vrucht

Faith

Faith	Geloof
Hurt	Schaade
Ioy	Blÿdſchap
Mind	Sin
Pain	Pÿn
Plenty	Overvloet
Power	Macht
Will	Wille.

2. Oock om de ſin van de Selfſtandige yets te vermeerderen, wordt *ſome* yets / yet-wes ofte eenige aan't eynd van de Byvoegelicke altemets geſtelt: als van

Delight	Luſt ofte playſier
Games	Spelen
Hand	Handt
Light	Licht
Burden	Laſt
Trouple	Moeyte.

Zijn geformeert

Burdenſom	Laſtigh
Delightſom	Vermakelick
Gameſom	Speelachtigh
Handſom	Fraey gemaeckt
Lightſom	Lichtvaerdigh
Troubleſom	Onruſtigh ofte moeyelick.

3. *Byvoeghelijcke* in *y* eyndigende, toonen een weynigh vermeerderinge met een mede-deelinge van een Selfſtandigh woort: als van

Air Lucht.	*Airy* Luchtigh
Blood Bloet	*Bloudy* Bloetachtigh

Earth

Earth Aardt	*Earthy* Aartsch
Fire Vyer	*Fiery* Vierigh
Flesh Vleesch	*Fleshy* Vleeschlick
Hair Hayr	*Hairy* Hayringh
Health Gesontheyt	*Healthy* Gesont
Heart Hert	*Hearty* Hertigh
Lowse een Luys	*Lowsy* Luysigh ofte Luysachtigh
Might Macht	*Mighty* Machtigh
Wit Vernuft	*Witty* Verstandigh / Vernuftigh
Wind Wint	*Windy* Windigh
Wood Hout	*Woody* Houtachtigh.

4. Die in *ly* eyndigen, toonen eenige gelijckheyt met de Selfstandige: gelijck van

Brother Broeder	*Brotherly* Broederlick
a *Gyant* een Reus	*Gyantly* (Gyant-like) Reusachtigh
Earth Aarde	*Earthly* Aartsche
Heaven Hemel	*Heavenly* Hemelsche
God Godt	*Godly* Godtsaligh
Good Goet	*Goodly* Schoon ofte heerlick
Body Lichaem	*Bodily* Lichamelick
Love Liefde	*Lovely* Lieflick
Order Order ofte Regel	*Orderly* Geregelt ofte Ordentelijck

Oock *Soldier-like* Soldaat-gelijck / *Man-like* Mannelijck.

5. By-voeglicke uyt Selfstandige, die materie ofte stoffe (gelijck Metalen &c.) beduyden, spruytende, eyndigen in *en*: als

Gold

Gold Gout	*Golden* Goude
Brass Kooper	*Brazen* ofte *Brasen* Kooperigh
Lead Loot	*Leaden* Looden
Wood Hout	*Wooden* Houten
Wool Wol	*Wollen* Wollen.

6. Byvoeghelicke in *less* eyndigende, zijn van een verminderende aart: als van

Beard Baart	*Beardless* Baardeloos ofte sonder Baart
Father Vader	*Fatherless* Vaderloos
Friend Vriend	*Friendless* Vriendeloos
Question Vraage	*Quæstionless* Sonder twijffel
Grace Genade ofte gratie	*Graceless* sonder Genade
Care Zorge	*Careless* Zorgeloos
Comfort Troost	*Comfortless* Troosteloos.

7. Dit zijn oock eenighsins van de selfde aart, welcke in *ish* eyndigen: als van

Ague Koortz	*Aguish* Koortsich
Fool Sot	*Foolish* Sotachtigh
Water Water	*Waterish* Waterachtig
Child Kint	*Childish* Kinderachtigh
Whore Hoer	*Whorish* Hoerachtigh
Green Groen	*Greenish* Groenachtigh
Thief Dief	*Theevish* Genegen om te steelen ofte diefachtigh
White Witte	*Whitish* Witachtigh
Sweet Soet	*Sweetish* Soetachtigh
Soft Sacht	*Sofiish* Sachtachtigh.

Nota. In de vier laast-gemelde Exempelen wort een Byvoegelicke Naam-woort uyt een ander gemaackt.

8. Daar zijn noch Byvoeghlicke in *ble* eyndigende: als

Saleable } Bequaam om te verkoopen.
Vendible }
Palpable Klaarblijckelik / tastelick.
Possible Moogelick
Peaceable Vreedsaam van *Peace* Vreede
Seasonable Tijdelick van *Season* Tijdt
Notable Merckelick van *Note* Merck
Profitable Profijtelick van *Profit* Voordeel
Answerable Antwoordelick van *Answer* Antwoort
Changeable Veranderlick van *Change* Verandering ende Wissel.

9. Hier byvoegen, dat Byvoegelicke woorden eyndigen dickwils in *ous*: als van

Danger Gevaar	*Dangerous* Gevaarlick
Courage Moed	*Couragious* Moedigh
Zeal Yver	*Zealous* Yverigh
Vertue Deught	*Vertuous* Deughdelick
Marvel Wonder	*Marvellous* Wonderlick
Plenty Overvloet	*Plenteous* Overvloedig.

10. *Eyndelijck*, Selfstandige Konst-woorden op het eynde van de Byvoeghlicke maken *al*, *cal*, *ical*: als

Lógick Bewijs-konſt.	*Logical* Bewijs-konſtigh
Rhétorick Redeneer-konſt ofte de konſt van Welſpreeckenheyt	*Rhetórical* Reedenrijck-konſtigh
Múſick Sangh-konſt / Muſijck	*Muſical* Sang-konſtigh ofte Wel-luydende
Angel Engel	*Angelical* Engelſch
Canon Regel	*Canonical* Regelmatig.

II. *Aanm.* De Byvoeghelicke Naam-woorden hebben Trappen ofte Graden van Vergelijckinge en Vermeerderinge: want boven de *ſtellende* ofte *Poſitif* (*Poſitive* genoemt) hebben ſy noch twee Trappen de Vergelijckende (*Comparative*) ende de *Overtreffende* ofte *Uytnemende* (*Superlative*)

Die na de Regel zijn aldus geformeert:

1. De *Stellende Poſitief* (*Poſitive*) ſtelt het woort ſlechts gelijck het is: als *great* groot / *mad* dol / *ſweet* ſoet.

2. De *Vergelijkend* ofte *Comparatief* (*Comparative*) vermeerdert ofte verheft de hoedanigheyt door 't aannemen van *er* in 't eynde; ofte door 't voorſtellen van het *Ledeken more*: gelijck *ſoft* ſacht / *ſofter* ofte *more ſofi* ſachter / *wiſe* wijs / *wiſer* ofte *more wiſe* wijſer / *light* lichter / *lighter* ofte *more light* lichter / *black* zwart / *blacker* ofte *more black* zwarter &c.

3. De *Overtreffende* of *Superlatief Trap* (*Superlative*) verhooght de ſaack ſoo veel, dat niets de ſelve overtreffen kan, en wert geformeert door *eſt* achter 't woort, ofte 't Ledetjen *moſt* voor 't woort van de Eerſte Stellinge te ſetten, gelijk *great* groot / *greateſt*

greateſt or *moſt great* grootſt / *cruel* fel / *cruelleſt* ofte *moſt cruell* allerfelſt / *poor* arm / *pooreſt* ofte *moſt poor* armſt / *rich* rijck / *richeſt* ofte *moſt rich* rijckſt.

2. De Regelſtrijdige zijn deſe;

Good,	*Better*,	*Beſt*
Goet /	Beter /	Beſt
Bad	*worſe*,	*worſt* (voor *wors'ſt*)
Ill ofte *Naught*	quaat / quader / ofte erger /	quaatſte / erghſte
Much	veel	*more* (ofte *moe*) *moſt*
Many	meerder	meeſt
Little, *leſs* (oneygentlijck *leſſer*)	*leſt* (voor *les'ſt*)	
weynigh / minder /	minſt	
ende kleyn / kleynder /	kleynſt.	

Nota. In 't ſchrijven van 't woort *leſt* valt 'er wat verſchil; Sommige willen liever *leaſt* ſchrijven, om te onderſcheyden van *leſt*, op dat niet een t'*ſamenvoeginge* zijnde: maar 't is beſt geoordeelt dat het ſoude *leſt* voor minſt ofte kleynſt geſchreeven werden, en de t'ſamen-voeginge ſou *leaſt* weſen.

3. Sommige zijn vergeleken met de Ledekens *leſs* en *leſt*: als

Able	Machtigh
leſs Able	minder Machtigh
leſt Able	minſt Machtigh.
Sorrowfull	Droevigh
leſs Sorrowfull	minder Droevigh
leſt Sorrowfull	minſt droevigh.

4. Op de ſelfde manier met de Byvoeghlijcke Naam-woorden kan men oock eenige Hulp-woorden en Voorſtellingen vergelijcken, even als of ſy Byvoeghlicke waren : als

Early, Earlier, Earlieſt
Vroegh / Vroeger / Vroeghſt
Honeſtly Eerbaarlijck
more Honeſtly aller-Eerbaarlijckſt
Up, Upper, Uppermoſt
Op / Opper / Opperſte
Beneath, Nether, Nethermoſt
Onder / Lager / Laaghſte
Before, Former, Foremoſt ofte firſt of all
Voor / Eerder / Eerſt / Allereerſte
Nigh, Near — *Nearer, Neareſt & next*
Dicht by / Dichter / nader ofte naarder / Naaſt of aller-naaſt
Behind, more behind ofte *hinder, hindermoſt* ofte *afiermoſt*
Achter / meer achter / aller-achterſte.

5. Daar zijn ſommige *Byvoeghlijcke Namen* die de *Trappen der Vergelijckinge* niet konnen deelachtigh zijn : als

1. Alle Namen van Getal, gelijck *one, two, three, four*, een / twee / drie / vier &c.

2. Oock de ſe volgende woorden, *any* eenige / *no* ofte *none* niemant ofte geen / *each* yder / *another* een ander / *all* al / *own* eygen / *both* beyde / *ſuch* ſulck.

IV. CAPITTEL.

Van Voor-Namen (Pronouns.)

EEn Voor-naam is een Deel des Spraacks, een Naam-woort seer gelijck, en wordt altemets in plaats daar van gestelt, en beduydt soo veel als een Naam-woort, meest gebruyckt wordende in het vertoonen, verhalen, herhalen ofte uytspreken van eenige redenen, en voorstellingen van Vragen.

I. AFDEELINGE.

Van de Namen, en 't onderscheyt der Voor-Namen.

DE *Voor-namen* (*Pronouns*) zijn Enckel ofte Dubbelt, en t'samen-gevoeght: Ook *Self-standige* ofte *Byvoegelijcke*; als mede Personeele en Impersoneele.

De Enckele Self-standige zijn dese, *I* ick / *me* my / *We* wy / *us* ons / *thou* gy / *thee* u / *ye* gylieden / *you* ulieden / *he* hy / *she* sy / *him* hem / *her* haar / *it* het / *they* sy ofte zy / *them* haarluy.

De Enckele Byvoeghelicke zijn dese: *My* ofte *mine* myn / *thy* ofte *thine* uw of uwe / *your* ende *yours* uw of uw lieder / *his* sijne / *hers* hare / *our* ende *ours* ons / *this* dit / *that* dat / *these* dese / *those* die / *their* haarlieder / *which* welcke / *who* wie / *whom* wien / *whose* wiens / *what* wat.

De

De t'ſamen gevoeghde worden meeſt geformeert uyt de byvoeginge van *ſelf* en *ſelfs* aan andere Voor-namen : gelijck volght

I *myſelf*	Ick ſelf ofte ick mijn ſelf
Your ſelvs	U ſelven
You your ſelf	Ghy ſelf
Himſelf	Hem ſelf ofte ſelve.
Herſelf	Haer ofte haar ſelf
Thy ſelf	Dijn ſelf ofte u ſelf
He himſelf	Hy ſelfs ofte ſelven
That ſame ofte *ſelf ſame*	Die ſelf / dat ſelve ofte dat gene
She herſelf	Sy ſelf ofte ſelven
Themſelvs	Haar ſelven
We our ſelvs	Wy ſelven
VVhoſo	Die
VVheroſo *ever it be*	Waar het oock zy
VVhatſo	Dat
The ſame ofte *ſelf ſame*	De ſelve ofte de gene
This ſame	Deſe ſelve ofte de gene
The which	De welcke
Our own ſelf	Ons eygen ſelven
My own ſelf	Mijn Eygen ſelf
They them ſelvs	Sy ſelven
His own ſelf	Sijn eygen ſelfs
Their own ſelvs	Haar eygen ſelve
Thoſe which	De welcke
That which	Het welcke.

Nota. De Voor-naam *their* haret / ende het hulp-woort *there* daar / hebben geen onderſcheyt in het uytſpreecken, maar werden verſcheydentlijck geſchreven, waar op men wel letten moet.

I ick / *thou* ghy / *he* hy / *we* wy / *you* ghy-lieden / *they* ſy-lieden / en die daar uyt geformeert worden, zijn alleen *Perſonele*, ende andere *Impersoneele.*

III. CAPITTEL.

Van de Hoedanigheyt, ende Beteeckening van de Voor-Namen.

1. IN Voor-namen zijnder *drie Perſoonen* in beyde Getallen, die de Naam-woorden niet en hebben: als

1. *I* ick / *we* wy / de perſoonen zijnde die ſpreecken ofte doen: als *I write* ick ſchrijve / *we eat* wy eeten.

2. *Thou* ghy / *you* ghy-lieden tot wien wy ſpreken: als *thou readeſt* ghy leeſt / *you play* ghy-lieden ſpeelt.

3 *He* hy / *she* ſy / *it* het / *they* ſy-lieden / van de welken wy ſpreeken: als *he loveth* hy bemint / *she heareth* ſy hoort / *it is done* het is gedaan / *they work* ſy-lieden werchen.

Ende deſe zijn alle *oorſpronckelicke* (*Primitive*) nevens *me* my / *thee* u / *him* hem / *her* haar / *us* ons / *them* hun / die in de buyginge van de voorgaande gevonden werden.

2. De Tweede ſoort zijn van deſen *Afkomſtig* (*Derivative*:) als *mine* mijn en mijnen / van *I* en *me*; *thine* uw van *thou* en *thee*; *your* ulieder van *you*; *his* ſijn / ſijne van *he*; *hers* en *theirs* hare van *she*, *her*, *they*.

Deſe Beſittelicke (*Poſſeſſivs*) zijn, die een Eygenſchap in yets beteeckenen.

3. *This*

3. *This* ende *that* dit / deſe ende dat met *I*, *thou*, *he*, zijn *Bewijſelijcke* (*Demonſtrativs*) Voor namen genoemt; om dat ſy een perſoon ofte ſaack toonen: als *thou art the man* ghy ſijt de man / *this is the cauſe* dit ofte deſe is de oorſaack.

4. *Opſichtig* (*Relative*) *Voor-namen*, die tot yets dat nu even is voor-gegaan behooren, zijn *who* die ofte wie / *whom* wien en dien / *what* wat / *which* het welcke / *whoſe* wiens / *where of* waar van: als *he is now my friend, who before was my enemy* hy is nu mijn vrient / die te vooren mijn vyandt was: *I ſhall let you know who hath ſaid that* ick ſal u laten weten wie dat geſeyt heeft: *they are ill natur'd people which are irreconcilable* ſy zijn quaat-aardige lieden dewelcke onverſoenelick zijn: *it was a poor man whom he helped* het was een arm menſch dien hy geholpen heeft: *A kind neighbour whoſe love I acknowledge* een vriendelick buurman / wiens liefde ick erkenne: *it was a juſt cauſe whereof he ſpake* de ſaack was rechtvaardigh waar van hy ſprack.

5. De *Vragende* ofte *Eyſchende* (*Interrogativs*) zijnde Voorſtellingen van Vragen, zijn de ſelfde met de voorgenoemde opſichtige, alleenlijck onderſcheyden door het achter ſtellen van dit teecken [?] ſoo *who is there*; wie is daar? *which is beſt*? welcke is het beſte? *what is that*? wat is dat?

Nota. Veel die onder de Voor-namen gereeckent werden zijn eygentlijck Byvoeglicke Naamwoorden: Maar alle oprechte Voor-namen werden begrepen in het volgende Voorbeelt.

		Voornamen Oorspr.		Haarer Besitte-licken.	
		Recht.	Gebuyghde.	Met Selfstandige.	Sonder Selfstandige.
Persoon 1.	Enck.	*I*	*me*	*my*	*mine*
	Meerd.	*We*	*us*	*our*	*ours*
Persoon 2.	Enck.	*Thou*	*thee*	*thy*	*thine*
	Meerd.	*Ye*	*yon*	*your*	*yours*
Pers. 3 Enk.	Mann.	*He*	*him*	*his*	
	Vrouw.	*She*	*her*	*her*	*hers*
	Geen.	*It*		*Its*	
	Meerder.	*They*	*them*	*their*	*theirs*
Vraag.	Personen.	*Who*	*whom*	*whose*	
	Saken.	*what*		*whereof*	

III. AF.

III. AFDEELINGE.

Van de Geſlachten (Genders) Getallen (Numbers) en Buyginge (Declenſion) der Voor namen.

DE Voornamen hebben, gelijck de Naamwoorden, drie *Geſlachten*, en twee *Getallen*: Alle de Voor-namen konnen gebruyckt worden in alle Geſlachten door de Getallen daar ſy van zijn, ende Perſoonen daarſe toe behooren, ſonder verandering in de uytgangen: Gelijck *I* ick / *thou* ghy / *he* hy in 't Enkel Getal, en *we* wy / *ye* ghy-l. *they* ſy-l. in 't Meerder Getal, zijn van dat Geſlachte als die gene die ſpreeckt, ofte aan ofte van wien men ſpreeckt, uytgenomen alleenlijk *he* hy / en *she* ſy die niet als van 't Mannelick ofte Vrouwelick Geſlachte konnen zijn.

Sommige Voor-namen hebben geen *Roepelijke Gevallen*, anders hebbenſe alle de Gevallen gelijk een Naam-woort, doch verſchillen wat van de gemeene manier van de Buyginge der Naamwoorden: gelijck voornamentlijck te ſien is in de volgende Exempelen van de Voor-namen *I, thou, he, she, this, who, my* ofte *mine, I myſelf.*

I Ick

Singular.	Enkel:
No.	*I* Ick
Gen. (Baar,)	*of me* Van my
Dat. (Gev.)	*To me* aan my
Ac. (Aank.)	*Me* my
Abl. (Af.)	*From me* Van my

Plural. Meerder

No. } We Wy
Gen. (Baar.) } *Of us* Ónſer ofte van ons
Dat. (Gev.) } *To us* Aan ons
Ac. (Aank) } *Us* Ons
Ab. (Af.) } *From Us* Van ons

Thou Ghy.

Singular. Enkel.

N. } *Thou* Ghy
G. } *Of thee* Van u
D. } *To thee* Aan u
Ac. } *Thee* U
Ab. } *From thee* Van u.

Plural. Meerder.

N. } *Ye* ofte *you* Ghy-lieden
G. } *Of you* Van u-l.
D. } *To you* Aan u-l.
Ac. } *You* U-lieden
Ab. } *From you* Van u-lieden.

He Hy

Sing. Enk.

N. } *He* Hy
G. } *His* ofte *of him* Sijns ofte van hem
D. } *To him* Aan hem
Ac. } *Him* Sich ofte hem
Ab. } *From him* Van hem.

Plural. Meerd.

N. } *They* Sy-lieden
G. } *Of them* ofte *theirs* Harer ofte hunner
D. } *To them* Aan haar lieden
Ac. } *Them* Hen-lieden
Ab. } *From them* Van hen lieden.

Sbe

She Sy

Sing	Enk.
N.	*She* Sy
G.	*Hers* ofte *of her* Haares ofte heurs
D.	*to Her* aan haar
Ac.	*Her* Haar
Ab.	*From her* Van haar

Nota. Het *Meerder Getal* van *he* hy en *she* sy is even eens.

This Deſe / en *That* Dat.

Sing.	Enk.
N.	*This* Deſe / en *That* Dat
G.	*Of this* en *that* Van deſe en dat
D.	*To this* en *that* Aan deſe en dat
Ac.	*This* en *that* Deſe en dat
Ab.	*From this* en *that* van deſe en dat.
Plur.	Meerd.
N.	*Theſe* Deſe
G.	*Of theſe* Van deſe
D.	*To theſe* Aan deſe
A.	*Theſe* Deſe
Ab.	*From theſe* Van deſe.

Nota. That heeft geen meerder getal.

Who Wie.

Sing.	Enk.
N.	*Who* Wie ofte wien
G.	*Of whom* Van Wien
D.	*To whom* Aan wien
Ac.	*Whom* Wien
Ab.	*From whom* Van Wien.

Nota.

Nota. Het *Meerder Getal* van *who* is gelijck het *Enkel.*

Hier volght een Voorbeelt van een *besittelicke Voor-Naam* by een *Selfstandige Naam-woort* gevoeght.

Sing.	Enk.
N.	*my Garden* mijn Tuyn
G.	*of my Garden* van mijn Tuyn
D.	*to my Garden* aan mijn Tuyn
Ac.	*my Garden* mijn Tuyn
Ab.	*from my Garden* van mijn Tuyn.

Plural.	Meerd.
N.	*my Gardens* mijn Tuynen
G.	*of my Gardens* van mijn Tuynen
D.	*to my Gardens* aan mijn Tuynen
Ac.	*my Gardens* mijn Tuynen
Ab.	*from my Gardens* van mijn Tuynen.

I my self Ick selfs.

Sing.	Enk.
N.	*I my self* Ick self
O.	*Of me my self* Van mijn selven
D.	*to me My self* Aan mijn selven
Ac.	*Me my self* Mijn selven
Ab.	*From me my self* Van mijn selven.

Plural.	Meerder.
N.	*We our selvs* Wy selven
G.	*Of us our selvs* Van ons selven
D.	*To us our selvs* Aan ons selven
Ac.	*Our selvs* Ons selven
Ab.	*From us our selvs* Van ons selven.

Nota.

Nota Aldus kan men oock *you your* ſelf / ghy ſelfs / en *he his* ofte *himſelf* hy ſelfs buygen &c.

Nota. My en *mine* zijn een en 't ſelve; alleenlijck is 'er dat onderſcheyt, dat *my* gebruykt wert als het volgende woort met een Conſonant begint: gelijck *my table* mijn tafel: ende *mine* als een Vocaal volght; als *mine adverſary* mijn tegenparty: oock, dat men *my* niet gebruycken en kan ſonder een Selfſtandige Naam-woort: maar *mine* kan wel alleen ſtaan: als blijkt wanneer men een Vraage beantwoorden ſal, als *whoſe writing is this?* wiens ſchrift is dit? het antwoort is, *mine.* Diergelijk kan geſeyt worden van *thy* en *thine.*

Nota. Voor namen en *werck-woorden* worden meeſt te ſamen gebruyckt, om de ſin geſamentlijck volkomender te maken.

V. CAPILTEL.

Van Werck-woorden (Verbs.)

EEn *Werck-woort* (a *Verb*) is een deel des Spraaks dat men buygen kan door *wijſen* ofte manieren ende *Tijden*; en beduydt *weſen, doen* ofte *lijden*: als *I am* ick ben / *I give* ick gebe / I *am beaten* ick ben geſlagen.

Werck-woorden zijn of *Perſoonelicke* of *onperſoneelicke*; de Perſoonelicke woorden in de buyginge verandert door 3 *Perſoonen* in beyde *Getallen:* gelijck *I hear, thou heareſt, he heareth,* ick hoor / ghy hoort / hy hoort; *we hear, ye hear, they hear,* wy hooren / ghy-l. hooret / sy-l. hooren.

De *Onperſonelicke* Werck-woorden worden ſoo niet verandert, alleenlijk een Perſoon behoudende:

de: als *it raineth* het regent: &c. gelijck hier na in 't particulier breeder ſal verhandelt worden.

Werck-woorden worden geconſidereert in hunner Geſlachten en Buygingen.

I. AFDEELINGE.

Van de Geſlachten der Perſonélicke Werck-woorden.

DE Perſonélicke Werck-woorden, *Verbs Perſonal*) zijn werckende, lijdende en onzijdige *Activ Paßiv* en *Neuters*.

De werckende (*Activs*) beteeckenen alle een doeninge, overgaande ofte geſchiedende aan een perſoon ofte ſaack, en om de werckende perſoon te onderſcheyden, worden hunner eygen Voornamen gelijck oock de Naam-woorden daar voor geſtelt: als I *teach the youngman* ick onderwijſe den jongelingh. *Thou perſecuteſt the righteous* ghy vervolght de Rechtveerdige. *He feedeth the poor* hy voedt den Arme. *The Soldiers ruin the Citie* de Soldaten vernielen de Stadt.

De *Lijdende* (*Paßiv*) beteekenen alle een lijden: en konnen niet uytgedruckt werden ſonder het Selfſtandige Werck-woort, (alſoo genoemt) *I am* ick ben / als *I am deſpiſed* ick ben veracht / *they were inſtructed* ſy wierden onderweſen / *we were amended* wy wierden gebetert.

De *Onſijdige* (*Neutral*) zijn eygentlijck noch werckende noch lijdende: als *I flouriſh* ick bloeye: doch ſoo dat die meer na de eene kant ofte de andere hellen, ſoo werden daar toe ſoodanige *behulp-*

ſame

ſame werck-woorden gevoeght als daar noodighſt toe zijn; gelijck ſommige beduyden een loſſe doeninge, als *I ſtand* ick ſtaa/ *I come* ick komme/ *I walk* ick wandele/ tot deſe behoort *have* hebben/ en *doe* doen/ als *I ſtood* ofte *did ſtand* ick ſtondt/ *I have ſtood* ick heb geſtaan.

Sommige beteeckenen een lijden, en die nemen wel tot haar een *helpende lijdende werck-woort* (*an Auxiliary Verb*) *to be* zijn: gelijck *I am weary* ick ben moede: *he is foolish* hy is mal.

II. AFDEELINGE.

Van de Wijſen (*Moods*) *en Tijden* (*Tenſes*) *waar door de Werck-woorden geboogen worden.*

1. DE *Werck-woorden* worden geſeyt 6 wijſen ofte manieren (*moods*) te hebben, maar het is onnoodigh om meer als 3 te reeckenen, *te weten*, 1. de *Toonende wijſe* (*Indicativ Mood*) waar door men yets te kennen geeft: als *I write* ick ſchrijve.

2. De *Gebiedende* (*Imperativ*) waar door men yets gebiedt ofte belaſt, als *write thou* ſchrijft ghy.

3. De *Onbepaalde* ofte *Oneyndige* wijſe (*infinitiv mood*) waar in men van een ſake ſpreeckt ſonder eenige palen van tijdt ofte yets anders; en tot deſe wijſe, in plaats van het achterſtellen van en in *Duyts*, werdt het Ledeken *to* te voor het woort geſtelt, als *to write* (te) ſchrijven.

Die men de *Wenſchende*, *Vermoogende* en *Ondervoeghlijcke* wijſe noemt, verſchillen weynigh

ofte

ofte niet van de *Tonende* wijſe; dan alleen dat voor de *wenſchende* (*Optativ*) het hulp-woort ofte tuſſchen-werpinge van roepinge, *oh that*! och of! geſtelt wordt.

En dat de *Vermoogende* (*Potential*) deſe woorden voor ſich heeft *might* mochte / *could* konde &c. dewelcke geboogen worden, en het werck-woort ſelver niet.

En om dat de *Ondervoeghlicke* wijſe (*Subjunctiv mood*) het help-woort *when* wanneer / ofte *that* op dat / voor ſich heeft.

In 't *Duyts* noemt men de Onbepaalde wijſe het Wortel-woort, en ſoo oock in 't *Engels*: doch van de eerſte Perſoon van de tegenwoordige tijdt der Toonende Wijſe, werden andere Wijſen en Tijden gemaackt.

II. De *Tijden* werden gereeckent deſe 5. te zijn:

1. De *Tegenwoordige Tijdt* (*Preſent Tenſe*) dewelke ſpreeckt van de ſaack die nu is, verhandelt ofte gedaan wordt: als I *labour* ick arbeyde.

2. De *Onvolkomen* (*Præterimperfect*) die van yets ſpreeckt, 't geen noch niet volkomen voorby is: deſe Tijdt wort gemeenelyck gemaackt van de Tegenwoordige door 't achter by voegen van *d* ofte *ed*; ofte anders door *did* te ſtellen voor de eerſte Perſoon van de Tegenwoordige Tijdt: als *I laboured* ofte *did labour* ick arbeydede.

3. De *Volkomen* (*Præterperfect*) dewelcke van de tijdt ſpreekt die volkomen voorby is: deſe tijdt werdt geformeert door 't voorſtellen van het helpende woort *have* hebbe voor de eerſte Perſoon van de Onvolkomen tijdt, maar niet door 't voor-

ſetten

ſetten van ge of een ſoodanige Syllabe gelijck in 't *Duyts* ofte *Griecks* : als *I have laboured* ick hebbe gewerckt.

4. De *Meer als Voorleden* (*Præterpluperfect*) die handelt van de tijdt die meer als voorleden is: deſe tijdt werdt geformeert door 't byvoegen van het helpende woort *had* hadde voor de eerſte Perſoon van de Onvolkomen Tijdt: als *I had laboured* ick hadde gearbeydt.

5. De *Toekomende* (*Future*) handelt van de tijdt die noch te komen ſtaat: en werdt geformeert door 't voorſtellen van *ſhall* ſal ofte *will* wil voor de *eerſte Perſoon van de Tegenwoordige tijdt*: als *I ſhall* ofte *will labour* ick ſal ofte wil arbeyden.

III. AFDEELINGE.

Van ſaacken die te mercken zijn omtrent de Buyginge der werck-woorden.

DE Vervoeginge (ofte *Buyginge*) in 't *Engels*, *Conjugations*, zijn de veranderingen der werck-woorden, welcke door *Wijſen* ofte *manieren*, *Tijden*, *Gevallen* ende *Perſoonen* geſchieden.

Van de *Wijſen* en *Tijden* heeft men in de voorige *Afdeelinge* geſproocken: door alle Wijſen en Tijden zynder drie Perſoonen in beyde Getallen; behalven in de Gebiedende wijſe, die geen eerſte Perſoon in 't Enckel Getal heeft, en oock d'Oneyndige wijſe, die geen Getallen of Perſoonen heeft.

Het onderſcheyt is alleenlijck in de tweede en derde Perſoon van het Enckel Getal; alwaar in de

Toonen-

Toonende en *Ondervoegelijcke* wijſen, en de *Tegenwoordige* Tijdt de tweede Perſoon eyndight in *ſt*, ende de derde in *th*, ofte, om de lichter uytſpraack, in *s*: ende in den *Onvolkomen* Tijdt, in *dſt*: en in 't Meerder Getal eyndigen alle de Perſoonen gelijck de eerſte in 't Enckel Getal: als *I beat* ick ſlaa / *thou beateſt* ghy ſlaat / *he beateth* ofte *beats* hy ſlaat / Meerd. *we beat* wy ſlaan / *ye beat* ghy-lieden ſlaat / *they beat* ſy-lieden ſlaan. In de *Onvolkomen* Tijdt: *I beat* ofte *did beat* ick ſloegh / *thou beatedſt*, *beatſt* ofte *didſt beat* ghy ſloeght / ende ſoo voort: ſonder veranderinge van de eerſte Perſoon.

Daar zijn vier Vervoegingen, in de welcke de voornaamſte veranderinge gevonden wordt in den *Onvolkomen* Tijdt.

De *Eerſte Vervoeginge* is: als men tot het werck-woort van de *Onbepaalde maniere* d ofte *ed* by voeght, ſoo heeft men een woort dat den *Onvolkomen* ende den *Voorleden* Tijt uytdruckt: als *I love* ick bemin / *I loved* ick beminde / van *to love* beminnen.

Hier volgen eenige werck-woorden, welcke onder de *eerſte vervoeginge* behooren:

to banish bannen *banished* gebannen
to beguile bedriegen *beguiled*
to boaſt pochen *boaſted*
to bridle temmen *bridled*
to brush boſtelen *brushed*
to delight vermaken *delighted*
to maintain onderhouden *maintained*
to moderate matigen *moderated*
to ſignify beteeckenen *ſignifyed*
to ſtrengthen verſtercken *ſtrengthned* &c.

De

De *Tweede Vervoeginge* is als men aan de *Onbepaalde wijſe* een klincker na laat, en een *t* achter aan ſtelt, ſoo heeft men een woort, dat den *Onvolkomen tijdt*, en oock den *Voorleden* uytdruckt. als van *to ſweep* vegen / I *ſwept* ick veeghde / *I have ſwept* ick hebbe geveeght.

Onder deſe *Vervoeginge* behooren de navolgende Werck-woorden.

to feel voelen *felt* gevoelt
to keep bewaren *kept*
to leav verlaten *left*
to ſleep ſlapen *ſlept*
to creep kruppen *crept*
to weep weenen *wept* &c.

De *Derde Vervoeginge* is als men van het woort der *Onbepaalde maniere* een klincker uytlaat, ſoo heeft men een woort dat den *Onvolkomen* en *Voorleden tijdt* uytdruckt, als van *to bleed* bloeden / *I bled* ick bloedde / *I have bled* ick hebbe gebloedt.

Onder deſe *Vervoeginge* behooren de volgende Werck-woorden.

to breed broeden *bred* gebroedt
to lead lijden *led* oſte *lead*
to feed voeden *fed*
to ſpread ſpreyden *ſpred*
to ſpeed haaſten *ſped* &c.

De *Vierde Vervoeginge* neemt *i* uyt de leſte Syllabe van de *Onbepaalde manier*, ende ſtelt *ou* in plaats daar van, en dan ſoo heeft men de *Onvolkomen* en *Voorleden tijdt*; als

to grind

to grind slijpen *ground* geslepen
to bind binden *bound*
to find vinden *found*
to wind winden *wound* &c.

IV. AFDEELINGE.

Van de Buyginge der Helpende woorden.

DE Helpende Werck-woorden zijn *have* hebben / *doe* doen / en *am* ben / *let* laat met der selver af-komelingen *had*, *did*, *shall* en *will* &c. gelijck blijckt door de navolgende buyginge der selver; en voor eerst van

I have Ick hebbe.

Indicativ mood Toonende wijse.

Præsent Tense Tegenwoordige Tijdt.

Singular.	Enkel.
I have	Ick hebbe
Thou hast	Ghy hebt
He hath	Hy heeft.
Plural.	Meerder
We have	Wy hebben
Ye have	Ghy-l. hebt
They have	Sy-l. hebben.

The Præterimperfect Onvolkomen Tijdt.

Singular.	Enkel.
I had	Ick hadde
Thou hadst	Ghy hadt
He had	Hy hadde.

Plural.

Plural.	Meerder.
We had	Wy hadden
Ye had	Ghy-l. haddet
They had	Sy-l. hadden.

The Præterperfect Volkomen Tÿdt.

Sing.	Enk.
I have had	Ick hebbe gehadt
Thou haſt had	Gy hebt gehadt
He hath had	Hy heeft gehad.

Plural.	Meerd.
We have had	Wy hebben gehadt
Ye have had	Ghy-l. hebt gehadt
They have had	Sy-l. hebben gehadt

Præterpluperf. Meer als voozl.

Sing.	Enk.
I had had	Ick hadde gehadt
Thou hadſt had	Ghy hadt gehadt
He had had	Hy hadde gehadt.

Plur.	Meerd.
We had had	Wy hadden gehadt
Ye had had	Ghy-l. haddet gehadt
They had had	Sy l. hadden gehadt.

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall ofte *will have*	Ick sal hebben
Thou shalſt ofte *wilſt have*	Ghy sult hebben
He shall ofte *will have*	Hy sal hebben.

Plur.

Plur.	Meerd.
We shall ofte *will have*	Wy ſullen hebben
Ye shall ofte *will have*	Ghy-l. ſult hebben
They shall ofte *will have*	Sy-l. ſullen hebben

The Imperat. mood Gebiedende Wijſe.

Sing.	Enk.
Have ofte *have thou*	Hebt ofte hebt ghy
Let him have	Laat hem hebben.

Plur.	Meerd.
Have we ofte *let us have*	Hebben wy ofte laat ons hebben
Have ye	Hebbet ghy-l.
Let them have	Hebben ſy-l. ofte laat haar hebben.

The Optativ mood Wenſchende wijſe.

The Preſent & Imperfect Tenſe Den Tegenwoordigen en Onvolmaakten Tijdt.

Sing.		Enk.	
Oh that	*I had* / *Thou hadſt* / *He had*	Och of	Ick hadde / Ghy hadt / Hy hadt.

Plur.		Meerd.	
Oh that	*We had* / *Ye had* / *They had*	Och of	Wy hadden / Gy-l. hadt / Sy-l. hadden.

De *Volkomen* en *Voorleden Tijdt* zijn al eens in deſe als in de *Toonende Wijſe*, dan alleen dat *oh that* och of daar voor ſtaat.

In

In de *Ondervoeghlicke* en *Moogende Wijſe* zijn oock alle de Tijden en Vervoegingen al eens, behalven dat voor de *Ondervoeghlicke Wijſe when* als ofte *that* op dat / geſtelt wort, en dat voor de Moogende wijſe deſe woorden ſtaan, *might* mochte / *could* konde / en *would* woude / welckers tweede Perſoon in *ſt* eyndight, en daar door veroorſaackt dat het Werck-woort altoos inde *Onbepaalde maniere* ſtaat; om dat die geboogen worden en 't woort niet: als

Sing.	Enk.
I might, could ofte *would have*	Ick mochte / konde ofte woude hebben
Thou mighteſt, couldeſt ofte *wouldeſt have*	Gy mocht / kond ofte woud hebben
He might could ofte *would have*	Hy mochte / konde ofte woude hebben.
Plur.	Meerd.
We might, could, ofte *would have*	Wy mochten / konden ofte wouden hebben
Ye might, could, ofte *would have*	Gy-l. mochtet / kondet ofte woudet hebben
They might, could ofte *would have*	Sy-l. mochten / konden ofte wouden hebben.

The Infinitiv mood Onbepaalde Wijſe.

Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

to Have Hebben.

The Præterfect Volkomen.

to Have had	Gehadt hebben.

The Participles De Deelneminge.

Preſent Tegenwoordigh.

Having	Hebbende.

Præterperfect Volkomen.

Had	Gehadt.

De buyginge van het *Helpende* (*Auxiliary*) Werck-woort; ofte anders *Selfſtandige* (*Subſtantive*) genoemt, *te weten*

I am Ick ben.

The Indicative mood Toonende wijſe.

The Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

Singul.	Enkel.
I am	Ick ben
Thou art	Ghy zijt
He is	Hy is.
Plur.	Meerd.
We are	Wy zijn
Ye are	Ghy-l. zijt.
They are	Sy-l. zijn.

The Præterimperfect Onvolkomen.

Singul.	Enk.
I was	Ick was
Thou waſt	Ghy waart
He was	Hy was.

Plur.

Plur.	Meerd.
We were	Wy waren
Ye were	Ghy-l. waart
They were	Sy-l. waren.

The Præterperfect Volkomen.

Sing.	Enk.
I have been	Ick hebbe geweest
Thou haſt been	Ghy hebt geweest
He hath been	Hy heeft geweest.

Plur.	Meerd.
We have been	Wy hebben geweest
Ye have been	Ghy-l. hebt geweest
They have been	Sy-l. hebben geweest.

The Præterpluperfect Voorleden Tijdt.

Sing.	Enk.
I had been	Ick hadde geweest
Thou hadſt been	Ghy hadt geweest
He had been	Hy hadde geweest.

Plur.	Meerd.
We had been	Wy hadden geweest
Ye had been	Ghy-l. haddet geweest
They had been	Sy l. hadden geweest.

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall ofte *will be*	Ick sal zijn ofte wesen
Thou shall ofte *wilſt be*	Ghy sult zijn
He shall ofte *will be*	Hy sal zijn.

Plur.	Meerd.
We shall ofte *will be*	Wy ſullen zijn
Ye shall ofte *will be*	Ghy-l. ſult zijn.
They shall ofte *will be*	Sy l. ſullen zijn.

The Imperativ mood Gebiedende Wijſe.

Sing.	Enk.
Be Thou	Weeſt ghy
Let him be	Dat hy zy.

Plural.	Meerder
Be we or *let us be*	Zijn wy ofte dat wy zijn
Be ye	Zijt ghy-lieden
Let them be	Laat haar l. zijn.

The Subjunctiv mood Ondervoeghelijcke manier.

Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

Sing.		Enk.	
That	*I be* *Thou beeſt* *He be*	op dat	Ick zy Ghy zijt Hy zy.

Plural.		Meerder.	
That	*We be* *Ye be* *They be*	op dat	Wy zijn Ghy l. zijt Sy-l. zijn.

The Imperfect Onvolkomen.

Sing.		Enk.	
That	*I were* *Thou wert* *He were*	op dat	Ick ware Ghy waart Hy ware.

Plur.

Plural. Meerd.

That { *We were* / *Ye were* / *They were* } op dat { Wy waren / Ghy-l. waret / Sy-l. waren.

The *Præterperfect* Volkomen.

Sing. Enk.

When { *I have been* / *Thou haſt been* / *He hath been* } als { Ick geweeſt hebbe / Gy geweeſt hebt / Hy geweeſt heeft.

When { *We have been* / *Ye have been* / *They have been* } als { Wy geweeſt hebben / gy-l. geweeſt hebt / Sy-l. geweeſt hebben.

Præterpluperfect Meer als Voorleden.

Sing. Enk.

If I were or *had been* Indien ick hadde ofte ware geweeſt

If thou waſt or *haſt been* Indien ghy waart ofte haddet geweeſt

If he were or *had been* Indien hy ware ofte hadde geweeſt.

Plur. Meerd.

If we were or *had been* Indien wy waren ofte hadden geweeſt

If ye were or *had been* Indien ghy-l. waaret ofte haddet geweeſt

If they were or *had been* Indien sy l. waren ofte hadden geweeſt.

The Future Toekomende.

Sing.	Enk.
When I shall or *will be*	Als ick zijn sal
When thou shalt or *wilt be*	Als ghy zijn sult
When he shall or *will be*	Als hy zijn sal.
Plur.	Meerd.
When we shall or *will be*	Als wy zijn sullen
When ye shall or *will be*	Als ghy-l. zijn sult
When they shall or *will be*	Als sy-l. zijn sullen.

De *Wenschende* en *Moogende* Wijsen zijn ten naasten by al eens, behalven hunner Voorstellingen.

The Infinitiv mood De oneyndige Wijse.

*Presen*t & *Imperf.* Tegenw. en Onvolkomen.

to Be	Wesen ofte zyn.

Præterperfect Volkomen.

to Have been	Geweest hebben.

Præterpluperf. Meer als Voorleden.

To have had been	Geweest hadden.

Participles Deelnemingen.

*Presen*t Tegenwoordigh.

Being	Zijnde.

Præ-

Præterp. Volkomen.

Been Geweeſt.

Præterplu. Voorl.

Having been Geweeſt hebbende.

Hier volght een Voorbeelt van de Buyginge van de *Tegenwoordige* en *Onvolmaakte* Tijden van 't helpende Werck-woort *I do* ick doe / want in de andere Tijden wort het niet gebruyckt als een Helpende Werck-woort, maar als *doen* ofte *maken* in 't *Duyts*.

The Indicativ and Subjunctiv moods. De Toonende en Ondervoeghlicke wijſe.

Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
I do	Ick doe
Thou doſt	Ghy doet
He doth	Hy doet.
Plur.	Meerd.
We do } *Ou*	Wy doen
Ye do	Ghy l. doet
They do	Sy l. doen.

Imperfect Onvolkomen.

Sing.	Enk.
I did	Ick deede
Thou didſt	Ghy deedet
He did	Hy deedet.

Plur.	Meerd.
We did	Wy deden
Ye did	Ghy-l. deedet
They did	Sy-l. deden.

De Buyginge van *might* mochte/ *could* konde/ en *would* woude/ kan de Leſer vinden in de *Wenſchende wijſe* van de buyginge van *have* hebbe.

Dit zy nu genoegh geſeyt van de Helpende Werck-woorden: dan alleen deſe aanmerckinge op 't gebruyck der ſelver: *te weten*:

I do wordt geſtelt voor den *Tegenwoordigen Tijdt* van een Werck-woort.

I did ſtaat voor den *Onvolmaackten Tijdt*.

I have voor den *Volkomen*.

I had voor den *Voorleden*.

I ſhall ofte *will* voor den *Toekomenden Tijdt* van 't *Werckende woort*.

I am met deſſelfs Af-komſtige *Tijden* voor het *Lijdende woort*.

Hier volght een Afbeeldinge van de buyginge van een Werckende en Lijdende Werck-woort, eerſt van het werckende: als

I call Ick roepe.

The Indicativ mood Toonende wijſe.

Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
I call or *do call*	Ick roepe
Thou calleſt or *doſt call*	Ghy roept
He calleth or *doth call*	Hy roept.

Plur.

Plur.	Meerd.
Wee call or *do call*	Wy roepen
Ye call or *do call*	Ghy-l. roepet
They call or *do call*	Sy-l. roepen.

The Imperfect De Onvolkomen.

Sing.	Enk.
I called or *did call*	Ick riep
Thou calledst or *didst call*	Ghy riept
He called or *did call*	Hy riep.

Plur.	Meerd.
We called or *did call*	Wy riepen
Ye called or *did call*	Ghy-l. riepet
They called or *did call*	Sy-l. riepen.

The Preterperfect De Volkomen.

Sing.	Enk.
I have called	Ick heb geroepen.
Thou hast called	Ghy hebt geroepen
He hath called	Hy heeft geroepen.

Plur.	Meerd.
We have called	Wy hebben geroepen
Ye have called	Ghy-l. hebt geroepen
They have called	Sy-l. hebben geroepen.

The Præterplu. De Voorleden.

Sing.	Enk.
I had called	Ick hadde geroepen
Thou hadſt called	Ghy hadt geroepen
He had called	Hy hadde geroepen.
Plur.	Meerd.
We had called	Wy hadden geroepen
Ye had called	Ghy-l. haddet geroepen
They had called	Sy-l. hadden geroepen.

The Future Tenſe Den Toekomenden Tijdt.

Sing.	Enk.
I ſhall call	Ick ſal roepen
Thou ſhalt call	Ghy ſult roepen
He ſhall call	Hy ſal roepen.
Plur.	Meerd.
We ſhall call	Wy ſullen roepen
Ye ſhall call	Ghy-l. ſult roepen
They ſhall call	Sy-l. ſullen roepen.

The Imperativ mood Gebiedende wijſe.

The Preſent Tenſe Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
Call thou	Roept ghy
Let him call	Laat hem roepen.

Plur.

Plur.	Meerd.
Call we or *let us call*	Roepen wy
Call ye	Roept ghy-l.
Let them call	Dat sy l. roepen

The Infinitiv mood Oneyndige Wijse.

Presen̄t Tegenwoordigh.

to Call	Roepen.

Perfect & Pluperf. Volkomen en Voorl.

to Have or *had call'd*	Geroepen hebben ofte hadden.

Participles Deelnemingen.

Præs. Tegenw.

Calling	Roepende.

Hier volght een Lijdende Werck-woort,

I am called	Ick ben ofte worde geroepen.

The Indicativ mood Toonende Wijse.

Præsent Tense Tegenwoordige Tijdt.

Sing.	Enk.
I am called	Ick worde ofte ben geroepen
Thou art called	Ghy wordt geroepen
He is called	Hy wordt geroepen.
Plur.	Meerd.
We are called	Wy worden geroepen.
Ye are called	Ghy-l. wordt geroepen
They are called	Sy-l. worden geroepen.

The *Imperf.* Onvolkomen.

Sing.	Enk.
I was called	Ick wierde geroepen
Thou waſt called	Ghy wierdt geroepen
He was called	Hy wierde geroepen.
Plur.	Meerd.
We were called	Wy wierden geroepen
Ye were called	Ghy-l. wierdet geroepen
They were called	Sy l. wierden geroepen.

Præterperf. Volkomen.

Sing.	Enk.
I have been called	Ick ben geroepen geweeſt
Thou haſt been called	Ghy zijt geroepen geweeſt
He hath been called	Hy is geroepen geweeſt.
Plur.	Meerd.
We have been called	Wy zijn geroepen geweeſt
Ye have been called	Ghy l. zijt geroepen geweeſt
They have been called	Sy l. zijn geroepen geweeſt.

The Pluperfect De Voorleden.

Sing.	Enk.
I had been called	Ick hadde geroepen geweest
Thou hadst been called	Gy hadt geroepen geweest
He had been called	Hy hadde geroepen geweest.
Plur.	Meerd.
We had been called	Wy hadden geroepen geweest
Ye had been called	Gy-l. haddet geroepen geweest
They had been called	Sy-l. hadden geroepen geweest.

Future Toekomende.

Sing.	Enk.
I shall be called	Ick sal geroepen worden
Thou shalt be called	Gy sult geroepen worden
He shall be called	Hy sal geroepen worden
Plur.	Meerd.
We shall be called	Wy sullen geroepen worden
Ye shall be called	Gy-l. sult geroepen worden
They shall be called	Sy l. sullen geroepen worden.

Im-

Imperat. mood Gebiedende wijse.

Pres. Tegenw.

Sing.	Enk.
Be thou called	Zijt ghy geroepen
Let him be called.	Dat hy geroepen zy.
Plur.	Meerd.
Let us be called	Laat ons geroepen wozden
Be ye called	Dat ghy-l. geroepen wozdet
Let them be called	Laat haar-l. geroepen wozden.

De *Ondervoeghelicke*, *Wenschelicke*, en *Moogende* Wijsen zijn al eens met de *Toonende* Wijse, behalven het kleyne onderscheyt van de Voorstellige woorden, waar van te vooren genoech gedacht is geweest.

The Infinitiv mood Onbepaalde Wijse.

Pres. Tegenw.

to Be called Geroepen wozden.

Perfect & Pluperf. Volkomen en Oozl.

to Have or *had been called* Geroepen geweest hebben ofte hadden.

Participles Deelneminge.

Pres. Tegenw.

Being called Geroepen zijnde.

Per-

Perfect en *Pluperf.* Volkom. en Dooꝛl
Called Geroepen.

V. AFDEELINGE.

Van de Onregelmatige Werck-woorden.

VOorbeelden van ſoodanige Werck-woorden die geheel ofte ten deele ongeregelt zijn, en worden in 't *Engels anomalous* genoemt, van 't *Griecks* ἀνώμαλος. Doch onder deſe Ongeregelde kan men deſe drie Aanmerckingen in acht nemen, *te weten*,

1. Dat Werck-woorden die eyndigen in *end*; hebben haarer Volkomen Tijdt ofte Deel-woort in *ent*, als

Bend buygen	*bent* gebooogen
Lend leenen	*lent* geleent
Rend ſcheuren	*rent* geſcheurt
Send ſenden	*ſent* geſonden
Spend verteeren	*ſpent* verteert.

2. Die in *ing* eyndigen, maken hunner Volkomen Tijdt en Deel-woort in *ung*; als

Ring luyen	*rung* gelupd
Sing ſingen	*ſung* geſongen
Sling ſlingeren	*ſlung* geſlingert
Spring ſpꝛingen	*ſprung* geſpꝛongen
Sting ſteken	*ſtung* geſtooocken
Wring wꝛingen	*wrung* gewꝛongen.

3. Die in *ow* eyndigen, hebben haren Onvolkomen Tijdt in *ew*, en haar Deel-woort in *own*: als

Blow

Blow *blew* *blown*
Blaasen blies geblaſen
Crown *crew* *crow'n*
Kraeyen kraeyde gekraeyt
Grow *grew* *grown*
Waſſchen groeyde gegroeyt
Know *knew* *known*
Weten wiſte geweten
Throw *threw* *thrown*
Goyen ſineet geſmeten.

Doch ſommige woorden zijn ſoo ongeregelt, dat die tot geene regel gebracht kunnen werden, van welcke hier een Lijſte volght.

De Tegenw. Tijdt ofte Onbepaalde Wijſe.	Onvolkomen Tijt ofte Deel-woort.
Abide	*abode*
Verblijven	verbleven
Ariſe	*aroſe*
Opſtaan	opgeſtaan
Ask	*aſkt*
Vzagen	gevzaaght
Awake	*awoke* ofte *awak't*
Ontwaken	ontwaakt
Bear	*bore* ofte *bare* *born*
Vzagen	vzoegh gedzagen
beat	*beat* & *beaten*
Slaan	geſlagen
Beget	*begot* & *begotten*
Teelen	geteelt
Begin	*begin* ofte *began*
Beginnen	begonnen
Behold	*beheld* ofte *beholden*
Aanſchouwen	aangeſchouwt

Beſeech

Beſeech *beſought*
Bidden gebeden
Bid *bad* en *bidden*
Gebieden bevolen
Bite *bit*, *bitten*
Bijten gebeten
Break *broke*
Breken gebroken
Bring *brought*
Brengen gebracht
Build *Built*
Bouwen gebouwt
Buy *bought*
Koopen gekocht
Can *could*
Ick kan ick konde
Caſt *caſt*
Smijten geſmeten
Catch *catcht* ofte *caught*
Vangen gevangen
Chide *chid* *chidden*
Bekijven bekeeb bekeeven
Chooſe *choſe* *choſen*
Kieſen koos gekooren
Cleav *cloven* en *cleft*
Klooven gekklooven
Climb *clomb* *climbed*
Klimmen klom geklommen
Come *came* *come*
Komen quam gekomen
Cut *cut*
Snijden geſneden
Dare *durſt* *dared*
Dorven dorſte dorven

Do did don
Doen deede gedaan
Drink drank en *drunken*
Dzincken gedzoncken
Drive drove driven
Dzijven dzeef gedzeven
Eat I ate eaten
Eeten ick at gegeten
Fall fel fallen
Vallen viel gevallen
Fight Fought
Vechten gevochten
Flie flew flown
Vliegen vloogh gevloogen
Forſake forſook forſaken
Verſaken verſaackte verſaackt
Frees froſe froſen
Vzieſen vzoor gevzoren
Get got gotten
Krijgen kreegh gekregen
Give gave given
Geven gaf gegeven
Go went gone
Gaan ging gegaan
Hang hung hung
Hangen hingh gehangen
Hide hid hidden
Bergen berghde geberght
Hit hitt hitten
Raken raackte geraackt
Hold held holden
Houden hield gehouden
Knit knit knitted
Vzeyden vzeydde en gebzeyd

Knock

Knock knokt
Kloppen klopte en geklopt
Loſe loſt
Verlieſen verlooz en verlooren
Ly lay layn en *laid*
Leggen lagh gelegen
Lie lied lied
Liegen loogh gelogen
Make made
Maken maakte en gemaackt
Mow mow'd mown
Maeyen maayde gemaayt
Ow I ought
Schuldigh zijn ick was ſchuldigh
Put put
Stellen ſtelde en geſtelt
Ride rode ofte *rid ridden*
Rijden reede gereden
Riſe I roſe riſen
Opſtaan ick ſtond op opgeſtaan
Ring rang ofte *rung*
Luyen luyde en geluyd
Run ran run
Loopen liep geloopen
See ſaw ſeen
Sien sagh geſien
ſeek ſought
Soecken ſochte en geſocht
ſeethe ſod ſodden
Koocken koockte gekoockt
ſell ſold
Verkoopen verkocht
ſhake ſhoke ſhook ofte *ſhaken*
Schudden ſchuddede geſchudt

ſhine

shine *shone* *shined*
Schijnen ſcheen geſcheenen
shed *shed*
Stozte ſtozte en geſtozt
shot *shot* *shott*
Schieten ſchoot geſchooten
shrink *shrunk* *shrunken*
Krimpen krimpte gekrompen
shut *shut*
Sluyten / geſloten
ſink *ſank* ofte *ſunk* *ſunken*
Sincken ſonck geſoncken
ſit *ſat* *ſitten*
Sitten ſat gezeten
ſlay *I ſlew* *ſlain*
Doot ſlaan ick ſloegh doodt doot geſlagen
ſlide *ſlid* ofte *ſlode* *ſlidden*
Glyen gleedde gegleen
ſmite *ſmote* ofte *ſmit* *ſmoten* ofte *ſmitten*
Slaan ſloegh geſlagen
ſpeak *ſpake* ofte *ſpoke* *ſpoken*
Spzeken ſpzack geſpzoken
ſpin *ſpan* *ſpun*
Spinnen ſpon geſponnen
ſpit *ſpat* *ſpitten*
Spuwen ſpoogh geſpogen
ſpring *ſprang* *ſprung*
Uytſpzuyten uytſpzuytede uytgeſpzooten
ſtand *ſtood*
Staan ſtont en geſtaan
ſteal *ſtole* *ſtolen*
Steelen ſtal geſtoolen
ſtick *ſtuck* *ſtucken* ofte *ſtickt*
Steecken ſtack geſteecken

ſting

ſling *ſlung* *ſlinged*
Pzickelen pzickte gepzickelt
ſtride *ſtrode* *ſtridden*
Wijdt-ſtappen ſtapte geſtapt
ſtrive *ſtrove* *ſtriven*
Strijden ſtreedt geſtreden
ſtrike *ſtroke* *ſtrucken*
Slaan ſloegh geſlagen
ſwear *ſware* ofte *ſwore* *ſworn*
Sweeren ſwoer geſworen
ſwell *ſwel'd* *ſweld* ofte *ſwoln*
Swellen ſwol geſwollen
ſwim *ſwam* ofte *ſwom* *ſwom*
Swemmen ſwom geſwommen
Take *took* *taken*
Nemen nam genomen
Teach *taught*
Onderwijſen onderweeſ en onderweſen
Tear *tare* ofte *tore* *torn*
Scheuren ſcheurde geſcheurt
Tell *told*
Seggen/ vertellen/ vertelde en vertelt
Think *thought*
Dencken dachte en gedocht
Thrive *I throve* *thriven*
Welvaren ick vaarde wel gevaren
Tread *trode* *troden*
Treden tradt getreden
Wear *ware* ofte *wore* *worn*
Verſlijten verſleet verſleten
Weav *wove* *woven*
Weven weefde geweven
Whip *whipt*
Geeſſelen geeſſelde en gegeeſſelt.

Wil

Will	*would*	
Willen	wilde	
Win	*wan* or *won*	*won*
Winnen	won	gewonnen
Work	*wrought*	
Wercken	wzochte en gewercht of gewzocht	
Write	*wrote* or *writt*	*written*
Schzijven	ſchzeef	geſchzeven.

VI. AFDEELINGE.

Van de over-een-komſt der Werck-woorden met Andere Deelen des Spraacks.

HIer uyt kan men beſpeuren van wat woorden veele *Engelſche* Werck-woorden uytſpruyten, als mede hare gelijckigheyt met de ſelve.

Daar werden veele Naam-woorden, ſoo wel Byvoeghelicke als Selfſtandige Werck-woorden gemaackt: het welck geſchiet op tweederly manieren.

1. *Voor Eerſt.* Door 't verlangen der Vocaal, en 't verſachten van de Conſonant: als van

a *Houſe* Huys	to *Houſe* in Huys neſteken
Braſs Kooper	to *Bráze* Verkooperen
Glaſs Glas	to *Gláze* Verglaſen
Graſs-Gzas	to *Gráze* Weyden
Price Pzijs	to *Prize* Waerdeeren
Breath Adem	to *Breathe* Adem ſcheppen
shade / *shadow* Schaduwe	to *shade* / *shadow* Beſchaduwen
a *Fish* een Viſch	to *Fish* Viſſchen

Oyl

Oyl Olie	to *Oyl* met Olie ſmeeren
a *Rule* een Regel	to *Rule* Regeeren
Love Liefde	to *Love* Beminnen
Life Leve	to *Live* Leven
Strife Strijdt	to *Strive* Strijden
Further / *Forward* Verder	to *Further* / *Forward* Vervorderen
Hinder Achter	to *Hinder* Verhinderen

ofte te beletten.

2. Door het Ledeken *en* in 't eynde by te voegen: als

Haſte Spoedt	to *Haſten* Verſpoeden
Length Langhte	to *Lengthen* Verlangen
Strength Sterckte	to *Strengthen* Verſterckten
Short Kort	to *Shorten* Verkorten
Soft Sacht	to *Soften* Verſachten
Faſt Vaſt	to *Faſten* Vaſt maken
White Wit	to *Whiten* Wit maken
Black Swart	to *Blacken* Swart maken
Hard Hardt	to *Harden* Verharden.

En veel meer diergelijcke.

VII. AFDEELINGE.

Van d' Onperſonélicke Werck-woorden.

ONperſoonelicke Werck-woorden (in 't *Engels Verbs Impersonal*) zijn ſoodanige als geen perſoonen hebben, maar ſtaan altoos in de derde per-

perſoon van't Enckel Getal, behalven als *men* voorgaat, en dan ſtaanſe in de derde perſoon van 't Meerder Getal: Sy worden verdeelt in *Werckende*, *Lijdende* en *Onſijdige*.

De *Werckende* hebben deſe Ledekens voor haar, *men* ofte *one*: als

Men ſay	Men ſeyt
Men work	Men werckt
One writes	Men ſchrijft
One reades	Men leeſt.

De *Lijdende* hebben voor haar *there is*: als

There is much don	Daar is veel gedaan
There is wrought	Daar is gewrocht.

De *Onzijdige* volgen het Ledeken *it*: als

It raineth	Het regent,
It blows	Het waayt
It pleaſeth	Het behaaght
It delighteth	Het vermaackt
It behoveth	Het is van nooden.

Tot verder verklaring hier in, ſoo neemt een voorbeelt van de buyginge van eenige Onperſoonelicke Werck-woorden: als

Het Werckende woort.

One ſaith	Men ſeyt
One ſaid	Men ſeyde
One hath ſaid	Men heeft geſeyt
One had ſaid	Men hadde geſeyt
One ſhall ſay	Men ſal ſeggen.

Het

Het Lijdende woort.

There is wrought	Daar wordt gewrocht
There was wrought	Daar wiert gewrocht
There hath been wrought	Daar is gewrocht geweeſt
There had been wrought	Daar had gewrocht geweeſt
There ſhall be wrought	Daar ſal ghewrocht worden.

Het Onzijdige woort.

It pleaſeth	Het behaaght
It pleaſed ofte *did pleaſe*	Het behaaghde
It hath pleaſed	Het heeft behaaght
It had pleaſed	Het hadde behaaght
It ſhall pleaſe	Het ſal behagen
It may pleaſe	Het mach behagen
It might pleaſe	Het mochte behagen.

VI. CAPITTEL.

Van de deel-woorden.

DEel-woorden (in 't *Engels*, *Participles*) zijn afkomſtigh van Werck-woorden, en worden gebruyckt gelijk Byvoeghelicke Naam-woorden, de ſaack die ſy beteeckenen uytdruckende, nevens de tijdt daar die in geſchiet.

De Deel-woorden zijn tweederley; het eene is van het *werckende* woort, handelende van ſaken in den Tegenwoordige Tijdt, en eyndigt altoos in *ing*, als *wishing* wenſchende / *reading* leſende / *hearing* hoorende / *teaching* leerende.

Het andere is van het *Lijdende* woort, handelende

lende van ſaken in den Volkomen Tijdt, en eyndight in *d*, *t*, ofte *n*: als *wished* gewenſcht / *read* geleſen / *taught* geleert / *ſeen* geſien.

Nota 1. De *werckende Deel-woorden* die in *ing* eyndigen, konnen ook door het voorſtellen van een Ledeken *a* ofte *an* ofte *the*, voor ſelfſtandige Naam-woorden gerekent worden: als *ſeeing*, *hearing*, *feeling*, *taſting*, *ſmelling* zijn Deelwoorden, beduydende ſiende / hoorende / voelende / ſmakende / ruyckende; en wanneer *the* daar voor geſtelt wordt, als *the ſeeing*, *the hearing* &c. beduydenſe het geſicht / het gehoor / het gevoel / de ſmaack / de reuck: en ſoo in meeſt alle andere woorden.

Nota 2. Door 't byvoegen van *r* ofte *er* in't eynde van de Onbepaalde wijſe der werck-woorden, heeft men een ſelfſtandige Naam-woort, als *give* geven / a *giver* een gever / *teach* leeren / a *teacher* een leeraar / *love* beminnen / a *lover* een liefhebber &c. gelijck *ing* het *Deel-woort* maackt.

VII. CAPITTEL.

Van Help-woorden (*Adverbs.*)

EEn Help-woort ofte Bywoort (*an Adverb*) is een deel des Spraacks, dat niet geboogen kan worden, gemeenelijck by een Werck-woort ſtaande, om deſſelfs hoedanigheyt meerder uyt te drucken: als *he ſeeth clearly* hy ſiet klaarlijck / *I ran ſpeedily* ick liep ſpoedighlijck.

Daar zijn verſcheyde *Bywoorden*, en die hebben ook verſcheyde beduydinge, gelijck blijkt door hunne verſamelinge: als volght

Sommige

Sommige zijn

1. Des Tijdts : als to *day* huyden / *now* nu / *immediately*, *preſently*, *by and by*, *forthwith* dadelijck / ſtracks / ſlux / terſtont / *ever* oyt / *nimmer* noyt / *ſeldom* ſelden / *quickly*, *ſpeedily* ſnellijck / raſchlijck / *yeſterday* giſteren / *ereyeſterday* eergiſteren / *late* laat / *lately* onlangs / *heretofore* voozmaals / *early* vzoegh / *often* en *oftentimes* dickmaals / *to morrow* mozgen / *hereafter* hier na / *when* wanneer / *then* dan / *finally* eyndelijck / *dayly* daaghelijcks / *alleways* altijdt / *evermore* immermeer / *till that* tot dat / *ere* eer / *a little ſooner* wat eerder / *after that* daar na / *ſomtimes* altemets / *before* vooz / *many times* meenighmaal / *long ago* over lang / *at noon* 's middaghs &c.

2. Der plaatſe (*Place*) als *here* hier / *there* daar / *where* waar / *ſomwhere* ergens / *nowhere* nergens / *beſides* neffens / *everywhere* overal / *elswhere* elders / *whitherwards* werwaarts / *hitherwards* herwaarts / *hence* hier van daan / *thence* daar van daan / *within* binnen / *without* buyten / *nigh* naby / *neer* dichtby / *far* verre *further* veerder / *a ſide* ter zijde / *round about* rontom / *before* vooz *after* achter / *under* onder / *above* boven / *beneath* beneden / *inwards* binnewaarts / *yonder* ginder / *to and again* ging en weer.

3. Vragende (*asking*) als *wherefore* ofte *why* waarom ? *how* hoe ? *how ſo* hoe ſoo ? *not* niet ? *what* wat ? *why not* waarom niet ?

4. Toeſeggende (*affirming*) als *ſurely*, *certainly* voozſeecker / ſeeckerlijck / *truly*, *verily* waarlijck / *yea* ja / *indeed* inder daat / ſo

ofte *at leaſt ſo* immers / *without doubt* ſonder twijffel.

5. Ontkennende (*Denying*) als *no* neen / *not* niet / *in no wiſe* geenſins / *not at all* in 't minſte niet.

6. Des Getals (*Number*) als *once* eenmaal / *twice* tweemaal / *thriſe* driemaal / &c. ſo *many times* ſoo meenighmaal / *firſtly* eerſtelijck / *ſecondly* ten anderen / *thirdly* ten derden &c.

7. Des Quantiteyts ofte veelheyt (*Quantity*) als *enough* genoegh / *abundantly* overvloedigh / *more* or *leſs* meer ofte min / *too much* te veel / *too little* te weynig / *at leaſt* ten minſten / *very much* ſeer veel.

8. Des Hoedanigheyts (*Quality*:) als *well* wel / *ill*, *evilly*, *badly* qualijck / *wiſely* wijſelijk / *poorly* armelijck / *honeſtly* vrommelijck / *learnedly* geleerdelijck / *ſtoutly* ſtoutelijck / en veel meer *Byvoeghlicke Naamwoorden* die door 't aannemen van *ly* in 't eynde des woorts *Hulp-woorden* worden.

9. Van Gelijckeniſſe (*Likeneſs*) en vergelijckinge (*Compariſon*) als *ſo*, alſoo / *alſo* oock / *as like as* gelijck ofte als / *in like manner* desgelijcks / *unæqually* ongelijckelijck / *differently* verſcheydentlijck / *according* volgens / *even ſo* even ſoo / *then* dan / *as well* alſo wel / *ſo well* ſoo wel / *how* hoe / *more* meer / *leſs* min / *better* beter / *wors* erger / *eſpecially* voornamentlijck / hier toe ſoude men alle *Adjectiva* van de Vergelijckige Trap konnen brengen.

10. Aanmanende (*Exhorting*;) als *go to* wel

Sommige zijn

Sommigezyn

wel aan / *fall on* ſa ſa / *ſpeedily* ſtucks / *courragiously* moedighlijck / *quickly*, *lively*, *nimbly* wacker aan / luſtigh / gauw &c

11. Vermanende (*Warning*) als *look to it*, *take heed*, *beware*, ſiet toe / wacht u / hoed u.

12. Verſachtende (*Aſſwaging*:) als *ſweetly*, *ſoftly*, *prettily* ſoetjens / ſachtjens / fijntjes / *tenderly* teerkens / *ſcarcely* nauwelijcks.

13. Wenſchende (*Wishing*:) als *oh if!* *oh that!* och of!

14. Twyffelende (*Doubting*) ofte by geval: als *perhaps* miſſchien / *likely*, *it may be*, mogelijck / *peradventure* by avontuur / *per chance* by geval.

15. Scheydende (*parting*:) als *apart*, *aſunder* ter zijden / van malkander / *otherwiſe*, anderſins / *particularly* beſonderlijck / *diſtinctly* onderſcheydentlijck / *before and after* voor en na / *hitherwards* and *thitherward* herwaerts en derwaerts.

17. Uytſluytende (*Excluding*:) als *onely* alleenlijck / *not onely* niet alleenlijck / *but alſo* maer ook.

18. Van Toegevinge (*Permitting*:) als *though* alhoewel / *all be it* al is 't / *notwithſtanding* niet te min.

19. Verkieſende (*chooſing*) als, *rather than*, liever dan / *better then* beter dan / *chiefly* voornamentlijck.

20. Van geen volle ſaack: als *almoſt* byna ns / *well neer or nigh* by-na / ſchier.

21. Toonende (*Shewing*) als *behold*, *lo*, *ſee*,

Sommige zijn { *ſee, look thither* ſiet / ſiet daar / &c.
22. Uyttreckende (*Extending* :) als *too much* te veel / *too far* te ver / *too long* te langh.
23. Roepende (*Calling* :) als *ho*! *ſa how*! *hem*! *whoop*! heyla! hem! hou!

Nota. Het onderſcheyt tuſſchen *than* en *then* is dit; *then* is een Helpwoort des Tijdts, en *than* is een teecken van de Vergelijckige Trap: daar men wel op letten moet.

VIII. CAPITTEL.

Van de Coppelingen (*Conjugations.*)

EEn Koppelinge is een Onbuyghlicke Deel des Spraacks, het welck bequamelijck woorden en ſinnen by malkander gevoeght.

Deſe zijn van verſcheyde ſoorten en beduydingen: als

Sommige zijn { 1. Aanhechtende (*Copulativs* :) als *and* ende / *alſo* alſoo / *likewiſe* desgelijcks / *with* met / *herewith* hier mede / *conſequently* vervolgens / *yet* noch / *further* voorts / *moreover* daar-en-boven / *beſides* benevens.
2. Onderſcheydende (*Adverſatives* :) als *but* maar / *yet* doch / *but if* maar of / *although* ſchoon / hoewel / *the while* dewijle.
3. Scheydende (*Disjunctivs* :) als *nor, neither* nochte / *either* ofte / *at leaſt* ten minſten / *otherwiſe, elſe* anderſins.
4. Veroorſakende (*Cauſals* :) als *for* want / *becauſe* om dat / *wherefore* waarom / *therefore*

Sommige zijn { *therefore* daarom / *for as much as* nadien dat / *ſith* aangeſien / *that* op dat &c.
5. Conditioneele (*Conditionals*:) als *if* indien / *if that* indien dat / *in caſe that* ingeval / *whilſt that* terwijl dat / *whether* ofte.
6. Uytkeurige (*Exceptivs*:) als *unleſs* ten zy / *except*, *ſaving* uytgenomen / *beſides that* behalven dat &c.

Nota. Veele Helpwoorden worden voor Koppelingen gereeckent. &c.

V. CAPITTEL.

Van de Voorſettingen (*Præpoſitions.*)

EEn *Voorſettinge* is een Onbuyghlijcke Deel des Spraacks, dienſtigh om de ſin der woorden wel te onderſcheyden, gemeenelijck voor het woort ſtaande, als *with my friend* met mijn vriend / ofte, wordt anders een Deel des Woorts, als *impudent* onbeſchaamt.

De Voorſtellingen zijn deſe:

To, unto	Aan / na
To ofte *at*	Tot
By, through	By / door
Towards	na toe
For & *before*	Voor
Ere	Eer
Ere that	Eer dat
Ere then	Eer dan
About	Omtrent
For	Om
About, round about	Ront / rontom
Againſt	Tegen

Beyond	Gins/verby
Beſides that	Behalven
Within	Binnen
Without	Buyten
Betwixt en *Between*	Tuſſchen
Above	Boven
On high	Om hoogh
Beneath, below	Beneden
Beſides	Nevens/ benevens
After, behind	Achter
Without	Sonder
Under, among	Onder
Nigh, near, hard-by	By/ naby/ dicht by
On behalf	Van wegen
According to	Na (volgens) dat
Untill, til that	Tot dat
With	Met/ mede
Out, out of	Uyt
Up, upon	Op
After	Na/ naar
In into	In.

Op dat het gebruyck der *Voorſettinge* meer bekent mach worden, ſoo neemt deſe volgende Voorbeelden tot hunner Verklaringe: als

To his Father Tot ſijn Vader
At London Tot Londen
Towards Leyden Na Leyden toe
By this By deſen
By the way By den wegh
Through the Citie Door de Stadt
Before the time Voor den tijdt
Againſt an enemy Tegens een Vyandt
Next the ſtreet Naaſt de ſtraat

Above

Above the air Boven de lucht
According to the command Na 't gebodt
To the Heavens Aan de Hemelen
On the table Aan de Tafel
From ofte *with the whole heart* Van gantſcher herte.
Out of the houſe Uyt het huys.

X. CAPITTEL.

Van Tuſſchenwerpinge (*Interjections.*)

EEn *Interjectie* ofte *Tuſſchenwerpinge* is een Onbuyghelicke Deel des Spraacks, geen referentie hebbende aan de woorden die voor of achter ſtaan; en is maar alleenlyck een uytroepinge des hertstochts: gelyck

Sommige zijn

1. Van *Verwondering* (*Admiration*) als *oh wonderfull* och wonderlijck! *is it poſſible?* is 't moogelijck? *how! how ſo* hoe! hoe dus!
2. Van *Verheuginge* (*Rejoycing:*) als *hey da!* hey! *O brave!* o braaf!
3. Van *Droefheidt* (*Sorrow:*) als *alas* helaas! *ah me* ach my! *wo* wee! *wo is me* wee my!
4. Van *Verachtinge* (*Deteſtation:*) als *fie* foey/ *fie for shame* foey ſchaamt u.
5. Van *Roepinge* (*Calling*) *heh! how! hem! hum! hum! holla!* hem! &c.
6. Van *Stilſwijginge* (*Silence:*) als *hush, mum, ſt. whiſt*, ſus/ ſtil &c.

XI. CAPITTEL.

Van de Overeenkomſte der Uytſpraack van de Oude Engelſche *woorden, met der ſelver Beduydinge.*

DEſe Aanmerckinge mach uyt *deſe kleyne Academie* niet uytgelaten worden, door dien die een voortreffelijckheyt des *Engelſen Tale* aanwijſt, dewelcke in verſcheyde andere *Taalen* ſoo fraey niet te vinden is: *te weten*, dat woorden van een Syllabe geformeert worden van ſoodanige Letters, dat die de ſin en meeninge des Spreekers natuurlijck beter uytdrucken, als in veel andere *Taalen* geſchieden kan door een *Periphaſis*, ofte een t'ſamen-vergaderinge van veele woorden.

De volgende Exempelen ſullen klaarlijk de beweginge des gemoets toonen door het verſcheyden geluyt der Letteren; waar van ſommige ſterker zijn, ſommige ſachter, ſommige klaarder, ſommige duyſterder, ſommige ſcherper &c. als

Str. Woorden die beginnen met *ſtr* toonen van ſich ſelven een groote kracht te willen beduyden: als, *ſtrike* ſlaan / *ſtrife* ſtrijdt / *ſtrain* forceeren / *ſtrength* ſterckte / *ſtruggle* worſtelen / *ſtrut* ofte *ſtrout* opgeblaſen zijn / *ſtretch* uyt-trecken &c.

St. De Letteren *ſt* ſchijnen ook wat een hard geluydt te hebben, doch ſoo veel niet als *ſtr*, als of deſe het haare maar ſochten te mainteneeren, liever als yets te willen ontrucken: als *ſtand* ſtaan / *ſtay* blijven / *ſtardy* en *ſtout* hertneckigh / *ſtick* ſteecken / *ſtiff* ſtijf / *ſtop* verhinderen / *ſtill* verblijvende.

Thr

Thr ſchijnen een ſtercke beduydinge te hebben: als *throw* gooyen / *thruſt* douwen / *throng* dzuck / beſigh / *through* doo2.

Wr ſchijnen eenige kromheyt ofte ontruckinge te beduyden: als, *wry* (ofte *awry*) krom / ſcheef / *wreath* omdzaeyen / *wreſt* met kracht wringen / *wreſtle* wo2ſtelen / *wrong* ongelijck / *wrinch* verſtuycken / *wriggle* in oyder omdzaeyen / *wrangle* krackeelen / a *wrinkle* een douw in 't aangeſicht / *wrath* gramſchap / *wrap* invouwen.

Sw beduydt een ſtille ſachte beweginge; als *to bear ſway* in zwang gaan / *ſwim* zwemmen / *ſwitch* een zweep / *ſwindge* geeſſelen / *ſwift* ſnel / *ſweet* ſoet.

Sm is gelijck *ſw*, als in *ſmooth* gladt / *ſmile* ſachtjens lachen / *ſmart* ſmert &c.

Cl beduydt een aanhechting aan malkanderen, als *cleav* kleven / *clay* pot-aarde / *cling* vaſt kleven / *clim* klimmen / *cloſe* dicht / *to cloſe* dicht maken.

Sp beduyd een verſpreydinge: als, *ſpread* ſpzeyden / *ſpring* opwaſſchen / *ſprig*, *ſprout*, een tack / *ſprinckle* ſpzenckelen / *ſplit* ſplijten / a *ſplinter* een ſplinter / *ſpill* ſtozten / *ſpit* ſpouwen &c.

Sl beduyt een ſachte beweginge die men qualijk beſpeuren kan, als *ſlide* ſlijnen / *ſlippery* ſlibberigh / *ſlime* ſlijm / a *ſlit* een ſpleet / *ſlow*, *ſlack* traagh &c.

(*Ash*) De woorden die in *ash* eyndigen; beduyden een klare en ſcherpe ſaack, als *rash* onbedacht / *crash* ruyſchen / *gash* ſchielijck ſnijden / a *lash* een ſlagh / *plash* plotſen &c.

(*Ush*) De woorden in *uſh* ſchijnen yets duyſters te willen beduyden: als *crush* vermozſelen /

push ſtooten / *brush* boꝛſtelen. &c.

(*Inkle*) Sommige woorden die in *inkle* eyndigen, beduyden een dickwils doeninge van een ſaack: als *tinkle* dickwils klinckende / *ſprinkle* hier en daar ſpꝛenckelen / *twinkle* de oogen dickwils open en toe doen. &c.

XII. CAPITTEL.

Van het gebruyck van ſeeckere Figuuren, die de Engelſche *met andere gemeen hebben.*

TOt het *Etymologiſche* verhandelen der woorden, behooren oock de *Figuuren* in 't ſchrijven en ſpreecken, alhoewel die, uyt het *Griecks* gekomen zijnde, van 't gemeene Volck ſoo wel niet bekent zijn: en alle *Figuuren* worden in 't *Engels* niet gebruyckt, alleenlijck maar deſe: *te weten*

1. *Proſtheſis*, doet yets by in 't begin des woorts: als *ariſe ariſen* voor *riſe riſen* opſtaan: dit Figuur wordt ſelden gebruyckt.

2. *Aphæreſis* neemt yets af van 't begin van 't woort, in plaats waar van altemets een *Apoſtrooph* ['] aldus geſtelt wordt, doch niet altijdt: als 't is voor *it is* het is / 's't voor *is it?* is het? / *'gainſt* voor *againſt* tegen / *'veſted* voor *inveſted* beveſtight.

3. *Syncope* neemt wegh uyt het midden, daar men altemets in plaats van een *Apoſtrooph* ['] gebruyckt, doch niet altijdt, en voornamentlijck, niet in woorden van gemeene gebruyk: als *hapned* voor *happened* gebeurde / *lov's* voor *loveth* bemint / *go's* voor *goeth* gaat / *giv's* geeft / *madd'ſt* voor *maddeſt* allerdolſt / *Heav'n* voor *Heaven* He-

Hemel / *deſir'd* voor *deſired* begeerde / *ſennight* voor *ſevennight* acht dagen / *fortnight* voor *fourteennight* veertien dagen / *o're* voor *over* over.

Nota. Sommige ſchrijven *honour*, *labour*, *favour* &c. ſonder *u*; als *honor* &c. maar het is al eens, doch beter met *u*; als *honour* eere.

4. *Synæreſis* ofte *Craſis* treckt twee woorden ofte ſyllaben in een: als *I'le* voor *I will* ick wil / *its* voor *it is* het is / a *horsman* voor *horſe man* een Ruyter / *shant* voor *shall not* ſal niet / *wi'not*, en in ſommige plaatſen *woon't* voor *will not* wil niet / doch de twee laatſte woorden worden uyt een onbehoorlicke verdorventheyt des Spraacks gebruyckt.

Apocope neemt yets af van 't eynde des woorts, en voornamentlijck (gelijck in 't *Duyts*) van *e* finaal, als *th'ableſt* voor *the ableſt* de machtighſte / en veel diergelijcke: als mede *fet* voor *fetch* haalen.

XIII. CAPITTEL.

Van de Verkortinge van verſcheyde woorden in 't ſchrijven.

HEt is niet noodigh hier van ſoodanige Verkortingen te handelen, als men in andere Taalen heeft, gelijk *a* voor *am* ofte *an*, & voor *and* ende &c. voor *and ſo forth* en ſoo voort.

De

De Verkortingen alleen aan de *Engelſche* Taal eygen, zijn deſe:

ẏ		*the* de
ẏ		*that* dat
yᵘ ofte yᵘ voor		*you* ghy
or		*our* onſe
yʳ ofte yor		*your* uwen
yʳ		*their* hunner
ẇ en *wth*	voor	*with* met
ẇ en *wch*		*which* welcke
mᵗ voor *ment* als		*Commandmᵗ.* voor *commandment* gebodt
		Parliamᵗ voor *Parliament.*

wᵗ voor *when* wanneer.
Rᵗ voor *right* recht.

pr		*præ*
viz.	voor	*to wit* te weten.

St	*Saint* een Sinte
Matie	*Majeſtie* Majeſteyt
Bp	*Bishop* Biſſchop
Dr	*Doctor* Doctoor
Ldpp	*Lordship* Heerſchap
Lapp	*Ladyship* Mevrouſchap
Honble	*Honorable* Erentfeſte
Hd	*Honoured* Ge-eerde
Worpp en Worshp	*Worship* Achtbaarheyt
Worppll	*Worshipfull* Achtbare
Rd	*Reverend* Eerwaarde
Sr	*Sir* Sieur
Mr	*Miſter, Maſter* mijn heer
Kt ofte Knt	*Knight* Ridder
Eſqr	*Eſquire* Schiltknaap
Cap	*Captain* Capiteyn.

XIV. CA-

XIV. CAPITTEL.

Van de Diſtinctien ofte Punctatien die men in het ſchrijven gebruyckt.

HIer behoeft niet veel van geſeyt te worden, om dat die al eens zijn in 't *Engels* als in 't *Duyts*.

Hunner gebruyck is oock wel genoeg bekent:

Een *Comma* (,) beduydt een kleyne ſpacie om aadem te ſcheppen.

Een *Semi-Colon* (;) beduydt een weynigh meer tijdt.

Een *Colon* (:) beduydt noch een langer tijdt.

Een *Punctum* (.) wordt geſtelt achter een eynde van een ſin ofte meeninge.

Een Interrogatie *Interrogation* (?) beduydt een voorſtellinge van een vrage.

Dit (!) is een teecken van *Verwondering* en *Uytroepinge*, en andere *Tuſſchen-werpingen*.

Een *Parentheſis* ( ) aldus gemaackt, is een merck, dat het gene daar tuſſchen ſtaat, of behouden of uytgelaten kan werden, ſonder de veranderinge des ſins.

Dit merck (-) is een verdeelinge, en oock verbindinge van woorden aen malkanderen.

HET

HET DERDE DEEL
Van de
GRAMMATICA.

Van de
SYNTAXIS.

SYNTAXIS is een ordentelicke aanhechtinge van woorden en sinnen by malkander.

Om dat de meeste regelen hier van bekent zijn door de *Latijnsche Grammatica*, en om dat dikwils de selfde manier van spreecken by de *Duytsche* gebruyckt worden als by de *Engelsche*, soo soude het al te overvloedigh zijn, en gantsch niet nootsaackelick om hier de regelen van de *Syntaxis* te hervatten: en derhalven sal dit Deel van de *Grammatica* wat kort vallen.

Doch nademaal daar eenige verplaatsingen van woorden zijn, en eygenschappen tot de *Engelsche* Taal alleen behoorende, en niet tot de *Duytsche*; derhalven sal het nootsaackelick zijn eenige bondige Aanmerckingen te stellen: gelijck

1. De *Noemelijcke Geval* staat voor het *Werckwoort*: als *the Tree grow's* de Boom groeyt / *the Man fall's* de Man valt &c.

2. De *Aanklagelijcke Geval* volght op het *Werck-*

Werck-woort; alſoo dat het Werck woort niet leſt ſtaat gelijck in 't *Duyts*; want men ſeyt in 't *Engels* niet, *the Iudge shall him punish*, maar *the Iudge shall punish him* de Rechter ſal ſtraffen hem; I *have written a letter* ick heb geſchreven een brief; *He hath ſeen my Friend* hy heeft geſien mijn Vrient / en niet *He hath my Friend ſeen.*

In deſe Regel is het grootſte onderſcheyt tuſſchen de *Duytſche* en *Engelſche* manier van 't verplaatſen der Werck-woorden.

Aanm. 3. Waar in de *Engelſche* Taal twee teeckenen van ontkenninge by malkander komen, beduyden die een toeſtemminge: als *I have not no money*, dat is, *I have ſome money* ick heb wat gelt; *he hath not no bread*, ofte *he hath ſome bread* hy is niet ſonder broodt.

Aanm. 4. De Namen der Getallen worden anders in 't *Engels* als in 't *Duyts* genoemt: gelijck

1. Men ſeyt *ſixty five* ſeſtigh vijf / niet *five and ſixty* vijf en t' ſeſtigh / en ſoo in alle andere Getallen die boven de twintigh zijn, gelijck *twenty ſix* twintigh ſes &c.

2. Daer is oock een ander manier om twintigh te noemen, welcke is door *ſcore*, als *a ſcore* is 20, *threeſcore* is 60, *fourſcore* is 80, *fourſcore and ten* is 90 &c.

3. Men ſeyt in 't *Engels* niet *it is half twelv a clock* het is half twaalf / maar *it is half an hour paſt eleven* het is een half uur over elf / en ſoo in alle andere tijden des daaghs.

4. Daar de *Duytſe* ſeggen, van daagh over acht dagen / ſeggen de *Engelſche*, *this day ſennight*, dat is, deſe dagh ſeven avonden / en oock *this day fortnight* deſe dagh veertien avonden / in

plaats

plaats van van daagh over veertien dagen.

5. *Aanm.* Even wordt geſtelt in plaats van *yea* ja ofte ſelfs / en *verily* waarlijck: als *who would not believe even this* wie wilde ſelfs dat niet geloo-ven? *I had rather even die then loos all* ik had liever ſelfs te ſterven / dan alles te verlieſen; *even from my childhood* ſelf van mijn kints beenen af &c.

6. *Aanm.* *A* wordt altemets in plaats van *to* te gebruyckt: als, *I go a board* ick ga aan boort / *I go a fishing* ick ga viſſchen / *I go a hunting* ick ga jagen. &c.

7. *Aanm.* Daar is een onderſcheyt tuſſchen *of* en *off*; want *of* is een teecken van de *Baarlijcke Geval*, en *off* beduydt een ſcheydinge van yets: als, *half of the Soldiers fell off from their Captain* de helft van de Soldaten vielen af van haar Capi-teyn / *I ſaw him a farr off* ick ſagh hem van verre.

8. *Aanm.* *Long* beduydt ſomwijlen een fout in yemant, ofte de oorſaack van yet quaats: als *it is long of you* het is uwe ſchult / *it shall not be long of me* het ſal mijn ſchult niet zijn / ofte het ſal aan my niet ſchorten.

Het verdere gebruyck van de *Syntaxis*, en ver-voeginge der *Engelſche* woorden en ſinnen by malkanderen, nevens eenige eygenſchappen des *Engelſche* Taals, ſal den Leſer in de volgende *Oef-feninge* komen vinden.

Een

Een kleyne OEFFENING,

Waar in alle de Veranderingen der Getijden, *der* Werck-woorden, *en veele Vervoegingen der woorden en redenen duydelijck aangewesen worden.*

A Small EXERCISE,

Wherein are ſignificantly ſhown all the Alterations of the Tenſes *of* Verbs, *and many Connections of words and ſpeeches.*

Indicativ mood. Preſent Tenſe.

De Toonende manier. Tegenwoordige-Tijdt.

DEar friend, what do you do all the day? or the whole day;

I Exerciſe my ſelf in thinge that do edify.

And I, what do I at this hour?

Thou art in a good Moode when thou haſt money.

What doth your Brother *Adam* now at this time?

He is jocund (*glad, chearful*) when he hath good Company.

What do ye now?

LIeve Vrient / wat doet ghy al den dagh? ofte den gantſchen dagh?

Ick oeffene mijn ſelven in ſtichtelijcke dingen.

Ende Ick / wat doe ick te deſer uren?

Ghy zijt wel geſint als ghy Geld hebt.

Wat doet u Broeder Adam nu ter tijdt?

Hy is luſtigh / als hy goet geſelſchap heeft.

Wat doet ghy lupden nu?

We

We rejoyce, (are *merry*) and have peace, and plenty in our Countrey.

Wy zijn blijde / ende hebben Vzede / ende overvloedt in ons Landt.

What think you that we do dayly?

Wat meent ghy dat wy dagelijcks doen?

Ye are Content when ye have ſufficient of Gold, and Silver.

Ghy-l. zijt te vzeden / als ghy genoeghſaam Goudt ende Silver hebt.

What do thoſe good *Compánions*?

Wat doen die goede Maats?

They are (*or be*) pleaſant, when they are buſy about their work (or imployment.)

Sy zijn Vzolijck als ſy beſigh in 't werck zijn.

Denying. They be not.

Loochenende. Sy en zijn niet.

Affirming. But they be.

Beveſtigende. Sy zijn immers.

The Preterimperfect tenſe.

Den Onvolkomen geleden Tijdt.

Worthy Brother; what did you almoſt?

Waarde Vzoeder wat dede (ofte deedt) ghy ſchier?

I was Joyfull, and had it wholly according to my wiſh.

Ick was verheugt / ende haddet heel na mijn wenſch?

What think you I did there above?

Wat dunckt ghy Ick daar boven dede?

You were writing,

Ghy ſchreef (ofte waart ſchrijvende)

and

and hadſt delight therein.

ende hadt vermaack daar in.

Wat did *Bernard* below?

Wat deedt Bernaart om laagh / ofte beneden?

He was ſick, and had a deſire to die.

Hy was ſieck / ende hadde luſt te ſterven.

What did ye together in the Garden?

Wat deedt ghy-l. t'ſamen in 't Hof?

We were ſad (*ſorrowfull*) and had heart-grief.

Wy waren droevig / ende hadden hertzeer.

Geſs (*reckon*) what we did in the kitchin?

Raadt wat wy in de Keucken deden?

Ye were weary, and had a deſire to reſt.

Ghy-l. waart moede / ende had luſt te ruſten.

What did the Souldiers in the field?

Wat deden de Krijgsknechten in 't velt?

They were well, and had their pleaſure.

Sy waren wel / ende hadden haren vermaak.

In the Preter tenſe.

In den Geleden tijdt.

Loving Neighbour, what did you yeſterday morning?

Beminde Buurman / wat deedt ghy giſteren ochtent?

I was welcome, and had what I deſired.

Ick was welkom / ende hadt 't gene Ick begeerde.

Know you what I did at that ſame time?

Weet ghy wat ick te dier tijdt dede?

Thou wert provoked (*diſturbed*) and hadſt a great pain.

Gy waart verſtoort / ende had een grote pijn.

Wat

Wat dede Karel uw' Behouwt-ſone giſteren?

Hy was uytgegaan/ ende had goet geſelſchap.

Wat deed ghy-l. eergiſteren?

Wy waren blijde/ ende hadden 't vooz de wint.

Weet ghy wat wy doen deden?

Ghy-l. waart qualijck / ende would erger zijn.

Wat deden de Kooplupden leſtent?

Sy waren alle verbaaſt / ende hadden groot gevaar.

In den Volkomen geleden tijdt.

Wat hebt ghy in den voozgaanden tijdt gedaan/ &c.

Ick hebbe geſeyt/ ende gedaan wat ick vermocht.

Ghy hebt gevzaagt/ ende geantwoozt.

Hy heeft gegeten/ ende gedzoncken.

What did your Son in law *Charles* yeſterday;

He was gon forth, and had good Company.

What did ve the day before yeſterday?

We were glad, and had it before the wind.

Know ye what we did then?

Ye were ill, and would be worſe.

VVat did the Merchants the other day?

They were all amazed, and had great perill, or danger.

In the Preterperfect tenſe.

VVhat have you done in time paſt? or in former time? &c.

I have ſaid, and done what I was able.

Thou haſt queſtioned, and anſwered.

He hath eaten, and drunken.

She

She hath ſought, and found.

Sy heeft geſocht/ ende gevonden.

VVe have bought the Cloth, and paid for it.

Wy hebben het Laken gekocht/ ende daar voor betaalt.

Ye have won the play, and loſt it.

Ghy-l. hebt het Spel gewonnen/ ende verlooren.

They have delivered, and ſent the goods.

Sy-l. hebben 't goet gegeven/* ende geſonden.

Querying, &c.

Vragende &c.

Have I ſaid, and done?

Heb ick geſeydt/ ende gedaan?

Haſt thou gon, and returned?

Hebt ghy gegaan/ ende wederom gekeert?

Hath he ſaved his life with loſs of ſhip and goods?

Heeft hy ſijn leven behouden/ met verlies van Schip ende goedt?

Denying, &c.

Ontkennende, &c.

I have not done, nor ſaid.

Ick en heb niet gedaan/ noch geſeyt.

Thou haſt not read, nor writ.

Ghy en hebt niet geleſen/ noch geſchreven.

He hath not loſt his ſhip, nor goods, &c.

Hy en heeft ſijn Schip/ noch goet niet verlooren/ &c.

Queſtioning, &c.

Vragende &c.

Have not I done, & ſaid?

En heb ick niet gedaan/ en geſeydt?

Haſt

En hebt ghy niet qualijck gedaan / uw' eere / ende geloof (ofte Credijt) te verlieſen? &c.

Haſt not thou done ill, to loſe thy honour, and Credit? &c.

In den meer als volkomen geleden tijdt.

In the Preterpluperfect tenſe.

Wat hadt ghy gedaan / al eer ick quam?

What had you done ere (*or before*) I came?

Ick hadde geſpraken / ende geluyſtert.

I had ſpoken, and liſtened.

Ghy had ont-toomt / ofte ontmaackt / en 't hermaackt.

Thou hadſt ript, or undone, and done, or made it again.

Hy hadde ontbeten / ende noenmaal gegeten.

He had broke his faſt, and dined.

Sy hadde geweten / ende verſuymde dat.

She had know, and neglected it.

Wy hadden gelevert / ende ontfangen.

We had delivered, and received.

Ghy-l. hadGelt uytgeleent / ende ontleent.

Ye had lent, and borrowed money.

Sy hadden gewacht / ende gehoopt

They had waited, and hoped.

Vragende, &c.

Querying, &c.

Hadde ick geſpraken? ende geluyſtert?

Had I ſpoken? and liſtened?

Hadt ghy Gelt gekregen ende verquiſt?

Had you gotten money? and ſpent it?

De-

Denying, &c.

I had not heared nor ſpoken.

Thou hadſt not grieved, nor lamented, &c.

Loochenende, &c.

Ick en hadde niet gehoozt / noch geſpzoocken.

Ghy en hadt niet getreurt / noch geklermt / &c.

Queſtioning, &c.

Had not I heard, nor ſpoken?

Hadſt not thou? &c.

Vragende, &c.

En hadde ick niet gehoozt / noch geſpzoocken?

Hadt ghy niet? &c.

In the Future tenſe.

In den Toekomenden tijdt.

Wat will you do after dinner, (after-noon?)

I will, or ſhall be rich, and have abundance.

What ſhall, or will I do anon, by and by, or almoſt?

You ſhall, or will be poor, and have nothing at all.

What think you that *Nicolas* will do to morrow?

Wat ſult ghy na noenmaal / (middagh) doen?

Ick ſal rijck zijn / ende overvloet hebben.

Wat ſal ick ſtraksens ſchier / ofte by kants doen?

Ghy ſult arm zijn / ende niet met allen hebben.

Wat meynt ghy / dat Nicolaas mozgen doen ſal?

Hy ſal wijs zijn / ende eenen grooten Naam voeren.

He will be wiſe, and bear a great name.

Wat ſult ghy overmorgen doen?

What will ye do over to morrow?

Wy ſullen wel getoeft worden / ende duyſendt voudt danck hebben.

We ſhall be wel entertained, and receive a thouſand thanks, or receive thanks a 1000 fold.

Wat ſullen wy de naaſt komende weeck doen?

What will, or ſhall we do the next week that commeth in?

Ghy-l. ſult geluckig zijn / ende de Beurſe vol hebben.

Ye ſhall be happy, or proſperous; and have the purſe full.

Wat ſullen de Vrame Luyden voortaan doen?

What ſhall the honeſt people do hence forward?

Sy ſullen in vrede zijn / ende ſullen vreught ende ruſte hebben in der eeuwigheyt.

They ſhall be in peace, and ſhall have joy and reſt eternall.

De Ghebiedende manier. In den Tegenwoordigen, ende Toekomenden tijdt.

The *Imperative mood. In the Preſent, and Future tenſe.*

Weeſt luſtigh ofte vrolijck / ende hebt goeden moed.

Be brisk, or frolick, and be of good Courage?

Tot

Tell *Iames*, that he be diligent, and vigilant.

Let us be prudent, or wise, and keep correspondence with the good.

Be ye Courteous, and have an humble heart.

Bid them, that they pray to the Almighty, and receive his gifts and benefits thankfully.

Segt Jacobus dat hy neerstigh zy / ende 't ooge in 't Seyl hebbe / (dat is wacker.)

Laat ons voorsichtigh wesen / ende t'samen handelingh met den goede hebben.

Weest ghy-l. goedertieren / ende hebt een ootmoedig herte.

Seght hun dat sy den Almogenden bidden / ende zijn gaven en weldaden in danck ontfangen.

The Optative mood.

De wenschende manier.

Oh that I be wise, and I had my wish!

Oh that thou wert rich, and hadst thy desire!

I would, he were modest, *Civil*, *Courteous*) and had any Comlines, or pleasantnes in gesture, and grâce in Speech, and utterance!

Oh that we were wise! &c.

Och dat ick wijs zy / ende mijnen wensch hadde!

Och dat ghy rijck waart / en uwe begeerte haddet!

Ick wolde dat hy heusch ware / ende eenige bevalligheyt hadde!

Och of wy wijs waren! &c.

De Ondervoegelijcke manier.

Al is 't dat ick luttel Geld hebbe / ſoo en heb ick geen kleynen moedt.

Al is 't dat ghy een kleyn lichaam hebt / ſoo en hebt ghy geen kleyn herte.

Hoewel hy veele woorden heeft / ſoo en heeft hy niet veele ſchone dagen / &c. Plural. &c.

Doen ick de waarheyt ſeyde / doen was ick van elck een gehaat.

Als ghy oorlof had / ſoo en hielt ghy niet op van ſpeelen.

Doen Iſaac aan Tafel ſtondt / ſoo diende hy als Schencker / of Sewiteur.

Gemerckt dat ick t'uwent geweeſt heb / en heb ick mijn woort niet gehouden?

The Subjunctive mood.

Although I have but little money, yet have I not a weak Courage.

Though you have a ſmall body, yet haſt thou not a little heart.

Although he hath many words, yet hath he not many fair days, &c.

When I told the truth, then was I hated of every man.

When you had leave, then you ceaſed not from play.

When *Iſaac* ſtood at the Table, he ſerved as a Skinker (a *filler of wine*) or as a waiting-man, &c.

Conſidering that I have been at your houſe, have not I kept my word?

Though

Though you have eaten hony, yet you have not suckt the hony Combs.

Al schoon dat ghy Honing gegeten hebt/ nochtans en hebt ghy de Honigh-raten niet gesogen.

Now that *Andrew* hath gone to seek peace, he shall be blessed, &c.

Nu om dat Andries den vrede is gaan soecken/ soo sal hy saligh wesen/ &c.

Considering that I had toyl, and trouble, so ought I also to have some reward.

Gemerckt dat ick arbeydt gehadt hadde/ en moeyte; soo behoorde ik ook eenigen loon te hebben.

Sith that (*for so much as*) thou hidst been at the Wedding (*marriage*) tou oughst also to go to the funeral.

Mits dat ghy ter Bruyloft geweest hadet/ soo behoorde ghy ook ter Uyt-vaart te gaan.

Although that D. had come at day-break, yet should he not have been time enough, &c.

Al waart dat D. in de dageraat/ (ofte in't kriecken van den morgen) gekomen hadde/ noch en soude hy niet tijdts genoeg geweest zijn/ &c.

When I shall be sick, or ill, you shall then be my Phisition.

Als ick kranck ofte qualijck zijn sal/ ghy sult dan mijnen Genees-meester/ (Doctoor, of Arts) wesen.

When thou shalt have a long gown, then thou

Als gy eenen langen Tabbaart sult hebben/ dan soo sult ghy Medi-

cus, Medicyn-Meester / (of Arts) geacht worden.

Wanneer / of als Zophyrus de Schiltwacht houden sal / soo sal hy dan de Stadt verraden. &c.

wilt be counted a Doctor.

When *Sophyrus* shall keep watch, he then will betray the City. *&c.*

De Onbepaalde Manier.

The Infinitive mood.

't Werck van eerlijcke luyden is / om sulcken in achtingh / (of waardeering) te hebben / die de waarheyt navolgen.

The work of honest people is, to have such in esteem. that follow the truth.

Uyterlijck te vasten / met den mont te bidden / ende aalmoessen in 't openbaar te doen / om van de werelt gesien ende gepresen te worden / is dit het leven der Hypocriten (huichelaars, schijn heyligen, geveynsden) niet?

To fast outwardly, to pray with the mouth to do Alms in publick, for to be seen and Commended of the world, is not this the life of Hypocrites and Dissemblers?

De Koophandel (of verhandeling) van rechte Kooplyden is meer te sien op 't (naa 't) gemeyn profyt / dan op eygen voordeel / of baat.

The dealling of right Merchants is, to look more at the common profit, than at ones own (*self*,) advantage, or gain.

Not-

Not to have learned what is neceſſary, and meet for age, is much bewailed by old (*or Ancient*) men.

Niet geleert te hebben 't gene voor den Ouderdom noodig (of noodelick) ende bequaam is/ wordt van den Ouden veel (ofte ſeer) beklaaght / ofte beweent.

Of Participles.

Van Deel-woorden; ofte Deel-nemingen.

In telling the truth, I render my ſelf hateful.

De waarheyt ſeggende (bootſchappende) maack ick my hatelick

Living ſoberly and carefully, ſo N. waxed old.

Soberlijck / en beſorgelijck levende / ſoo wordt N. out.

By gaining, and ſparing, we become Lords of yearly Rents, and revenews.

Al winnende / en ſparende worden wy Renteniers.

In reſting, and ceaſing from all work or labour, they grow lazy, and ſluggiſh.

Van allen werck ruſtende / en aflatende / (ophoudende) ſoo worden ſy lat leun / en veug.

Ruminating the H. Scriptures, ſo men become wiſe, civil (*or gentile*) compoſed, and dexterous, (*or quick of wit.*)

De H. Schrift herknauwende / ſoo wort men wijs / heuſch / geſchickt / ende behendig.

By bragging, bravading, vaunting, and

Al trotſende / pronkende / beroemende /

ende pochende ſich aanſtellen (ofte met Oſtentatie al aan tredende) doen wy ons ſelven oneere ende ſchande aan.

Boven ons ſtaat / ende graadt gaande / zijn beyde de Godtvruchtige / ende de werelt oock / daar door geargert.

't Quaat toe latende / ende lijdende / maakt ghy u ſelfs ſchuldig / of ſtraf-baar.

Wel beginnende / en wel voleyndigende / doet het werck prijſen.

Tuſſchen ſtickſiende / ende geheel blindt zijnde / iſſer een wijdt ende breet onderſcheyt / of verſcheydenheyt.

Onbedaarcht ſaamlijk / ofte roekeloslijk ſpreekende / mach een Mar ſijn pijl dra geſchoten worden.

't Werck beloonende / verſoetet den ſuuren arbeydt.

Jeſting in way of Oſtentation, wee produce to our ſelves diſhonour, and ſhame.

In going above our eſtate or degree, both the godly, and the world too, are offended, or ſcandalized thereby.

Permitting, and ſuffering evil, you make your ſelf guilty, or culpable.

Beginning well, and ending well, cauſeth the work to be commended, or *praiſed*.

Between pur-blind, and being ſtark blind, their is a vaſt difference.

A fools bolt may ſoon be ſhot, by ſpeaking unadviſedly or inconſiderately.

Rewarding the work ſweeteneth the ſowr or crabbed labour.

Impersonals.

Yeſterday they aroſe (*or did ariſe*) and acted marvellouſly, To morrow they will do ſomething that's good, by the grace *or* (*helpe*) of God.

It pleaſeth mee that they do warantable things, or els that they leav it undon.

Men ſhould not do amiſs, to ſhew whither I pronounce wrong.

I wiſh that men may get (*or draw*) advantage, and profit out of (*or by*) my writings.

Men get a hoarſe throat by ſpeaking ſhrill, and lowd.

It breaketh my loyns a peeces.

It's our part to praiſe God for his Spirit and Truth. *Amen.*

Onperſoonelijcken.

Giſteren ſtondt men op / en deden wonderbaarlijck / Morgen ſal men met Godes genade (of hulpe) wat goets doen.

Het behaagt my dat men geoorloofde dingen doe / oft dat men 't late ſtaan / (oft ongedaan.)

Men ſoude niet qualijck doen / te wijſen) ofte toonen) of ick qualijck pronuncieere / (ofte uytſpreke.)

Ick wenſche dat men upt mijn ſchrijvens nut en profijt trecken mach.

Men krijght een heeſche keel door overſcherp / en lupdt te ſpreken.

Het breeckt mijn lendenen aan ſtucken.

Het ſtaat ons Godt te loven voor ſijn Geeſt en Waarheyt. Amen.

EINDE.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

THE SECOND PART.

Wherein

Are Collected several, Dialogues, Letters, Bills of Exchange, and other things relating to Merchandise: whereby men may in a short time attain to the perfect knowledge of the

DUTCH LANGUAGE.

---

d'Engelsche ende Nederduytsche.

ACADEMY.

HET TWEEDE DEEL.

Waer in

Vergadert zijn verscheide t'Samenspreeckingen/ Brieven / Wissel-brieven / en andere dingen nopende het stuck van Koopmanschap: waar door men in een korte tijdt geraacken kan tot de volkomen kennisse der

ENGELSCHE TAAL.

Tot AMSTERDAM.

Gedruckt by de Weduwe van *Steven Swart.* 1689.

Een Morgen-groetenisſe tuſſchen *A. B.* ende *B. D.*

A morning Salutation between A. B. *and* B. D.

Ick wenſch U. L. een goeden mozgen Heer.

I Wish you good morrow, *Sir.*

Ende u van gelijcke / mijn Heer, een goede mozgen / ende een goet jaar.

And to you likewiſe, *Sir*, a good morrow, and a good year.

Goeden mozgen Buurman.

Good morn, (*morrow* (Neighbour.

Ick bedancke U. E. mijn-lieven naaſten (gebuur.)

I thank you, my loving Neighbour.

Ick wenſche u een goeden dagh / Meeſter B.

I wish you a good day, Maſter *B.*

Ende u oock / Mr. A.

And to you alſo, Mr. *A.*

Een goede / ende een blijde dagh zy U. L.

A good, and a merry day be to you.

Monſieur, Ick bedancke U. E. ſeer vot-moedelijck.

Sir, I very humbly thank you.

Mijn Heer, hoe vaart ghy deſen ochtent?

Sir, how do you fare this morning?

Seigneur, bereidt om U. E. eenigen dienſt aan te doen / (ofte te bewijſen.)

Sir, ready to do you any ſervice.

Mijn Heer, hoe gaat het met uw' geſonthept

Sir, how goe's it with your health this mor-

morning-time?

Sir, very well, at your Command.

Let this be a prosperous day to you, *Sir*.

My *dear friend*, ô that it might not go ill with you also!

How have you rested to night?

Well, God be praised

Sir, what do you up so early this morning, abroad in this cool weather, I pray you?

How, (*why*) is it not time to be up? and as concerning the weather, it is temperate, and tolerable.

Wherefore do you rise so soon?

To rise early (*or betimes*) a mornings, is the most wholesom thing of all the World.

in desen ochtent-stont?

Monsieur, seer wel/ tot uwen gebode.

U. moet desen dagh/ (Mijn Heer) een voorspoedige dagh zijn.

Och dat 't oock met U. E. niet en mocht qualijck gaan! mijn waarde vrient.

Hoe hebt ghy van desen nacht gerust?

Wel/ Godt lof.

Seigneur, wat maakt U. E. desen morgenstont soo vroegh op/ buyten in dese koelte/ ofte 't koel weder/ ick bid u?

Hoe/ is 't niet tijdt op te zijn? ende wat het weder belanght/ het is tamelijck/ ende verdraaghlijck/ ofte verdraagsaam.

Waarom staat ghy soo vroegh op?

's Morgens (ofte 's ochtens) vroeg op te staan is 't aldergesontste dingh van de gantsche Werelt.

Een Scheydinge in den Avondt-ſtondt, tuſſchen *G.* ende *H.*

HOe laat is 't? (hoe veel heeft de Klock) mijn Heer?

Wat uure in (ofte van) der nacht is 't?

Seigneur, wat uure is het nu?

Het is tien uuren (ofte de Klock heeft tien) het is by tienen/ het heeft tien geſlagen/ het is by na tien uuren/ het is ontrent tien uuren/ mijn Heer.

Ick en wiſt 't niet/ Ick meene het ſoo laat niet en is/ my dunckt dat het ſo laat niet weſen kan.

Behoudens uw' gunſte/ het is toch/ het is immers/ het is in der daat alſoo/ het is waarlijck (waarachtig) mijn Heer, Ick hebt 't hooren ſlaan.

Monſieur, wat uuren zijn 't die daar ſlaan? weetje 't?

A Farewel at the Evening-tide, between G. *and* H.

WHat a Clok is it, *Sir*?

What time a night is it? (or what hour of the night may it be?)

What a Clock is it now *Sir*?

It is ten a Clock, it is nigh ten, it is well nigh ten, it hath ſtruck ten, it is almoſt ten a Clock, it is about ten a Clock, *Sir*.

I knew it not, I ſuppoſe it is not ſo late; me thinks it cannot be ſo late.

With your favour, but it is, it is verily, it is ſo indeed, it is truely, *Sir*, I have heard it ſtrike.

Sir, what hours be they there that ſtrike? know you it?

Ele-

Eleven, *Sir*, it is Eleven a Clock.

Monſieur, what a Clock may it be? I pray.

Sir, it cannot fail but it muſt be Eleven.

Then it is time to go to bed: it is high time then to go to ſleep: we will then go to ſleep: we muſt break off our diſcourſe, and then depart, and go to our reſt.

I am not drowſy: I have at preſent no need of reſt: I am not ſleepy: I am wholly awake ſtill.

But I am very drowſy, my eye-lids are heavy of ſleep (or *taken with ſleep*) reſt is very needful for me (or I *have great need of reſt*) I am very ſleepy: I cannot hold my eyes open any longer; I bid you therefore good night, *Sir*.

Elf / mijn Heer, het is elf uren.

Mijn Heer, wat uur macht 't doch weſen? bid ick?

Seigneur, het en kan niet mankeeren/ maar het moet elf zijn.

Dan is het tijdt te bedde te gaan / het is als dan hoogh tijdt te gaan ſlapen: wy ſullen dan gaan ſlapen: wy moeten van ons praatſen af-breken / ende dan ſcheyden / ende na onſe ruſte gaan.

Ick ben niet vakerigh: Ick heb rechtevoort geen ruſte van doen: Ick ben niet ſlaperigh: Ick ben noch heel wacker.

Maar ick ben doch heel vakerigh / mijn oog-ſcheelen zijn al met vaack bevangen/ ruſt is my ſeer noodig/ (ofte Ick hebbe ruſte ſeer noodigh van doen) Ick ben ſeer ſlaperig: Ick en kan mijn oogen niet langer open hou-

houden; Ick segh U. L. daarom goeden nacht/ mijn Heer.

Gaat dan slapen/ ende Godt beware U. L. Ick wensche U. E. eenen goeden nacht/ laat dese nacht U. L. voorspoedeligh zijn/ ick wensche dat dese nacht U. L. mach heylsaam (gesondelijk) zijn: Ick wensche van herten/ dat ghy onbesorght (ofte onbekommert) dees geheele nacht door moogt slapen.

Go to sleep then, and God keep you, I wish you a good night, let this night be beneficial unto you, I wish this night might be salubrious to you, I wish from my heart, that you may sleep soundly (*or without Incumbrance*) this whole night.

Om te leeren koopen, ende verkoopen.

To learn how to buy, and sell.

GOeden dag/ Heer, ende uw' Maatschap.

Ende u ook/ Meesteresse.

Wat maackt ghy alhier soo vroegh in de koude? hebt ghy hier lang geweest?

Ontrent een uure.

Hebt ghy van daagh wat verkocht?

Wat sonde ick al-

GOod morrow, *Sir*, and your Company.

And you likewise, Mistris.

What do you here *in* the cold so soon, have you been here long?

About an hour.

Have you sold any thing to day?

What should I have sold

sold already? I have not so much as taken handsel.

reeds verkocht hebben? ick en heb so veel niet als handtgift ontfangen.

Nor I.

Be of good courage, God will send us some Chapmen, or *Merchants*, I hope.

Noch ick.

Syt goets moets/ ick verhoope dat Godt ons eenige Kallanten/ ofte Kooplui senden sal.

I hope so too, here come's one, he will come hither.

Ick hoop 'et oock/ hier komter een/ hy sal hier komen.

Friend, what lack you, what will you buy? Come hither, doth it please you to buy ought? look and see, If I have not that likes you, that serves your (*turn*)

Vrient/ wat ontbreeckt u/ wat wilje koopen/ komt hier/ belieft u yets te koopen/ aanschout ende siet/ of ick niet en heb dat u aanstaat/ dat u dient.

Come in, I have here good Cloth, good linnen of all sorts, and of all prices, good Silks. Chamblet, Damask, Velvet; likewise I have good Flesh, good Fish, and good Herrings: Here is good Butter, and also good Cheese, Edams, Ter-gow's: *and so forth.*

Komt binnen/ ick hebbe hier goet Laken/ goet Lijn-waat van allerley soorten/ en van alle prijsen/ goede Syde lakenen/ Camelot/ Damast/ Fluweel: Ick heb oock goet Vleesch/ goede Visch/ en goeden Haring: Hier is goede Boter/ ende goede Kaas/ Edamsche/ Ter-

Tergouſche/ &c.

Wilje een goet Spaans Leer / ofte Satijnen Muts koopen? een goeden Hoet / ofte Kaſtooz/ ofte goede Boeken in 't Frans / Engelſch / Nederduytſch / Latijn / ofte Italiaans? ofte wilje ten Schzijf-boeck? koopt doch wat / beſiet wat u dient / ende wat u gerieven mach/ ick ſal u goeden koop geven: vzaaght naar wat u belieft / ick ſal 't U. l. laten ſien / 't geſichte en ſal u niets koſten / dan uw eygen moeyte.

Will you buy a good Spanish Leather, or Sattin Cap? a good hat; or good Books in French, English, Low-dutch, Latin, or in Italian? or desire you a writing Book? buy somwhat, look what will serve you, & what may be for your turn, I will give you good cheap: ask for what you please, I'll let you see it, the sight shall cost you nothing, but your own pains.

Hoe veel ſal ick vooz d'Elle van dit Laken betalen?

How much shall I pay for th'ell of this Cloth?

Ghy ſult 'er vijf ſchellingen vooz betalen.

You shall pay five Shillings for it.

Hoe veel moet my een elle van dit ſtuck Lijnwaat koſten?

How much must an Ell of this piece of Linnen cost me?

Het ſal u eenen daalder koſten.

It shall cost you a dollar.

Hoe veel gelt het pont van deſe Kaſe?

How much the pound of this Cheese?

The

The pound I rate at five groats.

Het pont gelt / ofte waardeere ick op vijf groot.

What coſt the kan of this Wine?

Wat gelt de kan van deſe Wijn?

The kan muſt yield me five ſtivers.

De kan moet vijf ſtuyvers gelden.

How much do you rate the piece at?

Hoe veel loofje 't ſtuck?

I rate it at ſeaven gilders, and ten ſtivers, at a word.

Ick waardeer'et/ met een woort/ ſeven gulden tien ſtuyvers.

What ſhall I give for that? but do not over-priſe it to me I pray.

Wat ſal ick daar voor geven? maar en over-loyet my doch niet / bid ick.

Not I ſurely: I will not over rate it you, I'le tell it you at a word, you ſhall pay for it twenty and ſeaven ſtivers, and a half, if it pleaſe you, that is *in ſooth* not dear.

Neen ick zeeker: Ick en ſal 't u niet over-loven / ick ſal 't u met een woort ſeggen / ghy ſult 'er voor betalen ſeven en-twintigh ſtuyvers / ende een halve / als 't u belieft / dat is immers niet duur.

It is a great deal too much.

Het is veel te veel.

In ſooth it is not; how much do you bid me? bid ſomthing: I will not give it you for that which you proffer me, bid me ſomwhat.

Voorwaar 't en is niet; hoe veel biedt ghy my? biedt wat: Ick en ſal 't u niet geven voor 't gene ghy my biedt / biedt my wat.

Wat ſoude ick daar op bieden?

Ghy hebt 'et my al te hoogh gelooft.

Ick heb niet: maar 't is niet geſeyt / dat ick 't niet vooꝛ minder verkoopen en ſal / als ick 'et wel gewaardeert hebbe: ſeght my wat ghy 'er vooꝛ geven wilt.

Ick ſal 'er twee-en-twintig ſtuyvers vooꝛ geven / en niet een duyt meer.

Vooꝛ dien pꝛijs en is 't niet te koop / ghy bied my verlies / ghy bied my al te weynig; Ick heb hier wel wat / dat Ick u vooꝛ dien pꝛijs verkoopen kan / maar 't en is ſoo goet niet / neen niet te vergelijcken / het en ghenaackt 'et niet by een goet ſtuck weeghs: Ick ſal 'et u toonen; Siet / dit wil ick u wel verkoopen om minder pꝛijs; doch de minſte pꝛijs en is niet altijdts goet geſocht: kanje

What ſhould I bid upon that?

You have ſet it me at too high a price.

I have not: but it is not ſaid, that I will not ſell it for leſs, then I have rated it at: tell me what you will give for it.

I will give twenty and two ſtivers for it, and not a doit more.

For that price it is not to be ſold, you proffer me loſs, you bid me too little; I have ſome here, which I can ſell you for that price: but it is not ſo good, no not to be compared, it does not come neer it by a good way, I will ſhew it you: look, this I will ſell you for leſs price; but the leaſt price is not always good to be ſought: can you do better then buy that which is good? If you were my Brother, I

could

could not give you a better.

beter doen dan te koopen 't gene dat goet is? alwaarje mijn Broeder / ick en soude u geen beter konnen geven.

Will you take my money?

Wilt ghy mijn gelt aanneemen?

Not so.

Alsoo niet.

You shall have yet two stivers, and a half more.

Ghy sult noch eenen stooter meer hebben.

I cannot: I should still be a looser by it: I let it you as neer as I may, I have set you the lowest, and uttermost price: what should one make many words about it?

Ick kan niet: Ick soud'er noch een verlieser aan zijn: Ick verlaat het u soo deun als ick mach / ick hebbe u de laagste / en de uyterste prijs gestelt / wat soud' men daar aan veele woorden maken?

I may give no more.

Ick en magh niet meer geven.

Well, God guide you: go, and try elsewhere: if you can buy cheaper, you shall have it for a stiver: you can get it no where for the price you bid me, and such ware; I am able to sell it as cheap as any other man, as any

Wel / God geleyde u: gaat / ende ondersoeckt ergens op een ander: soje beter koop kund koopen / ghy sult 'et voor eenen stuyver hebben: ghy kund 'et nergens bekomen voor de prijs dieje my biedt / ende al sulcke

waeren; Ik ben machtigh om alſoo goeden koop te verkoopen als een ander man / als yemant in de Stadt / maar ick en wil 'et met verlies niet verkoopen; Ick verlaat het u by na voor de ſelfde prijs / dat 'et my gekoſt heeft / Ik moet wat winnen / Ik en ſit hier niet om niet met al te winnen / ſoo ick 'et helpen kan: want ick moet 'er af leven / ghy weet wel genoegh dat alles heel duur is / d'een moet noodſakelijck d'ander volgen. Soo u belieft my de ſes en-twintigh ſtuyvers te geven / ghy ſult 'et hebben / anderſins ick en kan U. L. niet helpen / gy valt my al te hardt om mede te handelen.

in the City, but I will not ſel it to loſs; I offer it you very-neer for the ſame price, that it hath coſt me, I muſt gain ſomwhat, I ſit not here to gain nothing, if I can ſhift it; for I muſt live by it, you know well enough that every thing is very dear, the one muſt needs follow the other. If you pleaſe to give me the twenty and ſix ſtivers, you ſhall have it, otherwiſe I cannot help you; you fall to hard for me to deal with.

Dat ben ick / voorwaar: men kan aan U. L. niet winnen: dat yder een ſoo deun ware / als ghy / ick ſoud' myn Winckel moeten toe ſluyten; want

Forſooth, that I am; men can gain nothing by you; if every one were as parcimonious as you, I might ſhut up my ſhop; for I ſhould not get bread to eat.

It

It pleaſeth you to ſay ſo.

It is true indeed.

Now, hear me a word.

Well, ſpeak ſomewhat to the purpoſe.

I will give you the other ſtiver, and not a mite more I may beſtow no more, I ſhould be chidden.

That were a ſmall matter, I likewiſe ſhould get and obtain diſpleaſure, if I let it go for leſs, are you within a ſtiver? it is a ſhame that you ſhould vex a woman ſo long for one ſtiver, what may a ſtiver or two avail you?

Yea, you ſay well, here a ſtiver, and there a ſtiver, will make two: Well, ſhal I not have

want ick en ſou het bzaodt niet krijgen om te eten.

Yet belieft u alſoo te ſeggen.

't Is in der daad waar.

Nu / hoozt my een woozt.

Wel / ſeght wat te degen.

Ick ſal u d'ander ſtuyver geven / ende niet een ſier meer / Ick en mach niet meer beſte'en / Ick ſoude bekeven zijn.

Dat ware een kleyne ſake / Ick ſoude oock onluſt behalen / ende verkrijgen / ſoo ick 'et om minder liet gaan: zijt ghy binnen een ſtuyver? 't is ſchande datſe een Bzouwmenſch om een ſtuyver ſoo lange tempteert / wat magh u een ſtuyver of twee baten?

Ja / ghy ſeght wel / eenen ſtuyver hier / ende eenen ſtuyver daar / maken wel twee: Wel

aan / ſal Ick 'et niet hebben?

it?

Om dien prijs niet / S.

Not for that price *Sr.*

Adieu dan / Ick wil gaan / alwaar ik beter onthaal ontmoeten ſal.

Farewell then : I'll go where I ſhall meet with better uſage.

Ghy zijt welkom : Nu / komt hier / neemt het / Ick en mach geen handt gift ontſeggen : 't is al te goe koop.

You are well come : Now, come hither, take it, I may not refuſe handſel : It is too good cheap.

Dat wilje ſeggen : maar ick ſegge / 't al te duur is / ghy hebt my bedroogen / ende verwoordeelt / ghy hebt my bekocht.

You will ſay ſo : but I ſay, it is too dear, you have beguiled, and defrauded me, you have over-ſold it me.

Ick ſchelde het u quijt / is 't ſake datje u ſelven ongenoeght bevindt.

I releaſe you of it, if that you find your ſelf agrived (or malecontent.)

Alſoo te doen 't ſoude my een ſchande zijn : hou / daar is u geldt : hoe veel moet ghy hebben?

That would be a ſhame for me, to do ſo; hold, there is your money; how much muſt you have?

Dat weet ghy wel genoeg / vijftien ponden / ende tien ſchellingen : is 't niet alſoo / is 't niet te dege?

You know that well enough, fifteen pounds, and ten ſhillings : is it not ſo, is it not right?

Wel, see there, and give me ten stivers back again.

I have no small change, for how much do you give me this?

For eight shillings, and six groats.

I will not take it at that price, it is not worth so much, you rate it too high.

But it is, ask somebody else, I pray.

Give me other money, I should not be able to put off this.

You may sufficiently well, I will make it good, if it do not go: if you cannot put it a way, bring it me again, and I will give you other money: hold, there is an other for to please you.

I am now content: will you have it carryed

Wel / siet daar / ende geeft my tien stuyvers we'erom.

Ick en heb geen kleyn gelt / voor hoe veel geeft ghy my dit?

Voor acht schellingen / ende ses groot.

Voor dien prijs en wil ick 'et niet ontfangen / 't en is soo veel niet waart / ghy schat het al te hoogh.

't Is doch / vraagt 'et liever yemant anders.

Geeft my ander geldt / Ick en soud' dit niet konnen uyt geven.

Ghy moogt wel genoeghsamelijck / Ick wil 't goet doen / soo 't niet en gaat: als je 't niet en kunt weg schicken / brengt 'et my wederom / ende ick sal u ander gelt geven: houdt / daar is een ander stuck / om u te vreden te stellen.

Nu ben ick te vreden: wilt ghy 't gedragen

gen hebben / Ick ſal 't voor u doen dragen; ghy Jongen! neemt dit / ende gaat met den Edelman.

I will cauſe it to be carryed for you; thou boy! take this, go with the Gentleman.

't Is niet van noode / ick kan 't ſelfs wel dragen: Adieu Meeſtreſſe.

It is needleſs, I can carry it well my ſelf: farewell, Miſtris.

Ick heb U. L. hertelijck te bedancken / mijn vrient: als ghy yetwets van doen hebt / komt wederom by my / Ick ſal U. L. ſoo goeden koop geven / als eenig menſch / ſoo wel ſonder als met gelt / komt wanneer gy wilt / ende onderſoeckt het / komt ſtout'lijck.

I thank you heartily, my friend: when you have need of any thing. I will afford you as good a penny-worth as any man, as well without as with money; come when you will, and make tryal of it, come bodly.

Wel / Meeſtreſſe / Ick ſal 't ſeer vrypoſtiglijck / ende geerne doen: Nu / zijt Godt bevolen.

Well, Miſtris, I will do it very freely, and willingly: Now, be you commended to God.

Grooten danck / Seigneur.

Great thanks to you, *Sir*.

A Dialogue between a Merchant and his Servants.

Mr. SUſanna where are the Boys.

S. Sir they are not yet up.

Mr. What ſhame is that? go waken them.

S. See there comes *Abraham* from above.

Mr. It is troubleſome for you to get out of bed.

Ab. My Maſter forgive it me.

Mr. Go open the ſhop.

Ab. I am going.

Mr. How comes it that your Comrades do not get up?

Ab. They ſhall come preſently.

Mr. As ſoon as you have opened the ſhop, write out the Account for *Maſter T. S.*

Ab. I ſhall do it *Sir.*

Een t'Samen-ſpraack tuſſchen een Koopman en ſijne Dienaren.

Mr. SUſanna waar zijn de Jongens.

S. Mijn Heer / ſy zijn noch niet op.

Mr. Wat ſchande is dat? gaat maackt haar wacker.

S. Siet daar komt Abraham van boven.

Mr. Het valt u wel moeyelijck uyt het bedt te komen.

Ab. Mijn Meeſter vergeeft het my.

Mr. Gaat doet de winckel open.

Ab. Ick ga.

Mr. Hoe komt het dat u Mackers niet opſtaan?

Ab. Sy ſullen terſtont komen.

Mr. Soo ras als ghy de winckel hebt open gedaan / ſchrijft de Reeckeningh uyt voor Mijn Heer T. S.

Ab. Ick ſal het doen mijn Heer.

Mr.

Mr. Ick ga binnen.

Ab. Ho Benjamin zijt ghy daar?

B. Wat ſeyde de Meeſter aan u?

Ab. Hy was moeſelijck dat wy ſoo lang ſliepen.

B. Het is noch vroegh genoeg om een quaden dag te hebben.

Ab. Dat is waar.

B. Cornelis ſlaapt noch.

Ab. Indien de Meeſter hem niet in de winckel vindt / ſal hy ſeer quaat zijn.

B. Ick ſal hem gaan roepen.

Ab. Dat is goet.

B. Cornelis wilt ghy den heelen dagh ſlapen?

Cor. Ick niet / gaat beneden / ick ſal u terſtont volgen.

B. Haaſt u dan.

Mr. Hoort ghy / jongen / ick wil dat ghy alle mozgen te ſes uren opſtaat: Gaat ſien of de Bode aan gekomen zy.

Mr. I am going in.

Ab. Ha *Benjamin* are you there?

B. What ſaid the Maſter to you?

Ab. He was troubled that we ſlept ſo long.

B. It is yet time enough to have a bad day.

Ab. That is true.

B. *Cornelius* is yet a ſleep.

Ab. If the Maſter doth not find him in the ſhop, he will be very angry.

B. I ſhall go and call him.

Ab. That is good.

B. *Cornelius* wil you ſleep the whole day?

Cor. Not I, go down, I ſhall immediately follow you.

B. Make haſte then.

Mr. Do you hear, youth, I will that you gett up every morning at ſix of the clock: Go ſee whether the poſt be come on.

Cor.

Cor. Very well, Master, I do go.

Mr. And you *Benjamin* dispose me those Merchandizes together.

B. Must we let these bales stand there?

Mr. No: draw them unto that corner.

B. And all those packs?

Mr. You must bring them into the Warehouse.

Ab. Master, there is the account which you demand.

Mr. You must go and carry it.

Ab. At what hour?

Mr. Betwixt nine and ten; and ask whether he would that we should bring him any goods from *Frankfort's Mart*? (or Fair?)

Ab. I shall do it.

Mr. Benjamin go not out of the shop: I must go out.

Cor. Seer wel/ Meester/ ick ga.

Mr. En ghy Benjamin schickt my die Koopmanschappen te samen.

B. Moet men die baalen daar laten staan?

Mr. Neen: treckt haar in dien hoeck.

B. En alle die packen?

Mr. Ghy moet die in 't Packhuys brengen.

Ab. Meester/ daar is de reeckeningh die ghy eyscht.

Mr. Ghy moet die gaan brengen.

Ab. Op wat ure?

Mr. Tusschen negen en tien: en vraagt hem of hy wilde dat men hem eenigh goet van de Francktortse Misse sonde brengen?

Ab. Ick sal het wel doen.

Mr. Benjamin gaat niet uyt de winckel: Ick moet uyt gaan.

Juf-

Iuffrouw N. N. Is de Meeſter in?

Ben. Neen / Iuffrouw / hy is uytgegaan: belieft u yet te hebben?

Iuf. Ick ſoude wel een ſchoon ſtuck geſtreept Taffetas willen hebben.

B. Mejuffer / hebt ghy hier ſin in!

Iuf. Hebt ghy geen van een ander coleur?

B. Van wat verwe dat het u belieft; wat ſegt ghy van dit?

Iuf. Dit is een beter: maar hoe ſullen wy het ſtellen nopende de pryſs?

B. Mejuffer / het is van vijf gulden de el.

Iuf. Ick kan dat op een ander beter koop krijgen.

B. Dat is de pryſs met een woort; ghy kunt het nergens beter koop krijgen.

Iuf. Hoe veel ellen is'er aan dat ſtuck?

B. Met vijf en-twintigh.

Miſtris N. N. Is the Maſter within?

Ben. No, Madam, he is gon out: do you pleas to have any thing?

Mrs. I would well have a fine piece of ſtriped Taffity.

B. Madam, have you a mind to this?

Mrs. Have you none of another colour?

B. Of what colour you pleaſe; what do you ſay of this?

Mrs This is better: but how ſhall we do concerning the price?

B. Madam, it is of five gilders the ell.

Mrs. I can get it cheaper at another (place.)

B. That is the price at a word, you can not any where get it cheaper.

Mrs. How many ells are there in that piece?

B. Juſt twenty five.

Mrs.

Mrs. To how much doth that amount in all?

B. To an hundred and five and twenty gilders.

Mrs. There is your money, ſend it home by the porter.

B. Very well, Madam, I thank you for your money; when you have need of any things, we ſhall give you them cheap.

Mrs. Farewell, a good day to you.

B. Madam, I am your Servant.

Cor. Is the Maſter gon out?

B. Long ſince.

Cor. The Poſt is not come.

B. Will you ſtay a little in the ſhop? I'le go to get my breakfaſt.

Cor. I ſhal keep the ſhop ſo long.

B. Go you now; I ſhall well attend the ſhop.

Cor. Have you got your breakfaſt ſo ſoon?

Inf. Hoe veel beloopt het alles?

B. Tot hondert en vijf-en-twintigh gulden.

Inf. Daar is u gelt / ſend het met de kruyer t'huys.

B. Seer wel / Juffer / ick bedanck uw voor u gelt / als ghy wat van doen hebt / wy ſullen u dat goet koop geven.

Inf. Daar wel / goeden dagh.

B. Mejuffer / ick ben u Dienaar.

Cor. Is de Meeſter uytgegaan?

B. Al over lang.

Cor. De Poſt is niet gekomen.

B. Wilt ghy wat in de winckel blijven? ick ga myn ontbijt nemen.

Cor. Ick ſal ſoo lang wel op de winckel paſſen.

B. Gaat ghy nu; ick ſal de winckel wel waar nemen.

Cor. Hebt ghy ſoo ras ontbeten?

B. Ick

B. Ick maack soo veel beslagh niet.

Cor. Zijn'er brieven uyt te schrijven?

B. Dat moet ghy sien / eer de Meester te huys komt.

Cor. Ho! hier is veel werck voor my.

B. Wat voor brieven zijn 'er?

Cor. Spaanse brieven.

B. Ghy moet arbeyden.

Cor. Wy hebben noyt een uure ledigh tijt.

B. Wy moeten geduldt hebben soo langh als wy knechten zijn.

Cor. Dat is onse eenige hoop / dat wy oock eens Meesters sullen worden.

B. Siet / daar komt de Meester.

Mr. Is Abr. noch niet t'huys gekomen?

Cor. Neen.

Mr. Weet ghy waar mijn Heer S. L. woont?

B. I do not make so great a doe.

Cor. Are there any letters to be written out?

B. That you must see before the Master comes home.

Cor. Ha! here is much work for me.

B. What letters are there?

Cor. Spanish Letters.

B. You must work.

Cor. We have never one hour leasurable time.

B. We must have patience as long as we are Apprentices.

Cor. That is our onely hope, that we shall once become Masters also.

B. Look, there cometh the Master.

Mr. Is not *Abr.* com'd home yet?

Cor. No.

Mr. Do you know where Master S. L. dwelleth?

Cor.

Cer. Yes.

Mr. Carry him this bag of Duckatoons, and cauſe it to be told over before you.

Cor. I ſhall do ſo.

Mr. What a clock is it, *Benjamin*?

B. Maſter, I beleeve that it is about noon.

Mr. I muſt go to the Exchange; hath any body been here?

B. A Gentilwoman hath been here to buy a piece of ſtriped Taffity.

Mr. VVhat was ſhe for a Gentilwoman?

B. She dwelleth next to Mr. *I. W.*

Mr. I do well know who it is. I go to the Exchange; ſend *Abr.* to me if he come preſently.

B. I ſhall do it.

B. Thou art no ſooner com'd in, *Abraham*, but muſt go out again.

Ab. VVherefore?

B. To go and find

Cor. Ja.

Mr. Brenght hem dit ſackje met Ducatons / en doet het booz u overtellen.

B. Ick ſal ſoo doen.

Mr. Hoe laat is het Benjamin?

B. Meeſter / ick geloof dat het omtrent middagh is.

Mr. Ick moet na de Beurs gaan; is hier yemant geweeſt?

B. Een Juffer heeft hier een ſtuck geſtreepte Taffetas weſen kopen.

Mr. Wat was ſy booz een Juffer?

B. Sy woont neſſens den Heer J. W.

Mr. Ick weet wel wie het is. Ick ga na de Beurs. Send my Abr. indien hy haaſt komt.

B. Ick ſal het doen.

B. Abraham, gy zijt ſoo ras niet ingekoomen / of moet weder uyt gaan.

Ab. Waarom?

B. Om de Meeſter op

op de Beurs te gaan vinden.

Ab. Dan ſal ick niet een oogenblick tijt hebben om een mont-vol te eten.

B. Het is te laat om te ontbijten / ghy ſult te beter middag-maal houden : haaſt u.

Ab. Ick ga dan.

B. Komt ghy ſoo ras weder van de Beurs?

Ab. Seker ja.

B. Hebt ghy de Meeſter geſien?

Ab. Ja / de Beurs is ſchier af.

B. De Meeſter ſal dan wel haaſt weder komen.

Ab. Ick geloof ja.

B. Dies te minder ſullen wy wachten met te eeten.

Ab. Ja / indien het middagh-maal gereet is.

B. Is de Juffrou niet opgeſtaan?

A. Weet ghy niet dat ſy wat ſieckelijck is?

the Maſter upon the Exchange.

Ab. Then I ſhall not have a moments time to eat a mouth-full.

B. It is too late to take a breakfaſt : thou ſhalt have the better dinner : make haſt.

Ab. I go then.

B. Do you come ſo ſoon again from the Exchange?

Ab. Truly yes.

B. Have you ſeen the Maſter?

Ab. Yes, the Exchange is almoſt don.

B The Maſter ſhall then ſoon come back.

Ab. I beleeve ſo.

B. So much the leſs ſhall we ſtay for dinner.

Ab. Yea, if dinner be ready.

B. Is not the Miſtris got up.

A. Do you not know that ſhe is ſomthing ſickly?

B. That happeneth oftner.

A. Where have you been this whole morning?

B. That Mr. N. made me ſtay two hours

A. That is too tedious.

B. I ſhall not come there again on a long time.

A. How do you know that?

B. It is becauſe my things are made off with him.

A. Hath he given you money?

B. Did you not ſee that I brought it in with me?

A. That is well.

B. Lo it ſtrikes there one of the clock.

A. I ſhould well be willing that we ſhould eat.

B. The Maſter doth not come to ſoon as I thought for.

A. Look there, he comes.

B. Dat ghebeurt wel meer.

A. Waar hebt ghy deſen heelen mozgen geweeſt?

B. Dien Heer N. heeft my twee uuren doen wachten.

A. Dat is verdzietig.

B. Ick ſal in langh daar niet weder komen.

A. Hoe weet gy dat?

B. Het is om dat myn ſaken met hem afgedaan zyn?

A. Heeft hy u gelt gegeven?

B. Hebt ghy niet geſien dat ick het mede bzacht?

A. Dat gaat wel.

B. Siet / het ſlaat daar een uur.

A. Ick ſoude wel willen dat wy al aten.

B. De Meeſter komt ſoo ras niet als ick gelooſde.

A. Siet daar komt hy.

Mr. Luſtigh Jongens / is het eeten gereet ?

Mr. Come Boys, is the dinner ready ?

Ab. Meeſter / ick ga het de Meyt vragen. Ja Mr. het is vaardigh.

Ab. Maſter, I go to ask the Maid. Yes Mr. it is ready.

Mr. Is myn Vrouw gekleet ?

B. Ja.

Mr. Laat ons gaan eten. Is Cornel. noch niet gekomen ?

Ab. Neen hy : maar ick geloove dat hy haaſt hier ſal zijn.

Mr. Hebt ghy alle die Reeckeningen in order geleght ?

B. Ja ick.

Mr. Dat is wel.

Mr. Is my Wife dres't?

B. Yes.

Mr. Let us go to dinner. Is *Cor.* not com yet ?

Ab. No : but I beleeve that he ſhall be ſoon here.

Mr. Have you laid all thoſe Reckonings in order ?

B. Yes.

Mr. That is well.

Hier volgen meer t'Samen praatjes van verſcheyde ſaken.

Here follow more Confabulations of diverſe matters.

WElck is 't gebruyk van 't gevoelen !

Te onderſcheyden het heet van 't koude / het vochtige van 't drooge / het harde van het weecke / het gladde van het ruuwe / en het zware van het licht.

WHich is the uſe of the Feeling ?

To diſtinguiſh the hot from the cold, the moiſt from the dry, the hard from the ſoft, the ſmooth from the rough, and the heavy from the light.

Which

Which it that of the Taſt?

To diſtinguiſh the ſweet from the ſalt, the ſour, from the bitter, the unripe from the ripe, the ſavourleſs, or that which hath no taſt, from the ſharp.

Welck is dat van de ſmaack?

Te onderſcheyden het ſoete van het ſoute / het ſuure van het bittere / het onrijpe van het rijpe / het ſmakeloose van het ſcherpe.

Which is the uſe of the Smelling?

To ſmell (*and ſo diſtinguiſh* the raw from the roſted, the freſh from the ſtinking.

Welck is 't gebruyck van de Reuck?

Te ruycken het rauwe van 't gebraden / het verſche van het ſtinckende.

What is the uſe of the Hearing?

To judge of the ſound, the noiſe, the voice, the cry, and of ſilence.

Wat is 't gebruyck van 't Gehoor?

Te oordeelen van 't geluydt / het gerucht / de ſtem / het geſchreeu / en van het ſtilzwijgen.

Which is the uſe of the Sight?

To diſtinguiſh the colours (or things *dyed*) as the white, the black, the brown, the gray, the blew, the violet, the green, the red, and all other colours.

Welck is het gebruyck van 't Geſicht?

t'Onderſcheyden de verwen / als het wit / het zwart / het bruyn / het grijſe / het blaeu / het violet / het groen / het root / en alle andere coleuren.

Where is it that the three inward Senſes are placed?

In the brains.

Waar is 't dat de drie innerlijcke ſinnen geſeten zijn?

In de herſſenen.

Welck is de gemeene ſin?

Die het beeldt aanneemt van een geſiene/ gehoorde / ghevoelde / geroocke en geſmaakte ſaack / en die door de dampen des ſlaaps bezeten zijnde ons in de ongevoeligheyt laat.

Welck is de ſin van de Inbeeldinge?

Die van 't verſchil der dingen oordeelt / en de gedachten maackt.

Welck is de ſin van de Geheugeniſſe?

Die de beeltenisſen der dingen opſluyt / aan welcken wy willen gedencken.

Wat is het onderſcheyt der werckingen van het waken en het ſlapen?

Dat droogt de herſſenen / en dit bevochtight die.

Wat beteeckent het geeuwen?

Luſt tot ſlapen.

En het roncken?

Which is the Common Senſe?

That which aſſumeth the image of a thing ſeen, heard, felt, ſmelled and taſted, and being poſſeſſed (or *exerciſed*) by the damps of ſleep, leaveth us in an unſenſiblèneſs.

Which is the Senſe of the Imagination?

That which judgeth of the difference of things, and makes the thoughts.

Which is the Senſe of Memory?

That which ſhutteth up the images of the things, on which we will think.

What is the difference of the operations of waking and ſleeping?

That drieth the brains, and this moiſteneth them.

What betokeneth the yawning?

Deſire to ſleep.

And the ſnooring?

A true

A true (or *ſound*) ſleeping?

Een waarlijck ſlapen.

When is it that men have hunger and thirſt?

Wanneer is 't dat men honger en dorſt heeft?

When the ſtomach is empty.

Als de maagd ledigh is?

From whence is it that men have the hicket (or *hik up*,) and do riſp?

Waar van komt het dat men den hick heeft/ en riſpt?

From that the ſtomach is full.

Van dat de maagh vol is.

And the loathing, *nauſeating*, or *deſire to vomit*?

En de walginge?

Becauſe that it is raw and unable to digeſt.

Van dat die raauwen onmachtigh is te verteeren.

What doth paleneſs (*in the face*) betoken?

Wat beteeckent bleeckheyt?

An evil conſtitution, and a weak ſtate of health.

Een quade geſtelthеyt / en een zwacke geſonthеyt?

And faintneſs, or looſneſs (*of* Joints?)

En de ſlapheyt?

A worn or tired out ſtate of health.

Een afgematte geſonthеyt.

What is the cauſe of tooth ache or aking?

Welck is de oorſaak van tant-pijn?

The rottenneſs of the gums.

De verrottinge van het tant-vleeſch.

What is it that præſignifyeth (or foreſheweth) blindneſs?

Wat is het teecken dat de blinthеyt voorbeduydt?

Het loopen der oogen?

The running of the eyes.

En dat van de doofheyt?

And that of deafneſs?

Het ruyſſen der ooren.

The noiſe of (or *in*) the ears.

Wat is de ſnuf ofte ſinckinge?

What is the Rheum?

Het af-vloeyen van vochtigheyt.

The flowing down or diſtillation of moiſture.

En de Amboſtigheyt?

And the Aſtma or ſhort-windedneſs?

Het is een bezwaartheyt van adem te halen.

It is the difficulty of drawing the breath.

Wat hulpmiddel is 'er tegen den huygh / op dat die de amandelen van de keel niet te ſeer benaauwen?

What remedy is there againſt the falling down of the uvula, or the Squinſy, that the Almons of the throat (or *ears*) may not too much ſtraiten it?

Dat is wel te gorgelen.

That is to gurgle well.

Wat is de raauwe Loop?

What is the Lientery, or Cœliac Paſſion?

Het is een afganck die uyt raauwigheyt komt / wanneer het voetſel of geheel of ten deele niet gekoockt afloopt.

It is a looſneſs or flux of the belly, which comes from indigeſtion, and rawneſs, when the the food comes away either whole or imperfectly decocted.

En de Buyck-loop?

And the Diarrhæa?

It is the ſimple and common looſneſs of the belly.

And the bloudy flux, or Dyſenterie?

It is a running out of a bloudy excrement.

Which is the beginning of the gravel and of the ſtone?

That is the Diſury or difficulty of the Urin.

What is the higheſt remedy againſt poyſon?

That is Treacle.

What is the Gout?

It is a flowing (or *running*) of a ſharp humour which torments the joints of the members; and that on the hands is called Cheiragra (or *hand gout*) and that on the foot, the Podagra, or foot-evil.

From whence comes the Droſpy?

From a water that interpoſeth itſelf between the ſkin and fleſh.

Wat is the Epilepſy (or St. Johns evil,) and its maladie?

Dat is een gemeyne loſſen afganck.

En de Roode Loop?

Dat is een Bloedtgangh.

Welck is het begin van het Gravеel/ ende van Steen?

Dat is de houde pis.

Wat is het hooghſte hulp-middel tegen vergif?

Dat is de Triakel.

Wat is het Flereſijn?

Het is een tuſſchenvloeyen van ſcherpe vochtigheyt/ die de gewrichten der leden plaaght/ en dat Hant-euvel genoemt wordt aan de handen/ en Voet-euvel aan de voeten.

Waar van komt de Water-ſucht?

Van een water dat ſich tuſſchen vel en vleeſch zet.

Wat is de St. Jans euvel/ ende qualikheyt?

Dat zijn ſiekten / weynigh verſcheyden van de Vallende ſiekte.

Wat is de Voorlooper van de Lamheyt en Beroertheyt?

Dat is de Kramp en de Vertreckingh.

Nota. Voor de voorgaende t'Samen ꝓaetjes / ofte eenige andere in dit Boeckjen / moet men niet dencken / dat men daar door ꝓmant tot een Philoſooph ofte Medicus meynt te maken; men brengt deſe Ꝓaatjes maer by / volgens 't gemeene begrijp der menſchen / of om diſcours-halven / en voornamentlijck / maar tot onderwijſinge in de Talen / 't welck het ooghmerck van dit Boeck is.

That is a ſickneſs that differs little from the Falling ſickneſs.

What is the forerunner of Lameneſs, the Palſy and Apoplexy?

That is the Cramp and Convulſion.

Nota. Men may not here underſtand by the foregoing Dialogues, or any other in this Book, that it is intended to make men exact Philoſophers or Phyſitians; but theſe Confabulations are onely brought in, according to the vulgar apprehenſion, & for diſcourſe ſake; alſo, moſt eſpecially, for information in the Languages, which is the deſign of this Book.

Van de Hooft-ſtoffen.

Daar zijn vier Hooft ſtoffen (ofte Elementen) die de vier deelen deſes onderſte geſchapene Werelts zijn / waar uyt het geheel-Al

Of the Elements.

There are four Elements, which are the four parts of this inferiour created world, out of which the whole Univerſe is made (compoſed)

ed,) *to wit*, the Fire, the Water, the Air, and the Earth.

What is the nature of the Fire?

To be very fine (*or subtil*) but yet very hot, and very light or enlightening.

And what is that of the Air?

That is to be thin and transparant, or shining.

And that of the Water?

To be cold, flowing or fluid, and fleeting or running.

And that of the Earth?

That is to be very heavy and very fast.

Is it then very certain that all the jointly composed bodies are made of these four Elements?

They who busy themselvs with opening of things in their first principle, according to the common opinion, oblige us to believe it, by

gemaackt is/ te weten, het Vuur / de Lucht/ het Water / en de Aarde.

Wat is den aart van het Vuur?

Seer fijn te weſen / maer nogtans seer heet/ seer lichtende.

En wat is die van de Lucht?

Die is / dun en doorschijnende te weſen.

Ende die des Waters?

Koud / vloeyend / en vlietend te zijn.

En die van de Aarde?

Die is / seer zwaar en seer vaſt te weſen.

Is het dan seer zeker dat alle de t'samengeſtelde Lichaamen van deſe vier Hooft-ſtoffen gemaackt zijn?

Sy die sich bemoeyen met de dingen in haar eerſte beginſel op te loſſen/ na de gemeene opinie / verplichten ons dat te gelooven / door

hare dagelijckſe ervarentheyt: niet tegenſtaande dat Sommige Sout / Swavel / en Quickſilver de Eerſte Beginſelen noemen.

their daily experience: notwithſtanding that Some do call Salt, Sulphur (or *Brimſtone*) Quickſilver (or *Mercury*) the firſt principles.

Tot wat eynde zijn de Geſternten in de Vaſtigheyt des Hemels geſchapen gewoorden?

To what end were the Stars created in the Firmament of Heaven?

Dat heeft geweeſt om de Werelt te verlichten / de donckerheden verdrijvende / en om de beurten der Tijden af te meten / gedurig omrollende.

That hath been to enlighten the World, diſſipating (driving away) the darkneſſes, and to meaſure out the ſucceſſions, or turns of times, continually rolling about.

Hoe veele Planeten telt men?

How many Planets do they reckon?

Seven / de Son / de Maan / Merkuur / Venus / Mars / Jupiter / Saturnus.

Seven, the Sun, the Moon, Mercury, Venus, Mars, Jupiter, Saturn.

Heeft de Maan haar aanwaſſen en af-neeming?

Hath the Moon her encreaſe and decreaſe?

Neen / maar ſy ſchijnt dat te hebben / na dat ſy ſich aan onſe oogen vertoont / en recht of van ter zijden tegen de Son is geſtelt.

No, but it ſeemeeth to have ſo, for that it ſhow's itſelfs ſo to our eyes, and is placed right over or obliquely againſt the Sun.

How

How come the day-break (or *Aurora*) and the Evening-tide?

The one by the Setting of the Sun, and th'other by it's Riſing.

Which is the cauſe of the change of Seaſons?

That is the Sun; for it makes the Spring, the Summer, the Harveſt (or *Autumn*) and the Winter, according to the places where it comes.

How are the Eclypſes made?

By the interpoſition of a third, and the oppoſition of two heavenly bodies.

Are there diverſe ſorts of Stars?

There are, the one greater than the other; and experience let's us ſee every night, that there are ſeverall Wandring Stars, but infinitely more fixed.

Hoe komen de Dageraad en den Avondſtont!

D'eene dooꝛ het ondergaan van de Son/ en d'ander dooꝛ zijn opgaan.

Welck is de ooꝛſaak van de verandering der Getijden?

Dat is de Son; want die maackt de Lente/ de Somer/ de Herfſt/ en de Winter/ na de plaatſen daar in hy ſich vint.

Hoe geſchieden de Verduyſteringen?

Dooꝛ tuſſchen-ſtellinge van een derde/ en de tegenſtellingh van twee Hemelſche Lichamen.

Zijn'er verſcheyde ſlagh van Sterren?

Daar zijn'er/ d'eene grooter als d'ander; en d'experiencie doet ons alle nachten ſien/ dat 'er verſcheyden Dwaal-ſterren/ maar oneyndigh meer vaſte zijn.

Een t'Samen-ſpraack nopende Wiſſel-Brieven.

M. SJet / daar zijn twee Wiſſel-brieven/ die men moet doen aan-nemen / brenght haar die terſtont.

K. Op wien zijn ſy?

M. De een is op Mijn Heer N. en d'andere op Mijn Heer L.

K. Wanneer moet men die hebben?

M. Morgen/ op dat wy bericht mochten konnen geven aan onſe Vrienden of ſy aangenomen zijn of niet.

K. Mijn Heer N. heeft het woort van aan-nemen gegeven / maar MijnHeer L heeft het geweygert.

M. Brenght die dan by een Notaris?

K. By wien?

M. By mijn Heer D. en ſeght hem dat hy 't protest van dage vervaerdige / want men

A Diſcourſe concerning Bills of Exchange.

M. LOok, there are two Bills of Exchange, which we muſt procure (or *get*) to be accepted; bring them to them preſently.

K. On whom are they?

Mr. One is on *Maſter N.* and the other on *Mr. L.*

K When muſt we have them?

M. To morrow, that we might be able to adviſe our Friends whether they be accepted or not.

M. *Mr. N.* hath given his word for acceptance, but *Mr. L.* hath refus'd it.

M. Carry it then to a Notarie Publick.

K. To whom?

M. To *Mr. D.* and tell him that he make the proteſt ready to day, for we muſt ſend it away

a way by the Poſt to morrow.

M. Have you been this morning by *Mr. B.* to let the Bill be accepted, which we received yeſternight from Antwerp?

K. He hath told me, that he had received no order about it, and that therefore we ſhould ſtay till the next poſt.

M. We muſt keep the Bill therefore till that time, being there is no danger.

M. See there other Bills which are due, carry them to the perſons on whom they reflect, that they may be written off in Bank; it is now already the fifth day ſince their bills were due.

C. *Mr. R.* hath told me that he would write it off this morning without fail.

M. We muſt give a

moet morgen met de Poſt dat wegh ſenden.

M. Hebt ghy deſen morgen by mijn Heer B. geweeſt / om deſe Brief te doen aanneemen / die wy giſteravont van Antwerpen ontfingen?

K. Hy heeft my geſeyt / dat hy geen laſt daar over ontfangen had / en dat men daar op moeſt wachten tot de naaſte poſt.

M. Men moet de brief dan bewaren tot dien tijdt / dewijl daer geen gevaar is.

M. Siet daar andere Brieven die verballen zijn / brenght die aan de Perſoonen daar ſy op lunden / dat ſy in Banck af-geſchreven werden; het is nu al den vijfden dagh na't verval haarer brieven.

M. Mijn Heer R. heeft my geſeyt dat hy ſonder miſſen van deſe morgen die ſou afſchrijven.

M. Men ſal een ſchel-

ſchellingh moeten geven om dat te weten / uyt vreeſe van ons ſchade te doen / en indien hy dat niet gedaan heeft / ſoo ſal men ſijnen brief moeten doen proteſteeren. Gaat dan na de Banck / ſiet of hy ſijne partye op ons reeckeningh geſchreven heeft / en by gebreck van dat / ſoo mist niet een proteſt van ſijn brief te doen lichten.

shilling, to know it, for fear of looſing, and if he hath not done it, we ſhall beforc'd to proteſt his bill: Go then to the Bank, ſee whether he hath writ his Sum upon our account, and in caſe not, do not fail to cauſe a proteſt of his bill to be drawn.

K. Mijn Heer, ick komme vernemen of de Wiſſel-brief / die ick giſter u liet / goet is of niet?

K. *Sir*, I come to ſee (enquire) whether the bil of Exchange, I left you yeſterday, be good or not.

A. Sy is goet / ick ſal haar aannemen / komt na de middagh die weder halen.

A. It is good, I ſhall accept it, come in the after-noon to fetch it again.

B. Mijn Heer, ſiet / daar is een Wiſſel op u.

B. *Sir*, Look you, there is a Bill upon you.

M. Laat ons die ſien: Ick kan die als noch niet aannemen; ghy ſult dat ſeggen aan mijn Heer T.

M. Let us ſee it: as yet I can not accept it; you may ſay ſo to *Mr. T.*

B. Mijn Heer, hy heeft geſeght dat hy

B. *Sir*, he hath ſaid that he could not ſtay,

and

and that he hath order to ſend it back accepted or proteſted.

M. Well, tell him that I ſhall accept it under proteſt for the honour of the bill, and of him that endorsd it.

K. Let us go to the Exchange, it is already begun.

M. *Sr.* Do you any thing (by Exchange) to Leghorn?

G. Yes.

M. At what rate is (the Exchange?)

G. At 95.

Have you good bills at that price?

Yea, I have the beſt of the Exchange.

I ſhall give 94.

That cannot be: In caſe I can do it at 95, will you give that?

No, I will give no more than 94.

Sr. Will you that I make this partie (ſum

niet kan wachten / en dat hy laſt heeft die weder te ſenden aangenomen of geprotesteert.

M. Wel / ſeght hem dat ick die ſal aannemen onder proteſt om de eere van den brief / en van die haar op den rugh heeft getekent.

K. Laat ons na de Beurs gaan / ſy heeft al aangevangen.

M. Mijn Heer, doet ghy yet op Livorno?

G. Ja ick.

M. Tot wat prijs doet men dat?

G. Tot 95.

Hebt ghy goede brieven tot die prijs?

Ja / ick heb de beſte van de Beurs.

Ick ſal 94 geven.

Dat kan niet zijn: Indien ick het kan doen tot 95 / ſult gy dat geven?

Neen / ick wil niet meer dan 94 geven.

Mijn Heer, tot 95 wilt ghy dat ick deſe

deſe partie make?

Neen.

't Is dan onmogelik/ want de Wiſſel rijſt.

Rijſt die?

Ja zeker / mijn Heer

Daar is niet aan gelegen; ick geloof niet dat ghy meer ſoude konnen krijgen.

Indien men het quart gaf / ſoud' ghy dat konnen doen?

Geensins minder dan ick geſeyt heb.

Ick ſal ſien / maar ick ſie geen gelegentheyt dat men het ſou konen vinden; en indien ick het vinde / wat ſomme ſult gy nemen?

Tot op twee of drie duyſent kroonen.

Mijn Heer, ick heb 2000 kroonen gedaan.

Tot wat prijs?

Tot 96.

Dat is wel; geeft de aanteeckeningh.

Siet daar is die.

Ick ſal die tot uwent brengen.

Brenght die broegh.

or parcel) at 95?

No.

It is then impoſſible, for the Exchange riſeth.

Riſeth it?

Yea aſſuredly, *Sir.*

That is of no importance; I believe not that you could get more.

If we ſhould give you a fourth (*quart*) would you do it?

By no means leſs than I have ſaid.

I ſhall ſee, but I ſee no oportunity to find it; and if I do find it, what ſum will you take?

To about two or three thouſand Crowns.

Sr. I have done (by Exchange) 2000 Crowns.

At what price?

At 96.

That is well; give me a note of it.

Look there it is.

I ſhall carry it to your houſe.

Bring it betimes.

At what a clock ſhall I go to fetch the bills?

At three or four a clock.

Will you do another ſum on Paris?

Yes I have yet about 800. to draw

Well, will you do it at the ſame price?

I ſhould have more; for the Exchange riſeth.

Pardon me, it falleth rather.

Do it then at the ſame price of the other.

I go to ſee if I can do it.

That is done. What ſum is there?

There ſhall be about 800, as I have told you.

I ſhall preſently go and fetch the note to your houſe.

I have good bills upon *Leghorn* at a good price.

I have no more to give.

Op wat uur ſal ick de Wiſſel-brieven gaan halen?

Een drie of vier uuren.

Wilt ghy noch een party doen op Parijs?

Ja ick heb noch omtrent 800 te trecken.

Wel / wilt ghy die voor de ſelfde prijs?

Ick ſou meer moeten hebben / want de Wiſſel rijſt.

Vergeeft het my / ſy daalt eer.

Doet het dan op de ſelfde prijs van de andere.

Ick ga ſien of ick het kan doen.

Dat is gedaan. Wat Somme is 'er?

Daar ſal omtrent 800 weſen / gelijck ick u geſeyt heb.

Ick ſal de aanteeckeningh terſtont tot uwent gaan halen.

Ick heb goede brieven op Livorno tot goede prijs.

Ick heb niets meer te geven.

Mijn

Mijn Heer, ghy kond dat naar goet-duncken doen.

Laat ons ſien wat pryſs.

Het is wel hoogh / ghy noemt dat goede koop.

Dat is wel laagh.

Neemt het tot de pryſs die ick u gheſeyt heb.

Dat is gedaan.

Aan wien moet men de brieven doen betalen?

Aan my / ofte laſt van my geldende.

Hoe veel ſult gy aan my nu geven / en ick ſal deſe ſelfde partye van Livorno intrecken?

Ick ſal u 91 doen geven.

Niet min dan 92. Wat voordeel ſou daar zijn? Moet men geen dobbele Makelaardygelden daar van betalen?

Daar is niets te doen / men wil niet meer dan 91 geven.

Sr. you can do that as you think good.

Let us ſee what price.

It is very high, you call that good cheap.

That is low.

Take it at the price of which I told you.

That is done.

To whom muſt we cauſe the bills to be paid?

To me, or to my effectual order.

How much will you now give me, and I ſhall draw in this ſame partie (ſumm) from Leghorn?

I ſhall cauſe that 91 ſhall be given you.

Not leſs than 92. What profit ſhould there be of that? Muſt we not pay for that double Brokeridge (or Brokers-money?

There is nothing to do, men will not give more than 91.

Then

Then I shall keep it.

Ick ſal dan die bewaren.

This that follow's shows how we should ask our neceſſary things.

Dit navolgende toont hoe wy onſe noodige ſaken eyſchen ſouden.

I Pray, give me ſomthing for my breakfaſt.

Ick bid u / geeft my wat voor mijn ontbijt.

Give me a piece of bread, if you pleaſe.

Geeft my een ſtuck broodts / ſoo 't u belieft.

Reach me that white bread.

Langt my dat witte brood.

Cut me ſome of that great brown loaf.

Snijt my wat van dat groot bruyn brood.

Give me the cruſt, give him the crum.

Geeft my de korſt / geeft hem de kruym.

Give us ſome Bread and Butter.

Geeft ons wat Boter en Brood.

I would have ſtale bread.

Ick woude out backen brood hebben.

Buy us ſome wheaten bread.

Koop voor ons wat Terwen brood.

Let me taſt the Rybread.

Laat my het Roggen brood proeven.

Let me have ſome meat.

Laat my wat ſpijs hebben.

I deſire ſome fleſh.

Ick verſoecke wat vleeſch.

A good diſh of ſtew'd meat.

Een goede ſchotel van geſtoofde ſpijs:

Een

Een ſtuckje vet Oſſe vleeſch.

A piece of fat beef.

Wel-geſoute Oſſevleeſch.

Well ſalted (or powder'd) beef.

Brenght my een kleyn beetje Schapevleeſch.

Bring me a little bit of mutton.

Ick woude liever mager hebben.

I would rather have lean.

Laat my het hebben 't zy gheſruyt / gebraede / gekoockt / ghebacken / of geroost.

Let me have it either fryed, roſted, boyled, (ſodden) baked, or broiled.

Koop voor my een ſchouder / hals / borſt ofte bout Lamsvleeſch.

Buy for me a ſhoulder, a neck, a breaſt or a leg of Lamb.

Gelieſt U. E. my te helpen met een ſtuck van de Kalfs-lenden.

Pleaſe to help me with a piece of that lion of Veal.

Een weynig van de nier.

A little of the kidney.

Ick bidde / ſnijt my wat van de Veniſoenpaſty voor.

I pray, carve me ſome of that Veniſon paſty.

Ick verlangh na wat Appel-taart.

I long for ſome of that Applepy. (*tart.*)

Een paar verſche Haender Eyeren.

A couple of freſh hen Eggs.

Een Kalkoens Ey.

A Turkey Egg.

Brengt my een kop ofte kommetje koude Melck.

Bring me a cup or diſh of cold milk.

Reach

Reach me a ſpoon for to eat my boild milk with.

Langt my een lepel om myne gekoockte Melck daar mede te eten.

Cut me a piece of old cheeſe.

Snijt my een ſtuck oude Kaas.

Bring here Pepper, Vineger, Salt, and a Sallat.

Brengt hier Peper / Azijn / Sout / en een Salaat.

I love a diſh of fiſh, both Sea-and Rivier-fiſh.

Ick magh (wel) een Schotel Viſch / beyde Zee en Rivier-viſch.

Boy, make haſte, and give me a glas of ſtrong beer, and to this Gentilman a glaſs of wine.

Jongen / rept u / en geeft my een glas goet Bier / en een glas Wijn aan dien Heer.

Severall

Severall Letters.

Nortwick Octob. $\frac{9}{19}$ 1676.

MY loving Couſin,

I have underſtood that you ſhall come to be tabled with my Maſter, therefore I let you know how you muſt live here; Firſt, you muſt get up every morning at ſix a clock, and waſh your hands and face, then renſe your mouth, and rub your teeth, and then you muſt go into your chamber and pray; after that, you muſt come into the ſchool, and hear a chapter read, and learn your leſſon, then you go down again, and get for your breakfaſt a piece of bread and butter, and when you have eaten that, go again into the ſchool, and ſay your leſſon to the Maſter, and write till twelv a clock, when the Maid calls us down to dinner; after dinner you go into the ſchool again, and ſtay till half an hour paſt five, and then you play half an hour, and after that, you muſt come and read a chapter till the ſupper be ready, then half an hour after that, you muſt prepare you for bed: thus we live here, and I let you know this, to inform you thereof beforehand, out of the true love which I bear you, as being

Your affectionate Couſin

L. S.

Ver-

Verscheyde Brieven.

Noortwijck den 9/19 October. 1676.

MYn lieve Neef/

Ick heb verstaan dat ghy hier by mijn Meester in de kost sult komen leggen / soo sal ick u laten weten hoe ghy hier leven moet ; voor eerst / ghy moet alle morgen te ses uuren op staan / en wel uwe handen en aangesicht wassen / als dan uwe mont spoelen / en de tanden wrijven / en dan moet ghy in u kamer gaan / en bidden / daar na moet ghy op school komen / en hooren een Capittel lesen / en leeren uwen les / dan gaat ghy weder beneden / en krijgt tot uwe ontbijt een stuck Boter en Broodt / en als ghy dat gegeten hebt / gaat ghy weder op school / en segt uwe les op aan de Meester / en schrijft dan tot twaalf uuren / wanneer de Meyt ons afroept om te komen eeten / na de middagh komt ghy weder op school / en blijft tot half ses / en dan speelt ghy een half uur / daar na moet ghy een Capittel komen lesen / tot dat het Avontmaal gereet is / dan een half uur daar na moet gy u bereyden te bedt te gaan : Aldus leven wy hier / en ick laat u dit weten / om u van te vooren te verwittigen / en uyt de oprechte liefde die ick u toedrage / als zijnde

Uwe toegenege Neef

L. S.

Eer

EErwaardige Vader/

Na voorgaande aanbiedinge mijns ſchuldigen plichts/ bedancke ick U. E. hertelijck voor uwe tedere liefde tot my waarts/ en groote ſorge voor mijne opvoedinge. Ick verſtoute my tegenwoordigh/ zekere kenniſſe in 't ſchrijven bekomen hebbende/ aan u te vertoonen deſe weynige letteren/ zijnde de eerſte vruchten van mijn arbeydt; en ick hoope in 't kortze noch meer erbaren te zijn/ en u ſoodanige blijcken van mijn toenemen te geven/ welcke te kennen ſullen geven dat ghy geen onkoſten en arbeydt aan my te vergeefs gedaan hebt; Ondertuſſchen ſmeeck ick dit in danck te willen aan nemen/ als uyt hem voortkomende/ die in alles ſich bevlijtight U. E. contentement te geven/ blijvende nu en altoos

Beverwijck den $\frac{1}{20}$
October, 1676.

U.E. onderdanige Soon

A. L.

Haarlem in Hollandt, Octob. $\frac{1}{24}$ 1676.

DJerbare Broeder:

De Voorſienigheyt onſe Lichamen voor een tijdt afgeſcheyden hebbende/ wijſt ons aan hoe wy ons over al daar wy komen te dragen hebben: en de koſtelijcke tijdt/ die niet te herroepen is/ moet men met d'uyterſte vlijt gebruycken. Onſe gemoederen/ welcke noyt van den anderen konnen worden afgeſondert/ moeten der-

HOnoured Father,

My humble duty unto you preſented, giving you hearty thanks for your tender love to me, and great care of my education; I make bold at this time, having gained a little skill in the art of writing, to preſent you with a few lines, being the firſt fruits of my labours; and I hope in a ſhort time to be better accompliſhed, and to give you ſuch an account of my proceedings as ſhall demonſtrate that your coſt and charges are not beſtowed on me in vain. Mean while I humbly crave your acceptance of this, as coming from him who in all things ſtudieth to give you content, being now and ever

Beverwyck
Octob. $\frac{10}{20}$ 1676.

Your obedient Son

A. D.

Haarlem in Holland Octob. $\frac{11}{21}$ 1676.

MY dear Brother,

Providence having ſeparated our bodies for a ſeaſon, directs us alſo how to improve in every place where we come: and precious time, which never can be recalled, is to be made uſe of with our utmoſt diligence. Our minds which never can be ſeparated, muſt therefore by our pens be conſtantly communicating to one another in ſuch

things, as may encrease our mutuall knowledge, and continue the testimonies of our reall affections to each other. You have the advantage of your native Countrey, a good air, great plenty of all things necessary, and especially the constant advice of our vertuous Parents: I dwell in a neat and cleanly City, among very civil people, have a due freedom, am indifferently well supplyed, gain knowledge in Arithmetick, and Book-keeping, am in a way of attaining the methods of merchandizing, and correspondence in sundry parts of the world, with many other advantages: but that which must make both our enjoyments prosperous to us, is the gracious temper of our minds, and the blessing of God thereupon, which I heartily wish for us both, and so rest

Your most endeared Brother

D. B.

Utrecht, *Octob.* $\frac{12}{22}$ 1676.

Sir.

WHen I turn my thoughts and pen towards you, who have been my old Fellow-Student. in whose society I have had so much complacence, and from whose affable deportment, and free communication, such rare discoveries as might serve to enrich my mind above the trite and common

derhalve door onse pennen geduurig met malkanderen discoureeren van soodanige saken / die onse onderlinge kennisse mogen vermeerderen / en de getuygenissen van onse oprechte genegentheden tot malkanderen continueren. Ghy hebt het voordeel van uw' Vaderlandt / een gesonde lucht / groote overvloet van alle nootdruft / en voornaamlijck de geduurige heylsame raadt van onse vroome Ouders. Ick woone in een nette en reyne Stadt / onder veele Borgerlijcke Luyden; geniete behoorlijcke vryheyt / worde redelijck wel onderhouden / neme toe in de kennisse van Cijffer-konst en Boeck-houden / ben nu op den wegh van een stijl van Koopmanschap te bekomen / en correspondentien in verscheyden Gewesten der Werelt / nevens veel andere voordeelen; doch het gene onser beyde genot voorspoedigh moet maken / is de deughtsame gematigtheyt onser gemoederen / en Gods zegen daar op / 't welck ons beyde hertelijck toewenschende / blijve

Uwe geaffectioneerde Broeder

D. B.

Uvtrecht Octob $\frac{12}{22}$ 1676.

Mijn Heer,

SOo wanneer ick mijne gedachten en penne t'uwaarts wende / die mijn mede-Scholier zijt geweest / in wiens geselschap ick soo groot behagen hebbe geschept / mitsgaders dat lieftalligh comportement / en die openhertige mededeelinge van soodanige rare ontdeckingen / welcke

ke dienen mochten tot verrijckinge van mijn gemoet boven den tranten d'algemeene notien der gener die slechts een gewoonlijcke profession doen: soo moet ick voorwaar bekennen / dat de gedachtenissen uwer mijn rouwer genius met een frisse verwe overtrecken / en voor my zijn een versachtende dauw en aangename reuck / waar door alle mijne sinnen verlieft en verquickt worden; en ick sou met seer groot gemack / en soet-vloeyenthey den gantschen dagh aan soodanigen Vriendt konnen schrijven / en oock mijne oogen bestraffen / by aldien datse in der nacht soo slaperigh mochten worden / dat daar door d'ommegangh met soo waarden Vriendt belet / ofte genegentheden mijns gemoets van hem souden worden afgeweert. Och! hoe waarachtig bevind ick nu dat uwe woorden zijn / te weten / dat de rechte Philosophie ofte Wijsgierighey boven all' het gout in Indiën te waardeeren is / en dat de edele deelen des gemoedts te verrijcken alle de cabinetten van Juweelen / een tonnen schats / daar de gemeene man zijn Godt van maeckt / verre te boven gaat. Doch dese mijne beknopte Brief wordt / door de enghey ofte kortheyt des tijdts / die mijne werckelijcke gedachten gevangen neemt / binnen dese naauwe paalen bepaalt / welcke my slecht toe laten U. E. bekent te maken dat de vele ommegangh der meeste menschen alhier / en de verwerthey der knibbelingen in de Scholen / nevens de verheffinge van hunne Schoolgeleerde Godt-geleertheyt / en de bepalinge van de wijdtluftige en edele geest des menschen binnen

common Notions of Vulgar Pretenders, I muſt acknowledge, that the Remembrances of you are a freſh tincturing of my ruder Genius, a mollyfing dew & a gratefull odour, enamouring and delighting all my ſenſes: and I could write all day to ſuch a friend with the greateſt facility and fluency, and blame my eyes alſo, if at night they ſhould encline to ſuch a drowſineſs as ſhould prevent my converſe or reſtrain the motions of my mind from your dear ſelf. Oh how true do I now find your words, that true Philoſophy is to be preferrd before all the gold in the *Indies*! and the enriching of the noble parts of the mind ſuperlativly exceeding all thoſe cabinets of Jewels and tons of treaſure which vulgar ſpirits make their God. But this ſhort Epiſtle is, through the ſtraits of time which impriſon my active thoughts, to be confined within thoſe narrow bounds, which onely permit me to tell you, that the vain converſation of moſt men here, and the confuſedneſs of their janglings in the Schools, with their advancing of their Scholaſtical Theology, and confining

the vaſt and noble ſpirit of man to an *Ariſtotelian* Philoſophy, have rendred all my hoped-for advantages from the Academy unuſefull and uncomfortable; (I with 'twere better with you in *England*) hereupon I betake my ſelf to a more retired ſtate, wherein my mind is tranſcending all thoſe other ſeeming ſubſtances, but reall ſhadows: Yet can I never live ſo abſtractedly from other men and things, but that I muſt ſtill retain in the more intimate receſſes of my thoughts, your worthy ſelf; to whom I am.

Ever obliged
R. E.

Severall Letters and other things peculiary relating to Merchandize.

One friend counſelleth another how to proceed well in merchandizing which he hath newly begun.

The ſuperſcription.

To my eſteemed good Friend *Mr. B. L.* Merchant in *Amſterdam.*

MY dear Friend *B. L.* having heard that you have begun to trade for your ſelf, and that you have taken upon you ſo great and weightie a calling as a merchant adventurer, I have thought my ſelf bound as a profeſſed Friend of yours, to congratulate you in your eſtate, and to

nen de palen van een Aristotelische wijsgierigheyt alle mijne gewenschte verhoogingen in d'Academie onnut en troosteloos hebben gemaakt: (ick wensche dat het U. E. in Engelant berer ga) hier op is het dat ick my tot eensamer staat begeve/ waar in mijn'gemoet alle die andere schijnbare wesens/ doch wesentlijcke schaduwen/ overtreft: echter evenwel kan ick van andere menschen en dingen soo afgescheyden niet leven/ of ick moet noch in mijn aller-innerste eensame gedachten gestadigh behouden uwe eerwaardige Persoon/ wien ick altijdt verobligeert blijve.

R. E.

Verscheyde Brieven en andere saacken, besonderlijck raackende 't stuck van Koopmanschap.

Eenen Vrient geeft den anderen raat, hoe hy in sijnen handel die hy eerst begonnen heeft, wel voort sal varen.

Het opschrift.

Aan mijn hooghgeachten en goeden vrundt Sr. B. L. Koopman tot Amsterdam.

MIjn geliefde Vrient B. L. gehoort hebbende/ dat ghy voor u selfs begonnen hebt te handelen/ en dat ghy soo grooten en gewichtigen beroep aangenomen hebt/ een Koopman avonturier te wesen/ heb ick my als verbonden geacht/ my als u l. vrient uytgevende

in uwen staat te verblijden / en u. l. de beste raat te geven dat my mogelijck is / tot beter uytvoeringhe van uwen handel. Laat my U. L. dan in 't eerste raden / dat ghy u niet al te seer en spoet om rijck te worden / want Salomon segt / die sich haestet om rijck te worden, sal met 'er haast tot armoede vervallen. Siet ten eersten wel toe / dat ghy de vreese Godts hebt / hem sonder op-houden dach en nacht dienende / en laat oock de sorgen van dit leven u van geen gedeelte der plicht die ghy Godt schuldigh zijt / beletten. Weest niet al te gierig om al te veel te doen te hebben : want grooten koophandel veroorsaackt een menschе haast rijck of arm te worden. Van de onseeckerheyt en verganckelijckheyt van aartsche dingen sult ghy u verseeckeren / en sterck in den geloove en hoope van het eeuwige leven wesen : want Kooplieden loopen groote perijckelen / vreesen / en avonturen / en moeten dickwils groote verliesen dragen : en soo ghy dan geen fondament voor het toekomende leven gelegdt hebt / waar't mogelijck dat ghy hier al te mets sulcke veranderingen soude ontmoeten die u herte soude doen zidderen en beven. Wat ghy by der handt neemt of doet / weest verseeckert dat ghy alle menschen recht doet : want het beurt selden dat goederen met onrecht verkregen / langh voorspoedigh zijn. Ontrooft den Prince van zijn Tollen niet : want een pondt op die maniere gewonnen / kost dickwils wel tien. Handelt niet met bedrieghelijcke / valsche / of dat geen Koopmans waar en is. Houdt rechte gewichten / gelijcke wagen / en wettige maten. Neemt goede acht van al het gene ghy in uwen han-

to give you the best advise I can for your better managing of your affairs. First therefore let me advise you, not to bee too hastie to be rich, for *Salomon* sayth, *he that hasteth to be rich shall suddainly come to povertie.* Be sure, in the first place, that you fear God, and serve him incessantly night and day, and let not your cares for this life hinder you of doing any part of your duty to God. Be not too greedy of falling into much business: for great merchandize soon makes a man either rich or poor. Acquaint your self much with the uncertainty or fading condition of outward things, and be strong in faith and hope of eternall life: for Merchants run many hazards, fears, & aventures, and often undergo great losses; and if you have not a foundation laid up for the life to come, you may possibly meet somtimes with such changes here, as may make your heart to quake. Whatsoever you take in hand or do, be sure to deal justly with all men: for ill gotten goods seldom prosper long. Rob not the Prince of his customs: for many times a pound that way gotten costs ten. Trade not in deceitful, unmerchantable, and false wares. Keep just weights, equal ballance, and lawfull measures. Take good notice of all that you receive in, and pay out, in

the way of your trade. Keep your books and accompts exact & in good order: for therein ſtands much the credit of a merchant. Be often peruſing you books, acquaint your ſelf with your eſtate: for many through neglect of that have not onely been undone, but greatly diſgraced. Adventure no more at any one time than what if you loſe you can by Gods bleſſing bear. Make your adventures in many parcels, that if one ſhould fail the other perhaps may help the loſs. Take heed with whom you trade, and whom you truſt. Truſt no man but try him firſt. And ſeek not without great neceſſity to be credited of others: for the more you ſtand on your own feet the leſs care and more honour you have. Be not lightly ſurety for any, for many thereby ſuffer great damage: neither lightly deſire any to be ſurety for you: for one good turn wil ask another. What you have once promiſed be careful to perform: for merchants ſuffer much by not keeping their word. When therefore you have payments to make, provide in time: have the ſums and days in continually remembrance. Relie on no other man to the laſt for your own payments: for ſo you may be deceived and crack your own credit. Be as carefull as may be not to trade above the compaſs of your ſtock. Leav

not

handel ontfangt en uyt-geeft. Houdt uwe boecken en reeckeningen bequaam en in goede ordre: want daar beſtaat d'eere van een Koopman grooteliſcks in. Overſiet uwe boecken dickwils / maackt dat ghy uwen ſtaat wel kent / want door het verſuym van dien / zyn der veele niet alleenlijck bedroven / maar in groote ſchande verballen. Waaght op eenen tijt niet meer / dan ſoo ghy het quaamt te verlieſen / ghy door Godes zegen ſoudt konnen dragen. Maackt dat het gene ghy avontuurt in veele gedeelten zy / op dat ſoo d'eene quaam te verongelucken / het andere de ſchade mogelijck ſoude konnen helpen dragen. Siet toe met wien ghy handelt / en wien ghy vertrouwt. Vertrouwt niemant / of proeft hem eerſt. En tracht ook niet ſonder groot gebreck van andere vertrouwt te worden: Want hoe vaſter ghy in u eygen ſchoenen ſtaat / hoe minder ſorge / en hoe meerder eere ghy ſult hebben. Weeſt voor niemant lichteliſck borge; want veele lijden daar groote ſchade door: verſoeckt ook niemandt licht borghe voor u te blijven; want d'eene vrientſchap eyſcht den andere. Weeſt ſorghvuldigh na te komen dat ghy eens belooft hebt: want Kooplieden lijden groote ſchade / door dien ſy haar woort niet en houden. Daarom wanneer ghy eenige betalinge te doen hebt / verſorght het in tijdt: de ſommen en verval-dagen altijdt in u gedachten hebbende. Verlaat u tot op het leſt op niemant wegens u betalinge: want daar door ſoudt ghy konnen bedragen worden / en u eygen geloof breken. Weeſt ſoo ſorghvuldigh als 't mogelick is / boven de ſtreek van u vermogen niet te han-

delen. Laat uwe dingen niet te veel op andere staan: maar hebt'er selve een gestadige ooge op. Gaat in uwen dracht / noch boven uwen staat / noch al te veel onder uwen staat: maar houdt u in de middel-wegh: op dat uwe conscientie niet gequetst en worde / indien ghy quaamt te failleren. Hebt u eere liever als rijckdom. Tracht niet voor soo veel vertrouwt te worden als ghy kond. Als ghy winste gedaan hebt / looft Godt en gedenckt den armen. Weest niet overdadigh; want dat is verteerende: noch te gierigh; want dat is verachtelijck. Houd altijt een edel en doorluchtigh gemoet / door een goet verstant geleyd zijnde. Schuwt quaat gesel schap door alle middelen / en onder andere dingen wacht u voor paarden / wijn / en vrouwen; de welcke veele jonge Kooplieden bedorven hebben. Stelt een seeckeren tijdt om gemeenelijck t'huys te wesen / en soo 't moogelick is / set niemant te leur op gesette tijden. Verkeert op de Beurse en andere plaatsen daar Kooplieden by een komen: want af-wesen veroorsaackt somtijts dat een menschе in twijffel getrocken wordt. Soo ghy voor anderen handelt / doet voor haar als voor u selven: daar door verkrijght ghy vrienden en een goeden naam. Weest verseeckert dat uwen advijs goet is / of dattet verandert worde: en wanneer 't recht is / komt het sonder missen na. Reeckent veeltijts met u Meesters of Kooplupden: want korte rekeningen veroorsaacken lange vrientschap. Daar zijn ongetwijffelt veele andere dingen die noodigh zijn waar genomen te worden / die my onmogelijck zijn te bedencken: maar tijdt en ervarenthept sullen u die wel leeren.

not your busines too much to other, but have a continuall oversight of it your self. Live not in fashion either above your rank, or too much inferiour to it: but keep in a middle way, so as your conscience may not be wounded if you should fail. Love more your honour than riches. Seek not to be credited for all that you can. When you have gained, praise God and remember the poor. Be not prodigal, for that is wasting: nor yet niggardly, for that is base. Keep still a noble & generous mind guided by a good understanding. Shun by all means evill company, and among other things take heed of horses, wine, and women, which have been the overthrow of many young merchants. Have a certain time ordinarily of being at home, and miss no man if it be possible at time appointed. Frequent the Exchange and meeting places of merchants: for absence makes a man somtimes suspected. If you deal for others, do for them as for your self: you thereby gain friends and reputation. Be sure your advise be good, or have it altered, and when it is right follow it punctually. Reckon often with your Masters or Chapmen, for short reckoning makes long friends. There are many other things doubtless, which are needfull to be taken care of, which are not possible for me to think on: but time

time and experience will teach you them. And think it not ſtrange if you learn ſomthing by ſhame and loſs: for things ſo learned uſually are beſt remembred. So hoping that mine adviſe to you herein ſhall not be altogether caſt off, I leave you to God and reſt,

Your faithfull Friend

D. C.

SIr,

It may perhaps yield you content to underſtand, that within a few days ſeveral Merchandizes are come into this Citie, which a while ſince you deſired to have: You do undoubtedly well know what they be. Write me then if you have inclination there to: and alſo how much: but do it without delay, becauſe I do very well know, that men ſhall have all things cheaper in the beginning then in the ſequel (or *following part*) of the ſale, which men ſhal make thereof. As to the Merchandize which you laſt offerd me, I have (*conſulted*) laid it over, that I ſhall not find my Account (or get what I aimd at) therein: but I inform you of *Mr. N.* who hath confeſſed to me, that he wiſhed to have the ſame, in caſe you wil exchange with him for other goods which he hath, which do vend very wel. Here you ſee all that at preſent I have to ſay; I beſeech you to anſwer with the firſt, and always to be aſſur'd of my Friendſhip.

Sir,

Your moſt humble and moſt obedient Servant.

For

ren. En denckt het niet vreemt te wesen / dat ghy yets door schande en schade leert: want dingen op die wijse geleert / werden best onthouden. Dus hoopende dat mijnen raat aan U. L. in desen / in 't geheel niet verworpen sal worden / beveele ick U. L. den Heere / en blijve

U. getrouwen Dient
D. C.

MYn Heer,

Ghy sult misschien vernoeght zijn van te verstaan / dat zedert eenige dagen in dese Staadt verscheyde Koopmanschappen gekomen zijn / die ghy over eenigen tijdt wenschte te hebben. Ghy weet sonder twijffel wat dat is. Schrijft my dan soo ghy daar toe genegen zijt / en oock hoe veel; maar doet dat sonder uytstel / om dat ick seer wel weet dat men alles beter koop hebben sal in het begin / dan in 't vervolgh van 't verkoopen / dat men daar van sal doen. Wat belanght de Koopmanschap die ghy my laatst aanboodt / ick heb overgelegt dat ick daar in mijn reeckeningh niet sal vinden; maar ick wijse U. aan Mijn Heer N. die my betuyght heeft / dat hy deselve wenschte te hebben / ingeval ghy een ruylingh met hem wilt doen voor andere saacken die hy heeft / die seer wel verkocht worden. Siet hier alles wat ick u tegenwoordigh te seggen heb. Ick bid u met den eersten te antwoorden / en altijt van mijne Dienstschap verseeckert te zijn. Ick ben

Mijn Heer,

Uwen ootmoedigen en onderdanigen Dienaar.

Aan

Aan Sr. J. F. in Genoua.

MYn Heer,

In antwoort van U. E. aangename van den 21. paſſato dient deſen / dat het kaſje met 20/2 Ps. Armoſijne / ghenommert en ghemerckt S. S. No. 5 wel hebbe ontfangen ; ſoo dra de ſelve ſal geopent hebben / werdt U. E. de deught en qualiteyt geadviſeert / en ſal geen koopers verſien. Doch alſoo den tegenwoordigen zwaren Oorlogh groote ſchaarſheydt van gelt maackt / ſoo vertrouw noch al lange tijt ſal moeten wachten eer de ſelve ſal konnen beneficeeren ; 't ſucces werdt U. E. geadviſeert.

De twee Wiſſel-brieven ten laſte van Monſ. B. L. van 500. Daald. waar van U. E. de acceptatie hebbe gecommuniceert / zijn my ter behoorlijcke tijdt in Banco afgeſchreven / waar van U. E. op ſijn reeckening courant hebbe gecrediteert voor guldens 1301 : 4 : 8. met de agio van Banckgelt a 4 1/8. per cento / waar voor mijn gelieft te debiteeren om d'accoort te konnen zijn. Voorders in Negotie geen veranderingh / mijn refereerende aan d'ingeſloote Prijs-Courant / U. E. eenigh profijt daar in ſiende / ben bereydt met U. E. aan te gaan / waar mede na cordiale groetenis Godt in genade bevolen.

T. P.

In Amſterdam, den 15. February.

For Mr. J. F. in Genoua.

SIr,
These serve for answer of your acceptable) *letter*) of the 21. past; that I have wel received the small chest with 2½ Pieces of silk Taffity number'd and mark'd *S. S.* No. 5. as soon as shall have opened the same, the vertue and quality thereof shall be advised you: I shall omit no buyers; yet being the present heavy warr makes great Scarcity of money, I beleeve I shall beforc'd to stay a longer time ere I shall be able to do any good with the same; but you shall be advis'd of the succes.

The two Bills of exchange charged upon Mr. *B. L.* of 500. dald, of which you have communicated the Acceptance, are written off to me in due time: for which I have credited you in your Reckoning courant for gilders 1301: 4: 8. with the agio of Bank-money at 4½ percent: wherefore please to make me debitor, that we may agree in one. Further, in trading is there no alteration; I refer to the enclosed Price Courant; if you see any profit therein, I am ready to concurr with you; wherewith, after cordial salutations, recommend you to God in mercy.

Amsterdam March the 25. 1676.

To Mr. P. C. *in Milain.*

Sir,

The above is copy of my last; since which I have been without any of your acceptable Letters; wherefore they will come the sooner: I wil not doubt but you shall have had effected the orders for the buying in of the cheft of gold-threed, which being don, please not to fail to send it me over with the very first; being there is a great longing for it, and the sum thereof you may please to draw over *Lyons* with order on *Paris* upon Mr. *N. N.* where I have given the requisite orders for the honouring of your bills.

The Product of my cloth which is sold, that will now in a short time be due, please to bestow in a Bale of silk, ½ Tram and half organsin, at the price you last advised.

I will hope that you shall have sold the Russia Lether; if not, I desire you let no occasion, be neglected.

Your orders concerning the buying in of 10 Bales of Pepper, have not yet been able to effect; sith the same, contrary to all mens opinions, went higher in the Companys sale in the Respective Chambers of these Lands, than men had thought: but I beleeve that in 3 or 4 weeks the same shall be to be had at the limited price; wherein I shall let no opportunity slip.

The Convoy to *Cadix*, *Leghorn* and *Smirna* is granted against *ultimo Iunii*: if you have any thing

Aan Sr. P. C. in Milaan.

MYn Heer,

't Bovenstaande is Copia van mijn laatste/t'sedert bevinde my sonder U. E. aangename Brieven/ dat dies te hoger sal zijn : ick wil niet twijffelen of U. E. sal de ordres tot den Inkoop van het kasje Gout-draat geeffectueert hebben / 't welck geschiet zijnde / gelieft niet te manqueeren om my op het alder-spoedighste over te senden / alsoo daar groot verlangen na is / en 't beloop daar van kan U. E. sich prevaleeren te trecken over Lions, met ordre op Parijs in Sr. N. N. alwaar de noodige ordres gegeven hebbe om U. E. Brieven te honoreeren.

't Provenu van mijn verkofte Laekens / dat nu met den eersten staat te vervallen / gelieft te besteden in een Baaltje Zijde : Tram / en half Organsin / ten prijse als U. E. laatst hebbe geadviseert.

De Juchten wil vertrouwen dat U. E. sal verkoft hebben / soo niet versoecke geen occasie voorby te laten gaan.

De ordres nopende den Inkoop van 10. Balen Peper hebbe voor als noch niet konnen effectueeren / alsoo (tegen alle opinie) de selve by de Compagnie in de respective Kameren van dese Landen hooger zijn geloopen als men gist hadde ; maar vertrouwe naar verloop van 3 a 4 weecken noch tot de gelimiteerde prijs sal konnen geraacken / daar in geen gelegenthey t sal laten voor by gaan.

't Convoy op Cadix, Livorno en Smirna is toegestaan tegens ultimo Juny, soo U. E. iets heeft te commandeeren / sal deselve op het alder

naar-

naarstighste observeeren. Voorder in Negotie als by de ingesloote Prijs-Courant sal konnen sien / waar aan my refereere: waar mede &c.

G. S.

In Amsterdam, den 12 Maart, 1676.

London, ady den 17. Octob. 1676.

MYn Heer,

Mijn seven-jarigen dienst voleyndight hebbende / ben nu beginnende in de Werelt Negotie te doen voor mijn selven; en wetende dat mijn Neeringe veel op kennisse steunt / soo neme de stoutigheyt mijn voorige vriendtschap met U. E. te vernieuwen / verhopende / indien het in U. E. macht is / my eenige vrientschap daar in te bewijsen / dat U. E. uw uytterste doen sult / (om de liefde die U. E. my toe draaght) om my te helpen / en het gene U. E. daar in doen sult / sal aangenaam zijn aan

U. E. dienstwillige Vinaar

A, Q.

WISSEL-BRIEVEN.

Exon. ady 1. December 1676. voor 300. pont Sterling a 35 Schellingen en 6 groot Vlaams.

OP dubbel uso betaalt desen mijnen eersten Wissel-brief aan Sr. D. C. ofte ordere drie hondert ponden Sterlincks / a vijf en dertigh Schellingen / en ses groot Vlaams / de waarde van Sr. J. B. en stelt het op mijn reekening als per advijs /

U. E. Vrient

P. P.

Aan Sr. *A. H.* Koopman
tot Amsterdam.

In

thing to command I shall observe the same most diligently, Further it is in trading as you may see by the enclosed Price-courant; to which referr my self; wherewith &c.

G. S.

Amsterdam March the 12. 1676.

London, Octob. 17. 1676.

SR, Having finished my seven years Apprentship, am now entring into the world for imployment for my self, and knowing my Trade depends upon acquaintance, I make bold to renew former friendship with you; hoping, if it lies in your power, to do me any kindness therein, you will (for the love you bear to me) d your utmost to help me, and what you shall do therein shall be acceptable to

Your Servant to command

A. Q.

BILLS OF EXCHANGE.

Exon the 1. *December*, 1676. *for* 300 *pounds Sterling at* 35. *Shillings and* 6. *groat Flemish.*

AT double usance pay this my first Bill of Exchange to Mr. *D. C.* or order, three hundred punds Sterling at thirty five Shillings six groat Flemish for the value of Mr. *I. B.* and place it to mine accompt as per advice.

Your Friend

P. P.

To Mr. *H. A.* Merchant
In Amsterdam.

In Amsterdam, the 5. of Iune, 1676. for 100. pounds Sterlings.

AT ten days sight, not having received my first, pay this my second Bill of Exchange to Mr. *A. B.* or order, one hundred pounds Sterlings, the value received here of Master *N. H.* make good payment, and place it to accompt, as per advise,

Your loving Friend
E. M.

To Mr. G. A. Merchant in Hamburgh.

An Assignation.

MR. *O. N.* be pleased to pay to Mr. *D. H.* or to the bearer (*shewer*) hereof, eight hundred and fifty gilders, and it will be as satisfactory as pay'd to my self. (*or, and it will prove to you good payment against me*)

I. W.

In Middelburg, the 6. Iune, 1676.

Een Connossement (*A Bill of Loading*) na de Engelsche manier.

SHipped by the grace of God in good order, and well conditioned, by *Robert Merchant*, in and upon the good Ship, called the *Palm-Tree*, whereof is Master under God for this present voyage *William Goodman*, and now riding at anker in the *Mase* by

In Amsterdam, den, 5. Juny, 1676. voor 100. pont sterlings.

TJen dagen naar sicht / mijn eerste niet hebbende ontfangen / betaalt dese mijnen tweede Wissel-Brief aan Sr. A. B. ofte ordere / hondert ponden sterlinghs / de waarde alhier ontfangen van Sr. N H. doet goede betalinge / ende stelt het op reeckeninge / als per advijs /

U. E. beminde Vrient.

E. M.

Aan S. *G. A.* Koopman
tot Hamburgh.

Een Assignatie.

SR. O. N. U. E. gelieve aan Sr. D. H. ofte aan toonder deses / te betalen acht hondert en vijftigh guldens / ende het sal U. E. tegens mp vooz goede betalinge verstrecken.

I. W.

In Middelburgh, den 6.
Juny, 1676.

A Bill of loading (Connossement) *after the Dutch manner.*

IEk Willem Goetman van Dordrecht, Schipper naast Godt van mijnen Schepe / genaamt De Palm-Boom, als nu ter tijdt gereed leggende in de Maas by Rotterdam, om met den eersten goeden wint die Godt verleenen sal te zeylen na Rouaan,

Rouaan, alwaar mijn rechte ontladinge zijn sal/ oirkonde eyde bekenne dat ick ontfangen hebbe onder den Overloop van mijn voorsz. Schip van u Robbert Koopman, te weten: M: W: tien Balen Juchten / al drooge ende wel gecondicioneert / ende gemerckt met dit voorstaande merck. Al het welcke ick beloove te leveren (indien my Godt behouden reyse verleent) met mijn voorsz Schip tot Rouaan voorsz. aan den eersame Joannes Liever, ofte aan sijnen Facteur ofte Gedeputeerden / mits my betalende voor mijn Vracht van dit voorsz. Goet vijf-en-twintigh guldens Hollandts gelt / ende de averye na der usantien van der See. Ende om dit te voldoen dat voorsz. is / soo verbinde ick my selven ende alle mijn goet / ende mijn voorsz. Schip met alle sijn toebehooren. In kennisse der waarheyt / soo hebbe ick dese Connossementen hier af onderteeckent met mijnen name / of mijnen schrijvent van mijnent wegen / al van eender inhoudt / het eene voldaan / de andere van geener waerden. Geschreven in Rotterdam, den 20. dag van October 1676.

Willem Goetman.

A Dutch Bond or Obligation for money.

Ick ondergheschreven bekenne midts desen deughdelijck schuldigh te wesen aan den Heer H. Q. de somme van acht hondert gulden voor contant geldt / by my R. V. tot mijn genoegen ontfangen / welcke voorn. somme van acht hondert gulden ick aan hem ofte Thoonder deses belo-

by *Rotterdam*, and by Gods grace bound for *Roan*, to say M: W: ten Bales of Russia Leather, being marked and numbred as in the margent, and are to be delivered in the like good order, and well conditioned at the aforesaid Port of *Roan* (the danger of the seas onely excepted) unto *Iohn Liever* or to his assings, he or they paying fraight for the said goods five and twenty Hollands gilders, with primage and avarage accustomed. In witness whereof the Master or Purser of the said Ship hath affirmed to three Bills of Loading, all of this tenor and date, the one of which three Bills being accomplished, the other two to stand void. And so God send the good Ship to her desired Port in safety. Amen. *Dated in Rotterdam the* 20. *day of October*, 1676.

William Goodman

Een Duytse Obligatie voor Gelt.

I Underwritten do acknowledge by these, really to be indebted to *Mr. H. Q.* the sum of eight hundred gilders, for ready money to my content received, by me *R. V.* which said sum of eight hundred gilders I do promise to pay to him or the Shower hereof without charges or dammages at

the end of twelve moneths, precisely after the date hereof with the Interest of the same, according to four and a fourth part per cent in the year; untill the full payment. Hereto binding my person and all my goods, none excepted, setting the same open to the power of all Judges and Laws: In witness of the truth whereof I have signed the same with my own hand. Actum in *Amsterdam* the third of *November*, in the year sixteen hundred seaventy six.

R. V.

A clearing of an accompt.

THis day the tenth of November 1676. have we *V. L.* and *B. H.* friendly agreed together, and have reckoned from the begining to the end for certain disbursed moneys, and other things, which *I. V. L.* demanded and he remained indebted to me by the end of the accompt for the summ of 194. gilders, which I acknowledge to have received; and here with all our reckonings are dead and annihilated, and all that was standing out between us satisfied. Acted in Amsterdam in the hous of *A. M.* in presence of *A. B.* and *N. L.* as witnesses, the tenth of November, 1676.

V. L. B. H.

beloove kost en schadeloos te betalen over twaalf Maanden / naar dato deses precijs / met der Interest van dien / tegens vier en een quart per cento in 't jaar ; tot de effectuele betalinge toe. Hier vooren verbindende mijn persoon ende alle mijne goederen / geen uytgesondert / stellende deselve tot bedwang van allen Rechteren ende rechten. In kennisse der waarheyt dit met mijn eygen handt onderteeckent. Actum in Amstelredamme den derden November, in 't jaar seffien hondert ses-en-t'seventigh.

R. V.

Een Af-reeckeningh.

OP huyden / den tienden November 1676. zijn wy V. L. ende B. H. minnelyck over een gekomen / ende van alles tot alles afgerekent vooz verschote penningen / en andere saken / die ick V. L. was eyschende / ende hy my tot slot van reeckeninge schuldigh bleef / vooz de somme van 194. guldens / welcke somme ick bekenne ontfangen te hebben / ende hier mede zijn alle onse reeckeningen doodt ende te niet / ende alles wat wy met malkanderen hadden uytstaan / voldaan. Aldus gedaan binnen Amsterdam / ten huyse van A. M. in de tegenwoozdigheyt van A. B. ende N. L. als Getuygen / den tienden November / 1646.

V. L. B. H.

Woorden van meeſt gebruyck onder de Kooplieden.	*Words of moſt uſe amongſt the Merchants.*
Addreſſeeren.	*to* Adreſs.
Agio.	l'Agio, advance of Bank money.
Arbeytsloon.	Labourage.
Commiſſie.	Commiſſion
Connoſſementen.	Bills of loading.
Conſigneeren.	*to* Conſign.
Convoy.	Cuſtome.
Courtagie ofte Makelery.	Brokeridge.
Dito.	The ſaid.
Endoſſeeren.	*to* Endors.
Factuur.	Invoice.
Gouverno.	Government.
Havery.	Loſs *or* dammage in a ſhip.
Herwiſſelen.	Charge *or* recharge.
Lichter-huur.	Lighter hire.
Loots-gelt.	Pilot-money.
Op ſicht.	At ſight.
Proviſie.	Proviſion.
Schuyt-huur.	Boat-hire.
Tol.	Toll.
Vracht.	Fraight.
Uſa.	Uſance *viz.* one months time to pay.
Waagh-gelt.	Weigh money.
Wiſſel.	Change, Exchange.

The

The Ten Commandments: Exod. 20. 1, 2, 3. &c.

Then God spake all these Words, saying:

I Am the Lord thy God, which have brought thee out of Egypt, out of the house of bondage.

The first Commandment.

Thou shalt have no other Gods before my face.

The second Commandment.

Thou shalt not make unto thee any graven Image, nor any likeness of any thing that is in Heaven above, or that is in the Earth beneath, or that is in the waters under the earth: Thou shalt not bow down thy self to them, nor serve them; for I the Lord thy God am a jelous God, visiting [*or who do visit*] the iniquity of the Fathers, upon the Children: unto the third, and

De Tien Geboden *Exod.* 20, 1, 2, 3, &c.

Doe sprak God alle dese woorden, seggende:

Ik ben de Heere uwen God / die u uit Egipten land / uit den dienst-huise uitgeleid hebbe.

Dat eerste Gebod.

Gy en sult geen andere Goden voor mijn aengesicht hebben.

Dat tweede Gebod.

Gy en sult u geen gesneden beeldt / noch eenige gelijkenisse maken van 't gene dat boven in den Hemel is / noch van 't gene dat onder op der Aerden is / noch van 't gene dat in de wateren onder der aerden is: Gy en sult u voor die niet buigen / noch haer dienen; want ik de Heere uwe Godt ben een yverig Godt / die de misdaed der Vaderen besoeke aen de Kinderen / aen het derde / ende

aen het vierde lid der gener die my haten / en doe barmhertigheid aen duisenden der gener die my lief hebben / ende mijne Geboden onderhouden.

Dat derde Gebodt.

Gy en sult den Name des Heeren uwes Gods niet ydelijk gebruycken; want de Here en sal hem niet onschuldig houden / die sijnen Name ydelijk gebruikt.

Dat vierde Gebod.

Gedenkt des Sabbat-daegs / dat gy dien Heiliget; ses dagen sult gy arbeiden / ende al u werk doen / maer de sevende dag is de Sabbath des Heeren uwes Gods / dan en sult gy geen werk doen / gy noch uw' Sone / noch uwe Dochter / noch uw' Dienst-knecht / noch uwe Dienst-maegt / noch u Bee / noch uwe Vreemdeling die in uwe Poorten is; want in ses dagen heeft de Heere

fourth generation of them that hate me, and shewing [*or I shew*] mercy unto thousands of them that love me, and keep my Commandments.

The third commandment.

Thou shalt not take the Name of the Lord thy God invain; for the Lord will not hold him guiltless that taketh his Name invain.

The fourth Commandment.

Remember the Sabbathday, to keep it Holy; six dayes shalt thou labor, and do all thy work, but the seventh day is the Sabbath of the Lord thy God, (*then*) thou shalt not do any work, thou nor thy Son, nor thy Daughter, nor thy Manservant, nor thy Maid servant, nor thy Cattel, nor thy Stranger that is within thy Gates; for in six dayes the Lord made Heaven & Earth, the

den

Sea, and all that in them is, and he rested the seaventh day, wherefore the Lord blessed the Sabbath-day, and Hallowed it.

The fifth Commandment.

Honour thy Father, and thy Mother; that thy dayes may be long upon the Land, which the Lord thy God giveth thee.

The sixth Commandment.

Thou shalt not Kill.

The seaventh Commandment.

Thou shalt not commit Adultery.

The eighth Commandment.

Thou shalt not steal.

The ninth Commandment.

Thou shalt not bear false witness against thy neighbour.

The tenth Commandment.

Thou shalt not covet thy neighbours House, thou shalt not covet thy neighbours Wife, nor

den Hemel ende de Aerde gemaeckt / de Zee / ende alles wat daer in is / ende hy rustede ten sevenden dage / daerom segende de Heere den Sabbath-dag / ende Heyligden de selven.

Dat vijfde Gebod.

Eert uwen Vader / ende uwe Moeder; op dat uwe dagen verlangt worden in den Lande / dat u de Heere uwe God geeft.

Dat seste Gebod.

Gy en sult niet Dood-slaen.

Dat sevenste Gebod.

Gy en sult niet Echtbreken.

Dat achtste Gebod.

Gy en sult niet stelen.

Dat negenste Gebod.

Gy en sult geen valsche getuygenisse spreken tegen uwen naesten.

Dat tiende Gebod.

Gy en sult niet begeren uwes naesten Huis / gy en sult niet begeren uwes naesten Wijf / noch

ſijnen Dienſt-knecht / noch ſijne Dienſt-maegt / noch ſijnen Oſſe / noch ſijnen Eſel / noch pet dat uwes naeſten is.

his Man-ſervant, nor his Maid-ſervant, nor his Oxe, nor his Aſſe, nor any thing that is thy neighbours.

Het H. Gebed, geſchreven in *Matth.* 6. dat de Heere *Jeſus Chriſtus* ſijne Diſcipulen geleert heeft, om aldus te Bidden.

The H. Prayer, written in Matth. 6. *which the Lord* Jeſus Chriſt *taught his Diſciples, for to Pray thus.*

ONſe Vader / die in de Hemelen [zijt] uwen Naem werde geheyligt / uw' Koningrijke kome / uwen wille geſchiede / gelijk in den Hemel / [alſoo] ook op der Aerden : ons dageljkx brood geeft ons heden / ende vergeeft ons onſe ſchulden / gelijk ook wy vergeven onſe ſchuldenaren : Ende en leid ons niet in verſoeckinge / maer verloſt ons van den boosen : want uwe is het Koningrijke / ende de kracht / ende de heerlijkheid in der eeuwigheid / Amen.

OUr Father, which art in heaven, hallowed be thy Name, thy Kingdom come, thy will be done, as in Heaven (*ſo*) likewiſe upon the Earth : give us this day our dayly bread, and forgive us our debts even as we forgive our debtors : And lead us not into temptation but deliver us from evil : for thine *is* the Kingdom, and the power, and the glory, for ever, *Amen.*

The

The Creed.

I Beleeve in God the Father, the Almighty maker (*or Creator*) of Heaven and Earth; and in Jesus Christ his Onely Son, our Lord, which was conceived by the Holy Ghost, born of the Virgin Mary, suffered under Pontius Pilate; was crucified, dyed, and buried, and descended into Hell.

That is: Continued in the state of the Dead, and under the power of death till the third day.

The third day he arose again from the dead, he ascended into Heaven, and sitteth on the right hand of God the Father Almighty, from thence he shall come to judge the living, and the dead.

I believe in the Holy Ghost: I believe an

Het Geloof.

Ik Geloove in God den Vader / den Almachtigen Schepper des Hemels ende der Aerden; Ende in Jesum Christum synen Eenig-gebooren Sone / onsen Heere / die ontfangen is van den Heiligen Geest / geboren uit de Maget Maria / die geleden heeft onder Pontio Pilato; is gekruist / gestorven / ende begraven / neder gedaelt ter Hellen.

Dat is: Continueerde in de stand der Dooden, ende onder de magt des doots, tot op den derden dag.

Ten derden dage wederum op gestaen van den dooden / op-gevaren ten Hemel / en sit ter rechterhand Godes des Almachtigen Vaders / van daer hy komen sal om te oordeelen / de levende / ende de dooden.

Ik geloove in den Heiligen Geest: Ik ge-

geſoove een Heilige algemeine Chriſtelycke Kerke / gemeinſchap der Heiligen / vergevinge der ſonden / opſtandinge des vleeſchs / ende een eeuwig leven / Amen.

Holy Catholick Chriſti-an Church, the cummunion of Saints, the forgiveneſs of ſins, the reſurrection of the body and the life everlaſting, *Amen.*

Familiar Phraſes.

Phraſes between a Governeſs and a young Gentlewoman.

I Am very ſleepy.
Let me ſleep.
Do you ſleep?
Are you in bed ſtill?
Awake.
You ſleep too much.
You are very ſleepy.

Riſe quickly.

Why will you not make haſte?
Are you up?
Is your ſiſter up?
Take care; You will catch cold.
Blow your noſe.
Put on my Clothes.

Dreſs my head.
Take that clean ſmock.
Wash your hands.
Comb my head.

Gemeene Spreekwyzen.

Spreekwyzen tuſſchen een Governante, en een Jonge Joffer.

Ik ben zeer ſlaapérig.
Laat my ſlaapen.
Slaapt gy?
Bent gy nog te bed?
Ontwaak.
Gy ſlaapt al te lang.
Gy bent zeer ſlaapérig.
Staa op met der haaſt.
Waarom wilt gy u niet haaſten?
Zyt gy al op?
Is uw Zuſter al op?
Zaag zoo / gy zult houde vatten.
Snuyt uw neus.
Doe myne kleederen aan.
Zet myn kap.
Neem dat ſchoon hemd.
Waſſch uwe handen.
Kem myn hoofd.

Lace me.	Rijg my.
Help me.	Helpt my.
Have you done?	Hebt gy gedaan?
Say your Prayer.	Seg nu uw gebed.
Begin again.	Begin op nieuws.
Where is your Prayer Book?	Waar is uw gebedeboek?
Bring your Bible.	Haal uw Bybel.
Read a Chapter.	Lees een Kapittel.
Read softly.	Lees zachtjes.
Spell that word.	Spel dat woord.
You do not read well.	Gy leest niet wel.
You read too fast.	Gy leest al te rad.
You learn nothing.	Gy leert niets.
You observe nothing.	Gy let nergens op.
You do not study.	Gy bevlytigt u niet.
You are idle.	Gy zyt luy.
You do not know your lesson.	Gy kent u Les niet.
There is your lesson.	Daar is uw Les.
Why do you speak English to me?	Waarom spreekt gy Engelsch tegen my.
Speak always dutch.	Spreek altijd Duyts.
Will you eat your break-fast?	Wilt gy ontbyten?
What will you have for your break fast?	Wat wilt gy tot uw ontbyt hebben?
Take your work.	Neem uw Werk.
Say what you will have.	Seg wat gy hebben wilt.
Shew me your work.	Toon my uw werk.
That is not well.	Dat is niet wel.

You

You make mouths.

Gy trekt uw mondscheef.

It is dinner time.

't Is tijd om 't Middagmaal te houden.

Leave your work.

Laat uw Werk staan.

Sit at Table.

Zit aan de Tafel.

Sit you down.

Zit neer.

Put your Napkin before you.

Doe uw Serbet voor.

Where is your knife?

Waar is uw Mes.

Bles the Table.

Segen de Tafel.

Eat some potage.

Eet wat Warmoes.

Eat some.

Eet 'er wat van.

Will you have some mutton?

Wilt gy wat Schaapenvleesch hebben?

Will you have fat or lean?

Wilt gy vet of mager hebben?

Do you love fat?

Eet gy gaarn vet?

Will you have some of that?

Wilt gy daar wat van hebben?

Do you love sauce?

Houdt gy wel van sans?

Tell me what you love.

Zeg my wat gy graag eet.

Eat.

Eet.

You do not eat.

Gy eet niet.

Will you have a bone?

Wilt gy een been hebben?

Here, there is the wing of a Pullet.

Daar is een voorbaut van een Kuykken.

Eat bread with your meat.

Eet brood tot uw kost.

You do not eat bread with your meat.	Eet gy geen brood tot u kost?
Have you drunk.	Hebt gy gedronken.
Call for some drink.	Eysch dranken.
It this meat good?	Is deese kost goed?
Will you have any more of it?	Wilt gy 'er ook nog wat van hebben?
Have you eaten enough?	Hebt gy genoeg gegeeten?
Have you dined well?	Hebt gy een goed Middagmaal gedaan?
Do you love cheese?	Houd gy wel van Kaes?
Say grace.	Dank nu.
Go to play.	Ga speelen.
You must make this up again.	Gy moet dit weer verdoen.
Have you a good needle?	Hebt gy een goede Naald?
Have you got some thread?	Hebt gy wel garen?
Go to dance.	Gaa nu dansen.
Have you danced?	Hebt gy gedanst?
Exercise your self.	Oefen u zelven.
Dance a Courant.	Dans een Courant.
You do not dance well.	Gy danst niet wel.
Stand right.	Staa recht over end.
Raise up your head.	Houd uw Hoofd recht op.
Do the reverence.	Doe uw eerbiedigheyd.
Look upon me.	Sie my aan.
Is your Master gone?	Is uw Meester heen gegaan?

Have

Have you done already?
Go to sing.
Carry your book with you.
Come to work again. when you have done.
Have you sung?
Have you a new lesson?
You do not sing well.
Sing a Song.
Go to play on the Guitarre.
There is your Guitarre.
Repeat your lesson.
You do not know it.
You know nothing.

Is your Guitarre in tune?
Can you tune your Guitarre?
Your Chanterel is worth nothing?
You do not hold your Guitarre well.
Return to your work.
Go and learn Dutch.
Where have you put your Grammar?
Look for your Book.

Hebt gy alreede gedaan?
Gaa nu zingen.
Neem uw boek met u.
Kom weer te werk als gy gedaan hebt.
Hebt gy gezongen?
Hebt gy een nieuwe Lesse?
Gy zingt niet wel.
Zing een Lied.
Gaa speel op de Lupt.
Daar is uw Lupt.

Lees uw Les over.
Gy kent ze niet.
Gy kent 'er niets van.
Is uw Lupt wel gestelt?
Kont gy uw Lupt wel stellen?
Uw kleyne snaar deugt niet.
Gy houdt uw Lupt niet wel.
Gaa weer aan uw Werk.
Gaa en leer Duytsch.
Waar hebt gy uw Letterkonst gelaaten.
Zie na uw boek.

Wat

What leſſon have you?
Wat vooz een Les hebt gy?

What Dialogue have you read?
Welke t'zamenſpreeking hebt gy geleezen.

Read before me.
Lees my eens vooz.

You do not pronunce well.
Gy ſpreekt niet wel uyt.

Can you ſay your leſſon by heart?
Kont gy uw Les van buyten.

You have no memory.
Gy kont niets onthouden.

You take no pains.
Gy doet'er geen moeite toe.

waak / taak
Go and walk in the Garden.
Gaa en kuyer wat in de tuyn.

Do not over-heat your ſelf.
Maak u zelven niet te heet.

Come again quickly.
Kom ras weer.

What will you have for your ſupper?
Wat wilt gy t'avond eeten?

Com to ſupper?
Kom om uw avondmaal te eeten.

Eat ſome milk.
Eet wat melk.

Do not eat ſo much fruit.
Eet zo veel fruyt niet.

You will be ſick.
Gy zult'er ziek van wozden.

Fruit is not good for you.
Fruyt is niet goed voozu.

je / teim
'Tis time to go to bed.
't Is tijd om na bed te gaan.

Go to bed.
Gaa na bed toe.

Undreſs your ſelf.
Ontkleed u.

Pray to God.
Bid God.

Rise

Rise to morrow betimes.	Staa morgen vroeg op.
Do you understand him well?	Verstaat gy hem wel?
Did you understand what he said?	Verstondt gy wel wat hy zeyde?
Do you understand what he says?	Verstaat gy wat hy zegt?
Do you understand me well?	Verstaat gy my wel?
I do not understand you.	Ik verstaa u niet.
I understand you well.	Ik verstaa u wel.
Do you understand Dutch?	Verstaat gy Duitsch?
I do not understand it.	Ik verstaa 't niet.
I understand it well.	Ik verstaa 't wel.
Doth Master understand it?	Verstaat Monsieur ... het?
Have you understood me?	Hebt gy my verstaan?
I did not understand you.	Ik verstond u niet.
I understood you well.	Ik verstond u wel.
Have you understood him?	Hebt gy hem verstaan?
Have you understood her.	Hebt gy haar verstaan?
Have you understood them.	Hebt gy hen verstaan?
Have you understood them?	Hebt gy heur verstaan?

What

I do not know what you ſay?
What ſay you?
What have you ſaid?
I heard it.
I never heard it.

One told it me.

They ſay ſo.
Every one ſaith it.
Maſter told it me.

Madam did not tell it me.
Did he tell it to you.
Did she tell you ſo?
When did you hear it?
I heard it this day.

Who told you that?

I do not believe it.
'Tis a Chimera.
What doth he ſay?
What doth she ſay?
What did he ſay to you?
What did ſhe ſay to you?
He ſaid nothing to me?
She ſaid nothing to me.

Ik weet niet wat gy zegt.
Wat zegt gy?
Wat hebt gy gezegd?
Ik hoorde het.
Ik heb het nooit gehoord.

Iemand heeft het my gezegd.
Zy zeggen zo.
Elk een zegt het.
Monſieur ... heeft het my gezeyd.
Joffrouw heeft het my niet gezegd.
Heeft hy 't u gezegd?
Heeft zy u zo gezegd?
Wanneer hebt gy 't gehoord?
Ik hoorde het van daag.

Wie heeft u dat gezegd?

Ik geloof het niet.
't Is een verdichtſel.
Wat zegt hy?
Wat zegt zy?
Wat zeyde hy tegen u?

Wat zeyde zy tegen u.

Hy zeyde niets tegen my.
Zy zeyde niets tegen my.

He

He told me no news.
Hy heeft my geen nieuws vertelt.

Master told me news.
Monsieur ... heeft my wat nieuws verhaald.

Do not tell him that.
Zeg hem dat niet.

I will tell him.
Ik zal 't hen zeggen.

I will not tell him.
Ik zal 't hem niet zeggen.

I will not tell them.
Ik zal't hen niet zeggen.

Do not tell them.
Zeg het hen niet.

Have you said that?
Hebt gy dat gezeyd?

No, I did not say it.
Neen ik heb 't niet gezeyd.

Master told it me.
Monsieur ... heeft het my gezeyd.

Do you know him?
Kent gy hem?

Do you know her?
Kent gy haar?

Do you know them?
Kent gy hen?

I do not know them.
Ik ken hen niet.

We know one another?
Wy kennen malkander wel.

We do not know one another.
Wy kennen malkander niet.

I think I know him.
Ik denk dat ik hem ken.

I think I have seen him.
Ik denk dat ik hem gezien heb.

I have known him.
Ik heb hem gekend.

I have known her.
Ik heb haar gekend.

We have known one another.
Wy hebben malkander gekend.

He did know me well.
Hy kende my wel.

She did know me well.
Zy kende my wel.

I never knew him.
Ik heb hem nooit gekend.

Do you know me?
Kent gy my?

Do you not know me?
Kent gy my niet?

I have forgot your name.
Ik heb uw naam vergeeten.

Have you forgot me?
Hebt gy my vergeeten?

Doth ſhe know you?
Kent zy u?

Doth Maſter know you?
Kent Monſieur ... u?

Maſter doth not know me.
Monſieur ... kent my niet.

Miſtriſs doth not know me.
Joffrouw kent my niet?

Maſter knows me well.
Monſieur ... kent my wel.

He doth not know me.
Hy kent my niet.

He doth know me any more.
Hy kent my niet meer.

He hath forgot me.
Hy heeft my vergeeten.

She knows me no more.
Zy kent my niet meer.

Do you ſee one another.
Ziet gy malkander?

I ſee him every day.
Ik zie hem alle dagen.

I ſee her every day.
Ik zie haar dagelyks.

We

We see one another often.
Wy zien malkander dikwils.

We see one another no more.
Wy zien malkander niet meer.

I see them often.
Ik zie hen dikwils.

I have not seen him this great while.
Ik heb hem in lang niet gezien.

I did not see her this great while.
Ik heb haar in lang niet gezien.

I have not seen them this great while.
Ik hen in lang niet gezien.

One sees you no more.
Men ziet u niet meer.

One never sees you.
Men ziet u nooit.

'Tis a miracle to see you.
't Is een wonder u te zien.

We saw one another formerly.
Wy hebben malkander voor deezen wel gezien.

Master saw me.
Monsieur ... heeft my gesien.

He never saw me.
Hy heeft my nooit gezien.

I saw him but once in my life.
Ik heb hem maar eens van mijn leeven gezien.

I have seen him by chance.
Ik heb hem by gebal gezien.

I see him no more.
Ik zie hem geen meer.

Go to see there.
Gaa om daar te zien.

When will you see Master?
Wanneer zult gy Monsieur ... gaan zien?

I have the honour to be known of him.

Ik heb de eere van hem te kennen.

I will ſee him after noon.

Ik zal hem na de Middag zien.

Pray remember me to him.

Doe myn groeteniſſe aan hem.

What is it a Clock?

Hoe laat is 't?

What a Clock do you think it is?

Hoe laat denkt gy dat het is?

See what it is a Clock?

Zie hoe laat het is.

Do you know what it is a Clock?

Weet gy ook hoe laat het is?

Tell me what a Clock it is.

Zeg my eens hoe laat het is.

Do you not know what it is a Clock?

Weet gy ook hoe laat het is?

I do not know what a Clock it is.

Ik weet niet hoe laat het is.

One of the Clock ſtruck juſt now.

't Is zo even een uur geſlagen.

'Tis a quarter paſt one.

't Is een quartier over eenen.

It is half an hour paſt one.

't Is half twee.

It is three quarters paſt one.

't Is een quartier voor tween.

Two of the Clock will ſtrike preſently.

't Zal daadelyk twee ſlaan.

It has not ſtruck one yet.

't Heeft nog geen een geſlagen.

It has not ſtruck two yet.

't Heeft nog geen twee geſlagen.

I have not heard the Clock.

Ik heb de Klok niet gehoord. 'Tis

'Tis two by the Sun.
't Is twee by de Zon.

'Tis between three and four.
't Is tusschen drien en vieren.

It struck four just now.
't Heeft zo even vier geslagen.

It has struck five.
't Heeft vijf geslagen.

About ten of the Clock.
Ontrent tien uuren.

This Clock goes too fast.
Dit Uurwerk gaat te rad.

This Clock goes too slow.
Dit Uurwerk gaat te langzaam.

'Tis but one by my Watch.
't Is nog maar een uur by mijn Uurwerk.

The Clocks do not agree.
De Klokken verscheelen.

See by the Sun.
Zie aan de Zon.

The hour is passed.
't Uur is gepasseert.

His hour was come.
Zijn uur was gekomen.

Where is your hour-glass?
Waar is uw Zandlooper?

Have you an hour-glass?
Hebt gy een Zandlooper.

Within eight days.
Binnen acht dagen.

Within a fortnight.
Binnen veertien dagen.

Speak out.
Spreek uyt.

You speak too low.
Gy spreekt al te zacht.

Towards night.
Tegen den avond.

At night.
't Avond.

Come

Come this way.
Go by that way.
Paſs this way.
Paſs that way.
Let us paſs the other ſide.
On the right hand.
On the left hand.
By the Sun.
By the Moon.
Turn upon your right hand.
At the ſixth houſe of the ſtreet on the left hand.
Are you married?
How many times have you been married?
How many Wives have you had?
Are you Father and Mother living ſtill?
Sir, is your Father living?
His Father and Mother are dead.
Is your Mother living?
My Mother is dead.

My Father is dead.
My Father died four years ago.

Kom dit heen.
Gaa die weg langs.
Gaa dit heen.
Gaa dat heen.
Laat ons aan de andere zijde gaan.
Ter rechterhand.
Ter ſlinkerhand.
By de Zon.
By de Maan.
Slaa aan uw rechterhand om.
By 't zesde huys van de straat aan de ſlinkerhand.
Bent gy getrouwd?
Hoe dikwils bent gy al getrouwd geweest?
Hoe veele Vrouwen hebt gy al gehad?
Leeft uw Vader en Moeder nog?
Myn Heer leeft uw Vader nog?
Sijn Vader en Moeder zijn dood?
Is uw Moeder nog in 't leeven?
Myn Moeder is dood.
Myn Vader is dood.
Myn Vader is al over vier jaaren geſtorven.

My

My Mother is married again.

Mijn Moeder is weer getrouwd.

My Father is married again.

Mijn Vader is weer getrouwd.

Is Master married?

Is Monsieur .. getrouwd?

Is Mistris married?

Is Joffrouw .. getrouwd?

How many Children have you.

Hoe veel Kinderen hebt gy?

I have four.

Ik heb'er vier.

Sons or Daughters?

Zoonen of Dochters?

I have 2 Son and three Daughters.

Ik heb een Zoon/ en drie Dochters.

How many Brothers have you?

Hoe veele Broeders hebt gy?

I have four.

Ik heb'er vier.

I have none.

Ik heb'er geen.

How many Sisters have you?

Hoe veel Susters hebt gy?

How old is Master?

Hoe oud is Monsieur?

How old is Mistris?

Hoe oud is Joffrouw?

How many Children hath he?

Hoe veel Kinderen heeft hy?

How many hath she?

Hoe veel heeft sy'er?

When will you go into the Countrey.

Wanneer gaat gy in 't Land?

Master is gone into the Countrey.

Monsieur is op 't land gegaen.

My Lady is gone to *London.*

Mevrouw is na Londen gegaan.

Is your Sister married?
When was she married?
She is not married?

She is going to be married.
She will not marry.
I will not marry.
'Tis very cold.
I am very cold?
Are you not cold?
How cold is it!
Warm your self.
Let us warm our selves.
Come near the fire.
Let us come near the fire.
Make a good fire.

Make a fire.
Blow the fire.
Kindle the fire.
The fire is out.
Put a Fagot in the fire.
Let us burn a Fagot.

Put Coal into the fire.
Put out the fire.

Is uw Suster getrouwd?
Wanneer is zy getrouwd?
Zy is nog ongetrouwd.
Zy zal gaan trouwen.
Zy wil niet trouwen.
Ik wil niet trouwen.
't Is zeer koud.
Ik ben zeer koud.
Bent gy niet koud?
Wat koud is 't?
Warm u wat.
Laatenwe ons wat warmen.
Kom dicht by 't vuur.
Laat ons by 't vuur komen.
Leg een goed vuur aan.
Leg een vuur aan.
Blaas het vuur aan.
Steek het vuur aan.
't Vuur is uyt.
Leg een takkebos in 't vuur.
Laat ons een takkebos branden.
Leg koolen aan 't vuur.
Doof het vuur uyt.

Light

Light the Candle.
Steek de kaers aan.

Put out the Candle.
Doet de kaers uyt.

The fire is now half a live.
't Vuur is half geglommert.

There is a good fire.
Daar is een goed vuur.

That Coal burns well.
Die kolen branden wel.

Snuff the Candle.
Snuyt de kaers.

This is good Wood.
Dit is goed hout.

It rains.
Het regent.

The wind blows.
Het waayt.

The wind is high.
Het is een harde wind.

It freezes.
Het vriest.

It thaws.
Het dooit.

It snows.
Het sneeuwt.

It hails.
Het hagelt.

Doth it freeze?
Vriest het?

Doth it snow?
Sneeuwt het?

Good chear and good fire.
Goede cier en een goed vuur.

Are you not a cold?
Zijt gy niet koud.

Do you burn Coal in Holland?
Brandt gy kolen in Holland.

Come and warm your self.
Kom en warm u wat.

Is it soo cold at Paris as at London?
Is het te Parijs wel zo koud als te Londen.

It is colder in Swedland than here.
Het is in Zweden kouder als hier.

This is a very melancholy day.
Dit is een zwaarmoedige dag.

'The days are very short.

'Tis not day light at seven of the Clock.

'Tis not day-light at five of the Clock.

The nights are very long.

It doth nothing but rain.

One cannot tell how to spend his time.

The Winter doth not please me.

It is soon night.

One cannot see any more at five.

'Tis a dying season.

It is misty.

One cannot see neither Heaven nor Earth.

It is very dark.

The days begin to lengthen.

The days are a little longer.

It is not so cold to day as yesterday.

'Tis colder to day than yesterday.

De dagen zijn zeer kort.

't Is te zeven uuren nog geen dag.

't Is te vijf uuren nog geen dag.

De nachten zijn zeer lang.

Het doet niet dan regenen.

Men weet niet hoe men zijn tijd zal doorbrengen.

Ik heb geen zin in de Winter.

't Is met der haast avond.

Men kan te vijven niet meer zien.

Het is een afgaande tijd.

Het is mistig.

Men kan Hemel noch Aarde zien.

Het is zeer duyster.

De dagen beginnen te lengen.

De dagen zijn al een weynig langer.

't Is van daeg so koud niet als gisteren.

't Is van daag kouder als gisteren.

'Tis

'Tis very cold still.
It was yesterday very cold.
It was colder last year.
This is a very cold Winter.
We have had no Winter yet.
The Winter is gone.
We had a terrible Winter two years ago.
Do you remember the great VVinter?

I never saw so cold a VVinter.

'Tis fine weather.
It is a fine day.

Let us go a walking.

The days are very long.
'Tis fine in the Country.
There is a fine nose-gay.
That nose-gay smells well.
Let us go and walk in the Garden.

't Is nog wy koud.
't Was gisteren zeer koud.
Het was verleden jaar kouder.
Dit is een zeer koude Winter.
Wy hebben nog geen Winter gehad.
De Winter is verby.
Wy hadden over twee jaar een felle Winter.
Mag u die harde Winter nog wel heugen?
Ik heb nog nooit zo een koude Winter meer beleefd.
't Is mooi weer.
Het is een schoone dag.
Laat ons wat gaan wandelen.
De dagen zyn zeer lang.
't Is nu mooi op 't Land.
Daar is een mooi ruykertje.
Die ruyker ruykt wel.
Laat ons wat in de tuyn gaan wandelen.

Let us go in to the ſhadow.
Let us enter into that green Arbor.
How do you call that flower.
There is a fine flower.

There are fine violets
Let's gather ſome.

Make me a noſe-gay.

There are fine roſes.

VVhat roſe-tree is that.
Give me one.
Take one.
There is a fine alley.

The trees are very green.
Give me that Tulip.
It begins to be hot.

I have eaven Cheries already.
Let us go abroad.

Let us walk.

Laat ons in de ſchaduw gaan.
Laat ons onder dat groen-loof gaan.
Hoe heet die Blom.

Dat is een mooye blom.
Dat zijn ſchoone Violetten.
Laat 'er ons wat plukken.
Maakt my een ruykertje.
Dat zijn ſchoone roozen.
Wat is dat voor een Roozeboom?
Geef 'er my een.
Neem 'er een.
Dat is een mooye gallery.
De boomen zijn zeer groen.
Geef my dien Tulp.
't Begint heet te worden.
Ik heb alreede Karſen gegeeten.
Laat ons eens uytgaan.
Laat ons wat kuyeren.

Let

Let us go into the Spring Garden.

The Weather is very ſweet.

The air is very temperate.

Will you be pleaſed to walk after ſupper?

We have no Spring.

The ſeaſons are out of order.

We had no Spring.

'Tis a little Winter.

Nothing is forward.

All are too forward.

How hot it is.

'Tis very hot to day.

'Tis an exceeding heat.

I cannot endure heat.

I do not love heat.

I ſweat.

I ſweat all over.

Heat hinders me from ſleeping.

'Tis not ſo hot to day

Laat ons in de Fonteyn-hof gaan.

't Weer is zeer lieflijk.

De lucht is zeer gemaatigd.

Belieft het u naa de Avondmaaltijd wat te wandelen.

Wy hebben geen Lente.

De ſaiſoenen zijn uyt hunne ordre.

Wy hebben geen Lente gehad.

Dit is een kortе Winter.

Niets is voorlijk.

Alles is al te voorlijk.

Hoe heet is 't!

't Is zeer heet van daag.

't Is een geweldige hitte.

Ik en kan de hitte niet verdraagen.

Ik ben geen liefhebber van hitte.

Ik zweet.

Ik ben overal bezweet.

De hitte hindert my van ſlaapen.

't Is van daag zo

as it was yesterday.
I am very hot.
We have a very hot ſummer.
The air is colder.
'Tis choaking heat.
I never felt ſuch heat.

Is it as hot in *France* as here?
It is hotter there.
It is very hot there.
Les us go a ſwimming.
Let us go to waſh our ſelves
The heat is over.
I can do nothing during the heat.
The cold comes.
We want rain.
There are abundance of fruits this year.
There is a fine Melon.
Do you love Melons?

We are going into the Country.
'Tis too hot.
Let us not go out.

It thunders.
It lightens.

heet niet als giſteren.
Ik ben zeer heet.
Wy hebben een zeer heete Zomer.
De Lucht is koelder.
't Is ſmachtend heet.
Ik heb nog noit zulk een hitte gevoeld.
Is het wel zo heet in Vranckrijk als hier?
't Is heeter daar.
't Is daar zeer heet.
Laat ons gaan zwemmen.
Laatenwe ons gaan waſſchen.
De hitte is al over.
Ik kan niets doen zo lang het zo heet is.
De koude komt.
Ons ſchort regen.
Daar is zeer veel vrucht dit jaar.
Dat is een ſchoone Meloen.
Eet gy gaern Milocnen.
Wy gaan in't Land.

't Is al te heet.
Laat ons niet uytgaan.
Het Donderd.
Het Blikſemt.

'Tis

'Tis a great ſtorm.

Corns are ſpoiled.

We are in the Dog days.

The Dog-days are paſſed.

The days are very much ſhortned.

'Tis cold in the morning.

The Vintages are fine this year.

The Winter comes.

The Winter is at hand.

The evenings are long.

'Tis good to be near the fire.

There is abundance of wines this year.

Wine is cheap.

The Vines were fine.

They have gathered a world of fruit.

The new wine is good.

It was very hot in

't Is een zware ſtozm.

't Kooren is bedurven.

Wy zijn in de Honds dagen.

De Honds-dagen zijn over.

De dagen zijn al veel gekozt.

't Is koel ſmozgens.

't Is een goede Wijn-oost dit jaar.

De Winter komt aan.

De Winter ſtaat vooz de hand.

De avonden zijn lang.

't Is nu goed dicht by een vuur.

Daar is dit jaar zeer veel wijn gevallen.

De wijn is goed koop.

De Wijn-gaarden ſtonden ſchoon.

Zy hebben magtig veel vzuchten vergadezd.

De nieuwe wijn is goed.

't Is van deeze ſo-

Holland this Summer.

Fire begins to smell well.

'Tis neither cold nor hot.

The cold weather is come.

met zeer heet in Holland geweest.

't Vuur begint nu aangenaam te worden.

't Is niet koud noch heet.

't koude weer is nu gekomen.

Dialogues between two person.

t' Zamenspraaken tusschen twee Persoonen.

The first Dialogue.

De eerste 't zamenspraak.

GOd morrow Sir.

Your servant.

I am yours.

How do you do?

At your service.

I am very glad to see you.

I most humbly thank you.

How doth the Gentleman your Cousin?

He is well, I thank God.

I believe he is well.

GOeden morgen mijn heer.

Uw dienaar.

Ik ben de uwen.

Hoe vaart gy.

t' Uwen dienst.

Ik ben blijde u te zien.

Ik bedank u ootmoedigljk.

Hoe vaart Monsieur uw Cousijn.

Hy is wel, God dank.

Ik geloof dat hy wel is.

He-

He was well yesternight.
He was well the last time I saw him.
Where is he?
In the Country.
In Town.
At home.
He is gone out.
How doth Mistris

She is well.
I believe she is well.

She was well yesterday morning.
Have you seen Master?
I saw him yesterday.

I saw him the other day.

I saw him last week.

I saw him just now.
I saw him to day.

How doth he do?
Very well.
Have you been at the Court?
I was there yesterday.

Hy was gister avond nog wel.
Hy was wel toen ik hem lest zag.
Waar is hy.
Op 't landt.
In de stad.
Te huys.
Hy is uyt gegaan.
Hoe vaart Joffrouw.
Sy is wel.
Ik geloof dat sy wel is.
Sy was gisteren morgen nog wel.
Hebt gy Monsieur gesien.
Ik heb hem gisteren gezien.
Ik heb hem noch over een dag of etelijk gezien.
Ik heb hem verleden week gezien.
Ik zag hem zo even.
Ik heb hem van daag gezien.
Hoe vaart hy?
Seer wel.
Want gy aan 't Hof geweest.
Ik was daar gisteren.

I come from thence.

Do you know Maſter?

I know him well.
I do not know him.
I know him by ſight.

I know him by reputation.

I have the honour to know him.

I have not the honour to know him.

Do you know Miſtris.

I know her well.
I do not know her.
I know her by ſight.

I have the honour to know her.

I have not the honour to know her.

When did you ſee Madam?

When did you ſee her?

I ſaw her yeſterday.

A great while ago.

From whence come you?

I come from *London*.

Ik kom 'er vandaan.

Kent gy Monſieur.

Ik ken hem wel.
Ik kan hem niet.
Ik kan hem van aanzien.
Ik ken hem door zyn goede naam.
Ik heb de eere hem te kennen.
Ik heb de eere niet van hem te kennen.

Kent gy Juffrouw?

Ik ken haar wel.
Ik ken haar niet.
Ik ken haar van aanſien.
Ik heb de eere haar te kennen.
Ik heb de eere niet van haar te kennen.

Wanneer hebt gy Juffrouw gezien.

Wanneer zaagt gy haar.

Ik zag haar giſteren.

Lang geleden.

Waar van daan komt gy.

Ik kom van Londen.

From

From the Court.
From Maſter.
What news?
I know none.
I have not read the Gazette.
Whither do you go?
I go to *Weſtminſter*.

To the Court.
To *Whitehall*.
To the Play.
To *France*.
To Madam.
To Church.
To our houſe.
Hard by.
To ſee a Friend.

Remember me to Miſtris.
Do me that friendſhip.
I will not fail.
Farewell.

Van 't Hof.
Van Monſieur.
Wat nieuws.
Ik weet van geen.
Ik heb de Courant niet geleezen.
Waar gaat gy.
Ik ga na Weſtmunſter.

Na 't Hof.
Na Withal.
Na de Schou-burg.
Na Vzankrijk.
Na Joffrouw.
Na de Kerk.
Na onzent.
Dicht by.
Om een Vziend te bezoeken.
Mijn groetenis aan Joffrouw.
Doe my die Vzindſchap.
Ik zal niet miſſen.
Vaar wel.

The ſecond Dialague between two Gentlewoman.

De tweede t'Zamen-ſpraak tuſſchen twee Joffers.

MAdam, your moſt humble ſervant.

JUffrouw uw oetmoedige dienareſſe.

I Am

I am yours
Are you well?
Yes I thank God, but I am very much afflicted.
Why?
Madam is not well.

What ails ſhe?
She has pain in her head.
May I not ſee her.

I do not know.
Is ſhe a bed.
Doth ſhe ſleep?
I am going to ſee her.

She prays you to excuſe her.
She cannot ſpeak to any body.
She endeavours to reſt.
Where is the Gentleman your Father?
He is in his Chamber.
He has company with him.
He is buſied.
He is not well neither.
What ails he?

Ik ben de uwe.
Bent gy noch wel.
Ja God dank/ maar ik ben zy wat bezoefd.

Waarom.
Juffrouw is niet wel.
Wat ſchort haar.
Zy heeft pyn in haar hoofd.
Mag ik haar niet zien.
Ik weet het niet.
Is zy te bed.
Slaapt zy.
Ik ſal haar eens gaan ſien.
Zy bidt dat gy haar verſchoont.
Zy kan tegen niemand ſpreeken.
Zy zoekt wat te ruſten.
Waar is Monſieur uw Vader.
Hy is in zyn Kamer.
Hy heeft gezelſchap by hem.
Hy is beezig.
Hy is niet wel.

Wat ſchort hem.

He

He hath catched cold.

Hy heeft houde gevat.

Where is your ſiſter?

Waar is uw zuſter.

She is gone to the Exchange.

Zy is na de beurs gegaan.

When will ſhe come again?

Wanneer komt zy weer.

She will return preſently.

Zy komt ſtraks weerom.

She will not tarry.

Zy zal niet lang uyt blijven.

She will return anon.

Zy zal haaſt weer komen.

What will you do after dinner?

Wat zult gy na 't middagmaal doen.

What you will, if my mother be better.

Al wat gy wilt / indien mijn Moeder wat beter is.

Will you come with me?

Wilt gy met my gaan.

Whither will you go?

Waar wilt gy gaan.

To walk in the Garden.

In den Tuyn wandelen.

Come, I will.

Ja ik wil.

Or elſe will you play at Cards?

Of anders wilt gy met de kaart ſpeelen?

I cannot play.

Ik kan niet ſpeelen.

I am the moſt unfortunate in the world at gaming.

In 't ſpeelen ben ik de ongelukkigſte mens van de weereld.

Why?

Waarom.

I loſe always, I loſt yeſter-

Ik verlies altyd / ik

yeſterday five Guinies.
verloor gisteren wel tzestig guldens.

I never win.
Ik win nooit.

I will never play.
Ik zal nooit speelen.

I am going away then.
Ik ga dan heen.

Are you ſo much in haſte?
Hebt gy zulk een haast?

Will you dine with us?
Wilt gy te middag met ons eeten.

I pray you to excuſe me.
Ik bid u verschoon my.

We have company at home.
Wy hebben geselschap t'huys.

They ſtay for me at home.
Zy wachten my t'huys.

Farewell then, till I have the honour to ſee you again.
Daar wel dan / tot dat ik de eere heb om u weer te zien.

The third Dialogue.

De derde t'zamenſpraak.

COme in, Sir.
You are welcome.
KOm in / myn Heer.
Gy zijt welkom.

Are you ready.
Bent gy gereed?

Not yet.
Nog niet.

Stay a little.
Wacht een weynig.

What weather is it?
Wat weer is het.

It is fair weather.
Het is mooi weer.

How have you done ſince yeſterday.
Hoe hebt gy u bevoelt ſint gisteren.

Very well to ſerve you.
Zeer wel om u te dienen.

Do you know your leſſon.
No, for I have no memory.
I am dull.
What do you ſay, Sir.

You learn well.
I cannot ſpeak.

I cannot diſcourſe.

You ſpeak well.
You flatter me.
It is impoſſible.
Did you know Maſter E.
I knew him by ſight.

What is become of him.
He is dead.
How long ſince.
A month ſince.
When will you come again.
After to morrow.
Farewell, Sir.
I do not improve.
I cannot take pains.

Kent gy u les.

Neen / want ik heb geen geheugenis.
Ik ben bot.
Wat ſegt gy / myn Heer.
Gy leert wel.
Ik kan niet ſpreeken.
Ik kan geen reden voeren.
Gy ſpreekt wel.
Gy vleyt my wat.
Dat is onmogelyk.
Hebt gy Monſieur. gekent.
Ik heb hem van aanſien gekent.
Wat is van hem gewozden?
Hy is Dood.
Hoe lang geleden?
Een maand geleden.
Wanneer komt gy weer.
Overmozgen.
Daar wel myn Heer.
Ik neem niet toe.
Ik kan geen moeite aanwenden.

The fourth Dialoge.

WHat do you want?

Is Master at home?

Yes, Sir.
Is he up?
An hour ago.
Is he busied?
I believe he is.
Who is with him?
There is company.
Can I speak with him.
Presently.
Where is he.
In his Chamber.
Shew me his Chamber.
You oblige me.
Pray Sir, excuse me if you please.

What do you desire of me.
Will you be pleased to sit.
Master —— presents his service to you.
How does he do.
Very well, I thank God.

De vierde t'zamenspraak.

WAt moet gy hebben?

Is Monsieur... t'huys.
Ja myn Heer.
Is hy al op?
Al over een uur.
Is hy bezig?
Ik geloof ja.
Wie is by hem?
Daar is geselschap.
Kan ik hem niet spreken.
Terstond.
Waar is hy?
In zyn kamer.
Wys my zyn kamer.

Gy verplicht my.
Ik bid u myn Heer verschoon my / zo 't u belieft.
Wat begeert gy van my.
Belieft het u te zitten.
Monsieur... biedt u zyn dienst aan.
Hoe vaart hy?
Seer wel / God dank.

Do-

Do you live with him?

Yes, Sir.

Are you an Engliſh man.

What Country man are you?

I am of York.

How do you like our Country?

'Tis the fineſt Country in the world.

I have been at London, it is fine City.

Was you there long?

Two years.

You ſpeak like an Engliſhman.

I ſpeak a little to make me underſtand.

Tell your Maſter I will come to morrow to ſee him.

I will not fail.

I will take my leave of you.

God ſpeed you.

Woont gy by hem.

Ja mijn Heer.

Bent gy een Engelsman?

Wat landsman bent gy.

Ik ben van Jork.

Hoe gevalt u ons Land.

't Is 't ſchoonſte Land van de Weereld.

Ik ben te Landen geweeſt/'tis een ſchoone ſtadt.

Hebt gy daar lang geweeſt

Twee jaar.

Gy ſpreekt als een Engelsman.

Ik ſpreek een weynig/ om verſtaan te konnen worden.

Zegt uw Meeſter dat ik hem morgen zal komen zien.

Ik zal 't niet laaten.

Ik zal mijn afſcheyd van u nemen.

God geleyde u.

The V. Dialogue.

De vijfde t'zamenſpraak

Coachman.
Sir.
Are you hired?
What do you ſay.
Do you not underſtand me?
I do not know what you ſay.
I do not underſtand you.
I do not underſtand Dutch.
Speak English.
I ask you if you are hired?
I underſtand you well now.
No, whither will you go?
To *London*.
To what place?
To the Royal Exchange.
How much muſt you have.
Two Shillings.
'Tis too much.
I will give you one.
'Tis too little.

Koetſier.
Mijn Heer.
Bent gy gehuurd.
Wat zegt gy?
Verſtaat gy my niet.

Ik weet niet wat gy zegt.
Ik verſtaa u niet.

Ik verſtaa geen Duytſch.
Spreek Engelſch.
Ik vraag u of gy verhuurd bent?
Ik verſtaa u nu wel.

Neen/ waar wilt gy na toe?
Na London.
Aan welke plaats?
By de Koninklijke Beurs.
Hoe veel moet gy hebben?
Twee ſchellingen.
Dat is te veel.
Ik zal'er u een geven.
Dat is te weynig.

Will

Will you take eighteen pence?

Indeed I cannot.

'Tis not enough.

I will take another then.

Step into the Coach.

Coachman, stop here.

Open the boot.

Have you some business here?

Have a little patience.

But, Sir, time goes away.

Do not trouble your self, I will content you.

Will you stay long?

No, I will return presently.

You have been very long.

I cannot help it.

Here, there is your money.

I must have more.

You shall not have more.

Then I must be content.

Wilt gy achtien pence hebben?

Neen ik kan niet.

't Is niet genoeg.

Dan zal ik een ander nemen.

Stap in de koets.

Koetsier / hou hier stil.

Doe 't portier open.

Hebt gy hier iets te doen?

Heb een weynig geduld.

Maar / myn Heer / de tijd verloopt vast.

Ontrust u niet / ik zal u te vreede stellen.

Zult gy lang uytblijven

Neen / ik zal dadelijk weerkomen.

Gy hebt lang uyt geweest.

Ik kan 't niet helpen.

Hier daar is uw geld.

Ik most meer hebben.

Gy sult niet meer hebben.

Dan moet ik te vreede zijn.

The VI. Dialogue.

Between two young Ladies.

Is the dinner ready?

No, it is not yet.

When will it be ready?

It will be ready within an hour.

What have we for dinner.

We have a young Turkey and other things.

Is the table-cloth laid?

Not yet.

Have we company?

I know not.

They are going to dinner.

The dinner is ready.

They have set the table.

The meat is on the table.

They are at table.

De Zesde t'Zamenspraak.

Tusschen twee jonge Joffers.

Is 't middagmaal gereed?

Neen nog niet.

Wanneer sal het gereed zijn?

't Zal binnen een uur gereed zijn.

Wat hebben wy te middag te eeten?

Wy hebben een jonge Kalkoen en nog iets anders.

Is de Tafel gedekt?

Nog niet.

Hebben wy gesel-schap?

Ik weet het niet.

Sy gaan om middagmaal te houden.

Het middagmaal is gereed.

Sy hebben de tafel aangezet.

De Kost is al op de tafel.

Sy zitten aan tafel.

Have

Have they rung the Bell?

Have we some potage?

Come to dinner.

I cannot dine.

I cannot eat.

I am not hungry.

Have they dined?

Have they taken away the Table?

Is the dancing Master come?

No, he is not come yet.

When will he come?

He will come presently.

Is this his day?

Yes, 't is his day.

He will come then.

The Singing Master is come.

When did he come?

He came just now.

There is the Guitarre-master.

Hebben zy de klok al geluyd?

Hebben wy wat pottazi?

Kom tot het middagmaal.

Ik lust van de middag geen eeten.

Ik kan niet eeten.

Ik heb geen honger.

Hebben zy 't middagmaal al gehouden?

Is de Tafel al weg genomen?

Is de Dansmeester gekomen?

Neen hy is nog niet gekomen?

Wanneer zal hy komen?

Hy zal terstont komen.

Is 't van daag zijn dag?

Ja 't is nu zijn dag.

Dan zal hy wel komen.

De Zing-meester is gekomen.

Wanneer quam hy?

Hy komt daar zoo even.

Daar is de Luytenist.

Where

Where is he?
He is in my Ladies chamber.
Is the Engliſh Maſter gone?
No, he is not gone yet.
When will he go away?
He is going away.
He is gone.
Is Miſtriſs at home?
She is gone to *London*.
When will ſhe return?
She will return this night.
Are you ſure of it?
Yes, I am ſure of it.

Waar is hy?
Hy is in Mejoffers kamer.
Is de Engelſche Meeſter al weg?
Neen / hy is nog niet weg gegaan.
Wanneer zal hy weg gaan?
Hy gaat zo heen.
Hy is al weg.
Is Joffrou t'huys?
Sy is na Londen vertrokken.
Wanneer zal zy weer komen?
Sy komt van deezen avont nog weer.
Weet gy 't wel?
Ja ik weet het zeker.

The VII. Dialogue.

De Zevende t'Zamenſpraak,

Between two young Gentlewomen.

Where is Miſtris?
She is in her Chamber.
Are you ſure of it?
I believe it.
Did you not ſee my Siſter?

Tuſſchen twee jonge Juffers.

Waar is Joffrouw?
Sy is in haar kamer.
Weet gy 't wel?
Ik geloof zo.
Hebt gy myne Zuſter niet gezien?

No,

No, I did not see her.	Neen / ik heb haar niet gezien.
Where do you go?	Waar gaat gy na toe.
Into my chamber.	Na mijn kamer.
Will you come with me?	Wilt gy met my gaan?
Will you play?	Wilt gy wat speelen?
At what game?	Wat souden wy speelen?
At Cards.	Met de Kaart.
I cannot play.	Ik kan niet speelen.
Let us go then a walking.	Laat ons dan wat gaan kuyeren.
Where shall we go?	Waar zullen we gaan?
Where you will.	Waar gy wilt.
It is too hot.	Het is al te heet.
Let us stay a little.	Laat ons een weynig wachten.
Are you hot?	Bent gy heet?
Yes, indeed.	Ja zeker.
What do you look for?	Waar na ziet gy?
I look for my masque.	Ik zie na mijn masker.
Will you come down?	Wilt gy beneden komen?
Presently.	Daadelijk.
Stay a little.	Wacht een weynigje.
What Lady is that?	Wat voor een Meevrouw is dat?
'Tis the Countess of ----	't Is de Gravinne van ...

Do you know her particularly?

I have that honour.

You have many acquaintances here.

Do me a grace.

With all my heart.

Command me.

What do you desire of me?

To carry me to my Lady the Countess of--

'Tis done, she will be very joyfull to know you.

My Dear, I am infinitely obliged to you.

I am wholly yours.

Kent gy haar wel?

Ik heb de eere.

Gy hebt hier veel kennissen.

Doe my een gunst.

Van harten gaarn.

Gy hebt maar te gebieden.

Wat begeert gy van my?

Dat gy my brengt by Medzouwe de Gravinne van ...

Nu heb ik 't gedaan/ zy zal blijde zijn u te kennen.

Mijn waarde/ ik ben oneyndelijk aan u verplicht.

Ik ben ganschelijk de uwe.

The VIII Dialogue.

De achtste t'Zamen-spraak.

HAve you any Chambers ready furnished to be let?

Yes, Sir.

How many have you?

We have two.

HEbt gy eenige gestoffeerde kamers te huur?

Ja mijn Heer.

Hoe veel hebt gy 'er?

Wy hebben 'er twee.

Are

Are they one pair of ſtairs high?

Yes, Sir.

Let me ſee them.

Come in if it pleaſe you.

Follow me.

How much do you take a week?

Twenty ſhillings for the two.

'Tis very dear.

I can find ſome cheaper.

I will give you 16 ſhillings for them.

I cannot take them.

Shall we agree?

If you pleaſe.

Will you take no leſs?

No Sir, if you were my own brother.

Well, I will give you what you aſk me.

Where are your things?

Somebody will bring them preſently.

Zijn zy op de eerſte verdieping?

Ja mijn Heer.

Laat my ze zien.

Kom in zo 't u belieft.

Volg my.

Hoe veel neemt gy 's weeks.

Twintig Schellingen voor de twee.

Dat is zeer dier.

Ik kan 'er wel beter koop vinden.

Ik zal 'er u zeſtien ſchellingen voor geeven.

Dat kan ik niet doen.

Zullen wy accordeeren?

Indien 't u belieft.

Wilt gy 't niet minder doen.

Neen mijn Heer/ al waart gy mijn eygen Broeder.

Wel ik zal u dan zo veel geeven als gy my eyſcht.

Waar is u goed?

Iemand zal ze terſtond brengen.

Are your beds good?
See them.
Must I pay you before hand?
As you please.
I will pay you when you will.

Sir, some body asketh for you.
Who is he?
'Tis an Englishman.

Ask him his name.

'Tis Master N.
Desire him to come in.
Desire him to come up.

Zijn u Bedden goed?
Bezie ze eens.
Moet ik u voor af betaalen.
Zo als 't u belieft.
Ik zal u betaalen wanneer gy 't hebben wilt.
Mijn Heer / daar is iemand die na u vraagt.
Wie is 't?
't Is een Engelsman.
Vraagt hem zijn naam.
't Is Monsieur N.
Verzoek hem in te komen.
Vraag hem of hy belieft boven te komen.

The IX. Dialogue.

De negende t'Zamenspraak.

I Am very glad to see you.
I did not believe to make so happy an encounter.

You see that men meet.

Ik ben zeer blijd dat ik u zie.
Ik had niet gedacht zulken geluckige ontmoetinge te zullen doen.
Gy ziet dat menschen malkanderen ontmoeten.

I am very glad to see you again once more in my life.

When did you arrive at London?

The last week.

Where do you lodge?

In the Pall-mall.

In what place?

Near Saint James.

Is it not at Master? --- I do not know his name.

When did you come away from Paris?

A fortnight ago.

Where was the King?

He was at Versailles.

Did you see our Ambassadour?

Yes, Sir, he made a brave entry.

Have you been in our Court?

Will you carry me thither?

I will.

May one see the King dine?

't Verheugd my zeer dat ik u nog eens in mijn leeven mag zien.

Wanneer bent gy te London gekomen.

Verleeden week.

Waar bent gy t'huys.

In de Palmasie baan.

In wat plaats?

Dicht by St. Jacobs.

Is 't niet by Mr. --

Ik weet zijn naam niet.

Wanneer quamt gy van Parijs?

Over veertien dagen.

Waar was de Koning?

Hy was te Versailles.

Hebt gy onzen Ambassadeur gezien.

Ja mijn heer, hy deed een treffelijke intreede.

Hebt gy in ons Hof geweest?

Wilt gy 'er my na toe brengen?

Ja gaarne.

Kan men den Koning zien eeten?

What time doth he dine?

Doth he dine in publick?

Where were you laſt ſummer?

I was in Marthal Crequi's Army.

Will you ſtay here ſome while?

I ſhall be here but eight days

Why ſo little a while?

I will return into France.

What are ye come here for?

I am come to buy Horſes.

What time may one find you at home?

I go out every morning at ſeven of the Clock.

I will give my ſelf the honour to ſee you to morrow morning.

You ſhall be welcome.

Farewell, Sir.

Wat tijd eet hy 's middags?

Eet hy openlijk?

Waar waart gy verleeden zomer?

Ik was in 't Leger van den Marſchalk de Crequi.

Zult gy hier een poos blijven?

Ik zal hier maar acht dagen blijven.

Waarom zulk een kozten tijd?

Ik zal weer na Vzankrijk gaan.

Waarom bent gy hier gekomen?

Ik ben hier gekomen om Paarden te koopen.

Op wat tijd kan men u t'huys vinden?

Ik gaa alle Mozgens te zeven uuren uyt.

Ik zal my zelven de eere doen dat ik mozgen ochtend u eens kom bezoeken.

Gy zult welkom weezen.

Waar wel mijn Heer.

Your

Your moſt humble Servant.

Uw nootmoedige dienaar.

The X Dialogue.

De Tiende t'Zamenſpraak.

I Am very glad to ſee you.

How have you done ſince I ſaw you in Holland?

Very well, at your ſervice.

How do you ſpend your time every day?

I go abroad, for I have nothing to do.

Have you no acquaintance at Court?

No, Sir.

I will give you ſome.

Do me that Friendſhip.

How do you like our Court?

'Tis one of the moſt magnificent in the world.

Sir, you are very rich in England.

Why, Sir?

Ik ben blijde u te zien.

Hoe is 't met u geweeſt / ſint dat ik u in Holland zag?

Zeer wel / t'uwen dienſt.

Hoe brengt gy uw tijd dagelijks door?

Ik gaa wat kuyeren; want ik heb niets te doen.

Hebt gy geen kennisten Hove?

Neen / mijn Heer.

Ik zal 'er u wel aan helpen.

Doet my die vriendſchap.

Hoe gevalt u ons Hof?

't Is een van de prachtigſte in de Weereld.

Mijn Heer / gy zijt in Engeland zeer rijk.

Waarom / mijn Heer.

One may ſee it by the fair buildings of *London*.

How do you like them?

Indeed, Sir, that ſurpriſes me, it is the fineſt City upon the Earth.

I am of your opinion.

They are rather Palaces than Houſes.

When will you come to ſee me again?

When you pleaſe.

I ſhall be very glad to ſee you.

Are you in haſt?

Yes, Sir, except your commands retain me.

I will not take you off from your buſineſs.

Go to your buſineſs: Good night.

Pray, Sir, command me.

Do you not lodge at ſter --- ?

Is it not at the ſign of the White Lion?

Men kan 't wel zien aan de ſchoone gebouwen te London.

Hoe ſtaanze u aan?

Zeker / myn Heer / ik ſtaa 'er over verſteld / het ſchoonſte ſtad van de wereld.

Ik ben van uw gevoelen.

't Zyn eerder Paleyzen dan huyzen.

Wanneer zult gy my weer komen bezoeken.

Als 't u belieft.

Ik zal blyde zyn u te zien.

Hebt gy haaſt.

Ja myn Heer / ten zy uwe bevelen my ophouden.

Ik wil u van uw bezigheyd niet afhouden.

Gaa heen om uwe dingen te doen / goeden nacht.

Myn Heer / gebied my maar / bid ik u.

Bent gy niet t'huys by Monſieur? ...

Is 't niet in de witte Leeuw?

The

The XI. Dialogue. De elfde t'Zamenſpraak.

SIR, according to your Commands, I come to render you my reſpects.

I am infinitely obliged to you for it.

Take the pains to ſit down.

I do my duty.

Without ceremony.

You have prevented me.

I was reſolved to go to ſee you the firſt.

Tell me what time you are at home.

You will give you ſelf too much trouble.

You will do me too much honour.

What good news will you tell me this morning?

I have heard nothing to day.

Tell me ſome.

MYn Heer / volgens uw bevel / kom ik u mijn eerbiedigheyd bewijzen.

Ik ben daar over aan u ten hoogſten verplicht.

Neem doch de moeite om neder te zitten.

Ik kom mijne plicht naa.

Zonder ceremonien.

Gy bent my voorgekomen.

Ik was van voorneemen om u eerſt bezocht te hebben.

Zeg my wanneer gy t'huys bent.

Gy zult u zelven al te veel moeite aendoen.

Gy zult my al te groot een eere aendoen.

Wat goede tijdingh kont gy my deezen morgen verhaalen.

Ik heb van daag niets verſtaan.

Verhaal my iets.

The Dutch Poſt is not come.

De Duytſche Poſt is noch niet gekomen.

Did you ſee the Regiment of Guards?

Hebt gy 't Regiment van de Garde gezien?

What do you ſay of them?

Wat zegt gy'er van?

They all look like Captains?

't Gelijken alle wel Kapiteyns.

Will you dine with me?

Wilt gy te middag wat met my eeten?

I pray you to excuſe me. I muſt go to the Exchange.

Ik bid u dat gy my verſchoont / ik moet na de Beurs gaan.

Are you ſo much in haſte?

Hebt gy zulk een haaſt.

Yes, Sir, 'tis time to go there.

Ja myn Heer / 't is tijd om daar na toe te gaan.

Do not fail to be to morrow at home.

Laat niet na morgen t'huys te zyn.

I will not fail.

Ik zal niet miſſen.

What time will you be there?

Wat tijd zult gy daar zyn?

About ten of the Clock.

Ontrent tien uuren.

Do you promiſe it me?

Belooft gy 't my?

Yes ſure.

Ja zeeker.

Farewell, till I have the honour to ſee you again.

Vaart wel dan / tot dat ik de eere heb om u weer te zien.

The XII. Dialogue.

HAve you good Horses?

Where to go?

To go to Norwich.

Yes Sir, we have very good ones.

Where are they?

I will shew them unto you.

How many must you have?

I must have four.

Will you have a Guide?

Yes, help me to one.

How long will you stay in your journey?

Eight days.

How much do you take a day?

I take ——

What must the Guide have?

He must have ——

I will do as others do.

De twaalfde t'Zamenspraak.

HEbt gy goede paerden?

Waar zouden zy na toe?

Na Norwich.

Ja / mijn Heer / wy hebben'er die zeer goed zijn.

Waar zijn zy.

Ik zalze u toonen.

Hoe veel moet gy'er hebben?

Ik most'er vier hebben.

Wilt gy een Leydsman hebben?

Ja / beschik'er my een.

Hoe lang zult gy op uw reyze myblyven?

Acht dagen.

Hoe veel neemt gy 's daags?

Ik neem ——

Hoe veel moet de Leydman hebben?

Hy moet hebben ——

Ik zal doen als anderen.

When

When must you have them?

To morrow morning.

What time?

At five of the Clock.

They shall be ready.

Must you be paid here?

'Tis all one.

Sir, give me an earnest.

How much do you ask me?

What you please?

Hold there are two Crowns.

How many leagues from hence to Norwich.

There are ———

Is it a fine City?

Very fine.

Give us good Saddles.

You shall have some of the best.

Will you see the Guilde?

'Twill be time enough to see him to morrow morning.

Wanneer moet gy ze hebben?

Morgen ochtend.

Tegen wat tijd?

Tegen vijf uuren.

Zy zullen gereed zijn.

Moet men u hier betaalen.

Dat 's even veel.

Mijn Heer / geef my een pand.

Hoe veel begeert gy?

So veel als 't u believt.

Hou daer zijn twee Kroonen.

Hoe veel mijlen is 't van hier na Norwich?

Het is ---

Is't een mooije stad?

Ja een heel mooye.

Geef ons goede Zadels.

Gy zult van de beste hebben.

Wilt gy den Leydsman zien?

't Zal tijd genoeg zijn als wy hem morgen ochtend zien.

The

The XIII. Dialogue.

Between a Physician and a sick Body.

SIR, I have sent for you.

What ails you?

I have a pain in my head; my heart akes, and I have a pain in my stomach.

How long is it since?

Sinee yesterday.

Have you slept this night?

No, I cannot sleep.

Have you a good stomach?

Not a tall.

Let me feel your pulse.

You have a Fever.

I feel a heaviness through all my body.

You must be let blood.

I was let blood the other day.

De dertiende t'Zamenspraak,

Tusschen een Doktor en een Zieke.

MIn Heer ik heb u ontbooden.

Wat deert u?

Ik heb pijn in mijn hoofd / mijn hart doet my zeer / en ik heb pijn in mijn maag.

Sedert hoe lang is geweest?

Sedert gisteren.

Hebt gy van deese nacht wat geslaapen?

Neen / ik kan niet slaapen.

Hebt gy eenige trek tot eeten?

Gansch niet.

Laat my uw pols voelen.

Gy hebt een hoorts.

Ik voel een loomheyd door al mijn leden.

Gy moet gelaaten worden.

Ik ben onlangs eerst gelaaten.

'Tis

'Tis no matter, to morrow you ſhall alſo take Phyſick.

Do not go out; keep your bed.

What Diet muſt I keep?

Take new laid Eggs, and broth.

Have you a Nurſe?

Send for one.

Some body asks for me; I muſt go to ſee a Patient.

Take courage.

I am going away.

Pray come again to morrow to ſee me.

I will not fail.

Nurſe, let ſome body go for a Chirurgion.

Whom will you have?

The ſame who has let me blood already.

What is his name?

I know not; ask it below.

Daar is niet aan gelegen / mozgen zult gy ook Medicijn inneemen.

Gaat niet uyt; houdt het bedde.

Aan wat booz koſt moet ik my houden?

Gebzuyck verſche Eyeren en Vleeſch-nat.

Hebt gy een Oppaſſter?

Laat'er een haalen.

Daar is iemand die naa my vzaagt; Ik zal moeten gaan om een patient te bezoeken.

Schep moed.

Ik gaa heen.

Ey lieve / kom mozgen weer eens na my zien.

Ik zal niet in gebzeeke blijven.

Oppaſſter / laat eens iemand om een Chirurgijn gaan.

Wien wilt gy hebben?

Die zelfde die my noch eens gelaatenheeft

Hoe heet hy?

Ik weet het niet; vzaag het beneden.

How

How do you find your self now?

Hoe bevind gy u zelven nu.

I am very Sick.

Ik ben zeer ziek.

Call some body.

Roep iemand.

I am al most spent.

Ik ben ten eynde van myne krachten.

I am a dying.

Ik sterf.

It will be but a small matter, you are not in danger.

't Mag geen quaad/ gy hebt geen nood.

Do not stir, I find my self a little better.

Verroer u niet/ ik bevind my zelven een weynig beter.

XIV. Dialogue.

De veertiende t'Zamenspraak.

The second Visit.

Het tweede Bezoek.

YOu are very carefull.

Gy zijt zeer zorgvuldig.

Are your something better?

Zijt gy wat beter?

Yes, I thank God.

Ja/ God dank.

Your Fever is gone.

Uw koorts is weg.

I find my self a little better.

Ik bevoel my zelven een weynig beter.

Have you been let blood.

Bent gy gelaaten?

I was let blood yesterday.

Ja/ ik wierd gisteren gelaaten.

Where is your blood?

Waar is u bloed?

It is upon the window.

't Staat in 't venster.

You

You need to be let blood once more.

Your blood is overhot, and corrupted.

Did your Phyſick work well?

Very well.

How many times were you at ſtool?

Ten or twelve times.

Doth your head ake ſtill.

No.

So much the better.

You muſt take after to morrow another Purge.

I will do what you ſhall order me.

Keep your ſelf warm.

Have yon no better ſtomach?

Yes, Sir, I could eat ſome thing of a Pullet.

There is no danger.

What do you drink?

Some ſmall beer with a toſt.

That is good.

Endeavour to reſt, to-

Gy moet nog eens gelaaten worden.

Uw bloed is al te heet en bedurven.

Werkte uw Medicijn wel?

Zeer wel.

Hoe dikwils gingt gy af?

Tien of twaalf maal.

Doet uw hoofd nog zeer?

Neen.

So veel te beter.

Gy moet overmorgen nog eens purgeeren.

Ik zal uw order volgen.

Houd u warm.

Zijt gy niet wat graager?

Ja / mijn Heer / ik ik zoud wel iets van een Kuyken konnen eeten.

Daar is geen perijkel.

Wat drinkt gy?

Kleyn bier / met een ſtukje geroost brood.

Dat is goed.

Tis toe dat gy moogt mor-

morrow I will come again this way.

ruſten; ik zal mozgen weer dit heen komen.

The XV. Dialogue. De vyftiende t'Zamenſpraak.

The third Viſit. Het derde Bezoek.

DOth all go well to day?

I am a great deal better.

Did you ſleep well this night?

Perfectly well.

Your Fever is quite gone.

I am much obliged to you.

Within two or three days you may go abroad.

Take a little wine.

Of what wine?

White wine, or Claret?

Of what you pleaſe.

Have you a good ſtomach now?

I am very hungry.

You may eat, but

GAat alles van daag nog wel?

Ik ben veel beter.

Hebt gy van de nagt wel geſlaapen?

Zeer wel.

Uw koozts is ganſch wegh.

Ik ben zeer aan u verplicht.

Binnen twee of drie dagen moogt gy wel weer uytgaan.

Neem een weynig wyns.

Van welke wyn?

Witte wyn of roode?

Die 't u believt.

Zyt gy graag nu?

Ik ben zeer hongerig.

Gy moogt wel eeten/ mo-

moderately.

Did you not ſee Maſter S?

I come from him.

How doth he do.

He is very ſick.

Is he in danger.

Ai truly.

Is there no hope.

There is none at all.

He is a dead man.

How long has he been ſick.

Theſe two Months.

What diſtemper has he.

He is in a Conſumption.

How many Children has he.

He hath ſeven.

I think his wife is much afflicted.

She will not be comforted.

I have great pity on her.

And I alſo.

Is ſhe young.

She is not young, nor old.

maar maatig.

Hebt gy Monſieur S. niet gezien?

Ik kom van hem van daan.

Hoe vaart hy?

Hy is heel ziek.

Loopt hy gevaar?

Ja wel ter degen.

Is'er geen hoop meer?

Neen geenſins.

Hy is een dood menſch.

Hoe lang is hy ziek geweeſt?

Deeze twee maanden.

Wat ziekte heeft hy?

Hy is in een teering.

Hoe veel kinderen heeft hy?

Hy heeft'er zeven.

Ik geloof dat zijn vrouw zeer bedroefd is.

Zy wil haar niet laaten troöſten.

My jammert haarer.

My ook.

Is zy noch jong?

Zy is niet jong, noch

old.
Where doth she live.
In the great stroet.
I thank you.

ook niet out.
Waar woont zy?
In de groote straat.
Ik bedank u.

The XVI. Dialogue.

De zestiende t'Zamenspraak.

Between a Brother and a Sister.

Tusschen een Broeder en een Suster.

BRother, speak English with me.
With all my heart.
Have you exercised your self to day.
Do you not know it.
No, I went out this morning very early.
Whither went you.
To my Cousin.
Doth she also learn English.
She began yesterday.
Doth her Brother learn also.
He has learnd a long while.
Doth he speak well.
Exceeding well.
When did you see him.

BRoeder spreek Engelsch met my.
Van harten gaern.
Hebt gy u van daeg geoefent?
Weet gy 't niet?
Neen, ik ging van de morgen vroeg uyt.
Waar gingt gy heen?
Na mijn Nicht.
Leert zy ook Engelsch?
Zy heeft gisteren begonnen.
Leert haar Broeder ook?
Hy heeft het al over lang geleert.
Spreekt hy wel?
Uytsteekend wel.
Wanneer hebt gy hem gezien?

I saw

I ſaw him yeſterday.

Will you come to the Park.

Yes, if it pleaſe you.

I will.

Is it time to go thither.

Not yet, let us ſtay a little longer.

I will tarry as long as you pleaſe.

I cannot go thither.

Why Brother.

There is my Maſter.

You may learn another time.

I will not loſe my time.

Ik heb hem giſteren gezien.

Zult gy in 't park komen.

Ja indien 't u belieft.

Wel ik zal.

Is het tijd om daar na toe te gaan?

Nog niet / laat ons nog wat wachten.

Ik zal zo lang wachten als 't u belieft.

Ik en kan daer niet na toe gaan.

Waarom / broeder?

Daar is mijn Meeſter.

Gy moogt op een ander tijd leeren.

Ik wil mijn tijd niet verliezen.

The XVII Dialogue.

For to ſpeak with a Taylor.

De zeventiende t'Zamenſpraak,

Om met een Snijder te ſpreeken.

CAn you make me a Suit of Cloaths againſt Sunday.

Yes, Sir, you ſhall have

KOndt gy my een pak kleeren tegens een Sondag maaken?

Ja / mijn Heer / gy

have it.

Do not promiſe it me, if you cannot make it.

I will make it.

What ſtuff will you have it of.

Of a black Farandine.

'Tis now the mode, Shall I go to buy it.

Pray do, and I will go with you.

I will be glad of it.

How many yards muſt I have.

You muſt have -----

Muſt I have ſo many.

'Tis the leaſt.

Furniſh the reſt.

To what Merchant ſhall we go.

Let us go to the Angel.

In what ſtreet.

In the ſtreet of ----

Is it a good ſhop.

'Tis the beſt in all the Town.

zult het hebben.

Beloof het my niet/ indien gy 't niet doen kond.

Ik zal het doen.

Van wat voor ſtof wilt gy't hebben?

Van zwart Farandyn.

Dat is nu de Mode.

Zal ik 't gaan koopen?

Ey lieve ja / en ik zal met u gaan.

Dat is wel naar myn zin.

Hoe veel ellen moet ik hebben?

Gy moet hebben ---

Moet ik zo veel hebben?

Dat is het minſte.

Beſchik gy'er de reſt by.

By welke Koopman zullen wy gaan?

Laat ons in den Engel gaan.

In welke ſtraat?

In de ---- ſtraat.

Is 't een goede winkel?

't Is de beſte in de ſtad.

Let

Let us go thither then.
Laat ons daar dan gaan.

Stay for me.
Wacht my wat.

Pray Sir, make haste.
Ik bid u mijn Heer haast u wat.

The XVIII. Dialogue.

De achtiende t'Zamenspraak.

SIR, shew us some of your best black Farandine.
Mijn Heer/ laat ons eens van u beste zwart Farandijn zien.

Gentlemen, there is some of the finest in London.
Messieurs daar hebt gy iets van 't mooyste dat'er in London is.

This doth not please me.
Dat gevalt my niet.

'Tis of the same that they wear at Court.
't Is van 't zelfde dat aan 't Hof gedragen word.

'Tis not strong enough.
't Is niet sterk genoeg.

Shew us some other.
Laat my iets anders zien.

There is another piece.
Daar is een ander stuk.

'Tis not yet of the best.
Dat is ook nog van 't beste niet.

Let me see some of the best.
Laat my van't beste zien.

There is a piece of the best.
Daar is een stuk van 't beste.

This is better then
Dit is beter als't an-

the

the other.

Have you no better.

No, truly.

How do you sell it a yard.

I sell it -----

'Tis too dear.

Will you take ---- for it?

You are welcome; but I cannot: it cost me more.

Tell me the lowest price.

You shall give me --

Cut me fifteen yards of it.

der.

Hebt gy geen beter?

Neen waerlijk.

Hoe veel houd gy 't d'el.

Ik verkoop het voor-

Dat is al te duur.

Wilt gy --- daar voor hebben?

Gy bent welkom / maar dat kan ik niet doen / 't kost my meer.

Seg my de minste pryss.

Gy zult my geeven--

Sny my vyftien ellen af.

The XIX. Dialogue.

De negentiende t'Zamenspraak.

LEt us return home.

Take my measure.

What Ribon will you have.

Of the more modish.

Will you have your clothes after the English fashion, or after the French mode.

LAat ons na huys keeren.

Neem my de maat.

Wat voor Lint wilt ghy hebben.

Dat meest na de zwier is.

Wilt gy uwe Kleederen naar de Engelsche manier / of naar de Fransche mode hebben.

'Tis

'Tis all one.

When ſhall I have my Suit of Clothes?

You ſhall have it after to morrow without fail.

Make it handſomly.

Make it after the mode.

I work for the Court.

What belts do they wear?

Sir, there is your Suit.

You are a man of your word.

How much muſt you have?

'Tis well made.

This Ribon pleaſes me well.

Where is your bill?

Here it is.

You are dear.

I take no more of you than of others.

There is your money.

't Is evenveel.

Wanneer ſal ik myn pak kleeren hebben.

Gy zult het overmorgen zonder fout hebben.

Maak het dat'et wel ſtaat.

Maak het na de mode.

Ik werk voor het Hof.

Wat voor Draagbanden draaght men nu.

Myn Heer daar is u kleed.

Gy bent een man van u woord.

Hoe veel moet gy hebben?

't Is wel gemaakt.

Dit Lint behaagt my wel.

Waar is uw rekening.

Daar is hy.

Gy bent duur.

Ik neem u niet meer af dan een ander.

Daar is u geld.

The

The XX. Dialogue.

To ſpeak with a Shoemaker.

MAke me a pair of Shoes.

When will you have them?

For to morrow.

You ſhall have them.

Take my meaſure.

Make them after the mode.

Sir, there are your ſhoes.

Where are they?

Here they are.

They are too long.

'Tis the mode

I know the mode better than you.

They do not pleaſe me; they are to large.

Make me ſome others.

You are hard to be pleaſed.

Will you make me ſome others?

De twintigſte t'Zamenſpraak,

Om met een Schoenmaker te ſpreeken.

MAak my een paar ſchoenen.

Tegen wanneer wilt gy ze hebben?

Tegen morgen.

Gy zultze hebben.

Neemt my de maat.

Maakze na de mode.

Mijn Heer/ daar zijn uwe ſchoenen.

Waar zijnze?

Zie daar.

Zy zijn te lang.

Dat is de Mode.

Ik weet de mode beter dan gy.

Zy gevallen my niet.

Zy zijn te wijd.

Maak my een paar andere.

't Is moeylijk u te behaagen.

Wilt gy my andere maaken?

Here is a pair which will fit you.

Try them.

Those are better than the others.

Of what price are they?

They are worth-----

'Tis too much.

'Tis the ordinary price.

Every one pays as much.

The Price of them is set.

I do not believe you.

You may believe me.

I would not deceive you.

Hier is een paar dat u wel passen zal.

Bezoek het eens.

Die zijn beter dan de andere.

Van wat prijs zijn die.

Sy zijn wel _____ waard.

Dat is te veel.

't Is de gewoonlijke prijs.

Elk een betaalt'er zo veel voor.

't Is een gezette prijs.

Ik geloof u niet.

Gy moogt my wel gelooven.

Ik wil u niet bedriegen.

The XXI. Dialague.

De eenentwintigste t'Zamenspraak.

Between two Friends.

Tusschen twee Vrinden.

SIR, I am very joyfull to meet you, I have some complements to present unto you.

MIn Heer/ik ben zeer blijde u te ontmoeten/en heb eenige Complimenten by u af te leggen.

From

From whom.
From one of your Friends.
What is his name.
His name is Master C.

Where did you see him.
I saw him at Plymouth.
How doth he do.
He was well when I came from thence.
Doth he live there.
Is he married.
What doth he do there.
I know not.
Did you drink with him.
Yes, we drank several times your health.

Is he a House-keeper there?
Yes.
When was you there.

Last week.
Will he not return to London.
It may be.
Farewell, Sir.

Van wien?
Van een uwer vrinden.
Hoe heet hy.
Syn naam is Monsieur C.
Waar hebt gy hem gezien.
Ik heb hem te Plijmouth gezien.
Hoe voer hy al?
Hy was wel toen ik daar van daan quam.
Woont hy daar.
Is hy getrouwd?
Wat doet hy daar?

Ik weet het niet.
Hebt gy met hem gedroncken?
Ja / wy dronken verscheydemaal op u gesonthepd.
Houdt hy daar huys?

Ja.
Wanneer waart gy daar?
Verleeden week.
Sal hy niet weer tot London komen.
Misschien.
Vaarwel / myn Heer.

The XXII. Dialogue.

Between two young Ladies.

YOu are welcome, Miſtreſs.

I am come to ſee you.

How have you done ſince yeſterday?

I am not very well.

Where is your diſtemper?

'Tis in my head.

Why do you go out?

I had a mind to ſee you.

I was going to your houſe.

I have prevented you.

What do they ſay abroad?

Maſter *L.* is married.

Is 't poſſible?

When was he married?

De Twee en twintigſte t'Zamenſpraak.

Tuſſchen twee jonge Joffers.

WElkom hier / Juffrouw.

Ik ben u eens komen bezoeken.

Hoe vaart gy ſedert giſteren.

Niet zo heel wel.

Waar ſchort het u.

In mijn Hoofd.

Waarom gaat gy uyt.

Ik was geneegen om u te zien.

Ik ſtond om na uwent te gaan.

Ik ben u dan voorgekomen.

Wat zegt men al buyten deur.

Monſieur L. is getrouwd.

Is 't moogelijk.

Wanneer is hy getrouwd.

This

This morning.
Is he rich?
He has four thousand pounds a year.
Where was he married?
In *Covent-garden*.
How old is he?
He is twenty years old.
No more?
No.
How old is his Lady?

She is but fifteen years old.
Of what Family is she?
She is my Lord ---- daughter.
Is he in town?
Yes.
Is she handsom?
Very handsome.
Is she rich?
What portion has she?
Ten thousand pounds.

'Tis a fine portion.

Have they a fine Coach?
Very fine.

Van dezen Morgen.
Is hy rijk.
Hy heeft vier duyzend pond 's jaars.
Waar is hy getrouwd.
In Coventgarden.
Hoe oud is hy.
Hy is twintig jaar oud.
Niet meer.
Neen.
Hoe oud is zijn Juffrouw.
Zy is maar vijftien jaar oud.
Van wat geslacht is zy.
Zy is mijn Heer ---- Dochter.
Is hy in de stad.
Ja.
Is zy mooy.
Zeer mooy.
Is zy rijk.
Wat krygt zy ten Huuwlijk.
Meer als een Tonne Gouds.
Dat is een braave Huuwlijks gift.
Hebben zy een mooye Karos.
Ja / een heel mooye

Do you know them.
I know them by ſight.
I will tell you other news.
What.
I am going to Holland.
When do you go thither.
The next week.
You ſpeak in jeſt.
I do not jeſt.
Who goes with you.
My Father and Mother.
You ſurpiſe me.

Do you go to Amſterdam.
Yes, Madam.
I ſhould be very glad to go along with you.

Come then.
You afflict me.
I ſhall not ſee you any more.
How long will you ſtay there.
Two or three years.
That time will ſeem to me very long.
You will forget me

Kent gy ze.
Ik kan hen van aanzien.
Ik zal u een andere tijding zeggen.
Wat doch.
Ik zal na Holland gaan.
Wanneer gaat gy 'er heen.
Toekomende week.
Gy gekt 'er mee.
Ik gek 'er niet mee.
Wie gaat met u.
Mijn Vader en Moeder.
Gy doet my geweldig verwonderen.
Gaat gy na Amſterdam.
Ja Joffrouw.
Ik zou zeer blijde zijn indien ik met u mogt gaan.
Kom dan.
Gy bedroeft my.
Ik zal u niet weer zien.
Hoe lang zult gy daar blijven.
Twee of drie jaaren.
Die tijd zal my zeer lang vallen.
Gy zult my met der

pre-

presently.

I will never forget you.

Nor I you.

I swear unto you an eternal friendship.

And I, unto you also.

What will you send me from Holland.

I will send you some thing.

Will you be as good as your word.

Yes, if it please God.

I shall see.

Doth your little sister go thither also.

We leave her here.

I am not well, I will be gone.

I am sorry you came out.

Farewell my Dear.

I do not bid you farewell.

Will you come to see us before you go.

I will not fail.

I shall be very glad to see you at our house.

haast vergeeten.

Ik zal u nooit vergeeten.

Noch ik u.

Ik zweer u een eeuwige vriendschap.

En ik u des gelijks.

Wat zult gy my van Holland zenden.

Ik zal u iets zenden.

Zult gy wel zoo goed zijn als uw Woord.

Ja indien 't God belieft.

Ik zal zien.

Gaat uw kleyne Suster ook daar na toe.

Wy laaten haar hier.

Ik ben niet wel / ik ga zo heen.

't Bedroeft my dat gy uyt gekomen zijt.

Daar wel mijn waarde.

Ik zeg u nog niet vaarwel.

Zult gy ons nog komen zien / eer wy vertrekken.

Ik zal niet in gebreke blijven.

Ik zal blij zijn u aan ons huys te zien.

The XXIII. Dialogue.

De drie-en-twintigſte t'Zamenſpraak.

An English Gentleman invites to dinner a Dutch Gentleman.

Een Engelſch Edelman noodigt een Duytſch Edelman ten eeten.

SIR you are welcome.

Take your place.
This is your place.
Sir, 't is yours.

Pray, without ceremonies. ſit you down.
I made you loſe a better meal.
What do you ſay, Sir.

This a great Feaſt.

How do you like that wine.
'Tis very excellent.
Where do you fetch it.
At the golden Fleece.
Will you be pleaſed that I cut you ſome of this

MIjn Heer/gy zijt welkom.
Neem uw plaats.
Dit is u plaats.
Mijn Heer/ 't is de uwe.
Ey lieve/zonder ceremonien/ zit maar neer.
Ik heb u een beter maaltijd doen verliesen.
Wat zegt gy/ mijn Heer?
Dit is een groot gaſtmaal.
Hoe gevalt u de wijn.

Sy is treffelijk.
Waar haalt gyze van daan?
Uyt het gulde vlies.
Belieft u dat ik u iets van deſen Kalkoen this

this Turkey.
What you please.
Is it good.
'Tis very tender, and well roasted.
You eat nothing.
I eat very well.
I will pledge you.

This is good wine.
'Tis indifferent.
Fill the Gentleman some wine.
I have drunk enough.

I can neither eat nor drink any more.
You have good meat in England.
Yes, I thank God.

'Tis the Kings health.

I receive it willingly.

You do me too much honour
To all our Friends.

I will drink no more.

You cannot drink.

'Tis true.

snyd?
Zo als 't u belieft.
Is hy goed?
Hy is heel malsch/ en wel gebraaden.
Gy eet niets.
Ik eet zeer wel.
Ik zal 't u eens brengen.
Dit is goede wijn.
Se is redelijk.
Schenkt dien Heer eens wijn.
Ik heb genoeg gedronken.
Ik luft niet meer te eeten nog drinken.
Gy hebt goeden spijs in Engeland.
Ja / zo hebben we God dank.
Op de Konings gezondheyd.
Ik ontfang het gewillig.
Gy doet my al te veel eere aan.
Aan alle onze Vrinden.
Ik wil niet meer drinken.
Gy kont niet drinken.
Dat is waar.

Is not the wine good.

'Tis too strong for me.

Mingle water with it.

I never mingle water with wine.

What do you say of that Partridge.

'Tis a very delicate one.

Have you good store of them in Holland.

Not so many as you have in England.

This is the only Country in the world, the most plentifull in all things.

'Tis true.

Pray permit me to go away.

I am sorry you are so much in haste.

You shall be always welcome at my house.

I am very much obliged to you: I do not deserve so much honour.

Pray Sir, stay a little longer.

The company desires

Is de wijn niet goed?

Ze is my al te sterk.

Meng'er wat water onder.

Ik meng nooit geen water onder wijn.

Wat dunkt u van die Patrijs?

Hy is zeer lekker.

Hebt gy'er veel van in Holland?

Niet zoo veel als gy 'er in Engeland hebt.

Dit is 't eenigste Land in de werreld dat van alles zulk een overvloed heeft.

Dat is waar.

Ik bid u laat my gaan.

't Moeit my dat gy zulk een haast hebt.

Gy zult altijd welkom tot mijnent zijn.

Ik ben zeer in u gehouden; ik verdien zo veel eere niet.

Ik bid u mijn Heer/ waeht noch een weynig langer.

Het gezelschap ver-

it

it of you.

Do not leave the Company.

Drink one cup more.

Do not go so soon.

'Tis to obey you.

You oblige us.

I would I were able to serve you.

You are very ob[illegible]ging.

I never was so well treated.

'Tis but our ordinary.

You keep good Tables in England.

Your Nation it very civil.

Sir, I am very glad to enjoy your presence.

And I, to be in your company.

You shall find me always ready to serve you.

Sir, I am infinitely

zoekt het van u.

Verlaat het gesel-schap niet.

Drink nog een glaas-je.

Gaa zo ras niet heen.

't Is om u te ge-hoorzaamen.

Gy verplicht ons.

'k Wenschte dat het in mijn magt stond u te dienen.

Gy bent zeer ver-plichtend.

Ik ben nog nooit zo wel onthaald.

Dit is niet anders als onze gewoonlijke toestel.

Gy houdt in Enge-land een goede Tafel.

Uwe Landaart is zeer beleeft.

Mijn Heer / ik ben zeer blijde dat ik u ge-zelschap geniet.

En ik / dat ik in uw gezelschap ben.

Gy zult my altoos gereed vinden om u te dienen.

Mijn Heer / ik ben oneyndelijk daar over

obliged to you for it.

Do you ſmoke?

Never.

Do you not love Tobacco?

I never took any.

Take a pipe.

Pray ſee what 'tis a clock.

Sir, 'tis time for me to go away.

Will you play at Cards?

Indeed I have no time.

When will you do me the honour to come again?

When you pleaſe.

When will you return to Holland?

Within three weeks.

So ſoon?

Are you weary of being here?

Not at all.

Are you well pleaſed here?

I am very well pleaſed.

Sir, I muſt take my leave of you.

u aan verplicht.

Rookt gy ook?

Nooit niet.

Houdt gy van geen Tabak?

Ik hebze nooit gebruykt. Neem een pypje.

Eplieve / zie eens hoe laat het is.

Myn Heer / 't is myn tyd om te gaan.

Wilt gy met de kaart ſpeelen?

In der daad ik heb geen tyd.

Wanneer zult gy my de eere doen dat gy weerkomt?

Als 't u belieft.

Wanneer gaat gy weer na Holland?

Binnen dzie weeken.

So ras?

Bent gy 't hier al moe?

Neen geenſins.

Behaagt het u hier wel?

't Gevalt my zeer wel.

Myn Heer / ik moet myn afſcheyd van u neemen.

I

I give you many thanks for your good entertainment.

You overcome me with your civilities.

I am wholly yours.

I find well the occasions to trouble you, but not to serve you.

Will you do me a favour?

Command me.

'Tis to stay here at supper.

Indeed I cannot.

Farewell then.

Ik bedank u hooglijk voor u goed onthaal.

Gy overwint my door uwe beleefdheden.

Ik ben ganschelijk de uwe.

Ik vind de gelegenheyd wel om u moeite aan te doen / maar niet om u te dienen.

Wilt gy my een gunst doen?

Gebied my maar.

't Is om hier t'avond te blijven eeten.

Waarlijk ik kan niet.

Vaarwel dan.

The XXIV. Dialogue.

De Vier-en-twintigste t'Zamenspraak.

Between a Gentleman and his Man.

Tusschen een Edelman en sijn Knegt.

GO from me to my Lady --- and present her my service.

Well Sir, I am going there.

Have you been there?

Gaa van mijnent wege na Mevrouw .. en bied haar mijn dienst aan.

Wel mijn Heer / ik gaa heen.

Hebt gy daar geweest?

Yes,

Yes, Sir.
Is ſhe up?
Not yet.
With whom did you ſpeak?
With her waiting Gentlewoman.
How doth ſhe do?
She told me, ſhe was well.
What did ſhe ſay?
She thanks you.
Do you know any news?
Maſter ---- died juſt now.
You ſurprize me.

How long was he ſick?
He has been ſick but three days.
Of what diſtemper did he die?
Of a violent Fever.

When will he be buried?
To morrow night.
What time?
At ſeven of the Clock in the evening.
Who told it you?

Ja/ myn Heer.
Was zy al op?
Nog niet.
Met wien ſpraakt gy?
Met haar Kamenier.
Hoe voer zy al?
Zy zeyde my/ dat zy wel was.
Wat zeyde zy?
Zy bedankt u.
Weet gy ook iets nieuws?
Monſieur ... is zo even geſtorven.
Gy maakt my ontſteld.
Hoe lang is hy ziek geweeſt?
Hy heeft maar drie dagen ziek geweeſt.
Van wat ziekte is hy geſtorven?
Van een heftige koorts.
Wanneer zal hy begraven worden?
Morgen avond.
Wat tyd?
's Avonds te zeven uuren.
Wie heeft het u gezegd?

'Tis

'Tis the common report.
Was he married?
Yes, Sir.
Had he children?
He had some, but they are dead?
Is his wife living still?

She is also very sick.
Is she in danger?
I believe it.
Do you know her?
Did you know her Husband?
I knew him by sight.

Had he an estate?
He did live well.
Is his wife much afflicted?
She will not be comforted.
She is a dying.
She will never recover.
She is gone.

Where doth she live?
Hard by.
Comb my perriwig.

't Is 't gemeen gerucht.
Was hy getrouwd?
Ja mijn Heer.
Heeft hy kinderen?
Hy heeft 'er gehad/ maer zy zijn dood.
Leeft sijn vrouw nog?
Zy is ook heel ziek.
Loopt zy perijkel?
Ik geloof ja.
Kent gy haar?
Hebt gy haaren man gekend?
Ik heb hem van aansien gekend.
Had hy middelen?
Hy kon wel leeven.
Is sijn vrouw zeer bedroeft?
Zy wil haar niet laaten troosten.
Zy legt op sterven.
Zy zal 'er niet weer van opkomen.
't Is met haar gedaan.
Waar woont zy?
Dicht by.
Kem mijn Peruk uyt.

The

The XXV. Dialogue.

Between two English men.

SIr, I am very glad to meet you.

I am now at your service.

Let us go to drink.

Where is good wine to be had?

Let us go to Master Binet.

Where doth he live?

He lives at the upper-end of Bow-street, near Covent-garden.

At what Sign?

At the Sign of Saint Cœcilia.

He has some of the best wine in London.

Of what kind of wine.

Langedoc wine.

Red, and white.

Of both.

How doth he sell it a quart?

De vijf-en-twintigste t'Zamenspraak,

Tusschen twee Engelschen.

MYn Heer / ik ben blijde u te ontmoeten.

Ik ben nu t'uwen dienst.

Laat ons eens gaan dzinken.

Waar is goede Wijn te krijgen?

Laat ons by Monsieur Binet gaan.

Waar woont hy?

Aan't end van Bowstraat / dicht by Coventgarden.

Wat hangt'er uyt?

Sinte Cecilia.

Hy heeft van de beste wijn in London

Wat soort van wijn?

Langedokse Wijn.

Roode en Witte.

Van beyde.

Wat geeft hy de Kan?

Fif-

Fifteen Pence.
Les us go thither.

With all my heart.
Is he a Frenchman?

Yes, Sir.
Boy, call your Master.
Pray Sir, bid some body draw us some of your best wine.
He has also Muscatel wine and Frontignac.

How do you like this wine?
I never drank so good at Paris.

'Tis extraordinary good wine.
'Tis your Ladies health.

It is to yours.

Let us be merry.
I thank you for bringing me hither.
To your dear half.
I will do you reason.

Pray, let us be gone.

Vyftien stuyvers.
Laat 'er ons na toe gaan.
Van harten gaern.
Is 't een Fransch-man?
Ja mijn Heer.
Jongen / roep uw Meester.
Mijn Heer / laat iemant ons eens van uw beste wijn tappen.
Hy heeft ook Muskadel Wijn / en Frontignac.
Hoe gevalt u dese Wijn?
Ik hebze te Parijs nooit zo goed gedzonken.
't Is uytstekend goede Wijn.
't Is op de gezondheyd van uw huysvzouw.
't Is op die van de uwe.
Laat ons vzolijk zijn.
Ik bedank u dat gy my hier gebzagt hebt.
Op uw waerde helft.
Ik zal u beschevd doen.
Eylieve laat ons gaan.

We

We came but juſt now.

Do you ſurrender your ſelf already?

I have promiſed a man to expect him in my chamber.

You are not a man of company.

I cannot help it.

Let us pay and be gone.

How much is it?

There is----

Let me pay.

You ſhall not do it.

I have brought you hither.

We are not in France.

Then I will pay another time.

You may do what you pleaſe.

When ſhall I have the honour to ſee you again?

When I have any time.

I love your company.

Wy zijn hier maar eerſt gekomen.

Geeft gy 't alreede op.

Ik heb iemand beloofd in mijn kamer te zullen verwachten.

Gy bent geen man van geſelſchap.

Ik kan 't niet helpen.

Laat ons betaalen en heen gaan.

Hoe veel is 'er te quaad?

Daar is----

Laat my betaalen.

Ghy zult het wel laaten.

Ik heb u hier gebragt.

Wy zijn niet in Vrankrijk.

Ik zal dan op een ander tijd betaalen.

Gy moogt doen wat u belieft.

Wanneer zal ik de eere hebben u weer te zien?

Wanneer ik maar tijd heb.

Ik ben gaern in uw gezelſchap.

And

And I in yours.
I wiſh you a good night.

En ik in't uwe.
Ik wenſch u goeden nacht.

The XXVI. Dialogue.

De ſes-en-twintigſte t'Zamenſpraak,

Between a Maſter and his Man.

tuſſchen een Meeſter en zijn Knegt.

WHy do you not riſe?
Sir, I am riſing.

You muſt riſe earlier; you are too lazy.
Why do not you anſwer me when I call you?
I did not hear you.

Then you ſleep very ſoundly.
Make a fire.
Warm my ſhirt.
Give me clean linnen.

Run to the Laundreſs.
You muſt be more careful.
You have no care of me.

WAarom ſtaat gy niet op?
Mijn Heer / ik ſtaa al op.
Gy moet vroeger op ſtaan / gy bent al te lug.
Waarom antwoord gy niet / als ik u roep.
Ik heb u niet gehoord.

Gy ſlaapt dan zeer vaſt.
Leg vuur aan.
Warm mijn hemd.
Geef my ſchoon linnen.
Gaa na de Waſſer.
Gy moet beter zorg draagen.
Gy paſt niet op my.

Have

Have you been at the Landreſſes?

Is my linnen clean?

Where are my ſlippers?

Have you made clean my ſhoes?

Make clean my cloaths.

Call the Taylor to me.

Bring me ſome water.

Do not tarry.

Why have you tarried ſo long?

Bid the Cook come up.

Bid the Coachman to put the horſes in the Coach.

You muſt be more diligent.

Take heed of drinking too much.

Comb my hair.

Go and fetch me the Barber.

Has any body aſkt for me?

If any body aſk for me, I ſhall be at Mr. L.

Bent gy tot de Waſters geweeſt.

Is mijn linnen ſchoon.

Waar zijn mijn muylen.

Hebt gy mijne ſchoenen ſchoon gemaakt?

Maak mijne kleeren wat ſchoon.

Gaa haal my de Snijder eens.

Breng wy wat water.

Blijf niet lang weg.

Waar bent gy zo lang geweeſt.

Zeg de Kok dat hy boven komt.

Zeg de Koetſier dat hy de paerden voor de karos ſpant.

Gy moet naerſtiger zijn.

Zie toe dat gy niet te veel eet en drinkt.

Kem mijn haair.

Gaa haal my de Barbier.

Heeft iemand na my gevraagd.

So'er iemand na my vraagd / ik zal by Mr. L. weezen.

Have

Have a care of my linen.
Do not loſe my linen.

Carry this Letter to the Poſt.
Is the Poſt come?

Is the Poſt gone?
Go to the Poſt.
Do you come from thence.
Are there Letters for me?
How much have you pay'd for them?
Carry that above.
Call me at two of the Clock.
Awake me to morrow at ſix of the Clock.
Go to bed.
Riſe to morrow morning betimes.
Do not forget it.
Pull off my ſtockings.
Undreſs me.
Comb my Perriwig.
Softly.
'T is enough.
Make clean the Comb.

Draag zorg voor mijn linnen.
Verlies mijn linnen niet.
Breng deeze brief aan 't Poſthuys.
Is de Poſt aangekomen?
Is de Poſt al weg?
Gaa na de Poſt.
Komt gy daar van daan.
Zijn'er brieven voor my.
Hoe veel hebt gy'er voor betaald.
Breng dat boven.
Roep my te twee uuren.
Wek my morgen ten zes uuren.
Gaa na bed toe.
Staa morgen ochtend by tijds op.
Vergeet het niet.
Trek mijne kouſen uyt.
Ontkleed my.
Kem mijn paruyk.
Zachjes.
't Is genoeg.
Maak de kam ſchoon.

Fill

Fill me ſome wine.

Get you gone.

Schenk my wat wyn.

Gaa nu heen.

The XXVII. Dialogue.

De zeven en twintigſte t'Zamenſpraak.

HAve you got good cloth?

What cloth would you have?

Black cloth.

There is ſome.

How much is 't a yard?

Thirty ſhillings a yard.

This is not thirty ſhillings cloth.

'Tis worth ſo much.

Is it ſome of the fineſt?

Yes, Sir.

I will have none at that rate ('tis too dear.

You cannot find cheaper in all the ſhops.

Will you ſell it for five and twenty?

HEbt gy goed Laken?

Wat vooz Laken belieft gy te hebben.

Zwart Laken.

Zie daar.

Hoe veel is d'el.

D'el is dertig ſchellingen.

Dit is geen laken van dertig ſchellingen.

't Is dat wel waardig.

Is het van 't mooiſte?

Ja myn Heer.

Ik wil't zo hoog van pyjs niet hebben / 't is my te dier.

Gy zult het in geene winkels beter koop krijgen.

Wilt gy 'er vyf en twintig vooz hebben?

Upon

Upon my word I should lose by it; it cost me above eight and twenty.

It is impossible.

'Tis as true as you are here.

Make you but one word?

Have you said the utmost?

Yes, certainly.

Will you take eight and twenty?

I must gain something.

You shall have twentynine.

Take it.

Op mijn woord / ik zoud'er aan verliezen; want het kost my zelf meer als achtentwintig.

Dat is onmoogelijk.

't Is zo waar als gy hier zijt.

Houdt gy u zo aan een woord?

Hebt gy 't uyterste gezeyd.

Ja / zekerlijk.

Wilt gy de achtentwintig hebben?

Ik moet immers iets winnen.

Ik zal u negen en twintig geeven.

Wel neem het dan.

The XXVIII. Dialogue.

De achtentwintigste t'Zamenspraak.

HAve you any fine hats?

Will you have a Castor?

Shew me one.

There is one of the finest in England.

What must it cost?

Hebt gy mooye hoeden?

Wilt gy een Kastoor hebben.

Laat my 'er een zien.

Daar is een van de mooiste in Engeland.

Hoe veel moet hy gelden.

The

The price is ---.

I will not give ſo much.

How much will you give for it?

I cannot anſwer you upon that, you aſk me too much.

You bid nothing for it?

Will you take ---- for it?

I cannot ſell it at that rate.

I will give no more.

You ſhall not find a better through all the City.

I am ſorry we cannot agree.

And I alſo.

Look well upon the hat.

I do not aſk you too much.

If you will take for it ---

I will take it.

Then will you come again to me?

I promiſe it unto you.

De pryſs is ----.

Ik wil zo veel niet beſteeden.

Hoe veel wilt gy'er voor geeven.

Dat kan ik u niet zeggen / gy eyſcht my te veel.

Wel gy biedt my niets.

Wilt gy --- daar voor hebben.

Voor dat geld kan ik hem niet geeven.

Ik wil niet meer geven.

Gy zult geen beter in de gantſche ſtad vinden.

't Moeit my dat wy niet eens konnen worden.

My ook.

Bezie de hoed ter degen.

Ik eyſch u niet te veel.

Indien gy 'er -- voor hebben wilt.

Ik zal 't dan doen.

Gy zult my dan weer by komen?

Ik beloof het u.

In-

Indeed, I loſe by it.

Zeker ſk verlies'er aan.

The XXIX. Dialogue.

De negen en twintigſte t'Zamenſpraak.

WHere is my Gown?

'Tis not made yet.

You ſhall work no more for me.

When ſhall I have it?

After to morrow.

No ſooner?

'Tis impoſſible for me.

You have had my Ferrandine a great while.

'Tis not my fault.

Did you not promiſe it me to day?

To promiſe, and to be as good as ones word, are two things.

Why do you promiſe it then?

Madam Other People will be ſerved as

WAar is mijn Samaar?

Hy is nog niet gedaan.

Gy zult niet meer voor my werken.

Wanneer zal ik hem hebben.

Overmorgen.

Niet eerder.

Ik kan het onmogelijk eer doen.

Gy hebt mijn Farandijn een langen tijd gehad.

't Is mijn ſchult niet.

Hebt gy 't my van daag niet beloofd?

Te beloven en zoo goed te zijn als zijn woord zijn twee zaaken.

Waarom belooft gy 't dan?

Andere lieden / Juffrouw / moeten zo wel

well as you.
And I as well as others.
My Money is as good as theirs.
One cannot pleaſe every one.
Shall I have it after to morrow.
I promiſe it unto you.
If you fail, I will be very angry with you.

I pray you have a little patience.
I will have it till after to morrow.

diend weezen als gy?
En ik zo wel als anderen.
Myn geld is zo goed als 't haare.
Men kan een yder niet voldoen.
Zal ik hem dan overmozgen hebben.
Ik belaof het u.
Zo gy 't niet doet / ik zal heel quaat op u weezen.
Ik bid u hebt een weynig geduld.
Ik zal 't hebben tot overmozgen toe.

The XXX. Dialogue.

De dertigſte t'Zamenſpraak.

BRidle my horſe.
Saddle him.
Have you watered him?
Have you given him his Oats?
Take him to the Smiths.
Bid him ſhoe him.
Rub him.
Bring him into the

DOe myn Paard de tooin aan.
Zadelt hem.
Hebt gy met hem aan 't water geweeſt.
Hebt gy hem al haver gegeeven.
Brengt hem by de ſmit.
Laat hem beſlaan.
Wryf hem.
Breng hem na 't Ri-

River

Give him ſome Oats.

Walk him.

Give him ſome ſtraw.

Have you good Hay?

How much have you a night?

Has he drunk?

Hath he eaten his Oats?

Is he very weary?

Bring him to me.

Bring him into the ſtable.

Unſaddle him.

Take him by the bridle.

Do not make him run.

Do not over heat him.

Give him ſome hay.

wed toe.

Geef hem wat haver.

Leyd hem wat heen en weer.

Geef hem wat ſtroo.

Hebt gy goed Hooy?

Hoe veel hebt gy de nacht.

Heeft hy gedronken.

Heeft hy zijn haber al op.

Is hy heel moede.

Brengt hem hier by my.

Breng hem op ſtal.

Ontzadelt hem.

Dat hem by de toom.

Doet hem niet loopen.

Maak hem niet te heet.

Geef hem wat hooy.

The XXXI. Dialogue.

Between two Gentlewomen.

WIll you go to the Garden.
Yes, if you will.
'Tis very fair weather.
Have you the key?
I have it in my pocket.
The Sun is too hot.
Take your maſk.
Let us ſtay till 'tis colder.

I am contented with it.
Let us go, it is cool now.
There is a fine Roſe.

Give it me.
Take it
Will you make a Noſe gay.
Make a Noſe-gay.
There is Violets ſtill.

De eenendertigſte t'Zamen-ſpraak.

Tuſſchen twee Juffers.

WIlt gy na de tuyn gaan.
Ja indien 't u belieft.
't Is zeer ſchoon weer.
Hebt gy de ſleutel.
Ik heb hem in myn zak.
De Zon is al te heet.
Neem uw Maſker.
Laat ons wachten tot dat het wat koelder is.
Ik ben 'er mee te vreede.
Laat ons gaan / 't is nu koel.
Daar is een mooye Roos.
Geef hem my.
Neemt hem.
Wilt gy een Ruyker maaken.
Maak een Ruyker.
Daar zyn nog violen.

Shew

Shew it me.
Do you not see it?
There is a fine Tulip.

O lack! how fine it is!
This is a fine Garden.

Take that gilly Flower.
The Roses smell well.

Smell my Nose-gay.

There is a fine alley.

Let us go into the shadow.
'Tis not hot.
The Air is hot.
Let us go under that green Arbour.
It is a fair evening?

Gather that other Flower.
Some body must pour water on those flowers.
It did rain yesterday.

That signifies nothing.
Where is the Gardner?

Wijs ze my.
Ziet gy 't niet.
Daar is een mooye Tulp.
O hoe mooy is hy.

Dit is een mooye Tuyn.
Neem die Angelier.

De Roozen ruyken wel.
Ruyk mijn Ruykertje eens.
Dat is een mooye gallery.
Laat ons in de schaduw gaan.
't Is niet heet.
De Lucht is heet.
Laat ons onder dat Prieel gaan.
't Is een mooye Avondstond.
Pluk die andere Blom.
Jemand moet deeze Bloemen eens bespoepen.
't Heeft gisteren geregend.
Dat heeft niets te beduyden.
Waar is de Tuynier

Your Noſe gay is finer than mine.

Uw Kuyker is mooyer dan mijne.

You are pleaſed to ſay ſo.

Dat belieft u zo te zeggen.

What will you 'lay that mine is not ſo fine as yours?

Wat wilt gy 'er onder verſetten / dat de mijne zo mooy niet en en is als de uwe.

What you will.

Dat gy wilt.

'Tis done.

't Is gedaan.

Who ſhall be our judge?

Wie zal onze rechter weezen.

Your Brother.

Uw Bzoeder.

Is he at home?

Is hy t'huys.

Yes, he is ſo.

Ja / hy.

Here he is coming.

Daar komt hy aan.

I pray, tell us which of theſe two Noſe-gays is the fineſt?

Eylieve zeg ons welk van deeze twee Kuykers is de mooyſte.

'Tis this.

Deeze is 't.

I ſaid ſo before.

Dat heb ik te vooren al gezegd.

I have won it.

Ik heb 't gewonnen.

What have you won?

Wat hebt gy gewonnen.

We have not laid any money down.

Wy hebben geen geld by gezet.

You would not.

Gy woudt niet.

You did not deſire it.

Gy begeerde 't niet.

Let us walk a little longer.

Laat ons nog wat wandelen.

'Tis too late.

't Is al te laat.

You cannot go yet.

Gy kont nog niet gaan.

We

We will go away within half an hour.
What a Clock is that?
Ten.
It is not ſo much.

I have told the Clock.

I have told it alſo.

You are miſtaken.

Wy zullen binnen een half uur heen gaan.
Hoe laat is dat.
Tien uuren.
't Is zo laat nog niet.
Ik heb de klok geteld.
Ik heb hem ook geteld.
Gy hebt mis.

The XXXII. Dialogue.

De Twee-en-dertigſte t'Zamenſpraak.

For a Travaller who goes into Holland.

Voor een Reyzenaar na Holland.

FRiend, are you a Dutchman?
Yes, Sir, at your ſervice.
Are you bound for Rotterdam.
Yes, Sir, when the wind ſerves.

Have you any Paſſengers?
I have ten already.
Have you a good

VRind bent gy een Hollander?
Ja/ mijn Heer/ t'uwen dienſt.
Legt gy aan om na Rotterdam te vaaren?
Ja/ mijn Heer/ als de wind ons maar dient.
Hebt gy eenige Paſſagiers?
Ja/ ik heb 'er al tien.
Hebt gy een goed

veſſel?
Will you ſee it?
When will you go away?
It may be this night.

How much do you aſk me for my paſſage?
Sir, you ſhall give me ----- if you pleaſe.

I will give you as other people do.
Where do you lodge?
At the ſign of ----
I know where it is.

Be ready, and I will call you when 'tis time.

Pray do.
Muſt I carry Victuals?
If you pleaſe.
Sir, the wind is good.

Let us go then.
Step into the Boat.

I will pay you at Rotterdam.
'Tis all one.
Where do you go to lodge?

Schip.
Wilt gy 't zien?
Wanneer zult gy vaaren?
Misſchien van dezen avond nog.
Hoe veel eyſcht gy voor vracht?
Myn Heer / gy zult my ---- geeven / indien 't u belieft.
Ik zal u geeven / 't gene andere geeven.
Waar bent gy t'huys?
In de ----
Ik weet wel waar dat is.
Houd u gereed / en ik zal u aanſpreeken als het tijd is.
Ey lieve doet zo.
Moet ik eeten met my neemen?
Indien 't u belieft.
Myn Heer / de wind is goed.
Laat ons dan gaan.
Treed maar in de Boot.
Ik zal u te Rotterdam betaalen.
Dat is eeven veel.
In wat Herberg zult gy gaan?

I know

I know not, I have no acquaintance here.
Go to the.
Is it a good lodging?

'Tis the beſt in the Town.
Carry my things.
How much muſt you have?
I muſt have----
Take, there is your Money.

Ik weet het niet / ik heb hier geen kennis.
Ga na de -----
Is dat een goede Herberg?
't Is de beſte in de ſtad.
Draag mijn goed.
Hoe veel moet gy hebben.
Ik moet --- hebben.
Hou daar is uw geld.

he XXXIII. Dialogue.

De drie en-dertigſte t'Zamenſpraak.

Being in an Inn.

Zijnde in een Herberg.

SHew me a Chamber.

When doth the Coach go away for Tergow.
How much muſt I give?
Let me ſpeak with the Maſter of the Coach.
Will you not dine

WYs my een Kamer.
Wanneer rijdt de wagen op Tergouw.
Hoe veel moet ik geeven?
Laat my met de Boerman ſpreeken.
Wilt gy eerſt niet

first?

Yes, I will.

What have you for dinner?

We have? ---

Will you dine in company?

Yes, if there be any.

Is the dinner ready?

It is upon the Table.

How much do you take a piece?

I take.....

Will you not lye here.

I do not think ſo.

I will take the occaſion of the Coach.

When will it go away?

Preſently.

There is the Maſter of the Coach.

Come in, Coachman.

Are you going away?

We ſhall go away within an hour.

Give me a good place.

You ſhall have one of the beſt.

eeten?

Ja.

Wat hebt gy te eeten?

Wy hebben ---

Wilt gy in geſelſchap eeten?

Ja/ indien 't 'er is.

Is 't eeten gereed?

Het ſtaat op de Tafel.

Hoe veel neemt gy van yder Perſoon?

Ik neem ---

Zult gy hier niet ſlaapen?

Ik denk van neen.

Ik zal de gelegentheyd van de wagen niet laaten verby gaan.

Wanneer rijdt hy af.

Te aanſtonds.

Daar is de Waagenaar.

Kom in/ Voerman.

Zult gy voort af rijden.

Wy zullen binnen een uur af gaan?

Beſchik my een goede plaats.

Gy zult een van de beſte hebben.

How

How much muſt you have?
They give me ----
When ſhall we arrive at Ter Gow.
We ſhall arrive thither?
Sir, we muſt go away; there is what I owe you.
Sir, I am at your ſervice.
I hope you will come to ſee me again when you return.
I will not fail.
Are you contented?
Yes, Sir.

Hoe veel moet ik u geeven?
Zy geeven my ----
Wanneer zullen wy Tergouw komen?
Wy zullen daar komen te ----
Monſieur / wy moeten gaan / daar is 't gene ik u ſchuldig ben.
Mijn Heer / ik ben t'uwen dienſt.
Ik hoop dat gy weer aan zult ſpreeken / als gy te rug komt.
Ik zal 't niet laaten.
Bent gy te vreede.
Ja / mijn Heer.

The XXXIV. Dialogue.

De vier-en-dertigſte t'Zamenſpraak.

MAid, make my bed, and give me clean ſheets.
Bring me other ſheets.
Why, Sir?
Thoſe are not clean.
They were waſht but

VRijſter maak mijn bed / en geef my ſchoone laken.
Haal my andere laken.
Waarom, mijn Heer?
Deeze zijn niet ſchoon.
Zy zijn giſteren eerſt

yeſterday.

Excuſe me, they have been already lain in.

I will give you ſome thing, if you give me clean ones.

There are ſome others.

Sir, we muſt riſe.

Is the boat ready to go?

It is almoſt time.

I will dreſs my ſelf then.

Farewell Landlord.

When ſhall we arrive at Amſterdam?

In the afternoon.

What houſe is that?

'Tis the houſe of -----

Where ſhall we dine?

We ſhall dine at ----

Is it a Town?

No, 'tis but a ſingle houſe

We are there.

Let us ſit at the Table.

Take your places without ceremony.

gewaſſchen.

Verſchoon my / daar is reeds al op geſlaapen.

Ik zal u wat geeven / indien gy my ſchoone bzengt.

Daar zijn andere.

Myn Heer / wy moeten opſtaan.

Is de ſchuyt al gereed om af te vaaren?

't Is al ſchier tyd.

Ik zal my dan aankleeden.

Daarwel / Hoſpes.

Wanneer zullen wy tot Amſterdam komen.

't Achtermiddag.

Wat huys is dat?

't Is 't huys van ---

Waar zullen wy te middag eeten?

Wy zullen ons middagmaal houden te ---

Is 't een Dozp?

Neen / 't is maar een enkeld huys.

Wy zijn daar al.

Laat ons aan de tafel gaan zitten.

Neem maar plaats zonder Ceremonien.

Let

Let us make haſte to dinner.

Laat ons wat haaſten met eeten.

Gentlemen, take your places.

Meſſieurs / neemt plaats.

Is there good wine here?

Is 'er goede wyn hier?

This wine is not good.

Deeze wyn is niet goed.

Give us ſome other.

Geef ons wat andere.

We have no other.

Wy hebben geen andere.

What meat is that?

Wat ſpys is dat?

This meat is not good.

Deeze ſpys is niet goed.

Every one is contented with it.

Elk een is 'er mee te vreede.

To your health, Gentlemen.

Op uw gezondheyd Meſſieurs.

We thank you.

Wy bedanken u.

This is good bread.

Dit is goed Brood.

'Tis good enough.

't Kan wel gaan.

Give me ſome.

Geef 'er my wat van.

Let us be gone.

Laat ons gaan.

All is paid.

Alles is betaald.

Shall we be preſently at Amſterdam?

Zullen wy haaſt te Amſterdam zyn?

We ſhall be there before three a Clock.

Wy zullen daar voor dryen zyn.

I ſhall be glad of it.

Ik zal blyd weezen.

There is Amſterdam.

Daar is Amſterdam.

Are thoſe Churches Steeples?
Yes, they are.
We are very nigh them.
Let us come out of the boat.
Are we arrived?
Yes, we are ſo?

Zijn dat Kerk-toorens.
Ja dat zijn 't.
Wy zijn 'er dicht by
Laat ons uyt de ſchuyt gaan.
Zijn wy al aan?
Ja wy zijn aan.

The XXXV. Diologue.

De vijfendertigſte t'Zamenſpraak.

Between an Engliſhman and a Dutchman. Coming out of Holland.

Tuſſchen een Engelsman en een Hollander, uyt Hollandt komende.

ARe you an Engliſhman?
Yes Sir, at your ſervice.
How long have you been in Holland.
But a few months.

Did you paſs by Rotterdam?
Yes, Sir.
Where did you land?

BEnt gy een Engelſchman?
Ja mijn Heer / om u te dienen.
Hoe lang bent gy in Holland geweeſt.
Maar weynig maanden.

Quaamt gy door Rotterdam?
Ja / mijn Heer.
Waar quamt gy te land.

I lan-

I landed at the Brill.

Where did you lodge.

At the ſign of the Admiral Tromp.

Are you of Amſterdam?

No Sir, I am of the Hague.

Do the States General keep always Court at the Hague?

Yes, Sir.

Where ſhall we go to lodge?

Let us go to the ----

Have you any other acquaintance at Colcheſter.

Yes, Sir.

Sir, are you ready?

The Coachman ſtayeth for us.

Let us go, I am ready.

Shall we go to dine at.

No Sir, but we ſhall go to ſup there, if it pleaſe God.

The leagues between

Ik landde in de Briel.

Waar logeerde gy?

In de Admiraal Tromp.

Bent gy van Amſterdam?

Neen/ mijn Heer/ ik ben uyt den Haag van daan.

Houden de Staaten Generaal haar Hof altijd in den Haag?

Ja mijn Heer?

Waar zullen wy ter Herberg gaan.

Laat ons in de ---- gaan.

Hebt gy eenige andere kennis te Colcheſter.

Ja/ mijn Heer.

Mijn Heer/ zijt gy gereed.

De koetſier wacht na ons.

Laat ons gaan/ ik ben gereed.

Zullen wy te middag te---eeten?

Neen mijn Heer/ wy zullen daar t'avond eeten/ zo 't God belieft.

De mijlen tuſſchen Col-

Colcheſter and London are ſhort.

They are none of the longeſt.

How long is it ſince you were at Amſterdam?

Two months ſince.

In what Univerſity of Holland have you ſtudied?

I have ſtudied at Leiden.

And you Sir, where have you ſtudied.

At Oxford.

Which of both your Univerſities is the fineſt?

I know nothing of it, they are both fine.

Sir, do you ſee London?

Is that London?

'Tis a great City.

Whither ſhall we go to Lodge?

At the Red Lion.

Sir, we are there.

Coachman, ſtand, we

Colcheſter en Londen zijn kort.

Zy niet van de langſte.

Hoe lang is 't wel geleeden / dat gy te Amſterdam waart?

Wel twee maanden.

Op wat hoogeſchool van Holland hebt gy geſtudeert.

Ik heb te Leyden geſtudeerd.

En gy mijn Heer / waar hebt gy geſtudeert.

Ik heb te Oxford geſtudeerd.

Welke van beyde de Hooge Schoolen is de mooyſte.

Ik kan daar niets van zeggen; zy zijn beyde mooy.

Mijn Heer ziet gy Londen wel.

Is dat Londen.

't Is een groote ſtad.

Waar zullen wy gaan Logeeren?

In de roode Leeuw.

Mijn Heer / wy zijn 'er al.

Koetſier houd ſtil / will

will go down.

Sir, I will not go down.

I am going to lodge at a Friends house.

Farewell then, Sir.

Master, your servant.

You are welcome, Gentlemen.

There is a dutch Gentlemen, who desireth to have a Chamber at your house.

Well Sir, he shall have one.

Sir, I am much beholding to you that you to take that pains for me.

Sir, I would I were able to serve you.

Sir, you have shewed me marks of your generosity.

Sir, till we meet again.

I hope I shall have the honour to see you again.

wy zullen uytgaan.

Mijn Heer/ik ga niet uyt.

Ik gaa by een van mijn Vrinden logeeren.

Vaarwel dan/ mijn Heer.

Monsieur/ uw Dienaar.

Gy zijt welkom Meessieurs.

Hier is een Duytsch Heer/ die een kamer in u huys verzoekt te hebben.

Wel/ mijn Heer/ hy zal 'er een hebben.

Mijn Heer/ ik ben zeer in u gehouden/voor de moeite die gy voor my doet.

Mijn Heer/ ik wenschte dat ik u dienen kon.

Mijn Heer/ gy hebt my teekenen van uw Edelmoedigheyd getoond.

Mijn Heer/tot weerziens toe.

Ik hoop dat ik de eer zal hebben u weer te zien.

Sir,

Sir, I ſhall receive it.

Mijn Heer / my zal eer geſchieden.

The XXXVI. Dialogue.

De zesendertigſte t'Zamen-ſpraak.

Between two Engliſh-Gentlemen meeting at Paris.

Tuſſchen twee Engelſche Edellieden ontmoetende malkanderen te Parys.

MY Dear Friend, I have much joy to ſee you.

I am alſo overjoyed to meet you.

How do all our Friends at Londen?

They are all well, and would be very glad to hear that you are alive ſtill.

Why alive ſtill?

Becauſe it that been aſſuredly told them that you were taken by the Turks between Legorn,

MIjn waarde vziend / ik ben zeer blijd dat ik u zie.

Ik ben desgelijks zeer verheugd dat ik u dus ontmoet.

Hoe vaaren alle onze vzienden te Londen?

Zy zijn alle nog wel te pas / en zouden zeer verblijd zijn om te hooren dat gy noch in 't leven zijt.

Nog in 't leeven / zegje? Waarom toch dat?

Om dat het hen vooz de waarheyd verteld is / dat gy van de Turken genomen

and

and Civita Vecchia.

You ſee that it is not true, though I muſt confeſs the Veſſel I was in was in danger.

You were then purſued by thoſe Barbarians?

Yes truly, Sir, and we had much ado to avoid them, for upon my word they ſail well.

Pray Sir, tell me how you eſcaped them?

Sir, after much difficulty we got into the Port Longino, being a ſtrong place on a little Iſland called Elba.

Sir, I am very glad that you eſcaped, and I am ſure that you have many good friends in England, who ſhall have much joy, to hear

waart tuſſchen Livorno en Civita Vecchia.

Gy ziet nu wel dat het niet waar is; hoewel ik bekennen moet dat het Schip / waar in ik was / niet buyten gevaar was.

Wierd gy dan van die Barbaaren gejaagd?

Ja voorzeker / mijn Heer / en wy hadden veel werks om hen te ontvaaren: want op mijn woord / zy zeylen wel.

Ik bid u / mijn Heer / zeg my eens hoe gy hen ontvluchtte.

Wel mijn Heer / naa veel tobbens geraakten wy in de haven van Longino / zijnde een ſterke plaats op een kleyn Eyland genaamd Elba.

Ik ben zeer blijd / mijn Heer / dat gy 't zo ontkomen zijt; en ben wel verzekerd / dat gy veele goede vrienden in Engelandt hebt / die zeer blijde zullen zijn /

of

of your arrival at Paris; for I do aſſure you, they were much afflicted for your pretended miſfortune, when they heard it.

Sir, they did me a great deal of honour to have pitied me, I am much obliged to them, and I am ſenſible of their goodneſs.

By the next Poſt, I will undeceive them, by letting them know you are here, and by that they'll drown all their fears in a glaſs of good Canary.

Pray, Sir, do me that favour, and in the mean while you and I will drink their health here, in a glaſs of Hermitage Wine; if you pleaſe, I will lead you to a place where we may have the beſt in all the

om van uw aankomſt tot Parijs te hooren: want ik verzeker u dat zy zeer bedroefd waaren over uw gewaand ongeluk toen zy 't hoorden.

Mijn Heer, ik houd' het voor een groote eere dat zy my dus beklaagd hebben; ik ben daar over aan hen verplicht, en ben gevoelig van hunne goedheyd jegens my.

Met de naaſte Poſt zal ik hen uyt den droom helpen, door hen te laaten weeten dat gy hier zijt: waar door zy alle hunne vreeze met een glas Kanary Wijn zullen afſpoelen.

Eylieve, mijn Heer, doe my die gunſte, en ondertuſſchen zullen wy hier op hunne gezondheyd een roemer Hermitagie Wijn drinken: ik zal u, met u believen, op een plaats brengen, daar men de

Town

Town.

Very willingly, for I have a mind to drink of Hermitage Wine.

Did you never drink of that kind of Wine?

No, Sir, never.

Then permit me to tell you, that it is one of the best sorts of Wine that is in all France. I past by the place, when I came from Lions, where it is made.

Sir, speaking of Lions, you put me in mind to ask you how you are pleased with your journey of Italy.

Very well, Sir; the Country is not onely pleasant, but full of fine Cities, which are full of Curiosities.

Old Rome, I think, lies buried in its ruines.

beste van de stad han hebben.

Zeer gaern; want ik ben geneegen om eens van de Heremitagie wijn te dzinken.

Hebt gy nooit van die soozt van Wijn gedzonken?

Neen / mijn Heer / nooit niet.

Laat my u dan zeggen / dat het een van de beste soozten van wijn is / die men in geheel Dzankrijk heeft: toen ik van Lions quam / passeerde ik verby de plaats daar ze gemaakt wozdt.

Mijn Heer / nu gy van Lions spzeeckt / bzengt gy my in 't zin om u te bzaagen / hoe u uwe reys van Italie aanstaat.

Zeer wel mijn Heer; het Land is niet alleen vermaaklijk / maar 't is ook vol van schoone steden / die vervult zijn met raarigheden.

Oud Rome / acht ik / legt in zijne puynhoopen begraaven. It

It is true, Sir, nothing remaineth of it; what is to be ſeen there, are great ruines, which ſeem to mourn for the deſtruction of ſo fine a City, and to teſtifie to all the World how famous it was.

Is St. Peters of Rome a fine Church?

Yes, Sir, 'tis one of the Wonders of the World.

Is Napels a great City?

Yes, Sir, very pleaſant, large, and full of People.

Did you ſee the Burning Mountain, that is very near to it?

Yes, Sir. I ſaw it.

I think it burns continually.

Yes, Sir.

Did you ſee the Treaſure of Loretto?

Yes,

Ja is 't / myn Heer; alles wat daar te zien is / zyn groote puynhoopen / die de verdelging van zulk een ſchoone ſtad ſchynen te betreuren / en aan de ganſche werreld te betuygen / hoe vermaard de zelve eens geweeſt is?

Is St. Pieters Kerk te Rome een treffelyk gebouw?

Ja / myn Heer / 't is een van 's Werrelds Wonderen.

Is Napels een groote Stad?

Ja / myn Heer / het is een zeer vermaaklyke / groote / en volkryke plaats.

Hebt gy den brandenden Berg gezien / die 'er dicht by legt?

Ja / myn Heer / ik heb hem gezien.

Ik houd het 'er voor dat hy geſtadig brandt.

Ja zo doet hy / myn Heer.

Hebt gy den ſchat van Loretto gezien?

Yes,

Yes, Sir.

Is it ſo rich?

Yes, indeed, it is extreamly.

Is the Place ſtrong?

Not at all.

How do you like Venice?

Were you there in the time of Carnaval?

Are their Operas fine?

They are wonderful.

Did you ſee the Arſenal?

Yes, Sir.

Is it ſo full of ſtores for Wars, as they ſay?

Sir, you would wonder if you ſaw it: it is the greateſt in the World, and full of all manner of ſtores, both for Land and Sea.

Were you at Modena?

Yes, Sir, I have travelled all over Italy.

Is the Duke of Mode-

Ja / mijn Heer.

Is die zo hoftelijk?

Ja / gewiſſelijk / het weegt over.

Is de plaats ſterk?

Neen / ganſch niet.

Hoe ſtaat u Venetien aan?

Waard gy daar in de Vaſten-avond?

Zijn hunne Opera's mooi?

Ja / verwonderlijk.

Hebt gy 't Wapenhuys gezien?

Ja / mijn Heer.

Is het zo vol van krijstuyg als men zegt?

Ja / mijn Heer / gy zoudt u verwonderen indien gy 't zaagt; het is het grootſte van de gantſche Weereld / en 't is vol van allerley Oorlogs-tuyg / zo wel voor 't Land als voor de Zee.

Waart gy ook te Modena?

Ja / mijn Heer / ik heb geheel Italie door gereyſt.

Is den Hertog van

na's

na's Palace finiſhed?

Not yet, Sir.

It was told me, that it will be very fine, when it is all built.

Yes, Sir, very fine, and very large.

Doth the great Duke of Tuſcany receive the Engliſh well?

Yes, Sir, there is no Nation in Europe, that he receives with ſo much honour and civility.

How do you like Florence?

'Tis a very fine City, full of Antiquites.

What do you ſay of the Treaſures of the Great Duke?

There is nothing finer nor richer.

Is Saint Laurences Church finiſhed.

Modena's Paleys voltooid?

Tot nog toe niet/ myn Heer.

Men heeft my gezegd/ dat het een zeer ſchoon ſtuk werks zal zyn/ wanneer het volbouwd is.

So zal 't/ myn Heer/ 't zal zeer ſchoon en groot weezen.

Wozden de Engelſchen van de Gzoot-Hertog van Toskane wel onthaald?

Ja/ myn Heer/ daar is geen Volk in Europa/ die hy met zo veel eere en beleefdheyd ontfangt.

Hoe gevalt u Florence?

't Is een zeer ſchoone Stad/ vol van Aloudheden.

Wat dunkt u van de ſchatten van den Gzoot-Hertog?

Dat 'er niets ſchooner en koſtelyker is.

Is Sint Laurens Kerk voltooid?

Not

Not yet.

Will it be very rich.

Yes, Sir, for its bigneſs the richeſt in Europe.

Are the Italian Women handſome.

Yes, ſome are ſo.

Are they complaiſant.

They are very agreable.

Sir, at your return did you come by Sea.

Yes, Sir; My Lord, who was then in Italy, did me the honour to bring me in his Felouque from Legorn to Genoa.

I wonder you would venture again to Sea, after having been in ſo much danger of being taken by the Turks.

Why, Sir? I had reſolved of going from Legorn to Tangier by Sea; but underſtanding that they had made

Nog niet.

Zal zy koſtelijk zijn?

Ja/ mijn Heer/ naar haar groote te rekenen/ zal zy de koſtelijkſte van Europe weezen.

Is het Italiaanſch Vrouw-volk mooi?

Ja/ ſommige.

Zijn zy aanvallig?

Ja zeer aanvallig.

Toen gy weerom quaamt/ mijn Heer/ was het ter zee?

Ja/ mijn Heer; de Heer ---- die toen in Italien was/ deed my de eere dat hy my in zijn Jacht van Livorno na Genua mede nam.

't Verwondert my dat gy u weer op de Zee durfde wagen/na dat gy in zulk een groot perijkel waart geweeſt om van de Turken genomen te worden.

Waarom/mijn Heer? Ik was van voorneemen om van Livorno na Tanger ter Zee te gaan; maar verſtaan-

there a Truce for ſome while, that diverted my intentions.

de dat daar een beſtand voor een zekeren tijd gemaakt was / zo dat het my van beſluyt veranderen.

Have you any acquaintance there.

Yes, Sir, two Gentlemen of my relations, one a Capitain, the other a Volontier.

Hebt gy eenige kennis daar?

Ja / myn Heer / twee Edellieden van myn Maagſchap / de een een Kapiteyn / en de ander een vrywillige.

Have you been there?

Yes, twice, paſſing and repaſſing from the Straits.

Bent gy daar geweest?

Ja / tweemaal / in 't heen gaan en te rug komen van de Straat.

Is the place ſtrong?

Yes, Sir, it is very ſtrong.

Is de plaats ſterk?

Ja / myn Heer / zeer ſterk.

The King had much care to defend it, and it coſt him much to keep it, otherwiſe it would have been loſt.

De Koning heeft groote zorg gedraagen om de zelve te beſchermen / en 't heeft hem veel gekoſt om ze te bewaaren; anders zou ze al verlooren geweest zijn.

I think it was in great danger to be ſo in the laſt War.

Ik geloof datze groot perijkel liep in de laatſte Oorlog.

It is true, Sir, and the loſs of that place would

Dat is waar / myn Heer / en 't verlies van

have

have ruined the Trade of all the Straits.

I think the Moors had never broken ground before.

I do not know; but it is certain that they do it now.

I think the Renegado's have taught them to make Fortifications, and Navigation.

It may be so; for many are gone into their Country since some years.

How is their General called, that commanded in this last War?

He is called Alcad d'Alcassar.

The King hath lost a great man at Tanger.

It is true, Sir Palmer Faireburn; all the Town did much lament for his death.

die plaats zoud al de Koophandel van de Straat beduyden hebben.

Ik geloof dat de Mooren daar nooit te vooren een schop in de Aarde gestoken hadden.

Daar weet ik niet van te zeggen / maar 't is zeker dat zy 't nu doen.

Ik geloof dat de verloochgende Chrisstenen hen 't maken van sterkten / en de Scheepvaart geleerd hebben.

Dat kan wel weezen; want vele hebben zich sedert eenige jaaren in hun Land begeeven.

Hoe heet hun Overste die in den laatsten Oorlog 't opperbevel had?

Zyn naam is Alcad d'Alcasser.

De Koning heeft een vooznaam Man te Tanger verlooren.

Dat is waar / 't is Sir Palmer Faireburn / wiens dood van

Colonel Sackville behaved himſelf there moſt gallantly, and gained much honour.

It is true, he ſucceded to that Command after Sir Palmer Faireburn was killed, and got a great Victory ovet the Moors, killed and wounded a great number, filled up again their Works, took all their Conon and Baggage, and routed them entirely.

Without doubt it was a brave action; and to ſay the truth, the Engliſh fought as they uſe to do, like Lions.

Is the Country open to us ſince the Truce is made?

Yes, Sir, as far as the Jews River.

Sir, your Diſcoure is ſo agreeable, that I

de ganſche ſtad zeer belaagd wierdt.

Colonel Sackvil droeg zich daar treffelijk/ en leyde groote eere in.

Dat is waar/ hy aanbaarde het gebied naa dat Sir Palmer Fairburn gedood was/ en hy behaalde een groote zeege op de Mooren/ hebbende een groot getal gedood en gequetst; hynne Werken weer opgevuld/ al hun Geſchut en Pakkazi genomen/ en hen eenemaal geſlagen.

't Was buyten twijfel een treffelijke daad; en om de waarheyd te zeggen/ de Engelſchen vochten als Leeuwen/ gelijk zy gewoon zijn.

Is het Land vry en open voor ons/ ſedert dat het beſtand gemaakt is?

Ja/ mijn Heer/ tot aan de Joden Rivier toe.

Mijn Heer/ uw geſpreek is zo aange-

have

have forgot that Hermitage Wine; let us go to drink some.

naam en beballig / dat ik de Heremitagie wijn vergeeten heb; maar laat ons gaan om die te dzinken.

Come, Sir, there is the house where it is sold; go in.

Kom aan/mijn Heer/ daar is 't huys daar ze te koop is. Treed in.

Shew me the way, I have no acquaintance here

Wijs my den weg / ik ben hier onbekend.

You force me to be uncivil; but I had rather be so, than to be troublesome to you.

Gy dwingt my onbeleefd te zijn; maar ik wil dat evenwel lieber weezen / dan u lastig te vallen.

Boy, give us a Pint of your best Hermitage wine.

Jongen/geef ons een pintje van uw beste Hermitagie wijn.

Gentlemen, there is some of the best.

Messieurs/daar hebt gy van de beste.

Come Sir, my service to you.

Mijn Heer / om u te dienen.

Sir, I most humbly thank you.

Ik dank u hartelijk / mijn Heer.

Sir, some body asks for you.

Mijn Heer / daar is iemand die naar u vzaagt.

Sir, one of your Friends stays for you at home.

Mijn Heer / een van uwe Dzinden wacht naar u t'huys.

Sir, I am sorry to leave you so soon: to morrow.

Mijn Heer / 't moeit my dat ik uw zo verlaaten moet; tot Mozgen toe.

Farewell, Sir.
Till I have the honour to ſee you again.

Waarwel/mijn Heer/
Tot dat ik de eere mag hebben om u wederom te zien.

The XXXVII. Dialogue.

De zeven-en-dertigſte t'Zamenſpraak

Between two Learned Men.

Tuſſchen twee geleerde Lieden.

SIR, you arrive happily; I was going to your houſe to ſpeak with you.

MYn Heer/ gy ontmoet my ter rechter tijd; ik ging zo na uw huys toe om met u te ſpreeken.

Is there any thing in which I may ſerve you ſince our laſt entreview?

Is 'er ſedert onze laaſte byeenkomſt iets voor gevallen waar in ik u kan dienen?

Yes, Sir, I ſhould deſire you would do me the favour to explain me the Rules, that we find in the beginning of Monſieur le Grand's Philoſophy.

Ja/ mijn Heer/ ik wenſchte dat gy de goedheyd gelieſde te hebben/ om my de Regelen/ die men in 't begin van Monſieur Le Grand's Philoſophie vindt/ uyt te leggen.

Why, Sir, what difficulty do you find in them?

Wel/ mijn Heer/ wat zwaarigheyd vindt gy daar in?

It ſeems at the firſt ſight

ſight they are againſt the common ſenſe.

In what, I pray?

Becauſe he teaches us, that we muſt not truſt our Senſes, which ſeems to be falſe.

There is nevertheleſs nothing more true.

What? can it be falſe, that I ſee truly an object, when my eyes are opened, during the day; and that nothing hinders that ſame object to dull my ſight?

No, but that knowledge is not ſufficient to form an aſſured Science.

Why, Sir?

Becauſe your eyes may deceive you, ſince they can repreſent to themſelves a thing which is not.

That I cannot believe.

Do you not remem-

eerſten opſlag / dat zy tegen de gemeenen zin aanloopen.

Waar in doch bid ik u

Om dat hy ons leert / dat wy onze zinnen niet moeten Betrouwen; 't welk valſch ſchijnt te weezen.

Nochtans is 'er niets waarachtiger.

Hoe dat? kan het valſch zijn dat ik waarlijk een voorwerp zie / wanneer myne oogen geopend zijn / gedurende den dag / en dat niets verhindert dat het zelfde voorwerp mijn gezigt benevelt?

Neen; maar die kennis is niet genoegzaam om een zekere Weetenſchap te formeren.

Waarom / mijn Heer?

Om dat uwe oogen u zouden konnen misleyden / dewijl zy zich een zaak konnen verbeelden die niet en is.

Dat en kan ik niet gelooven.

Beheugt u niet ſom-

ber to have ſome times perceived a Tower from far?

You may well ſee one thing for another, ſince it happens often, that a Tower which ſhews round is ſquare.

And what do you inſer from this?

I ſay that a Science, which is grounded upon ſuch an uncertain foundation, cannot be ſure.

But this miſtake is not univerſal.

I grant it; but you are oblig'd to confeſs that a true thing, as Science is, ought not to be grounded upon a doubtful thing.

By what means then do we arrive at the knowledge of the Truth, if our ſenſes are ſubject to miſtakes?

By the Underſtanding.

That cannot be, ſince

tijds eenen Tooren van verre gezien te hebben.

Gy kont heel ligt eene zaak voor een andere zien / dewijl het dikwils gebeurt / dat een Toorzen / die rond ſchijnt vierkant is.

En wat wilt gy daar uyt beſluyten?

Ik zeg dat een Weetenſchap / dewelke op zulk een onzeker fondament gegrond is / niet zeker kan zijn.

Maar deze misſlag is niet algemeen.

Ik ſtaa het toe; maar gy dent genoodzaakt te bekennen / dat een waare zaak / gelijk als weetenſchap is / niet op zo een twijfelachtige zaak behoort gegzond te zijn.

Door wat middel geraaken wy dan tot de kenniſſe der waarheyd / indien onze zinnen aan misſlagen onderworpen zijn?

Door het verſtand.

Dat en kan niet zijn

it

it regards but universal things, as Aristotle says, Intellectus est rerum universalium.

That is true; and that is not contrary to Monsieur le Grand's sentiment, who proves that Mans Wit ought to examine as well particular things as common.

I should be very glad if you could explain clearly his sense.

It will be very easie unto me, if you have the Patience to hear me.

Pray tell it me by an example.

I will; did you never see Gold that they bring out of the Indies in dust?

I have seen some several times.

That Gold, after it has been put into the Furnace changeth its form, and takes a new one; and nevertheless

dewijl dat maar algemeene dingen betreft gelijk als Aristoteles zegt / Intellectus est rerum universalium.

Dat is waar / en dat is niet strijdig met Monsieur Le Grands gevoelen / dewijl hy bewijst / dat 's menschen vernuft zo wel byzondere als algemeene zaken behoozt t'onderzoeken.

Ik zou blij zijn / indien gy zijnen zin dupdelijk kondet verklaren.

Dat zal my licht om te doen zijn / indien gy maar gedult gelieft te hebben om my te hooren.

Zeg my dat / bid ik u / dooz een exempel.

Ik zal; hebt gy nooit gout gezien 't welk uyt Indien gebzagt wozdt in stof?

Ja / dat heb ik verschepden maal gezien.

Dat Goud / nadat het in den oven is gedaan geweest / veranderd zijn gedaante / en neemt een nieuwe aan;

'tis always the ſame Gold.

That cannot be denied.

What did you perceive of that Gold at firſt?

I perceived Gold in duſt

But this Gold in duſt is gone, and nevertheleſs Gold is always Gold.

Let it be ſo.

Then you did not perceive any thing of that which falls upon the Senſes, ſince the ſame ſubſtance remains.

By which may I diſcover the natur of Gold?

By this Faculty, which we call Judicative.

This Diſcourſe is more ſubtile than true.

On the contrary, I eſteem it to be more true than ſubtile.

Can you prove me

en nochtans is het altijd het zelfde Goud.

Dat kan niet ontkend worden.

Wat vernamt gy dan van dat Goud in 't eerſt?

Ik wierd Goud in ſtof gewaar.

Maar dit Goud in ſtof is niet meer voor handen / en nochtans is Goud altijd Goud.

Laat het zo weezen.

Als dan wierdt gy niets van dat gene gewaar 't welk op zinnen valt / dewijl de zelfde zelfſtandigheyd blijft.

Door welk middel zal ik dan de natuur des Gouds konnen ontdekken?

Door dat vermogen 't welk wy 't Oordeelende noemen.

Dit geſpreek is meer ſpitsvindig als waar.

In 't tegendeel / acht ik het meer waar als ſpitsvindig te zijn.

Kont gy my die ge-

this

this thought by another Example?

Very easily; you see every day Men from your window, walking in the Market.

I see some every day indeed.

Nevertheless you perceive very often nothing but their hats, their coats, or their clokes.

That is true.

How then do you know really they are Men?

Very surely.

Excuse me, since you cannot affirm that you see any other thing but their Cloathes.

Mens Clothes do cover but men.

That may be false, since they may cover Engines with them, which move in the same manner as men do.

And what do you

dacht door een ander voorbeeld bewyzen?

Zeer gemakkelijk; gy ziet dagelijks uyt uw venster menschen op de markt wandelen.

Dat zie ik inderdaad by-na alle dagen.

Niet te min wordt gy zeer dikwils niets anders gewaar dan hunne Hoeden/ hunne Rokken of hunne Mantels.

Dat is waar.

Hoe weet gy dat dan het waarlijk menschen zijn?

Dat weet ik zeker genoeg.

Verschoon my/want gy moet zeker zeggen dat gy iets anders ziet dan hunne kleeding.

Menschen kleederen bedekken maar alleen menschen.

Dat zou valsch konnen zijn; dewijl men konstige werktuygen/ die zich op de zelfde wijze als de menschen beweegen daar mede zou konnen bedekken.

En wat zult gy dan

infer from this Diſcourſe?

I conclude, that our Senſes ore not certain, ſince they can deceive us.

This is a new Philoſophy.

'Tis true; but it is according to reaſon, ſince Science is a certain thing and ſure, and the ground which ſuſtains it ought to be of the ſame nature.

Do you believe that our Senſes deceive us?

Yes, they can deceive us; but our Underſtanding can never deceive us.

How many People are there, who imagine themſelves to know a thing which they do not know?

This fault proceeds from their knowledge, which is not clear and diſtinct.

That knowledge is

uyt dit geſpzek beſluyten?

Ik beſluyt dat onze zinnen niet zeker zijn / nadien zy ons konnen miſleyden.

Dat is een nieuwe Philiſophie.

Dat is waar: maar, 't is volgens de reden / dewijl wectenſchap een zekere en vaſte zaak is / en de grond die dezelve onderſteunt / behoozt van de zelfde aardt te zijn?

Gelooft gy dat onze zinnen ons altijd bedziegen?

Ja / zy konnen ons bedziegen; maar ons verſtand kan ons nooit bedziegen.

Hoe veel menſchen zijn 'er die zich zelven inbeelden een zaak te weeten / die zy niet en weeten?

Die fout ontſtaat uyt hunne kenniſſe die niet klaar en onderſcheyden is.

Zulk een kennis is

hard

hard to be obtained.

It is so to heavy Wits, but not to subtle and judicious People.

That Monsieur le Grand, is he not Author of L'homme sans Passions?

'Tis himself.

I have seen his Book, indeed it is well writ.

He did write five or six others, of which one is entituled, L'Epicure Chrestien &c.

Do you know him?

I have the honour to know him very particularly.

He is a very Learned Man.

He is universal.

zwaar te verkrijgen.

Het is zo voor zwaarmoedige verstanden / maar niet voor schrandere en verstandige menschen.

Is die Monsieur Le Grand niet de schryver van L'Homme sans passion?

Ja hy is 't.

Ik heb zijn Boek gezien; 't is inderdaad wel geschreeven.

Hy heeft nog vijf of zes andere geschreeven / waar van 't eene is genaamd L'Epicure Chretien.

Kent gy hem?

Ik heb de eere van hem byzonderlijk te kennen.

Hy is een zeer geleerd man.

Hy is volleerd.

The XXXVIII. Dialogue.

Between a Gentleman and a Gentlewoman.

PRay, Sir, tell me one thing, I am very curious to know your opinion of it.

Pray, Madam propoſe it to me, and if I can reſolve you, I will do it with all my heart.

Sir, I would fain know which is the nobleſt Sex, the Man, or the Woman.

Madam, I aſk it you; your ſelf naming the Man firſt, it ſeems to me you give conſent that he is nobler than the Woman.

Sir, 'tis not a convincing reaſon, 'tis onely for civilities ſake.

De acht en dertigſte t'Zamenſpraak.

Tuſſchen een Edelman, en eene Joffrouw.

Ik bid u/ myn Heer/ zeg my een zaak/ alzo ik kurieus ben om uw gevoelen daar van te weeten?

Eglieve/ Joffrouw/ ſtel het my voor/ en zo ik u eenige opening daar in kan geeven/ ik zal het van ganſcher harte doen.

Myn Heer/ ik wenſte wel te weeten welke Sexe de edelſte is/ de Man of de Vrouw?

Joffrouw/ ik vraag het u; dewyl gy zelv' de Man eerſt genoemd hebt/ zo dunkt my dat gy toeſtaat/ dat hy edeler is/ dan de Vrouw.

Myn Heer/ dat is geen overtuygende reden; 't is maar alleenuyt beleefdheyd geſchied.

Ma-

Madam, Saint Paul commands the Woman to obey her Husband; In the Old Testament great Persons Wives did call them their Lords; by consequence then the Man is nobler than the Woman.

Sir, excuse me, for to obey; one is not inferiour to him to whom he submits himself; for Jesus Christ as the Scripture says, although he be a God, did obey both the Virgin Mary and Saint Joseph; and nevertheless he is far nobler than them. And if great Mens Wives called them their Lords, it was to please them, and not by duty.

To shew you that the

Joffrouw / de H. Paulus beveelt de Vrouwe haaren Man te gehoorzaamen. In 't Oude Testament vindt men dat de Vrouwen van aanzienlijke Persoonen / hen Heeren noemden; waar uyt dan volgt dat de Man edeler is als de Vrouw.

Derschoon my / mijn Heer / want om dat men gehoorzaamt / is men niet minder dan hy aan wien men zich onderwerpt; want Jesus Christus / gelijk de Schrift zegt / alhoewel hy een God was / gehoorzaamde de H. Maagd Maria en den H. Josephs; en niet te min is hy veel edeler dan sy waaren. En indien de Huysvrouwen van voorname Persoonen hare Mannen Heeren noemden / dat geschiedde om hen te behaagen / en niet uyt plicht.

Om u te toonen dat

Man

Man is more noble than the Woman, he was created the firſt.

Sir, what do you infer from thence? nothing but confuſion for your Sex; for things which were created the firſt, are not the nobleſt; as for Example, the Heaven, the Earth, the Sun, the Stars, the Seas, and all things, were created afore Man; yet nevertheleſs, according to you, he is the nobleſt of earthly Creatures.

Madam, that Man is nobler than all Creatures, except the Angels, is true; for God with one Word created all, but Man is the Work of his own hands.

You grant me then that the creation of man is more noble than that of Heaven and Earth, becauſe he was created the laſt; by your ſame argument I will

de Man edeler is dan de Vrouw; Hy wierdt eerſt geſchapen.

Mijn Heer / wat ſtant gy daar uyt trekken? niet als beſchaeming voor uwe kunne: want de dingen die 't eerſt geſchapen waaren zijn de edelſte niet; als by voorbeeld / de Hemel / de Aarde / de Zon / de Starren / de Zeen / en alle dingen zijn eer geſchapen dan de Man; en volgens uwe ſtelling is hy de edelſte van alle aardſche ſchepſelen.

Joffrouw / dat de Man edeler is dan alle ſchepſelen / uytgezeyd de Engelen / is waar; want God ſchiep alles door een woord; maar de Man is het werk van zijn eygene handen.

Gy ſtaat my dan toe dat de ſchepping des Mans edeler is / dan die van den Hemel en de Aarde / om dat hy 't laatſt geſchapen was; ik zal u dan door uw con-

convince you, The Woman was created after the man, and of a nobler Substance than he; for he was created with dust, but the Woman was created with one of his Ribs, and with dust. I will bring you another Example, which ought to convince you: An infants Body is the first formed in his Mothers Womb, and a long time after the soul is infused into it; yet nevertheless she is more noble than her Body.

Madam, I answer you that the Woman having been formed of one of the Mans Ribs, being created of his own Substance, and having flesh of his flesh, and bone of his bone, as the Scripture saith, has no advantage upon him, neither in regard of her Creation, nor for her Substance sake; for

zelfde bewijsreden overtuygen; de Vrouw wierdt naa den Man geschapen / en uyt een edeler zelfstandigheyd; want hy wierdt uyt het stof geschapen / maar de Vrouw wierdt uyt eene van zijne ribben geschapen / en niet uyt het stof. Ik zal u nog een ander exempel bybrengen / 't welk u behoort te overtuygen; 't Lighaam eens kinds wordt eerst in de Baarmoeder gevormd / en een tijd lang daar naa wort 'er de Ziel ingestort / en niet te min is die edeler dan het Lighaam.

Joffrouw / daar op antwoord ik u / dat de Vrouw gevormd geweest zijnde uyt eene van des Mans ribben / en geschapen uyt zijn eygene stoffe / vleesch hebbende van zijn vleesch / en been van zijn been / als de H. Schrift zegt / geen voordeel boven hem heeft / noch ten opzigte van

when

when God said, Let us make Man after our own likeness, he did mean the Woman as well; for the Word (Homo) in Latine signifies the Man and the Woman, therefore the Man and the Woman were made at the same time, and the Being of the Woman was but a Multiplication of one Substance already created and depending of the Man.

haare schepping/ noch om haare stoffe/ want wanneer God zeyde/ Laat ons den Mensche maaken naar onzen beelde en gelijkenisse, zo neemd hy de Vrouw desgelijks; want het woord Mensch betekent Man en Vrouw beyde/ zulks dat de Man en de Vrouw dan op een en de zelfde tijd gemaakt zijn; en 't weezen der Vrouwe was maar een vermeenigvuldiging van eene zelfstandigheyd/ die alreede geschapen en vanden Man afhangkelijk was.

Sir, according to you if it be the same Substance created, why will you have one to be more noble than the other? Why depending of the Man? Let us make him a Companion, saith God, a Companion doth not obey the other, except it be to please him.

Mijn Heer/ volgens uw zeggen/ indien het de zelfde stoffe geschapen is/ waarom wilt gy dan 't een edeler hebben dan 't ander? Waarom afhangkelijk van den Man? Laat ons hem een medegenoot maaken zeyde God: nu de eene medegenoot gehoorzaamt de andere niet; ten zy 't hem belieft.

Ma-

Madam, see nevertheless what Saint Paul saith; Women obey your Husbands: But he doth not say unto the Men, Obey your Wives. For what you say, that Man was created of dust, you cannot carry it away; for they had both the same beginning, as concerning the Matter.

If it were changed, it was as much for the advantage of the one, as of the other, and besides, he of them two who approach'd nearest to God in Likeness, and to whom alone it belongs to execute the Functions that Jesus Christ instituted upon the earth, is to be the noblest. Saint Paul saith, Women be ye silent in the Church, in the which he hath ordained Priests to speak aloud.

Sie nochtans eens / Joffrouw / wat de Apostel Paulus zegt / Gy Vrouwen / weest uwe Mannen gehoorsaam: Hy zegt immers niet tot de Mannen / Weest uwe Vrouwen gehoorzaam. Want het gene gy zegt / dat de Man uyt stof geschapen is / daar mee en kont gy niet uytrechten; want zy hadden beyde / ten aanzien der stoffe / een en 't selfde begin.

Indien dezelve verandert ware / dat was zo veel tot voordeel van de eene als van de andere; en behalven dat / die van de twee / welke Gode in gelijkenisse naast quam / en aan wien alleen toebehoort om die bedieninge te bekleeden dewelke Jesus Christus op de Aarde ingesteld heeft / is de edelste. De H. Paulus zegt / dat de Vrouwen zwijgen in de Gemeynte / alwaar hy bevolen heeft dat de

Sir,

Sir, all your Reasons are not able to convince me: I say the Woman is as well formed to the Image and Likeness of God, as the Man, and that if there be some Accidents, which put distinction between them, yet they are not distinguished in regard of God. I would fain know if there be a distinction between the Souls of the blessed in Heaven. If the Priests speak out in the Church, 'tis only becaufe Saint Paul knew well, that Men are commonly more Learned than Women, becaufe they keep them always in ignorance, that they may be always under them. But if we did learn, we should be generally greater Scholars than they are, for without Rhetorick we speak more than they do.

Myn Heer/ alle uwe redenen zyn niet magtig om my te overtuygen; Ik zeg dat de Vrouw zo wel naa den beelde en gelykeniſſe Gods gemaakt is/ als de Man; en dat/ indien 'er al eenige toevallen zyn/ welke eenig onderscheid tuſſchen hen ſtellen/ zo zyn zy echter ten aanzien van Gode niet onderscheyden. Ik zou gaern weeten of 'er eenig onderscheyd tuſſchen de zielen der zaligen in den Hemel zy. Indien de Priesters overluyd in de Kerk ſpreeken/ dat is maar alleen om dat de H. Paulus wel wiſt/ dat de Mannen doorgaans geleerder zyn dan de Vrouwen/ dewyl zy haar in onweetenheyd houden/ op dat zy altyd boven haar moogen zyn. Maar indien wy ons in geleerdheyd oefenden/ wy zouden doorgaans

gaans geleerder zijn dan zy; want zelfs zonder de Kedenrijkkonst spreeken wy meer dan zy.

The XXXIX. Dialogue.

De negen-en dertigste t'Zamenspraak.

Of the Nature of Plants, between two Lerned. men.

Tusschen twee geleerde Persoonen, wegens den aardt der Planten.

WE are come now, I thank God, to the fair Spring.

O the agreable Season! What difference doth not one see between the Winter and the Spring! Every thing seems now to smile, when the other Season seems to cast them all into the Grave.

It is true, but from whence proceeds that Green which covers now all the Trees;

Wy zijn nu / God dank / tot een schoone Lente gekomen.

O wat een aangenaam Saizoen! Hoedanig een onderscheyd bespeurt men tusschen de Winter en de Lente! alles schijnt ons nu toe te lachgen / daar het ander getij alles schijnt in 't graf te werpen.

Dat is waar: maar waar van daan komt dat groen 't welk nu al het geboomte bekleedt?

It

It comes aſſuredly out of the Bowels of the Earth.

What? do you believe that there is any Green hid in the Earth, which comes out every Year?

No, but I believe that the Earth is the Principle thereof, which cauſes that agreable colour.

Pray tell me how that is done?

As there comes out of the Earth, a great quantity of Humours, which paſs thorow the Conduits of the Plants, even to their tops, this Water cauſes their Green.

How comes it then to paſs that the Water is not always Green?

'Tis becauſe it is not always mingled with ſtrange Bodies.

Doth the mingling of the bodies contribute

Dat komt gewiſſelijk uyt de ingewanden der Aarde.

Hoe / gelooft gy dan dat'er eenige groente in de Aarde verborgen is / die alle jaaren te voorſchijn komt?

Neen / maar ik geloof dat de Aarde het Grond-beginſel daar van is / 't welk die bevallige koleur verooraakt.

Explieve / zeg my hoe dat geſchiedt.

Gelijk 'er uyt de Aarde en groote menigte van vochtigheden komt / die door de luchtpijpen der Planten paſſeeren / zelf tot boven aan den top toe / zo wort ook der zelver groente door dit water verooraakt.

Hoe komt het dan dat het water niet altijd groen is?

Dat is om dat het niet altijd met vreemde lighaam vermengd is.

Helpt de vermenging der Lighaamen iets tot

to

to the production of Colours?

It contributes to it so much, that one may say, that the Bodies take their Colours according to the several ranks of their Parts.

From whence proceeds the odour of Fruits?

From several Causes; for one cannot doubt but that the diversity of Climates change their nature, and by consequence render them of several Odours.

Do you believe that the Apples which grow in France and in Spain be more agreable to the tast than those which grow in England?

There is no doubt of it, if you believe that those countries are hotter and that the Sun warms them with more heat.

What doth the Sun,

de voortbrenging der koleuren?

De zelve helpt zo veel daar toe / dat men zeggen mag / dat de Lighaamen huune koleur aannemen / volgens de verscheydene soorten hunner deelen.

Waar uyt ontstaat de reuk der vruchten?

Uyt verscheydene oorzaaken; want men behoeft niet te twyfelen of de verscheydenheyd der Luchtstreeken veranderd hunne natuure / en door hen gevolgelyk van verscheydenerley reuk zyn.

Gelooft gy dat de Appelen die in Vrankryk en in Spanje groeijen lieflyker van smaak zyn / dan die welke in Engeland wassen?

Daar is niet aan te twyfelen / indien men gelooft dat die Landen heeter zyn / en dat de Zon haar met meerder hitte verwarmt.

Wat doet de Zon

when

when it renders a Body odoriferous?

It ſeperates by its Heat the groſſeſt Bodies from the ſubtileſt, and evaporating the Humour which was there encloſed, it remains but a fat Matter, which cauſes the Odour.

Do you think that all this cannot be done in a cold Country?

Not ſo well, becauſe, for want of heat, the Juyce which is within the Plant is not well mortified, and the Humour which meets there, hinders that which ſerves to the Odour to extend it ſelf as it ſhould do.

How comes it then to paſs, that the ripe Fruit ſmells better than when it is green?

'Tis becauſe in time the Fruit purges it ſelf, and leaves that groſs matter, wich did hinder

wanneer hy een Lighaam welruyckend maakt.

Hy ſcheydt doorzyne hitte de groſſte Lighaamen van de fijnſte af; en de vochtigheyd die 'er in beſlooten was uytwaaſſemende / zo blijft 'er maar een vette ſtoffe over / de welke de reuk veroorzaakt.

Meent gy dat dit alles in een koud Landſchap niet geſchieden kan?

Niet zo wel / om dat door gebrek van hitte het ſap 't welk in de plant niet te dege verſterft; en de vochtigheyd die zich daar onthoudt / is een belet dat de reuk zich niet kan uytſtrekken als 't behoort.

Hoe komt het dan dat een rype vrucht beter ruyckt / dan als ze nog groen is.

Dat is om dat de vrucht met der tijd gezuyverd wordt / en die grove ſtoffe verlaat / der

der it from dilating and rarifying it self.

But how doth it come to pass, that all Plants bear fruit of different odour?

Because the parts which compose the Fruits are of a different texture, and as they enter into the Pores of the Tongue in several manners, it is necessary that they should cause Tastes different one from another.

You are in the right, it must be so.

welke een verhindering was dat zy haar zelven niet kan uytbreyden / en verdunnen.

Maar hoe komt het dat alle planten vzuchten dzaagen van verscheelende reuk?

Om dat de deelen waar uyt de vzucht bestaat / van een verscheelend maaksel zijn; en wanneer zy in de Luchtgaatjes der tonge op verscheydenerley wyze ingaan / zo moeten zy noodzaakelijk verscheydenerley smaak hebben.

Gy hebt regt; het moet zo weezen.

The XXXX. Dialogue.

Between several Gentlemen that go to be merry abroad.

A. WHat shall we do to day Gentlemen, How shall we

De veertigste t'Zamen-spraak.

Tusschen verscheyde Messieurs die uytgaan om eens vrolijk te wezen.

A. WAt zullen wy van daag doen Messieurs / hoe zullen wy

paſs away this day?

B. How you pleaſe.

C. Let us walk as far as Greenwich.

D. Ah, Gentlemen, let us go thither, I entreat you, I have never been there.

A. And what do you intend to do at Greenwich?

D. That is a fine Queſtion, and what ſhould we do elſe where?

A. Let us go thither, if you pleaſe, I am content to do as the reſt

B. I know an honeſt man there, that hath good Wine in his Cellar.

A. Let us go thither then; which way ſhall we go, Gentlemen?

B. Let us go thither by Water.

C. Let us rather take a Coach.

D. No, no, there is more pleaſure by Water.

deezen dag doorbrengen?

B. Zo als 't u believt.

C. Laat ons na Greenwich gaan.

D. Ja/ Meſſieurs/ laat ons daar na toe gaan/ bid ik u/ ik heb 'er nooit geweeſt.

A. En wat meent gy te Greenwich te doen?

D. Dat is ook een vraag/ wat zouden wy op een ander plaats doen?

A. Laat ons 'er na toe gaan/ indien 't u zo gevalt/ ik ben te vreede om te doen als de reſt.

B. Ik ken daar een eerlijk man die goede wyn in zyn kelder heeft.

A. Laat 'er ons dan na toegaan; wat heen zullen we gaan Meſſieurs?

B. Laat ons te water daar na toe gaan.

C. Laat ons liever een koets neemen?

D. Neen/ neen/ 't is plezieriger te water?

A. The

A. The Gentleman ſaith right, we may ſmoak in the Boat, and drink a merry Cup.

B. For my part, you know I never ſmoak: But I will be glad to drink a Cup of good Canary.

C. Shall we not drink and ſmoak enough, when we come thither?

D. Gentlemen, if we will go thither, let us not loſe time whilſt the Tide ſerves.

A. Go you before, Gentlemen, I am going to the Roſe for a couple of Bottles, and ſome Pipes.

B. Do not ſtay then, we will ſtay for you at Somerſet-houſe.

A. Go on, I will overtake you by and by.

D. We ſhould have told him that he ſhould bring an ounce of good

A. De Monſieur heeft gelijk / wy konnen in de Schuyt eens rooken en een glaasje dzinken.

B. Wat my aangaat / gy weet wel dat ik niet en rook: Maar ik wil eens een glaasje goede Kanary wijn dzinken.

C. Zullen wy niet genoeg dzinken en rooken als wy daar komen.

D Meſſieurs / indien wy daar zullen gaan / zo laat ons geen tijd verliezen / terwijl wy vooz ſtroom hebben.

A Gaat gy vooz uyt Meſſieurs / ik gaa na de Roos / om een paar bouteljes / en eenige pijpen.

B. Blijf dan niet uyt: wy zullen na u wachten by Somerſethuys.

A. Gaat maar vooz / ik zal u ſtraks wel onderhaalen.

D Wy hadden hem moeten zeggen dat hy een once goede Spaan-

Spaniſh Tabacco.

C. He hath ſome in his Box, he is never without any.

B. Gentlemen, let us agree for a Boat.

C. Shall we take one Man or two?

D. Let us take two.

B. Honeſt man, what ſhall we give you to carry us to Greenwich, and to bring us back again?

Sir, you ſhall give me a Crown, if you pleaſe.

It is too much, you ſhall have four ſhillings

We cannot carry you for leſs.

C. We muſt give them five ſhillings, they are honeſt men, they muſt get their living.

B. Well, you ſhall have what you aſk.

Where is your Boat?

There it is, Gentlemen

ſche Tabak zou mee gebragt hebben.

C. Hy heeft wel wat in zijn doos / hy is nooit zonder iets.

B. Meſſieurs laat ons een verding maaken voor een ſchuyt.

C. Zullen wy een man neemen of twee.

D. Laat 'er ons twee neemen.

Wat zullen wy u geeven / maat / dat gy ons na Greenwich brengt / en weer te rug?

Mijn Heer / gy zult my een Kroon geeven indien 't u belieft.

Dat is te veel / gy zult vier ſchellingen hebben.

Wy konnen u niet minder voeren.

C. Wy moeten haar vijf ſchellingen geeven / 't zijn eerlijke lieden / zy moeten 'er van leeven.

B. Wel gy zult zo veel hebben als gy eyſcht.

Waar is uw ſchuyt?

Daar is ze Meſ-

men

men.

Will you be pleased to step in?

D. Presently, we stay for a Gentleman.

C. There is Mr. A coming, he hath made great haste.

B. He goeth like a lean Cat.

A. Well, Gentlemen, have not I dispatcht?

D. Truly you have, you shall drink first.

B. Have you brought good Wine?

A. If it be not good, I will drink it all my self.

B. You understand the matter very well.

C. Come then, Gentlemen, let us step into the Boat.

D. Step in first, we will follow you.

A. Without ceremony, Gentlemen, let him follow me that loves me.

sieurs.

Belieft gy in te treden?

D. Terstond / wy wachten noch na iemand.

C. Daar komt Mr. A al aan / hy heeft zich gehaast.

B. Hy gaat als een magere kat.

A. Wel / Messieurs / heb ik my niet lustig gehaast.

D. Ja dat hebt gy; gy zult ook eerst drinken.

B. Hebt gy goede wyn gebragt.

A. Indien ze niet goed is / zo zal ik ze zelf drinken.

B. Dat hebt gy niet qualijk.

C. Komt dan / Messieurs / laat ons in de Boot treeden.

D. Stap eerst in / wy zullen u volgen.

A. Zonder Ceremonien Messieurs / die my lief heeft mag my

ves me.

B. What needs ſo many complements; For my part I never uſe any: I take my place by you, for you keep the Bottles.

C. Sir, I intreat you not to let me commit an incivility.

D. Sir, I will not go before you, I know very well the reſpect that is due to you.

C. But, Sir, you laugh at me, we will ſtay here then till to morrow.

A. I muſt confeſs, Gentlemen, you are very ceremonious.

B. Come, come, Gentlemen, let us make haſte, what needs ſo many ceremonies among friends?

D. I beſeech you, Sir, let us not make theſe Gentlemen ſtay.

C. Sir, I had rather commit an incivility, than to diſobey you.

volgen.

B. Waar toe zo veel Complimenten?

Ik voor my / gebruyk ze nooit: Ik ga by u zitten / want gy hebt de Bottels by u.

C. Mijn Heer / ik bid u / laat my geen onheuſchheyd begaan.

D. Mijn Heer / ik wil voor u niet ingaan / ik weet zeer wel wat eerbiedigheyd ik u ſchuldig ben.

C. Maar mijn Heer / gy lacht om my / zo doende zullen wy hier wel tot Morgen ſtaan.

A. Ik moet bekennen Meſſieurs / dat gy vol Ceremonien zijt.

B. Kom / kom / Meſſieurs / laat ons wat haaſt maaken / waar toe zo veel Ceremonien onder vrinden?

D. Ik bid u mijn Heer / laat ons deeze Meſſieurs niet doen wachten.

C. Mijn Heer / ik wil liever een onbeleefdheyd begaan / dan u

A. Se-

A. Seriously, Gentlemen, this is a fine Rivier.

B. It is the fineſt in Europe.

C. The water is very calm at preſent.

D We could not have pitcht upon a finer day to go by Water.

B. But Monſieur *A.* you have brought Tobacco and Pipes with you: But where will you have fire?

A. I have forgot a match, I am very giddy-headed.

C. So much the better, for indeed I do not love ſmoaking, but when I am at my journeys-end.

B Really, Gentlemen, our converſation is better than the ſmoak.

D. We are very near the Bridge, is there no danger to ſhoot it?

A. No more than in this place, the Water

ongehoorzaam zyn?

A. In ernſt Meſſieurs/dit is een ſchoone Rivier.

B. 't Is de ſchoonſte in Europa.

C. 't Water is tegenwoordig heel ſtil.

D. Wy zouden geen ſchoonder dag hebben konnen aantreffen/om by water te gaan.

B. Maar Monſieur A. gy hebt Tabak en Pypen mede gebragt; waar zult gy vuur krygen?

A. Ik heb een Lont vergeeten; Ik ben heel ydhoofdig.

C. Zo veel te beter/ want ik hou van geen rooken/ voor dat ik ben daar ik weezen moet.

B. Waarlyk/ Meſſieurs/onze ommegang is beter dan de rook.

D. Wy zyn dicht by de Brug; is'er geen perykel om'er door te vaaren?

A. Niet meer dan daar wy nu zyn; want

is ſmooth now.

B. I go through it two or three times a day, whether the Water be high or low.

C. You are mighty bold, I went through it once, when the Water was low, the Boat was like to have been ſunk.

D. There is not too much ſafety, I would not truſt too much to it.

A. Nor I neither.

B. What, Gentlemen, cannot you ſwim?

C. I ſwim like a Fiſh, but not in my Cloaths.

A. I have ſwimmed many times over the River, with a Boat after me.

B. I will lay a wager, that I can ſwim from hence to Greenwich.

C. Pray let us have that paſtime a little.

D. I believe he would drink Water, whilſt we

het water is effen.

B. Ik gaa'er wel twee of driemaal 's daags door/ 't zy dat het water hoog of laag is.

C. Gy bent zeer ſtout / ik ben'er eens door gevaaren / wanneer het water laag was / en de ſchuyt zou ſchier gezonken hebben.

D. 't Is 'er niet als te veylig; ik zou'er my liever niet al te veel betrouwen.

A. Noch ik.

B. Wat Meſſieurs / kont gy niet zwemmen.

C. Ik zwem als een Viſch / maar niet in mijn kleederen.

A. Ik heb diktwils de Rivier over gezwommen met een ſchuyt achter my.

B. Ik wil wedden dat ik van hier tot Greenwich zou konnen zwemmen.

C. Eylieve, laat ons dat kortswijl eens hebben.

D. Ik geloof dat hy water zou zuypen / ter-

drink

drink Wine.

B. Some other time, Gentlemen, the Water is not hot enough now.

D. I wish I could swim, on condition to bathe my self now; but I swim like a Stone.

A. We are now under the Bridge.

B. This is a fine Bridge.

C. It is the finest in Europe.

D. How long is it since it was built?

It is above ----

A. We are now going to see a great many Ships.

B. We shall see many of them; but they are almost all Merchantmen.

C. Where are then the Men of War?

D. They are most of them now at Sea.

B. A little before the War was proclaimed,

wijl wy wijn dzinken.

B. Op een ander tijd eens Messieurs / het water is nog niet warm genoeg.

D. Ik wenschte dat ik konde zwemmen / mits dat ik het nu zou doen; maar ik zwem gelijk een steen.

A. Wy zijn nu onder de Brug.

B. Dit is een mooye Brug.

C. 't Is de schoonste in geheel Europa.

D. Hoe lang is 't geleeden / dat hy gemaakt is?

't Is meer als ---

A. Wy zullen nu een menigte van Scheepen zien.

B. Wy zullen 'er wel een party zien / maar 't zijn meest alle Koopvaardy Scheepen.

C. Waar leggen de Oorlogs schepen dan?

D. Die zijn nu meest in Zee.

B. Een weynig te voozen dat de Oozlogs

I went to Rocheſter by Water with ſome Gentlemen of London, we ſaw the fineſt of the Kings Ships in the River of Rocheſter.

A. Did you ſee the Soveraine?

B. Yes, and twenty more of the biggeſt next it.

B. They ſay it is a prodigious Ship.

A. It is the biggeſt that ever I ſaw; you would think that you are in a Caſtle.

C. Me thinks that thoſe are very great Ships.

C. They are big enough for Merchantmen.

D. Is there no Men of War upon the Thames at this time?

C. There may be ſome, I ſuppoſe.

B. I have heard his Majeſty hath cauſed many Fregats to be

afgekondigd wierd/ging ik na Rocheſter te water met eenige Meſſieurs van London/ en toen zagen wy des Konings beſte Schepen in de rivier van Rocheſter.

A. Zaagt gy de Souvereyn?

D. Ja/ en nog twintig van de grootſte daar nevens.

B. Zy zeggen dat het een byſter groot Schip is.

A. 't Is het grootſte dat ik nog ooit gezien heb; Gy zoudt denken dat gy in een Kaſteel waart.

C. My dunkt dat dat al heel groote Schepen zijn.

C. Zy zijn groot genoeg voor Koopvaarders.

C. Leggen 'er tegenwoordig geen Oorlogs ſchepen op den Teems?

D. Ik geloof daar moogen 'er eenige zijn.

B. Ik heb gehoord dat zijn Majeſteyt veele Fregatten heeft doen

built at Wooledge, and at Deptford.

A. I saw them begun.

B. Is there no way to go to see them?

A. Yes, if we have but time enough.

C. We will come, on purpose another time, to see the Ships.

D. If we have time, we may land at Deptford as we come back.

B. As the company shall think fitting.

C. We shall se, we shall see.

A. We are almost at Greenwich.

B. I wish we were there already: For I begin to be dry.

C. To the busines in hand, we do not mind our Bottles.

D. Sir, pull your Cup out of your Pocket a

bouwen te Wooledge / en te Deptfozd.

A. Ik heb ze zien beginnen.

B. Zouden wy ze nu niet konnen gaan zien.

A. Ja indien wy maar tijd genoeg hebben.

C. Op een ander tijd zullen wy 'er wel eens eygentlijk om uytgaan om de Schepen te zien.

D. Indien wy tijd hebben / wy moogen te Deptfozd eens aan land stappen / als wy te rugge kamen.

B. Zo als 't Gezelschap het goed zal vinden.

C. Wy zullen zien / wy zullen zien.

A. Wy zijn al haast te Greenwich.

B. Ik wenschte dat wy 'er al waaren; want ik begin al dozst te krygen.

C. Maar tot de zaak; wy denken niet eens om de Bottels.

D. Mijn Heer / haal de kroes eens uyt uw

little.

A. You have done well to put me in mind of it, for I did not think upon it.

A. Come, Gentlemen, to your Health.

B. Tope it.

C. Drink to me, for I am almoſt choaked.

A. Sir, I drink the King's Health.

B. I accept of it with all my heart.

A. It muſt go round.

P. Sir, it is his Majeſties good Health, I drink it to you, Sir.

A. You do not drink it up.

B. I cannot, Sir, the glaſs is too big, and you have filled it ſo full, that I cannot hold it without ſpilling.

zak.

A. Gy hebt wel gedaan my indachtig daar van te maaken / want het was niet in mijn zin.

A. Kom / Meſſieurs / op uw gezondheyd.

B. Drink luſtig.

C. Breng het my eens / want ik ſmacht ſchier.

A. Mijn Heer / ik breng 't u op des Koonings gezondheyd.

B. Ik neem het van ganſcher harten aan.

Het moet rondt gaan.

B Mijn Heer / 't is op zijn Majeſteyts goede gezondheyd / ik breng het u toe mijn Heer.

A. Gy drinkt het niet uyt.

B. Ik kan 't niet doen / mijn Heer / het glas is te groot / en gy hebt het zo vol geſchonken / dat ik het niet kan houden zonder ſtorten.

A. Tru-

A. Truly, I drunk it ſo.

B. Excuſe me, I cannot drink ſo much at a draught.

B. Here, Sir, pledge me.

C. I deſire no better.

D. I have drunk but one Cup yet, make haſte then, that I may drink at my turn.

A. Let me ſee the Cup, Sir, I will help you.

D. I will help my ſelf, give me the Bottle.

A. Hold, here it is, it is almoſt empty.

D. There is enough ſtill for me.

E. He draws pretty well for a little man.

A. Come, let us open the other Bottle, I am ſo dry, that I could drink the Sea and Fiſhes.

A. Ik heb het zeker ook zo gedronken.

B. Verſchoon my / ik kan zo veel in een teug niet drinken.

B. Hier / myn Heer / doe my beſcheyd.

C. Ik wensch niets liever.

D. Ik heb nog maar een kroes gedronken / haaſt u dan wat / dat het myn beurt ook wordt om te drinken.

A. Laat my 't ſchaaltje eens zien / myn Heer / ik zal u wat helpen.

D. Ik zal my zelven helpen / geef my de Bottel maar.

A. Hou daar / hy is al ſchier leeg.

D. Daar is nog genoeg in voor my.

Hy haalt wel na hem / voor zo een kleyn man.

A. Kom / laat ons de andere Bottel op doen; ik heb zulk een dorſt / dat ik de Zee en de Viſſchen wel zou konnen opdrinken.

B. You

B. You ſpill, have a care what you do

A. You cannot make ſo much as you have loſt.

A. I am to blame, I confeſs; but ſeeing I have commited a fault, I muſt drink it.

B. This Wine will make a Cat ſpeak.

A. Gentlemen, let us empty our Bottle, before we come out of the Boat.

C. Give a Glaſs to theſe poor Watermen that have taken ſo much pains to row.

D Here, Friends, this is for you.

Thanks, Gentlemen.

A. Gentlemen, ſhall we pay for the Boat now, or ſhall we pay them when we come back?

B. Do as you pleaſe, as you think good.

C. No, no, we will pay

B. Gy ſtoot / zie toe wat gy doet.

C. Gy kont zo veel niet maaken / als gy verlooren hebt.

A. Ik beken ſchuld; maar dewijl ik de fout begaan heb / zo behoor ik ook te dzinken.

B. Deeze Wijn zou een ſtomme wel doen ſpzeeken.

A. Meſſieurs laat ons de Bottel leeg maaken / eer wy uyt de ſchuyt gaan.

C. Geef deeze arme Schuytevoerders / die zo veel moeite gedaan hebben om te roeyen / ook een glas.

D. Hier vzienden / dat is voor u.

Gzoote dank / Meſſieurs.

A. Meſſieurs zullen wy nu voor de Schuyt betaalen / of zullen wy betaalen als wy te rugge komen.

B. Doet zo als 't u belieft / zo als gy 't goed vindt.

C. Neen / neen / wy

pay when we come back.

D. That is a very fine and delightfull place.

A. So it is.

B. Gentlemen, will you have me carry you to that honeſt mans houſe, I ſpoke to you of when we came away.

C. Hath he got good Wine?

B. He hath ſome excellent.

D. Let us go there then.

B. Beſides, he is a man of good company too.

He hath been in Holland, he can ſpeak good Dutch.

He is altogether merry, he always ſings.

He hath many drinking Songs.

He will make you burſt with laughing.

One is never weary of his company.

A. Let us go there quickly then, he is ſuch

zullen betaalen als wy weer te rug komen.

D. Dit is een ſchoone en vermaakelijke plaats.

A. Zo is't

B. Meſſieurs / wilt gy dat ik u aan't Huys van dien eerlijken Man bzeng / daar ik u van zeyde toen wy afgingen?

C. Hy heeft goede Wyn.

B. Hy heeft 'er die heerlijk is.

D. Laat ons daar dan gaan.

B. En behalven dat / 't is ook een man van goed geſelſchap.

Hy heeft in Holland geweeſt / hy kan goed Duytſch ſpzeeken.

Hy is heel vrooljk / hy zingt altijd.

Hy heeft veel dzinkdeuntjes.

Hy zal u van lachen doen barſten.

Men is nooit moede van zijn geſelſchap.

A. Laat ons dan met der haaſt daar na toe

a man as I would have.

B. Your Servant, Landlord.

Sir, your moſt humble Servant.

How do you do?

Well at your ſervice.

We are come to take a little divertiſement here, theſe Gentlemen and I.

I have commended to them, both your ſelf, and your good Wine.

Sir, I am much obliged to you, I give you thanks for it.

Gentlemen, you are all very welcome.

Will you be pleaſed to walk up Stairs, I have ſome ho-go that I will ſend you up, with ſome of the beſt Wine of a high colour, it is like me?

For although I am not highminded, I love to drink high, chiefly about the higher time

gaan / dat is zo een man als ik zoek.

B. Uw dienaar/ Hospes.

Mijn Heer / ik ben uw zeer ootmoedige dienaar.

Hoe baart gy al?

Zeer wel om u te dienen.

Deeze Meſſieurs en ik zijn eens hier om een luchtje gekomen.

En ik heb u en uw goede wijn haar aan gepreeſen.

Mijn Heer / ik ben daar over aan u verplicht. Ik bedank 'er u voor.

Meſſieurs / gy zijt alle zeer welkom.

Belieft gy na boven te gaan. Ik heb iets hartigs gereed dat ik u zal zenden / met een kan van de beſte Wijn / die hoog van koleur is / gelijk als ik.

Want hoe wel ik niet hoogmoedig ben / zo drink ik echter gaarn luſtig / en voornaame-

of

of the day; (the Evening) and yet I never ſtumble, nor am never more impertinent nor inſolent.

A. Landlord, you ſpeak very good Dutch.

Excuſe me, Sir, I underſtand it no more than I do French.

B. Well, Gentlemen, did not I tell you, that this man was very good company?

C. Truly, he is very merry.

A. He is a good fellow, I muſt ſcrape acquaintance with him.

B. You will delight in his company, when you know him.

Gentlemen, I bring you ſomething that was never eaten yet.

Do you ſee this Neats-tongue?

You never ſaw it before.

lijk als 't hoog op den dag is (tegens den avond) en nochtans ſtruykel ik nooit/nochte ben ik ooit daar door te onbeſcheydener of baldadiger.

A. Hoſpes/ gy ſpreekt zeer goed Duytſch.

Verſchoon my/ myn Heer/ ik verſtaa 'er niet meer van als van 't Franſch.

B. Wel Meſſieurs/ heb ik u niet gezegd/ dat deeze Man een goed gezelſchap was.

C. Waarlijk/ hy is zeer vrolijk.

A. 't Is een goe ſlokker/ ik moet wat kennis met hem maaken.

B. Gy zult vermaak hebben in zijn gezelſchap als gy hem kent.

Meſſieurs ik bzeng u iets/ dat nooit te vooren gegeeten is.

Ziet gy deeze Oſſetong?

Gy hebt hem nooit te vooren gezien.

Though

Though it were for the Kings mouth, it could not be better.

C. Landlord, we are engaged to you, come, ſit down here by me.

I love you, you are of a good humour, I am going to drink your health.

Will you do me reaſon?

Yes indeed, Sir, I do reaſon to all the World.

And eſpecially unto honeſt people.

A. Landlord, you and I muſt be better acquainted.

Truly, Sir, if you get acquaintance with me, you will do well; for I love greatneſs. And though I am no great Man, I do as my Grandfather did. I riſe betimes in the Morning, before it be broad-day, and I drink a great Glaſs of Wine.

Al was het voor des Konings mond / zo en kon het niet beter weezen.

C. Hospes / wy zyn aan u verplicht / kom zit hier wat by my neer.

Ik heb zin in u / gy bent van een goede aardt / ik zal op uw gezondheyd dzinken.

Wilt gy my beſcheyt doen?

Ja zeker / myn Heer / ik doe aan al de Weereld beſcheyd.

En byzonderlyk aan eerlyke luyden.

Hospes / gy en ik moeten beter kennis t'zamen maaken.

Daarlyk / myn Heer / indien gy kennis met my maakt / gy zult wel doen; want ik hou veel van grootheyd / en hoe wel ik geen groot man ben / zo doe ik nochtans als myn Grootvader deed. Ik staa 's Morgens bytyds op / aleer het hoog dag is / en ik dzink een groot glas wyns.

A. You

A. You do as an honest man ought to do.

D. Landlord, here is to you.

I heard that you have a great many good Songs, pray sing us one.

Yes, Sir: But pray cut this Neats tongue, I assure you, that it is an exceeding good one.

A. Lend me a Knife, Landlord and I will cut it.

B. Truly, it looks well.

Gentlemen did not I tell you so, another time you will believe me.

D. We did not doubt, but that it was good upon your word.

Gentlemen, one word draws another, taste a little of this white Wine, I believe you will like it.

A. I will pledge you Landlord, it is in a good

A. Gy doet / als een eerlijk man behoort te doen.

D. Hospes 't geldt u.

Ik heb gehoord / dat gy een deel goede deuntjes hebt / eylieve zing 'er ons een.

Ja / myn Heer; maar ik bid u / snijd deeze Ossentong eens op / ik verzeker u dat hy puyk is.

A. Leen my een Mes / Hospes / ik zal hem opsnijden.

Zeker hy ziet 'er wel uyt.

Messieurs heb ik u zo niet gezeyd / op een andertijd zult gy my gelooven.

Wy en twijfelden niet of hy zou goed zijn / op uw woord.

Messieurs / het een woord haalt het ander uyt; proeft een weynig van deeze witte Wyn / ik geloof dat hy u wel zal aanstaan.

A. Ik zal u beschey doen / Hospes / het is hand;

hand, well, Sir, it is the health of your inclinations.

Sir, I drink it to you

B I receive it with all my heart, I will pledge you preſently.

C. Landlord, I find this Tongue a little too much ſalted, have you got nothing elſe for me? For I love not things that are ſo ſalted.

I have a couple of good Pullets below on the ſpit.

Well, bring them up to us, if you pleaſe.

A. Ah, ah, you have then a mind to feaſt.

H. The Gentleman is of my humour, he is not dainty-mouthed, but he loves good victuals well.

C. Our Landlord ſaith right; but I will tell you

in een goede hand / wel mijn Heer / 't is op de gezondheyd van uw neygingen.

Mijn Heer / ik dzeng het u.

B. Ik ontfang het van ganſcher harten en ik zal u terſtond beſcheyd doen.

C. Hoſpes / ik bevind dat deeze tong wat te hartig gezouten is, hebt gy niet iets anders voor my / want ik hou niet van dingen / die zo gezouten zijn.

Ik heb een paar goede Kuykens aan 't Spit.

Wel dzengze ons eens boven / zo 't u belieft.

A. Ho / ho / gy meent dan een gaſtmaal aan te rechten.

H. De Monſieur is van mijn aardt / hy is geen lekkermond / maar hy houd wel van goede koſt.

C. Onze Hoſpes zegt wel / maar ik zal u nog

more

more when my belly is full, I want but a few things to satisfie my hunger.

D. Sir, I blow this cup from you, you preach too long upon the vintage.

C. Well, well, like for like.

B. But, Gentlemen, you do not mind that it begins to be late.

A. Do not trouble your self, we shall have time enough.

Gentlemen, here are the two Pullets, they are as tender as---

B. Sit you down there, Landlord, and eat a bit with us.

L. Gentlemen, I will tell you one thing, I eat not much; but I make it up in drink.

C. We must do so, little eating, much drinking.

L. I act my part well enough; for I do really

meer zeggen/ wanneer mijn buyk vol is/ ik heb maar weynig van doen om mijn honger te verzaaden.

D. Mijn Heer/ ik blaas die roemer straks van u/ gy preekt al te lang over de Wijntijd.

C. Wel/ wel/ Leer om leer.

B. Maar/ Messieurs/ gy geeft 'er geen acht op dat het laat begint te worden.

A. Ontrust u zelven niet/ wy zullen tijds genoeg hebben.

Messieurs/ hier zijn de twee Kuykens/ zy zijn zo murw als---

B. Zit daar neer/ Hospes/ en eet wat met ons.

H. Messieurs/ ik zal u een ding zeggen/ ik eet niet veel/ maar ik maak het goed met drinken.

C. Zo moeten we doen/ weynig eeten en veel drinken.

H. Ik quyt my wel genoeg/ want ik geloof

be-

believe, that as long as I drink I ſhall never die.

D. You ſay right; but otherwiſe when you are dead, you ſhall drink no more.

L. Alas, what mis fortune, when I think upon it; come, let us drink then, while we live.

A. Drawer, go and draw us of the ſame White Wine.

I will, Sir.

Make haſte.

A. Come, Landlord, ſing a ſudling Song.

I will, Sir; but I muſt firſt drink a Glas.

B. This Drawer is long a coming

H. He would be fit to fetch death.

Why doſt thou make us ſtay ſo long?

C. Come, Landlord, this is to your health, and to thank you for

waarlijk, dat zo lang als ik drink ik nooit zal ſterven.

D. Gy hebt gelijk / maar anders / wanneer gy ook dood bent zult gy niet drinken.

H. Eylaas wat een ongeluk / als ik 'er aan denk: kom laat ons dan drinken / terwijl wy leeven.

A. Tapper / gaa en tap van de zelfde witte wijn.

Ik zal / mijn Heer.

Haaſt u wat.

A. Kom / Hoſpes / ſing een drinkemans deuntje.

Ik ſal / mijn Heer / maar ik moet eerſt een glaasje drinken.

B. Deeze Jongen blijft lang weg.

H. Hy zou bequaam zijn om den Dood te haalen.

Waarom laat gy ons zo lang wachten?

C. Kom / Hoſpes / dit is op uw gezondheyd / en om u voor uw

your

your good company.

L. Sir, I am your moſt humble Servant.

I am to give you thanks for the honour you have been pleaſed to beſtow upon me.

B. What do we ow you, Landlord?

Gentlemen, there is eight ſhillings for Wine, pay what you pleaſe for the reſt.

Here Landlord, there is fifteen ſhillings for all, are you content?

Yes, Sir, and give you many thanks beſides.

Farewell, Landlord, till wee ſee you again.

Gentlemen, your moſt humble ſervant, I hope you will do me the favour to come and ſee me, when you come to divertiſe your ſelves in theſe parts.

Yes, yes, we will.

You ſhall always

goed geſelſchap te bedanken.

H. Mijn Heer / ik ben u zeer ootmoedige dienaar.

Ik zal u bedanken voor de eer die gy my hebt gelieven te doen.

B. Wat zijn wy u ſchuldig / Hoſpes?

Meſſieurs daar is acht ſchellingen van de Wijn te quaad / betaalt voor de reſt wat u goed dunkt.

Daar / Hoſpes / daar is vijftien ſchellingen voor alles / bent gy te vreede.

Ja mijn Heer / en ik bedank u hooglijk daar en boven.

Daarwel / Hoſpes / tot weerſiens toe.

Meſſieurs / uw ſeer ootmoedige dienaar / ik hoop dat gy my de gunſt ſult doen / en my aanſpreeken / wanneer gy hier ter plaatſe komt om u te verluſtigen.

Ja / ja / wy zullen.

Gy zult altijd met de com-

command the best Wine.

We thank you, Landlord.

Gentlemen, I wish you well home, every one to his own house; I pray God to keep you in good health.

We thank you, Landlord.

God keep you so too.

We have staid there a long while, it is very late.

Let us go quickly to find out our Boat.

Truly, this man is good company.

So he is.

We are not weary of his company.

Truly he is very merry.

He deserves that people should go to his house.

He receives people very kindly.

Come, honest friends, we have staid a little

beste Wijn gedient worden.

Wy bedanken u Hospes.

Messieurs / geluk op uw reys / en dat gy wel moogt t'huys komen. Ik bid God dat hy u in goede gezondtheyd bewaare.

Wy bedanken u Hospes.

God bewaare u ook zo.

Wy hebben daar een langen tijd geweest / het is al heel laat.

Laat ons wat ras gaan / om onze schuyt te vinden.

Zeker / deeze man is een goed geselschap.

Zo is hy.

Wy zijn zijn geselschap nog niet moe.

Zeker hy is heel vrolijk.

Hy verdient dat men tot zijnent zou gaan.

Hy ontfangt de luyden zeer vrindelijk.

Kom Vrinden / wy hebben een weynig lan-

tle

tle longer than we thought.

You are welcome, Gentlemen.

You muſt make a lit-haſt, if you pleaſe.

As much as we can poſſible, Gentlemen.

Do then, you ſhall have another ſhilling to drink.

I think we ſhall have time enough.

It is fine weather, we have wind and tide, we ſhall come home in good time.

The Moon ſhines bright, we go a great pace, we ſhall quickly be at London-Bridge.

Theſe men are ſtrong, they row with all their ſtrength.

How pleaſant it is now upon the Water!

Are not thoſe fiſhers?

Yes, Sir.

Do you think they have got any fiſh?

Yes truly, they have.

ger uytgebleeven / dan wy gedacht hadden.

Gy zyt welkom / Meſſieurs.

Gy moet u wat haaſten / zo 't u belieft.

So veel als wy konnen Meſſieurs.

Doet zo / dan zult gy nog een ſchelling tot dzinkgeld hebben.

Ik denk dat wy tyds genoeg zullen hebben.

Het is mooi weer / wy hebben vooz de wint en vooz ſtroom / wy zullen bytyds t' huys komen.

De Maan ſchynt helder / wy gaan ſnel vooz t / wy zullen met der haaſt by de Bzug van Londen weezen.

Deeze Kaerels zyn ſterk / zy roeyen uyt alle haare magt.

Hoe vermaaklyk is 't nu op 't water.

Zyn dat geen Viſſchers?

Ja / myn Heer.

Denkt gy / dat zy viſch hebben?

Ja / wis hebbenze.

Let us buy ſome.

Laat ons wat koopen.

No, no, let us not ſtay, we have not too much time.

Neen neen / laat ons niet wachten / wy hebben niet al te veel tijd over.

What ſhall we do with that fiſh?

Wat zouden wy met die viſch doen?

We will eat it.

Wy zoudenze eeten.

There is enough at the Filhmarket.

Daar is genoeg op de Viſchmarkt.

You ſay right; but it is not ſo good, and it is dearer.

Gy hebt gelijk / maar zy is niet zo goed / en zy is duurder.

It is as good every jot, what matter is it, how dear it is? it is not too dear neither.

Zy is volkomen zo goed. Wat legt'er aan gelegen hoe duur ze is? En zy is ook zo duur niet eens.

I do not love fiſh; I love fleſh better.

Ik hou niet van viſch / ik heb liever vleeſch.

You are a great fleſh-eater.

Gy bent een groote vleeſcheeter.

I love fiſh better than fleſh.

Ik hou meer van viſch / dan van vleeſch.

There is nothing better than a good ſtewed Carp.

Daar is niet beter als een goede geſtoofde Karper.

You have reaſon.

Gy hebt gelijk.

I love Tenches extreamly, when they are well ſeaſoned.

Ik hou byzonder van Teelt / wanneer ze wel toe gemaakt is.

So do I.

Zo doe ik ook.

Me-

Methinks that they do dreſs fiſh better in Holland than here.

That is true, the Dutch are better Cooks then we are.

Yet I have eaten ſome well dreſſed in this Countrey.

I believe it.

I was at Kingſton a while ago with a Gentleman, a friend of mine, that carried thither two great Carps from London; we had them dreſt for us very well in our Inn. I did never eat any thing ſo good.

In what Inn did you lodge?

At the Caſtle.

It is true, it is a good Inn; there is a handſome Maid which is a very good Cook.

Ah, ah, we are come already to the Tower.

If it were not ſo late, we would go to viſit a

Wy dunkt dat zy in Holland de viſch beter toemaaken als hier.

Dat is waar / de Hollanders zijn beter Koks dan wy.

Ik heb'er evenwel in dit Land gegeeten / die wel toegerecht waren.

Ik gelooft 't wel.

Ik was een paas geleeden eens te Kingſtone met zeker Heer / een vrind van my / die twee groote Karpers van Londen mede nam; en wy kreegen ze zeer wel toegemaakt in onze Herberg; Ik heb nooit iets beter gegeeten.

In wat Herberg waart gy t'huys?

In 't Caſteel.

't Is waar / dat is een goede Herberg / daar is een aardige Meyd / die een braave Kok is.

Ho / ho / wy zijn alree by den Tour gekomen.

Indien 't zo laat niet was / wy moſten

Gentleman a friend of mine in the Tower, that would entertain us nobly.

It is too late, it muſt be ſome other time.

When you pleaſe, we ſhall go there.

O God be thanked, we are arrived.

Softly, Gentlemen, ſtep out one after another, we are come in good time.

It is too late, let us pay for the Boat, it is good reaſon.

Here honeſt man, here is your money; here is another ſhilling that we promiſed you to drink.

We thank you Gentlemen.

Now, Gentlemen, it is time for us to take leave one of another.

Gentlemen, before we part, will you be pleaſed to let me give you a Glaſs of Sack?

een zeker Heer / een vriend van my / in den Tour gaan bezoeken / hy zou ons treffelyk onthaalen.

't Is nu al te laat / op een ander tyd eens.

Als 't u belieft / zo zullen wy 'er eens gaan.

O God zy gedankt; wy zyn al aan.

Zagtjes / Meſſieurs / ſtap een voor een uyt / wy zyn nog in goede tyd aangekomen.

't Is al te laat / laat ons voor de ſchuyt betaalen / 't is reden.

Daar Maats / daar is uw geld / en daar is nog een ſchelling / die wy u tot drinkgeld beloofden.

Wy bedanken u / Meſſieurs.

Nu Meſſieurs / 't is tyd dat wy onſe afſcheyd van malkanderen neemen.

Meſſieurs / eer wy ſcheyden / belieft het u dat ik u nog een glaasje Sek geef.

No,

No, Sir, we thank you, it ſhall be for another time.

Neen mijn Heer / wy bedancken u / op een ander tijd eens:

Come, come, it is not ſo late.

Kom / kom / 't is zo laat nog niet eens.

For my part, I muſt go home, I will not drink to day, they ſtay for me at home.

Ik vooz my moet t'huys gaan / ik wil van daag niet meer dzinken; zy wachten t'huys na my.

Wel, Sir, ſince you are not pleaſed, farewell, I reſt your ſervant.

Wel mijn Heer / de wijl 't u niet belieft / vaarwel dan / ik blijf uw Dienaar.

I thank you for your good company.

Ik bedank u vooz uw goed gezelſchap.

Gentlemen your moſt humble ſervant.

Meſſieurs / uw zeer ootmoedige Dienaar.

I wiſh you a good evening, and a good night.

Ik wenſch u een goeden avond / en goeden nacht.

The XLI. Dialogue.

De een en veertigſte t'Zamenſpraak.

GEntlemen, I am going to take my leave of you.

MEſſieurs ik zal myn afſcheyd van u neemen.

Why will you go?

Waarom wilt gy heen gaan?

Becauſe it is almoſt dinner time.

Om dat het ſchier eetens tijd is.

Can you not dine with us?

Sir, I give you thanks, I cannot ſtay to day.

Why, what buſineſs have you?

I have not much buſineſs, but I muſt needs dine at home to day.

Have you invited any body to dine with you?

No, but I did promiſe a Dutch Gentleman, who doth not underſtand our Language, to go along with him into the City, to help him to buy ſome commodities.

What time do you look for him?

I look for him about two a clock.

Are you ſure he will come?

I am not ſure of it, but ſeeing I have promiſed him, I muſt needs be at home.

Komt gy van den middag niet met ons eeten?

Myn Heer / ik bedank u / ik kan van daag niet warhten.

Waarom / wat hebt gy te verrichten?

Ik heb juyſt niet veel te verrichten / maar ik moet noodzakelijk van de middag t'huys eeten.

Hebt gy iemand genood om met u te eeten?

Neen / maar ik heb een duytſch Edelman / die onze taal niet en verſtaat / beloofd met hem in ſtad te gaan / en hem behulpzaam te zyn in 't koopen van eenige waaren.

Wat tyd verwacht gy hem?

Ik verwacht hem omtrent twee uuren.

Bent gy verzekerd dat hy komen zal?

Ik ben 'er juyſt niet van verzekerd / maar eevenwel dewyl ik 't hem beloofd heb / zo moet ik maaken t'huys

Is

Is it well done.

Well then, I will not hinder you.

Farewel, your Servant.

Sir, I am your moſt humble Servant.

Boy, go open the door to Maſter.---

I can open it my ſelf.

But you have not the Key.

How! do you lock your door?

It is our cuſtom.

Pray, Sir, oblige me ſo much as to preſent my reſpects to your Siſter.

Sir, I ſhall not fail, but ſhe is very much your Servant.

I am her moſt humble ſervant.

When ſhall wee ſee one another again?

To morrow God willing.

te zijn.

't Is wel gedaan.

Wel ik zal u dan niet hinderen.

Daarwel / uw Dienaar.

Mijn Heer / ik ben uw zeer ootmoedige Dienaar.

Jongen / doe de deur open voor Monſieur..

Ik kan heen zelf wel open doen.

Maar gy hebt de ſleutel niet.

Hoe / ſluyt gy uw deur?

't Is onze gewoonte zo.

Ik bid u mijn Heer / dat gy my zo veel verpliicht / dat gy mijne gebiedenis aan uw ſuſter doet.

Mijn Heer / ik zal niet in gebreke blijven; maar zy is uw Dienareſſe.

Ik ben haar zeer ootmoedige Dienaar.

Wanneer zullen wy malkander weer zien?

Morgen / als God belieft.

I will come and ſee you.

Ik zal u komen bezoeken.

Pray do.

Ik bid u / doe zo.

I will expect you, farewel.

Ik zal u verwachten / vaarwel.

James, where goeſt thou?

Jacobus / waar heen?

I was going to look for you, Sir.

Ik ging om na u te zien mijn Heer.

What is the matter?

Wat is de reden?

They ſtay for you to dinner.

Zy wachten na u met eeten.

What! Is it ſo late?

Wat is het dan zo laat?

It is twelve a Clock.

't Is twaalf uren.

Already?

Alreede?

They ſay ſo.

Zy zeggen zo.

Who is at home?

Wie is 'er t'huys?

It is Miſtreſs ſuch a one, who is come this morning to ſee your Siſter.

't Is Juffrouw zo een / die van de mozgen gekomen is om uw Zuſter te bezoeken.

How long hath ſhe been there?

Hoe lang heeft zy 'er al geweeſt?

She came as ſoon as you went out, but your Siſter went to walk abroad with her, and they came back together.

Zy quam zo dra als gy uytgegaan waart: maar uw Zuſter ging eens met haar uyt / en zy quamen t'zamen weerom.

Doth ſhe dine at home?

Zal zy t'huys eeten?

I think ſo, Sir.

Ik geloof ja / mijn Heer.

Is

Is the dinner ready?

Yes, Sir, they only ſtay for you to ſit down.

Let us make haſte then, the clock ſtrikes.

It is twelve, Sir.

Are you ſure of it?

Yes, Sir, it is ſo much.

I did not think it was ſo late.

Ring the Bell.

Ring hard.

They are coming Sir.

Madam, your moſt humble ſervant.

Your moſt humble ſervant, Sir.

Madam, I am very glad to meet with you here ſo fortunately.

Sir, the Gentlewoman your Siſter did me the honour to invite me to dinner, after a little walk that we have had together.

Ah! what a good

Is de maaltyd gereed?

Ja myn Heer/ zy wachten maar alleen na u om aan te zitten.

Laatenwe ons dan wat haaſten/ de Klok ſlaat.

Dat is twaalf myn Heer.

Weet gy 't zeker.

Ja myn Heer/ 't is zo veel.

Ik dacht niet dat het zo laat was.

Trek aan de ſchel.

Schel hard.

Zy komen myn Heer.

Joffrouw/ uw zeer ootmoedige Dienaar.

Uw zeer ootmoedige Dienareſſe/ myn Heer.

Juffrouw/ ik ben blyde u hier zo gelukkig te ontmoeten.

Myn Heer/ Juffrouw/ uw Zuſter/ heeft my de eere gedaan/ om my ten eeten te noodigen/ naa dat wy een weynig t'zamen gewandeld hadden.

O! wat een goede

sister I have to invite to our house sich persons as I honour as you.

I must kiss her presently for that very thing.

Come hither, sister, that I may kiss you.

Why will you kiss me?

Because of the happiness which you have procured me.

What happiness, Brother?

For having invited this Lady to dine with us.

I did it for my own intereſt, as well as for yours.

Truly, I am very much ingaged to you both, for your kind love and your civilities.

Let us leave off complements, my dear.

But, Brother, from whence come you that you made us stay so long?

Zuster heb ik / dat zy zulke persoonen tot onzent noodigt / die ik eer als u.

Ik moet haar terstond kussen / alleen om die zaak.

Kom hier Zuster / dat ik u eens kus.

Waarom wilt gy my kussen.

Om dat gy my aan zo een geluk gehulpen hebt.

Wat geluk / Broeder.

Dat gy deeze Joffrouw by ons ten eeten genodigd hebt.

Ik heb het zo wel om myn eygen belang gedaan / als om 't uwe.

Waarlijk / ik ben zeer in u beyde gehoude / om uw vrindschap en beleefdheyd

Laat ons de complimenten achter wege laaten.

Maar / Broeder / waar komt gy van daan / dat gy ons zo lang hebt doen wachten.

I come

I come from giving a visit.

But you might have dined without me.

You should not have staid for me.

You should have begun.

Your sister hath too much respect for you, Sir, as not to wait for you.

She stays for me sometimes, as the Fryer stays for the Abbot.

In earnest, Brother I sometimes wait too long for you, both at dinner and supper.

And sometimes also you dine well without me.

That seldom happens but when the time is past.

You are a good sister, I do not complain.

Truly, you were to blame to complain

Ik kom van een bezoek.

Maar gy had wel zonder my konnen eeten.

Gy zoudt na my niet gewacht hebben.

Gy zoudt maar begonnen hebben.

Uw Zuster / myn Heer / draagt u te veel eerbiedigheyd toe dat zy u niet zoude wachten.

Zy wacht somtyds na my als de Monnik na de Abt.

In ernst / Broeder / ik wacht somtyds al te lang na u met eeten / zo wel 's Middags / als 's Avonds.

En somtyds eet gy 's Middags ook wel zonder my.

Dat gebeurt zelden / als wanneer de tyd verby is.

Gy bent een goede Zuster / ik heb niet te klaagen.

Zeker gy zoud te beschuldigen zyn / indien

without a cauſe.

Come, come, let us talk of ſomething elſe let us dine quickly, I begin to have a good ſtomack.

Beſides that, I muſt make haſt.

For I look for a Gentleman who is to call upon me as ſoon as I have dined

How, Brother, will you leave the company of Madam?

Madam will be pleaſed to have the goodneſs to excuſe me; For I am ingaged by word of mouth to keep a Gentleman company into the City, who is to call on me preſently.

Sir, I ſhould be very ſorry to hinder the effect of your promiſes.

Madam, I beg a thouſand times your pardon, if I commit this day any incivility againſt you; but another

gy zonder oorzaak klaayde.

Kom/kom/laat ons van wat anders praaten; laat ons met der haaſt eeten/ ik begin honger te krijgen.

Behalven dat ze moet ik my haaſten. Want ik verwacht zeker heer/ die my zal aanſpreeken zo ras ik gegeeten heb.

Hoe/ Broeder/ zult gy 't gezelſchap van Juffrouw verlaaten?

Joffrouw zal gelieven de goedheyd te hebben dat ze my verſchoone/ want ik ben door myn woord verbonden/ om een Edelman/ die my terſtond zal aanſpreeken/ in de ſtad gezelſchap te houden.

Myn Heer/ 't zou my bedroeven/ dat ik tot belet van uwe belofte zou ſtrekken.

Joffrouw/ ik bidde duyzendmaal om vergiffeniſſe/ indien ik deezen dag eenige onheuſchheyd tegens u begaa/ op re-

time I will redeem this fault.

Sir, there is no fault, I assure you.

Madam, I know you to be so good, that I am sure you will not believe that it is for want of respect towards you.

Sir, I know you so well, that I know you to be the most civil Gentleman that ever I knew; that is all I can say.

Madam, you are too much obliging, you are obliging to an excess that is not imaginable. You will be pleased to grant me the permission to draw a conjecture of it to my advantage.

Alas, Sir, what do you speak of? My words are not able to advantage you in any thing.

een ander tijd zal ik deze fout verbeteren.

Mijn Heer / daar is niets misdreven / dat verzeker ik u.

Juffrouw / ik weet dat gy zo goed zijt / dat ik my wel mag verzeekeren / dat gy niet gelooven zult / dat het uyt gebrek van eerbiedigheyd tegens u is.

Mijn Heer / ik ken u zo wel / dat ik wel weet dat gy de beleefdste Edelman zijt / dien ik ooit gekend hebt: en dat is alles wat ik zeggen kan.

Juffrouw / gy zijt al te verplichtende / gy zijt zo overdaadig verplichtende / dat het onbegrijpelijk is: 't zal u gelieven my toe te staan dat ik een gissing tot mijn voordeel daar uyt trekke.

Helaas / mijn Heer / waar spreekt gy van? Mijne woorden zijn van zo weynig belang / dat zy u nergens toe konnen te staade komen.

A Scheme of Familiar

LETTERS.

SIR.

IT was a quaint difference the ancients did put 'twixt a *Letter*, and an *Oration*, that the one ſhould be attir'd like a Woman, the other like a man: The latter of the two is allowed large ſide robes, as long periods, parentheſis, ſimiles, examples, and other parts, of Rhetorical flouriſhes: But a *Letter* or *Epiſtle* ſhould be ſhortcoated, and cloſely couched; a Hungerlin becomes a *Letter* more handſomely then a Gown. Indeed we ſhould write as we ſpeak; and that's a true

Een Ontwerp van gemeenzame

BRIEVEN.

Mijn Heer.

HEt was al een aardig onderſcheyd dat de Ouden ſtelden tuſſchen eenen Brief / en een Oratie / dat de eene als een Vrouw / en de andere als een man behoorde opgeſchickt te zijn. De laatſte van de twee vergunt men ruyme wijd-af-hangende Tabbaarden / gelijk als lange Redens-uytgangen / inſluytſels / gelijckeniſſen / Exempelen / en andere gedeelte der Redenſtonſtige bloemen. Maar een Brief / of Zend-brief moet kort van rok / en ſlyck neerhangende zijn; een Naprok voegt eenen Brief beter / dan een wijde Samaar. Ecker wy behoorden te ſchrijven als wy ſpreecken;

Fa-

Familiar Letter which expresseth ones mind, as if he were discoursing with the party to whom he writes, in succinct and short termes. The *Toung* and the *Pen*, are both of them interpreters of the mind; but I hold the *Pen* to be the more faithful of the two: The *Tongue in udo posita*, being seated in a most slippery place, may fail and falther in her sudden extemporal expressions; but the *Pen* having a greater advantage of premeditation, is not so subject to error, and leaves things behind it upon firm and authentick record. Now Letters, though they be capable of any subject, yet commonly they are either *Narratory*, *Objurgatory*, *Consolatory*, *Mo-*

en dat is een recht gemeenzaame Brief / die iemands zin zodaanig uytdrukt / als of hy met den Persoon / aan wien hy schrijft / met beknopte en korte bewoordingen spreekende was. De Tong en de Pen zijn beyde tolken des gemoeds; maar de Pen acht ik de getrouwste van de twee te zijn. De Tong in een vochtige en slibberige plaats gesteld zijnde / kan missen en haperen in haar schielijke en onbedachte uytdrukselen; maar de Pen een grooter voordeel hebbende van voor af te bedenken / is zo ligt aan geen misslag onderworpen / en laat dingen na op een vaste en geloofwaardige Aantekening. Hoewel nu de Brieven bequaam zijn om allerley stoffe te verhandelen / zo zijn zy echter doorgaans / Vertellende / Bestraffende / Vertroostende / Vermaanende / *nitory*,

nitory, or *Congratulatory*, The firſt conſiſts, of *Relations*, The ſecond of *Reprehenſions*, The third of *Comfort*, The laſt to of *Councel* and *joy*: There are ſom who in lieu of Letters write *Homilies*, they preach when they ſhould Epiſtolize; Ther are others turn them to tedious *Tractats*; this is to make Letters degenerat from their true nature. Some modern Authors there are, who have expos'd their Letters to the world; but moſt of them, I mean among your Latin Epiſtolizers, go fraighted with meer *Bartholomew* ware, with trite and trivial phraſes only, liſted with pedantick Shreds of School-boy verſes. Other there are among our next trans-

of Gelukwenſchende. De eerſte ſoozt beheſt Verhaalen/ de tweede beſtaat uit Beriſpingen/ de derde uit vertrooſtingen/ en de twee laatſte uyt raad en blijdſchap. Daar zijn ſommige die in plaats van Bzieven/ Redeneeringen ſchzijven/ zulks dat zy pzediken wanneer zy behoozden een bzief te dichten; daar zijn andere die de zelve in verdzietige verhandelingen veranderen; maar dit is de Bzieven te doen ontaarden van haar rechte natuur. Eenige hedensdaagſche ſchzijvers zijn 'er die hunne Bzieven openlijk uytgegeeven hebben/ maar de meeſte van hen/ ik meen onder de Latijnſche Bziefſchzijvers/ zijn bevzacht alleen met kramers waar/ met gemeene ſtraat-taal/ en bezet met ſtukken en bzokken van Schooljongens vaerzen. Andere zijn 'er onder onze

marin

marin neighbours Eastward, who write in their own Language, but their stile is so soft and easie, that their Letters may be said to be like bodies of loose flesh without sinews, they have neither Joynts of art, nor *arteries* in them; they have a kind of simpering and lank hectick expressions made up of a bombast of words and finical affected compliments only; I cannot well away with such sleazy stuff, with such cobweb compositions; where there is no strength of matter, nothing for the Reader to carry away with him, that may inlarge the notious of his soul: One shall hardly find an apothegm, example, simile, or any thing of Philosophy, Histo-

naaste Overzeesche gebuuren Oostwaards/ die in hun eygen taal schrijven/ maar hunne stijl is zo zacht en slap/ dat men van hunne Brieven mag zeggen/ dat zy zijn als lighaamen van los vleesch/ zonder zenuwen; zy hebben geen leden van kunst/ of slag-aderen in zich; zy hebben een soort van grimlachgende en schraale quijnende uytdrukselen/ bestaande alleen uyt opgeblaazene woorden en tedere gemaakte Complimenten. Ik en kan niet wel over weg met zulk een geteem/ met zulk een t'zamenstelling van Spinnerag/ alwaar geen kracht van stoffe in steekt/ noch iets in is't welk de Leezer met zich kan draagen om de kundigheden zijner ziele uit te breyden. Men zal naauwlyks een Gedenkspreuk/ Exempel/ Gelykenisse/ of iets van de Philoso-

ry,

ry, or solid knowledge, or as much as one new created Phrase, in a hundred of them; and to draw any Observations out of them, wer as if one went about to distil cream out of froth; Insomuch that it may be said of them, what was said of the Eccho, *That She was a meer sound, and nothing else.*

I return you your *Balzac* by this bearer, and when I found those Letters, wherein he is so familiar with his King, so flat, and those to *Richelieu* so puff'd with prophane hyperboles and larded up and down with such gross flatteries, with others besides, which he send as Urinals up and

phie/ Historie/ of bondige Weetenschap/ ja niet zo veel als een nieuwgemaakte spreekwijs/ in een honderd van dat slag vinden: En indien men eenige aanmerkingen daar uyt wilde neemen/ dat zeer zo veel zijn/ als of men Room uyt Schuym wilde trekken; zulks dat men van dezelve mag zeggen het gene eens van de Echo gezeyd wierdt/ dat het een klank was, en anders niet.

Ik zend u met brenger deezes uwen Balzac weer te ruggen wanneer ik bevond dat die brieven/ waar in hy zo gemeenzaam is met den Koning/ zo plat/ en die aan Richelieu/ zo opgeblaazen waaren met ongodvruchtige stoffeeringen/ en overal zo doorspekt met zulke grove vleyeryen; beneffens andere/ die hy wyd en zyd in de werreld zend/ als Pisgla-

down

down the world to look into his water, for discovery of the crazy condition of his body, I forbore him further: So I am

Your most affectionat Servant.

zen / om zijn Water te beſchijken / tot ontdekking van de ziekelijke geſteltenisſe zijns lichaams / zo kon ik hem wel verder inſchikken. Dus ben ik

Uw zeer toegeneegen Dienaar.

SIR,

I Had been guilty of such an offence whereof I should never have absolv'd my self, If I had omitted so handsom an opportunity to quicken my old devotions to you: Among those multitudes here we resent your hard condition, and the protractions of your bu-

Mijn Heer,

Ik zou schuldig geweest zyn aan zulk een Misdaad / waar van ik my zelven nooit zou hebben konnen bevryden / indien ik zulk een bequaame gelegentheyd / om myn oude genegentheden t'uwaarts te doen herleeven / verwaarloosde. Onder deeze menigte hier zyn wy gevoelig van uw moeiselyke staat / en de uytstellingen uwer ver-

sines

ſineſs, there is none who is more ſenſible that ſo gallant and ſublime a Soul (ſo much renowened throughout the World) ſhould meet with ſuch harsh traverſes of fortune; For my ſelf, I am like an Almanack out of date, I am grown an unprofitable thing, and good for nothing as the times run, yet in your buſineſs I ſhall play the Whetſtone, which though it be a dull thing of it ſelf, and cannot cut, yet it can make otherbodies to cut: ſo ſhall I quicken thoſe who have the managing of your buſineſs, and power to do you good,

richtinge; Daar is niemand die gevoeliger getroffen is/ dat zulk een treffelyke en verhevene ziel (die de ganſche werreld over zo vermaard is) zo veele wederwaardigheden der Fortuyne moet tegenſtaan: wat my zelven aangaat/ ik ben als een Oude Almanak/ zynde ondienſtig/ en nergens toe bequaam gewoorden/ zo al de tyden nu loopen; Echter zal ik in Uw zaak tot een Slypſteen verſtrekken/ die/ hoewel zy uyt haar zelven een ſtomp ding is/ en niet ſnyden kan/ zo kan zy nochtans andere ligchaamen doen ſnyden: Dus zal ik ook de gene/ die't beſter dan uwe zaaken/ en de macht hebben om U goed te doen/ daar toe op-

when-

whenſoever I meet them. So I reſt

wehhen / wanneer ik hp hen kom. Dus blijf ik

Your thirty years Servant.

Uw dertig jaarigen Dienaar,

Eenige

Eenige Spreekwoorden.

Voor goeden Wijn behoeft men geen krans upt te ſteeken.

Aan 't Werk kent men de Meeſter.

Geen Goud zonder ſchupm.

Geen Vuur zonder rook.

Veel geſchreeuw en weynig wol.

EYNDE.

Some

Some Proverbs.

GOod Wine needs no buſh.

A Maſter is known by his Work.

Every bean hath its blak.

There is no Fire without ſmoke.

Great boaſt, ſmal roaſt.

The End.

The English and Netherdutch

ACADEMY.

THE THIRD PART,

Containing

A VOCABULAR

Of *English* with the *Netherdutch* Words annexed.

---

d'Engelſche en Nederduitſche

ACADEMY.

HET DERDE DEEL,

Inhoudende

Een VOCABULAAR

Van Engelſche met de Nederduitſche Woorden daar bygeboegt.

TAMSTERDAM,

Gedrukt by de Wed. van *Steven Swart*. 1689.

A VOCABULAR,

Een WOORDEN-BOEK.

A oste *An* werd by de *Engelsche* gebruyckt voor een voorstellige Artijckel, en beteeckent een; als *a Man* een mensch; *an Arm* een Arm.

A B

to ABandon Verlaten.
to Abaſe Vernederen.
Abaſht Verbaast.
to Abate Verminderen.
an Abbot *een* Abt.
to Abbreviate Verkorten.
to Abhor Verfoeijen.
to Abide Blijven / verblijven.
Abject Verworpen.
to Abjure Verzweeren.
Ablative Afnemer.
Able Machtigh.
to Aboliſh Te niete doen.
Abominable Afgrijſſelijk.
Abortive Misboren.
Above Boven.
to Abound Overvloeijen.
About Om / omtrent.

A B

Abroad Buyten.
Abrogate Te niet doen.
Abrupt Afgebroken.
Abſent Abſent / afwezende.
to Abſolve Ontſlaan.
Abſolutely Abſolutelijk.
to Abſtain Onthouden.
an Abſtract *een* Kort begrijp.
to Abſtract Uyt-trecken.
Abſurd Onbetamelijk.
Abundance Overvloet.
to Abuſe Misbruyken.
to Accept Aannemen.
Acceptable Aangenaam.
Acceſs Toegangh / acces.
an Accident *een* Toeval.
Acclamation Toeroepinge.

to Ac-

to Accompliſh Volbrengen.
an Accord *een* Accoord/ overeenkominge.
According to Volgens/ na.
to Account, accompt, *or* eſteem. Achten.
an Account *een* Reekening.
to Accuſe Beſchuldigen.
to Accuſtome Gewennen.
an Ache *or* pain Pijn. Head-ache Hooftpijn. Tooth-ache tant-pijn/ &c.
to Acknowledge Erkennen.
an Acorn *een* Aker.
to Acquaint bekent maken.
Acquaintance Gemeinſame kenniſſe.
to Acquit Ontlaſten.
an Acquittance *een* Quitantie.
an Acre *or* Aker *een* Acker ofte Morgen (Landts.)
an Act *een* Ordinantie.
to Act Doen.
an Action *een* Actie/ handeling.
Acute, Scherp/ ſubtyl.
to Add By-doen.
an Adder *een* Adder.
Addicted, Begeven/ genegen.
Addition, By-voeginge.
to Adhere Aankleven.
to Adjourn Uytſtellen tot een ſekere tijd.
to Admire Verwonderen.
to Admit Toelaten.
to Admoniſh Vermaken.
to Adore Aanbidden.
to Adorn Vercieren.
to Advance Verheffen.
Advantage Voordeel/ avantagie.
to Adventure Avonturereren.
an Adverb *een* Bywoord.
an Adverſary *een* Tegen-party.
Adverſity Tegenſpoet.
Advice Raat/ advijs.
to Adviſe Beraden/ adviſeeren.
Adultery Overſpel.
Affable Beleeft/ ſpreekſaam.

Affection Genegentheyt.
Affinity Maagschap.
Affliction Verdzukkinge / quellinge,
to Afford Geven / toegeven.
to Affront Affronteeren.
Afore Voor.
Afraid Verbaart.
After Na / achter.
Again Wederom.
Against Tegen.
Age Ouderdom.
an Age een Eeuw.
an Agent een Agent.
to Aggravate Bezwaaren.
Ago or past Verleeden / geleden.
Agony Angst / bangigheyt.
Aggreable Over-eenkomende.
an Ague een koorts.
Aid Hulpe / onderstant.
what Ail you? wat schort u?
an Aim een Mick / oogmerk.
the Air de Lucht.
to Ake or Ache Pijn hebben.
Alas Eylaas.
an Alien een Vzemdeling.
Alike or like Gelijk.
Alive Levende.
All Al / alle.
to Allay or mitigate Verlichten.
All be it Alhoewel.
to Alledge by-brengen.
Allegiance Onderdanigheyt.
an Alley een naauw Straatje / een gang.
Alliance Alliantie.
to Allow Toestaan / toestemmen.
to Allot Opleggen.
to Allure Aanlokken.
an Almanack een Almanack.
Almighty Almachtig.
an Almond een Amandel.
Almost bykans / naasten by.
Alms Aalmoes.
Aloft Omhoog.
Alone Alleen.
Aloof Van verre.
Aloud Luyd van stem.
Already Alreede.
Also Ook.

an Al-

an Altar *een* Autaar.
to Alter Veranderen.
Although Hoewel
Altitude Hooghte.
Altogether Altemaal.
Alum Aluin.
Always Altijt.
I Am Ik ben.
to Amaze Verbaast maken.
Ambassador Ambassadeur.
Amber Amber / bzantsteen.
Ambigious Twijffelachtig:
Ambition Eergierigheyd.
Ambushment Embuscade.
to Amend Verbeteren.
Amiable beminnelijk.
to do Amiss Qualijk doen.
Amity Vzientschap.
Among Onder / ondertusschen.
to Amount *in reckoning* bedzagen.
Amorous minnelijk.
Ample bzeede / wijde.
Amplify vermeerderen.
an Anabaptist *een* Mennonist oste Mennist.
Ancestors Vooz-Ouders.
an Anchor, ancre *or* anker *een* Anker.
Anchovies Ansjovis.
Ancient Oudt.
the Ancle bone *het* Enkel-been.
And Ende.
an Andiron *een* bzandtyser.
Anent Tegen.
Anew Dan nieuws.
an Angel *een* Engel.
Anger Toozn / gramschap.
Angrie Gzam.
to Angle Visschen met den Angel-roe.
Anguish Anghst / benauthept.
Animadversion Aanmerkinge.
to Animate moedt geven.
Animosity Gzootmoedigheydt.
Annihilate vernietigen.
to Anoint Salven.
to Annoy beschadigen / beroeren.
Annual Jaarlijks.

Anon Terſtont/ſtraks.
Another Een ander.
an Anſwer een Antwoort.
an Ant een Mier/ Eemte.
Antichriſt Antichriſt.
to Anticipate Voorkomen
Antidote Tegengift.
Antipathy Tegen-ſin/ tegen-paſſie.
Antiquity Oudheyd.
an Anvile, een Aanbeelt.
Anxiete ſiet Anguiſh.
Any Eenige.
Anywhere Ergens
Apace Met haaſt/ haaſtelijk.
Apart Byzonder.
an Ape een Aap.
Apoſtacy Af-val.
Apoſtle Apoſtel.
an Apothecarie een Apoteker.
Apparent klaar/ openbaar.
Apparel kleedinge.
an Apparition een Verſchyninge.
to Appeal Appelleeren/ tot hooger Recht roepen.
to Appear te voorſchyn komen.
to Appeaſe Te vreden ſtellen.
an Appendix een Aanhangſel.
to Appertain Toebehoren
an Appetite een Appetijt.
Applauſe Toejuichinge.
an Apple een Appel.
to Apply Toevoegen/ toepaſſen.
to Appoint Ordineeren/ toe-ſtellen/ aſſigneeren.
to Apprehend Aangrijpen/ vangen/ vatten.
an Apprentiſe een koopmans knecht/ een leer-jongen.
to Approach Aannaderen.
to Appropriate Toe-eygenen.
to Approve Voor goet keuren/ approbeeren.
an Apron een Schortelkleedt.
Apt Bequaam.
Aptneſs Gheſchicktheyt.
Aray (in battel) Slagorder.

Aray (in cloaths) Cieraat.
an Arbitrator een Scheidsman.
a (green) Arbour een (groen) Prieel.
an Arch-Duke een Eerts-Hertog.
an Archer een Boogh-schieter.
Ardent Bernende/ vyerigh.
to Argue Disputeeren.
an Argument een Argument.
to Arise Opstaan.
Arithmetick Cyffer-konst.
an Ark een Arcke.
an Arm een Arm ofte Erm.
to Arm Wapenen.
an Armourer een Wapen-maker.
Arms (weapons) Wapenen.
an Army een Leger.
to Arraign Voor een Vyerschaer beschuldigen.
to Arrest Grijpen / arresteeren.
Arrived Aenghekoomen.
Arrogance Presumtie/ hovaardye.
an Arrow een Pijl.
Art Konste.
an Artechoke een Artesacke.
an Arterie een Slagh-ader.
an Article een Artijckel.
an Artificer een Konstenaar.
Artillerie Geschut/ Artillerye.
As Als/ gelijk.
to Ascend Opklimmen.
to Ascertain Verseekeren.
to Ascribe Toe-schrijven.
Asham'd Beschaamt.
Ashes Assche.
an Ash tree een Esschenboom.
Aside Ter zijden.
to Ask Vragen.
an Asp een Aspick / een Slang.
an Aspiration Aanblasinge.
to Aspire Eersucht hebben.
Asquint Scheelachtig.
an Ass een Ezel.
to Assay Proobeeren.

to Assail *or* assault Aanvallen.
to Assemble Versamelen.
to Assent Toe-stemmen.
an Assignation *een* Assignatie.
to Assist bystaan.
Assistance Hulp.
to Associate Vergesellschappen.
to Assoil Ontbinden.
to Assure Verseekeren.
to Asswage Versoeten.
to Astonish Verbaast maken.
Astonished Verbaast.
to go Astray Dwalen.
Asunder Apart.
At Tot.
to Attain Verkrijgen.
to Attempt Onderwinden.
to Attend Wachten.
Attire kleeding.
Attonement Versoeninge.
to Attract Aantrekken.
an Atturney *een* Procureur.
to Attribute Toe-reekenen.
to Avail Nuttig zijn.
Avarage Avary.
Avarice Gierigheyt.
Audience Gehoor.
to Avenge Wreeken.
to Averr Waar maken.
to Augment Vermeerderen.
an Aunt *een* Moeye/ Meutje.
to Avouch Verseekeren.
to Avoyd mijden/ vermijden.
Austere Grimmig.
Authoritie Authoriteit/ Overigheyt.
Autumn Herfst.
Aw Ontsag.
to Awake Ontwaken.
Aware Voorziende/ achtnemende.
Away Uyt de wegh.
an Awl *een* Elsen.
Awry krom/ scheef.
an Ax *een* bijl.
an Axle-tree Wagenasse.
Ay Eeuwiglijk.
Azure Hemels-blauw.

B.

to Babble Praten/ klappen.

a Babe een kleyn kindje.
a Babie een Poppetje.
a Baboon een Babiaan,
a Bachelor een Ongetrouwt man.
the Back den Rug.
to Backbite Jemandt achter sijn rug quaet spreeken.
the Back-bone den Ruggraat.
to Back-slide te rugge glyen.
Backwards Rugghewaarts.
Bacon Speck.
Bad Quaat.
a Badge een teeken.
a Badger een Das.
a Bag een Sakje.
Baggage bagagie.
a Bag-pipe een Sakpijp.
Bail bozge.
a Bailiff een Baljuw.
to Bait Plegsteren.
a Bait (for fish) Aas voor vis.
Baiz baijen.
to Bake backen.
Ballast ballast.
Bald kaal.
a Bale een baal.
a Balk een balk.
a Ball een bal.
a Ballance een ballance.
Balm balsem.
Balsam balsem.
a Band (of Soldiers) een bende (Soldaten.)
a Band een band.
a Band (for the neck) een bef.
to Bang slaan.
to Banish bannen.
a Bank or bench een bank.
a Bank (of the Sea) een bank/ dijk / ofte kant van de zee.
a Bank or hillock een heuvel.
a Bank (for Use-money) een Wisselbank.
a Banker een Bankier.
a Bankrupt, bankrout een bankeroetier.
a Banner een Vaan / baniere.
a Banquet banket,
to Baptise doopen.
Baptism den Doop.
a Bar or lever een handtboom.
to Bar or bolt Grendelen.
a Barber een Barbier.

Bare Bar / naakt.
to Bargain Overeen komen op een koop.
a Barge een Schipken met riemen.
to Bark (as a dog) Baffen / blaffen.
Bark (of a tree) Schorſs ofte baſt van een boom.
a Bark een kleyn ſcheepjen.
Barley Gerſte.
a Barn een Scheur.
a Barnacle een Capeſon.
a Barrel een Tonneken.
Barren Onvruchtbaar.
a Barrow (with wheels) een Kruywagen.
Baſe Slecht / gering.
Baſhfull Schaamachtig.
a Basket een Mande.
a Baſon een Becken.
a Baſtard een Baſtaard.
a Bat een Vledermuys.
a Bat or club een Stok / kluppel.
a Bath een Badſtove.
to Bathe Baden.
a Battail or Battel Batalje ofte ſtrijdt.
a Baud een Koppelſter.
a Baudy houſe een hoerhuys.
to Baw Schreeuwen.
to Bay Baffen.
a Bay-tree een Laurierboom.
to Be Zijn.
a Beacon een Baken.
a Beadle een Bedel / Uytroeper.
Beads Koralen.
a Beak een Vogels bek.
a Beam een Balk.
a Beam (of the Sun) een Strale (der Sonne.)
a Bean een Boon.
to Bear Dragen.
to Bear or ſuffer Verdragen / lijden.
to Bear or bring forth Baren.
to Bear off Af-houden.
to Bear up Onderſtutten.
to Bear ſway Heerſchen.
a Bear een Beyr.
a Beard een Baard.
a Bearer een Drager.
a Beaſt een Beeſt.
to Beat Slaan.
Beautie Schoonheid.
Becauſe Om dat
to Beck or nod Knikken met het hooft.

it Be-

it Becometh *het* Betaamt.
a Bed *een* Bed.
a Beſt-ſtead *een* Bedſtede.
a Bed-fellow *een* Byſlaap.
to Bedew bedauwen.
a Bee *een* Bye.
a Bee hive *een* Byekorf.
Beef Oſſe-vleeſch.
Been Geweeſt.
Beer Bier.
a Beetle *een* Beytel.
to Befall bevallen.
Before te vooren.
to Beg bedelen.
to Beget Teelen.
to Begin beginnen.
Begotten Gegenereert.
to Beguil bedrieghen.
Behalf van wegen.
Behaviour Gedraaghzaamheid.
to Behead Onthoofden.
Behind Achter/ na.
Behold Siet daar.
to Behold Aanſchouwen.
it Behoveth *het* behoort.
Being het weſen.
to Belch Wind braken.
to Beleaguer Belegeren.
Belief Geloof.
to Believe Gelooven.
a Bell *een* klok/ ſchel.
the Bellie *de* Buyk.
to Bellow Loeyen.
Bellows Blaasbalk.
to Belong Toebehooren.
Beloved Beminde.
Below, Onder/ beneden.
a Belt *een* Gordel-riem.
a Belt (for a ſwod) *een* Draagband.
to Bely beliegen.
to Bemoan beklagen.
a Bench *een* Bank.
to Bend buygen.
Beneath beneden.
Benediction Segening.
Benefit Weldaad.
Beneficial Profijtelijk.
Benignitie Goedertierentheid.
Bent Geboogen.
Benummed Slaperig van leden.
to Bequeath Nalaten by Teſtament.

to Beray beſmetten.
to Bereave berooven.
a Berry *een* Beſſe.
to Beſeech Smeeken.
it Beſeemeth *het* betaamt.
Beſides beneffens.
Beſides himſelf buiten weſten.
Beſides that Daar en-boven.
to Beſiege belegeren.
to Beſmear Beſmeeren.
a Beſom *een* Beſem.
to Beſpeak Beſpreecken.
the Beſt *de* beſte.
to Beſtow uytgeeven of ſchenken.
to Betake begeven.
to Bethink bedenken.
Betimes By-tyden / vroeg.
to Betoken beteecke-men.
to Betray Verraden.
to Betroth Ondertrouwen.
Better beter.
Between Tuſſchen.
a Bever Bever / Caſtoor.
to Bewail beweenen.
to Beware behoeden.
to Bewitch betoove-ren.
to Bewray Ontdecken.
Beyond Over / aan de over zyde.
a Bib *een* Slabdoek.
too Bib Dickmaals ſuypen.
the Bible *den* Bybel.
Bickering kyvinge.
to Bid gebieden.
to Bid Nooden.
Big Groot / buyckigh.
a Bill *een* bijl.
a Bill of Exchange *een* Wiſſelbrief.
a Billjard *een* kleyne bal.
to Bind binden.
a Bird *een* Vogel.
a Bird-cage *een* Vogelkoye.
Bird-lime Vogel-lijm.
Birth Geboorte.
Biſhop Biſſchop.
Biſket biſkuyt.
a Bit *een* Gebit / een Toom.

a Bitch

a Bitch *een* Teeve.
to Bite byten.
Bitter bitter.
Bitterneſs bitterheyt.
to Blab klappen.
Black Swart.
a Blackmore *een* Moriaan.
o Bladder *een* blaas.
the Blade (of a Sword) *het* Lemmer van een Degen.
the ſhoulder-Blade *het* Schouder-bladt.
a Blain *een* Puyſt.
Blame ſchult.
Blameleſs onſchuldig.
to Blanch De ſchorſſe af-doen.
a Blanket *een* Beddedekſel.
Blankiſh witachtig.
to Blaſpheme Godtlaſteren.
a Blaſt *een* blaas.
to Blaſe blaſen.
to Bleach bleyken.
Blear-eyed die loopende oogen heeft.
to Bleat bleeten.
to Bleed bloeden.
a Blemiſh *een* Vlack.
Bleſſed gezegent.
Blew blaau.
Blind blind.
a Bliſter *een* Puyſte.
to Bloſſom bloeyen.
Blithe Vrolijk.
a Block *een* blok.
to Blot kladden.
to Blot out Uytwiſſchen.
Bloud bloet.
a Blow *een* ſlagh.
to Blow blaſen.
Blunt ſtomp.
Bluſh ſchaamroot.
to Bluſter bulderen.
a Board *een* berdt.
to Boaſt Roemen.
a Boat *een* boot.
a Bobbin *een* klos.
a Bodie *een* Lichaam.
ſome Bodie yemant.
no Bodie niemant.
a Bodkin *een* Yziem.
to Boil kooken.
Bold ſtout.
a Bolſter *een* Hooftkuſſen.
a Bolt (to ſhoot) *een* Pijl,
to Bolt grendelen.
Thunder-bolt *een* Donder-kloot.
Bondage ſlaverny.
a Bone-fire *een* Victory-vuur.

a Bond een Obligatie.
a Bone een Been.
Bonelace Speldewerks kant.
a Bonet een kap.
a Bon-grace een Santee.
a Book een Boek.
a Boot een Leers.
a Booth or Tent een kraam of tent.
the Border de kant.
the Bordes of â Land de Landpaalen.
to Bore booren.
Born Geboóren.
to Borrow Leenen.
a Bosom een boesem.
a Botch een Swellinge.
to botch slechtelyk verlappen.
Both beyde.
a Bottle een Fles.
the Bottom den bodem.
a Bough of à tree een Tak van een boom.
Bought gekocht.
to Boul rollen.
Bounds, limits Bepalinge.
Bound gebonden.
Bounty Mildadigheid.
to Bow buigen.
a Bowe een Boogh.
a rain-Bow een Regenboog.
the Bowels het Ingewant.
to Bownse op bonsen.
a Box een Doos.
Boxwood Palmhout.
a Boy een Jongen.
to Brabble kijven.
a Brace (in building) een haak/ gesp.
a Brace or couple een paar.
a Bracelet een Bzaselet.
Brackish bzack.
to Brag Glorieeren.
Brains de Herssenen.
Bramble or Briar een Doozn.
Bran Semel.
a Branch een Tak.
a Brandiron een Bzaadyzer.
Brass koper.
Brave bzaaf.
to Brawl bzullen.
a Breach een bzeuk.
Bread Bzood.
Breadth bzeette.
to Break bzeeken.
Break of day het krieken van den dag.
Break-fast Ontbijt.
a Breast een bozst.

Breath

Breath Adem.
Breeches Bzoek.
to Breed Bzoeden.
Brevity kozthеid.
to Brew Bzouwen.
to Bribe Met giften omkoopen.
Brick Gebakken ſteen.
Brickle Bzoos.
a Bride een Bzuid.
a Bridegroom een Bzuidegom.
a Bridge een Bzug.
a Bridle een Toom/ bit.
Briefly Voornamentlijk.
Bright Helder.
the Brim of a cup den hoozd van een beker.
Brimſtone Swavel.
Brine Pekel/ bzijn.
to Bring bzengen.
to Bring forth baren.
Brinck de kant van 't water.
Brittain Bzittanje.
to Broach Opſteken.
Broad bzeed.
to Broil Bzaaden/ rooſten.
a Broker een Maakelaar.
a Brood een Bzoedſel.
a Brook een water loop.
a Broom een Beſem.
Broth Sop.
a Brother een Bzoeder.
a Brother in Law een Swager.
the Brow het Voozhooft.
the eye-Brows de Oogbzaauwen.
Brown Bzuin.
to Bruiſe Stooten.
a Bruſh een kleer-bozſtel:
Brutiſh beeſtachtig.
a Bubble een Bobbel.
a Buck een Bock.
a Bucket een Emmer.
a Buckle een Geſp.
a Buckler een Schilt.
Buckram Bockeraal.
a Bud een knop.
to Build Bouwen.
a Bull een Stier.
a Bullet een kogel.
the Bulk of a man de hozſt van een man.
a Bullock een Jongen Os.
Bulruſhes Bieſen.
a Bulwark een Bolwerk.
a Bunch of grapes een Bos Dzuiven.

a Bundle

a Bundle een Pak.
a Bungler een Bzod-der.
a Bung hole een plugge-gat.
a Burden een Laſt.
a Burgeſs een Bzye burger.
a Burial een begraaffe-nis.
to Burniſh vercieren.
to Burn bzanden.
a Burr een klis.
to Burſt ſcheuren.
a Buſh een bos (hout.)
a Buſhel een mudde.
Buſie beſig.
a Busk een blanſet.
a But or mark een doel-werk/ een wit.
But maar.
a But of Wine een aam Wijns.
a Butcher een Vleeg-houwer.
a Butler een Botte-lier.
Butter boter.
a Butlerie or Bouttelry een Spijskamer.
Buttermilk karnmelk.
the Buttoks de Bil-len.
a Button een knoop.
to Buy koopen.
to Buz Kommelen als Byen.
By, hard by dicht bp.
By and by dateliik.
a By-path een bp-padt.

C.

the CAball 't Cabal.
Cabbage kool.
a Cabinet een Cabi-net.
a Cabin of a Ship een kooy in 't Schip.
a Cable een Cabel.
a Cage een Voogel-kooy.
a Cake een koek.
to Cakle as a Hen kake-len.
Calamity Ellendig-heyd.
a Calendar een Dagh-rol.
to Calculate oprekenen.
a Calf een kalf.
the Calf of the legg de kunt.
a Caliver een Roer.
to Call roepen.
Calm ſtil.
to Calumniate valſche-lijk beſchuldigen.

a Camel-

a Camel een Cameel.
the Camp den Heyr-leger.
to pith the Camp Leger slaan.
I Can Ik kan.
to Cancel Te niet doen.
a Candel een keers.
a Candlestick een kandelaer.
a Candle-snuffer een keers snuyter.
a Cane een Riet.
a Sugar-cane een Suyker-riet.
the Canker den Canker.
a Can een Kan.
a Canon een stuk Geschuts.
Canons Canonnen/ Wetten.
a Canon in a Cathedral-Church een Domheer.
a Canopie een Pavilloen.
Canvas Canefas.
a Cap een Muts.
Capable bequaam.
a Cape of a cloak de kap van een mantel.
to Caper den Capriool maken.
Capers Kappers.
Capital Doodelijk.
Capitulate Capituleeren.
a Capon een Capoen.
a Captain een Capiteyn.
Captious Haast begrijpende.
Captivity Ghevangenisse.
a Carcase Caronje/ doode lichaam.
a Card for Woll een kaardt.
a pack of Cards een kaarte-spel,
a Sea-Card een Zeekaart.
Care Sorg.
Carefulness Sorghvuldigheyt.
Careless Sorgeloos.
Carnal Vleeschelijk
to Carp Mis-seggen.
a Carpenter een Timmerman.
a Carpet een Taaffelkleet.
a Carrion een kreng.
a Carrot een Geele Worteł/ of peen.
to Carry Dragen.
a Carr een kar.

to Carve

to Carve in wood Snÿden/ graveeren.
to Carve meat Voorsnÿden.
a Case *or* matter Oorsaak/ reden.
a Case to put somthing in *een* Koker.
a Case of noun *een* geval van een naemwoordt.
a Casement *een* Open venster/ tralie.
to Casheer Af danken.
a Cask *een* Vaatje.
to Cast Werpen.
to Cast down Neder-werpen.
to cast off *and* cast away Verwerpen.
to Cast accounts Cÿffferen.
to Cast guns *or* metalls Geschut gieten.
to Cast *or* vomit Overgeven.
a Casting in Law Veroordeelinge.
a Castle *een* Kasteel.
Casual Toevallig.
a Cat *een* Kat.
a Catarrh *een* Catarre.
to Catch Vangen.
to Catechize Catechiseeren.
Cattel Vee.
a Caudle *een* Candeel.
a Cave *een* Hol.
a Cauldron *een* Ketel.
a Cause *een* Oorsaak.
a Caution *een* Behoedinge.
to Cease Ophouden.
Celestial Hemelsche.
a Cellar *een* Kelder.
to Censure Oordeelen.
the Center *het* Center/ middel-punt.
Certain Seecker.
Chaff Kaf.
a Chain *een* Keten.
a Chair *een* Stoel.
Chalk Krÿt.
a Chamber *een* Kamer.
a Chamber-pot *een* Water-pot.
Chamlet Kamelot.
a Chandler *een* Keersmaker.
a Chanel *een* Canaal.
to Change Veranderen.
a Chapman *een* Koopman.
a Chappel *een* Kapel.
a Chapter *een* Capittel.
Char-coal Houte-kool.
to Charge Ten laste leggen.
Charges Onkosten.

to Charm

to Charm betooveren.
to Chaſe Jagen.
Chaſt Kuyſch.
to Chat Pzaten.
Chattels Goederen.
a Chauldron (*of coals*) *een* Mate (*kolen*) van ſes-en-dertigh Mudden.
to Chaw *or* chew Kauwen.
Cheap Goet koop.
to Cheapen Dingen.
Chearfull Pzolijk.
to Cheat Bedziegen.
to Check Berijſpen.
a Cheek *een* Wang.
Cheeſe Kaas.
to Cheriſh koeſteren.
a Cherry *een* Kerſſe.
Cheſs Schaak.
a Cheſt-nut *een* Caſtanie.
to Chew *ſiet* chaw.
Chicken Kiecken.
to Chide kyven.
Chief Opperſte.
Chill kout/ huyverig.
a Child *een* Kint.
to Chime Op de klocken ſpeelen.
a Chimney *een* Schoorſteen.
the Chin *de* Kin.
Chips Spaanders.
the Choice *de* keur.
to Choke Wozgen.
Choler Gzamſchap.
to Chop kappen.
Chriſt Chzijſtus.
a Church *een* Kerk.
to Chuſe kieſen.
Cider Appel-dzank.
a Cickle *een* Sickel.
Cinamon Caneel.
a Cipher *een* Cijfer.
a Circle *een* Cirkel.
to Circumciſe beſnijden.
Circumſpect Voozſichtigh.
Ciſers Schaare.
a Citie *een* Stadt.
a Citizen *een* Bozger.
a Cittern *een* Cijter.
Civil Beleeft.
Clay Klej.
to Claim Toe-sygenen.
a Claſp *een* Geſp.
a Claw *een* klaauw.
Clean Reyn/ ſuyver.
Clear klaar.
to Cleave klieven.
to Climb klimmen.
to Clip Snippen.
a Clock *een* klock.
a Cloke *een* Mantel.
Cloth Laaken.
a Cloth *een* Kleedt.

a Cloud een Wolk.
Cloves Kruydt Nagelen.
a Clout een Doekjken.
a Clown een Boer.
a Coach een koetse.
the Coast de kust.
a Coat een Rock.
a waſt-Coat een borſtotte lijf-rok.
a Cobler een Schoenlapper.
a Cobweb een Spinnewebbe.
a Cock een Haan.
a Cocket een Zegel van den Tol of Coſtuimhuys.
a Codd (fiſh) een Kabeljaauw.
a Coffin een Doodt-kiſt.
to Coin munten.
Cold kout.
a Cole een Kool.
to Collect Vergaderen.
a Colledge een Collegie.
Collick Pijn in de darmen.
a Colonel een Collonel.
Colour Verwe.
a Columa een Pylaar.
a Combat een Gevecht.
a Comb een kam.
to Come komen.
a Comet een Comeet.
Comfort Troost.
to Command Commandeeren.
a Commandment een Gebodt.
to Commend Loven.
Commerce koopmanſchap.
Commiſſion Commiſſie.
Common Gemeen.
Common-wealth een Republijk.
to Communicate mededeelen.
a Companie een Geſelſchap.
a Companion een Geſel.
to Compare Vergelijken.
a Compaſs een Paſſer.
a Computation een opreekening
to Conceive Verſtaan.
to Conceive (a child) ontfangen.
to Conclude beſlupten.
Concord Eendracht.
to Condemn Verdoemen.
to Confeſs bekennen.
to Confirm bevestigen.

to Con-

to Confiscate Confisqueeren.
to Confute Wederleggen.
a Congregation een vergadering.
to Connive door de vingeren zien
to Conquer Overwinnen.
the Conscience Conscientie/ gewisse.
to Consent Toestaan.
to Consider Overwegen.
to Consist Bestaan.
Constancie Stantvastigheyt.
to Constrain Bedwingen.
to Consult beraden.
to Consume Verteeren.
to Contain behelsen.
to Contemn verachten.
to Contend Twisten.
to Continue Gedueren.
to Contradict Tegenspreeken.
to Contrive Overleggen.
Convenience bequaemheyt.
to Convince Overtuygen.
a Cook een Koek.
to Cool Verkoelen.
a Cooper een Kuyper.
a Copie een Coppe.
Copper koper.
Coral Coraal.
a Cord een koorde.
Cordial Hertelijk.
Cork Kork.
Corn koorn.
a Corner een Hoek.
Corpulent Swaar-lijvig.
to Correct Straffen.
to Corrupt bederven.
Costly kostelijk.
Cotton Catoen.
a Covenant een Verbond.
to Cover bedekken.
to Covet begeeren.
the Cough den Hoest.
a Council een Raat.
to Councel te raden.
to Count Reekenen.
the Countenance het Aangezicht.
Courage Moed.
Course (not fine) Gang.
the Court het Hof.
Courteous beleeft.
a Cousin een Neef.
a Cow een koe.
Coyf een Vrouws muts.

a Crab

a Crab een krabbe.
to Crack kraaken.
a Cradle een Wieg.
Craft Liſtigheyd.
the Cramp de kramp.
a Crane (a bird) een kraan.
a Crain (to lift burdens) een kraan.
to Crave Ootmoedigliſk bidden.
Cream Room.
to Create Scheppen.
to Creep kruypen.
to Crie krijten.
a Crime een Faut.
a Criple een kreupel.
Crooked krom.
to Crow krayen.
a Crown een kroon.
Cruel Wreet.
a Cup een kop.
Curd Wrongel.
to Crul krullen.
Currans Corenten.
a Curtain een Gordijn.
a Cuſhion een kuſſen.
a Cuſtom een Gewoonte.
to Cut Snijden.

D.

a DAgger een Ponjaart.
Daintie Lekker.
Damask Damaſt.
a Dame een Wrouw.
Dammage Schade.
to Damn Doemen.
a Damp een Damp.
Danger Perijkel.
Dangerous gevaarlijk.
to Dare Durven.
Dark Donker.
a Dart een Schicht.
to Dath (againſt) Stoten.
to Date Dateeren.
a Daughter een Dochter.
a Daughter in Law een Stief dochter.
a Dance een Dans.
the Dawning of the day den Dageraet.
a Day een Dag.
a Deacon een Diaken.
Dead Dood.
Deaf Doof.
to Deal Handelen en Deylen.
Dear Dierbare.
Dear Duur.
Death de Dood.
a Debt een Schult.
to Decay Vervallen.
Deceit Bedrog.
to Deceive bedriegen.

to

to Declare Verklaren.
to Decreaſe Afnemen.
to Decree Beſluyten.
a Deed *een* Daad.
Deep Diep.
a Deer *een* Dier.
a Defeat *een* Nederlaagh.
a Defect *een* Ontbreeckinge.
to Defend Beſchermen.
to Defile Verduyſten.
to Defraud Bedrieghen.
to Deject Nederwerpen.
to Delay Vertragen.
to Deliberate Raadſlagen.
a Delight *een* Luſt.
to Deliver Verloſſen.
to Demand Eyſchen.
to Demonſtrate Bewijſen.
to Denie Ontkennen.
to Depart Wech gaan.
to Depend Aanhangen.
to Deride Uytlaghen.
to Deſcend Nederdaalen.
to Deſcribe beſchrijven.
to Deſerve Verdienen.
to Deſire Begeeren.
Deſolate Eenſaam / Verwoeſt.
to Deſpair Wanhoopen.
to Deſpiſe Verachten.
to Deſtroy Verdeſtrueren.
to Detain Onthouden.
to Deteſt Verfoeyen.
to Divide Verdeelen.
the Devil *den* Duyvel.
to Devour Verſlinden.
Dew Dauw.
a Dial *een* Uurwijſer.
a Dictionarie *een* Dictionarium / Woorden boeck.
to Die Sterven.
to Differ Verſchillen.
Difficultie Swarigheyt.
to Digeſt Verteeren.
to Dig Delven.
Dignitie Waardigheyt.
Diligent Naarſtig.
to Diminiſh Verminderen.
Dimm Duyſter.
a Dinner *een* Middaghmaal.
to Dip Indoopen.
to Disburſe verſchieten.
to Diſcern Onderſcheyden.
to Diſcharge Hemant ontlaſten.

to

to Discover Ontdecken.
Discret Voorsichtigh/ bescheiden.
to Disdain Versmaden.
a Disease een Siekte/ ongemak.
a Dish een Schotel.
Dishonour Oneere.
Disobedient ongehoorsaam
to Dispatch Verrichten.
to Displease Misbehagen.
to Dispraise Mispryssen.
to Dispute Disputeeren.
to Dissemble Veynsen.
to Dissolve Ontbinden.
to Disswade Ontraden.
to Distill Distilleeren.
to Distinguish Onderscheiden.
to Distribute Uytdeelen.
a Ditch een Sloot.
Division Verdeelinge.
to Divulge Uytstroyen.
to Do Doen/ maken.
a Doctor een Doctoor.
a Dog een Dogge/ een Hond.
Dole ful. Dat te bejammeren is.
Done Gedaan.
a Door een Deur.
a Dosen een Dosijn.
a Doublet een Wambays.
Double Dubbel.
to Doubt Twijffelen.
Down Neder.
to Dote Suffen.
a Dove een Duyf.
a Dragon een Draek.
a Dram een Dragma.
a Draper een Drapier.
to Draw Trekken.
to Draw beer Tappen.
to Draw (water) (water) putten.
Dreadfull Dreeslijk.
a Dream een Droom.
Dregs Droessem.
Drie Droog.
to Drinck Dincken.
to Drive Drijven.
to Drop Druppen.
the Dropsie de Watersucht.
to Drown Verdrinken.
Drowsie Slaperig
a Druggist een Drogist.
a Drum een Trommel.
a Duck een Endvogel.
a Ducket een Dukaat.
a Duke een Hertog.

Du

Dul Bot/ ſlomp.
Dung Meſt/ dreck.
a Dungeon een Kerker.
Duſt Stof/ poeder.
Dirt Vuyligheyt/ ſlick.
a Dutcheſs een Hertoginne.
Dutie Plicht.
a Dwarf een Dwergh.
to Dwell Woonen.
to Dye Verwen.

E.

EAch Elk / een yegelick.
an Eagle een Arent.
an Ear een Oor.
an Ear (of corn) een Aar (van Koorn.)
an Earl een Graaf.
Early vroegh / by tijts.
to Earn verdienen.
Earneſt Ernſtigh.
Earth Aarde.
an Earthquake een Aertbevinge.
Eaſe Gemack.
to Eaſe verlichten.
the Eaſt het Ooſten.
Eaſter Paaſſchen.
to Eat Eeten.
the Ebb Ebbe.
an Eccho Echo / wederklanck.
an Eclips Eclipſis.
an Edge (of a knife) een Scherpte (van een mes.)
Edification Stichtinge.
to Educate Opvoeden.
an Eel een Aal.
to Effect volbrengen.
an Egg een Ey.
Either Ofte.
Elbow een Ellebooghe.
Elder Ouder.
the Elect de Uytverkorene.
an Element een Eliment.
an Elephant een Oliphant.
an Ell een Elle.
Eloquent Welſprekent.
Elſe Anderſins.
Elſewhere Elders.
to Embrace Omhelſen.
to Embroider Borduuren.
Eminent Overtreffende.
an Emperour een Keyſer.
an Empire een Keyſerrijck.
to Employ Employeeren.
Empty Ledigh.

to Enable machtig maken.
to Enchant Betooveren.
to Encloſe Inſlupten.
to Encourage Aanmoedigen.
an End *een* eynde.
to Endeavour Betrachten.
to Endure Verdragen.
to Enforce bedwingen.
English Engels.
to Engrave Graveeren.
an Enemy *een* Vyant.
to Enjoy Genieten.
Enough Genoeg.
to Enrich rijk maken.
an Enſign *een* Baniere of Vaandel.
to Entice Aanlocken.
an Entrance *een* Ingank.
Entreat Smeeken/ bidden.
Envie Nijdt.
Equity Billigheyt.
to Err Dwaalen.
an Errand *een* Boodſchap.
to Eſcape Ontkomen.
Eſpecial Vooznamentlijck.
to Eſtablish Bevestigen.
to Eſteem Achten.
Eternity Eeuwigheyt.
to Evacuate Uptrumen.
the Even *or* evening *den* Avont.
Even Effen.
Every one Yder een.
Evil Quaat.
an Ew *een* Oye.
Exact Perfect.
to Exalt Verheffen.
to Examine Examineeren.
an Example *een* Exempel.
to Except Uytnemen.
Except Uytgenomen.
the Exchange *de* Beurs.
to Exchange Wiſſelen.
to Exclude Uytſlupten.
to Excuſe Ontſchuldigen.
to Exerciſe Oeffenen.
to Exhort Vermaanen.
to Expect Verwachten.
Expedient Betamelijk.
to Expel Uytdrijven.
Experience Ervarentheyt.
to Expound Uytleggen.
to Expreſs Uytdrucken.
to Extend Uytſpreyden.

to Ex-

to Extinguish Uytbluſſchen.
to Extol verheffen.
Extraordinary Extraordinaris.
Extremitie Het uytterſte.

an Eye een Ooghy.
the Eye-brow Ooghbraauw.

F,

the FAce het aangeſigt/ aanſigt.
Facility Lichtheyt.
a Fact een Daat.
Faculty Facultyt.
to Fade verwelcken.
a Fadom een Vadem.
to Fail Faillееren.
Fain Geeren.
to Fain or feign veynſen.
Faint Flaauw.
Fair ſchoon.
a Fair (or market) een Jaarmarkt.
Faith Geloof.
Faithful Getrouw.
to Fall vallen.
Falſe valſch.
Fame 't Gerucht.
a Family een Huisgeſin.
Famin Hongers-noot.
Fancy or fantaſy inbeeldinge.
a Fann een Waeyer.
to Fare varen.
Farewell vaart wel.
Farr verre.
a Faſhion een Fatſoen/ manier.
to Faſt vaſten.
Fat Vet.
a Fat een Vat.
Fate Noodlot.
a Father een Vader.
a grand-Father een Grootvader.
a Fault een Schult.
to Favour vergunnen.
Fear vreeſe.
a Feaſt een Gaſtmaal.
a Feather een veder.
to Feed voeden.
to Feel voelen.
Fellowſhip Geſelſchap.
a Fen een Veen.
to Fence ſchermen.
Fervent vyerig.
to Fetch halen.
Feud doodelyke haat.
a Fever Brandende koorts.
Few weynig.
Fidelity Getrouwigheyt.

a Field een veldt.
a Fig een vyge.
to Fight veghten.
to Fill vullen
Filth vuylicheyt.
to Find vinden.
Fine Mooy / net.
a Finger een vinger.
to Finish Eyndigen.
Firm vast.
the First de Eerste.
a Fish Visch.
a Fist een vuyst.
Fitt bequaam.
Five vyf.
a Flagg een vlagge / vaan.
a Flaggon een Kan.
a Flame een vlam.
to Flatter vleyen.
Flax vlas.
a Flea een Vloo.
a Fleet een Vloot.
Flesh vleesch.
to Flie vliegen.
to Flie away vluchten.
a Flie een vlieg.
to Fling Gooyen.
the Floor de vloer.
Flour (or meal) Meel.
to Flow vloeden.
a Flower een blom.
a Flute een Fluyt.
Fodder Voeder.
a Foe een Vyant.
to Fold vouden.
to Follow volgen.
Folly Sotheyt.
Fondness Malligheyt.
Food voetsel.
a Fool een Sot / geck.
a Foot een voet.
For Want.
to Forbid verbieden.
to Force Dwingen.
a Forehead een Vooyhooft.
to Foretell vooyseggen.
to Forfeit verbeuren.
to Forget vergeten.
to Forgive vergeven.
the Former de vooyste.
a Forrest een Foreest.
to Forsake versaken.
to Forswear verzweeren.
Forth vooyt / buyten.
Forthwith Terstont.
Fortune Geluck.
Foul vuyl.
a Fowl een vogel.
a Fountain een Fonteyn.
Four vier.
a Fox een Vos.
Fraight vracht.
Frankinsence Wierooch.

Fraud

Fraud bedzogh.
Free vzy.
to Frees vzieſen.
French Frans.
a Friend *een* vzient.
Freſh verſch.
to Fry Fruyten/ bzaden.
Frogg *een* vozſch.
From van.
Froſt vozſt.
Fruit vzucht.
Full vol.
to Fullfil volmaken.
Fury Raſernye.
to Furniſh Stoffeeren.
Further (*or* farther) verder.
Furthermore Daar-en-boven.
Future Toekomende.

G.

GAin Winſte.
to Gainſay Tegenſpzeecken.
the Gall *de* Galle.
Gallant Pzachtigh.
a Gallerie *een* Galdery.
to Gallop Gallopeeren.
the Gallows *de* Galgh.
Games Spelen.
a Gaol (*or* jail) *een* Bevangenis.
to Gape Gapen.
a Garden *een* Tuyn.
a Garland *een* Krans.
Garlick Loock.
a Garment *een* Kleet.
Garriſon Garniſoen.
a Garter *een* Kouſſebant.
a Gate *een* Poozt.
to Gather vergaderen.
to Gaze Starogen.
Gender Geſlachte.
Generall Generaal.
a Gentilman *een* Edelman.
to Geſs Giſſen.
Geſture Gelaat.
to Get krijgen.
Ghoſt Geeſt.
a Giant *een* Reus.
a Gift *een* Giſte.
to Gild vergulden.
Ginger Gengber.
to Gird Gozden.
a Girdle *een* Gozdel.
a Girl *een* Meysje.
to Give Geven.
Glad blijde/ vzolijck.
Glaſs Glas.
a looking Glaſs ſpiegel.
to Glean Aaren.
a Glimmering *een* glans.
a Globe *een* Kloot.

Glory Glorie / eer.
Gloves Hantschoenen.
Glue Lym.
a Glutton een vraat.
to Gnath knarssen.
to Gnaw knagen.
a Goat een Bock of een Geyt
God Godt.
to Go gaan.
Go to wel aan.
Gold Gout.
Good goet.
a Gooſe een Gans.
the Goſpel het Euangelium.
to Govern Gouverneeren.
the Gout de Jicht / Podogra.
a Gown een Tabbaart.
Grace Genade.
Grain Graan of koorn.
Grand Groot.
a Grape een Druyf.
Graſs Gras.
to Grat Raſpen.
a Grave een Graaf.
Gratitude Danckbaarheyt.
Greas Smeer.
Great Groot.
Greedy Gierigh.
Green Groen.
to Greet Groeten.
Grief Droefheyt.
to Grind Maalen.
to Gripe Grijpen.
a Grocer een Kruydenier.
to Grone Steenen.
the Ground de gront.
to Grow Groeyen.
to Grudge benijden.
to Guard beſchermen.
a Gueſt een Gaſt.
a Guide een Leydsman.
Guil bedrogh.
Guilty Schuldig / hantdadigh.
Gum Somme.
the Gumms het Tantvleeſch.
a Gunn een Roer.
to Guſh out Uytvloeyen.
a Gutter een goot.

H.

a Haddock een Schelvis.
a Haft een Heft.
Hail Hagel.
Hair Haar.
Half de Helft / half.
to Hallow Heyligen.
to Halt Hincken.

a Halter

a Halter een strop.
a Han een Haen.
a Hammer een Hamer.
a Hand een Hand.
a Handkerchief (handkercher) een Neusdoek.
to Handle handelen.
Handsom behendig.
to Hang ophangen.
to Happen gebeuren.
Happy geluckig.
to Harbour herbergen.
Hard hard.
a Hare een Haas.
Harm schade.
Harmless onnoosel.
a Harp een Harp.
to Harrow Eggen.
a Hart een Hert.
Harvest Herfst.
to Hasten haasten.
a Hat een Hoet.
to Hatch broeden.
a Hatcher een Bijl.
to Hate haten.
to Have hebben.
a Haven een Haven.
Haughty hoogmoedig.
Hay Hoop.
Hazard hasaard.
He Hy
a Head een Hooft.
to Heal genesen.
Health gesontheyt.
a Heap een Hoop.
to Hear hooren.
the Heart het Hert.
Heath een Heyde.
Heathen Heyden.
to Heave heffen.
Heaven Hemel.
Heavie Swaar.
a Hedge een Hegge.
to take Heed hoeden.
a Heel een Hiel.
Height hooghte.
an Heir een Erfgenaem.
Hell Helle.
a Helmet een Helm.
to Help helpen.
to Hem Zoomen.
Hemp Hennip.
a Hen een Henne.
Hence hier van daan.
an Herb een Kruyt.
Here hier.
Hereafter hier na.
an Heretick een Ketter.
a Herring een Haring.
to Hew houwen.
to Hide verbergen.
High hoogh.
a Hill een Berg.
Him hem.
to Hinder verhinderen.
to Hire huuren.
a History een Historie.

to Hit Raacken / treffen.
Hither Herwaarts.
Hoarse Heesch.
a Hog *een* Verken.
a Hogshead *een* Orhooft.
to Hold Houden.
a Hole *een* Gat.
Holy Heilig.
Hollow Hol.
at Home t'Huys.
Honest Eerlijk.
Honey Honig.
Honour Eer.
a Hood *een* Vrouwen kaper.
a Hoof (of a beast) *een* Hoef (van een beest.)
a Hook *een* Haak.
a Hoop *een* Hoep.
to Hop Huppelen.
to Hope Hoopen.
Hopps Hoppe.
a Horn *een* Hoorn.
Horrible Schrickelijk.
a Horse *een* Paert.
an Host (arm) krijghsheyr/ leger.
Hot Heet.
an Hour *een* Uur.
a House *een* Huys.
Hunger Honger.
to Hunt Jagen.
to Hurt Seer doen.
a Husband *een* Vrouws getrouwde Man.
a Hymn *een* Lofzang.
Hypocrisie Geveynsthept.

I.

I Ick.
Jaundice *de* geelsucht.
the Jaw-bone *het* Kakebeen.
Ice Ys.
Idle Luy.
an Idol *een* Afgodt.
to Jeer Gecksscheeren.
to Jest Jocken.
Jesus Jesus.
a Jew *een* Jode.
a Jewel *een* Juweel.
If Indien.
Ignorance Onwetenthept.
Ill Quaat.
an Image *een* Beelt.
to Imagine Inbeelden.
to Imitate Na-doen.
Immediately Terstont.
Immortall Onsterfelijk.
to Impart mede-deelen.
Impossible onmooglijk.
Impudent onbeschaemt
In In.

to In-

an Inch *een* duym-breed.
to Incloſe Inſluiten.
Incredible ongeloofliſk.
Indifferent onpartijdig.
Induſtry naarſtigheyd.
Infallible Onfeylbaar.
an Infant *een* kleyn kindt.
to Infect beſmetten.
Inferiour minder.
Infinite Oneyndelijk.
to Inform onderwijſen.
to Inhabit Inwoonen.
to Inherit Erven.
Iniquitie Ongerechtigheyt.
Ink Inkt.
an Ink-horn *een* Inktkoker.
an In *een* Herberg.
Innocent Onnooſel.
to Inquire Navragen.
to Inſtruct onderwijſen.
an Inſtrument *een* werktuyg/ inſtrument.
Intereſt Intereſt/ woeker.
to Interpret Vertalen.
to Interrupt Verſtoren.
an Introduction *een* Inleydinge.
to Invent Uytbinden.
Inviſible Onſichtbaer.
to Invite Nooden.
Inward Inwendig.
a Journey *een* Reyſe.
Joy Vrolijkheyt.
to Joyn Voegen.
a Joyner *een* Schrijnwerker.
a Joynt *een* Lidt.
Iron Yſer.
Is Is.
to Itch Jeuken.
a Judge *een* Rechter.
a Judgment Oordeel.
to Juggle Guychelen.
Juice Sap.
Ivorie Yvoor.
Juſt Rechtvaerdigh:
Juſtice Gerechtigheyt.
to Juſtify Rechtvaerdigen.

K.

to KEep Bewaren:
a Kettle *een* Ketel.
a Key *den* Sleutel.
the Kidneys *de* Nieren.
to Kill Dooden.
Kind Vriendelijk.
to Kindle Ontſteken.
a King *een* Koning.
a Kingdom *een* Koningrijk.
a Kiſs *een* Soen.
a Kitchin *een* keuken.
a Knave *een* Boeve.

to Knead Kneeden.
a Knee *een* Knie.
to Kneel Knielen.
a Knife *een* Mes.
a Knight *een* Ridder.
to Knit Breyen.
to Knock Kloppen.
a Knot *een* Knoop.
to Know Kennen.
a Knuckle een Kneuckel.

L.

LAbour Arbeydt.
Lace Kant.
to Lack (*or* want) Gebreecken.
a Lackey *een* Lackey.
a Lad *een* Jong gesel.
a Ladder *een* Ladder ofte Leer.
a Ladle *een* pot-lepel.
a Lamb *een* Lam.
Lame Lamme.
to Lament Beklagen.
Land Landt.
Land-lord Huys-heer.
a Language *een* Taal / Spraak.
to Languish Flaauw worden.
a Lantern *een* Lanteern.
the Lap Schoot.
Large breet.
a Lark *een* Leeuwerk.
a Lash *een* Slagh.
to Last Duuren.
the Last *de* Leste.
a Latch of a door *een* Klink van een deur.
Late Laat.
Lattises Tralen.
to Laugh Lachen.
a Law *een* Wet.
a Lawyer *een* Advocaat.
to Lay Leggen.
Lazy Luy.
Lead Loot.
to Lead Leyden.
a Leaf *een* Bladt.
a League *een* Verbondt.
Lean Mager.
to Lean Opleunen / steunen.
to Leap Springen.
Leap-year Schrickel-jaar.
to Learn Leeren.
Least Op dat niet.
the Left *de* Kleynste.
Leather Leder.
to Leave Verlaten.
Leaven Deessem.
the Left-hand *de* Slinckerhant.
a Leg *een* Been.

a Lemon

a Lemon een Lamoen-appel.
to Lend Leenen.
Length Lenghte.
Lent de Lente.
a Leper een melaatsch.
Less minder.
to Lessen Kleyn maken.
a Lesson een lesse.
Let Toelaten.
a Letter een Brief.
Lewd Boos / godtloos.
a Libel een pasquil.
Liberal mildadigh.
Liberty Vryheyt.
a Library een Bibliotheeck.
Licence verlof.
a Lie een Leugen.
to Lie Liegen.
Life Leven.
to Lift Oplichten.
Light Licht.
Light (nor heavy) licht (niet zwaar.)
Like gelijck.
Lime Kalck.
a Limit een paal / lantpaal.
to Limn Schilderen.
a Line een Linie.
the Lining (of a coat) de voederingh.
Linnen Lywaat.
a Lion or Lyon een Leeuw.
the Lip de Lippe.
to Lisp Lispen.
Little Luttel / kleyn.
to Live Leven.
the Liver het Lever.
a Liverie een Liverey.
Lo Siet.
a Loadstone een Seylsteen.
a Loaf een Broot
a Lobster een Kreeft.
a Lock een Slot.
to Lodge Logeeren.
the Loins de Lenden.
Long Langh.
to Long verlangen.
to Look Sien / kijken.
a Loop een Lits.
to Loose Los maken.
a Lord een Heer.
Lordship Heerschap.
to Lose verliesen.
Lost verlooren.
to Lothe Walgen.
to Love Beminnen / lief hebben.
Love Liefde.
Low Nederigh / laag.
Lowd Luyd.
a Lowse een Luys.

Luck Geluck.
Lukewarm Lauw.
to Lurk Schuylen.
Luſt Welluſt.
Luſter *een* Luyſter.
Luſtie Luſtig.
a Lute *een* Luyt.

M.

a Mace *een* Scepter.
Mace Foelie.
Mad Sinneloos.
Made Gemaakt.
Madder Mee-krappen.
the Magiſtracy *de* Overheyd.
Magnanimity Grootmoedigheyd.
Magnificence Heerlikheyd.
to Magnifie Groot maken.
a Maid *een* Maaghd/ Meyd.
to May (*or* can) Mogen.
Majeſty Majeſteyt.
the Maines (of a horſe) *de* Manen/ mane.
to Maintan Onderhouden.
a Major *een* Majoor/ Burgermeeſter.
to Make Maken.
Malcontent Misnoegt.
the Male (of every kind) *het* Manneken.
Malice Boosheyt.
Malt Mout.
a Man *een* Man.
to Manage Uytvoeren.
Manifeſt Openbaar.
Manifold Menighvuldigh.
Manner Manier.
(good) Manners Zeden / goede manieren.
Many Veel.
a Map *een* Kaarte.
Marble Marmerſteen.
to March Marcheeren.
a Mare *een* Merry.
the Margin *de* Kand.
a Mark *een* Merk.
a Market *de* Markt.
a Marquiſs *een* Marck-Graaf.
Marriage Houwelijk.
to Marrie *or* be married Trouwen / oſte ghetrouwt worden.
Marrow Merg.
a Martyr *een* Martelaar.
to Marvel Wonderen.
a Maſon *een* Metſelaer.

the

the Mass *de* Misse.
the Mast *de* Mast.
a Master *een* Meester.
a Match Lont.
Matches Swavelstocken.
Matter Materie / stof.
a Maund *een* Mande.
Meal Meel.
a Measure *een* Mate.
Meat Kost / spijs.
to Meditate Overdencken.
a Medler *een* Mispel.
Meek Sachtzinnig.
to Meet Gemoeten.
Meet Bequaam.
Melancholie Melancolye.
to Melt Smelten.
a Member *een* Lidt en Lidtmaat.
Memory Gedachtenis.
to Mention Melden.
a Merchant *een* Koopman.
Mercie barmhertigheid.
Merit Verdienste.
Merrie Vrolijk.
a Message *een* boodschap.
a Messenger *een* Bode.
Metal Metaal.
the Middle Middel.
Midnight middernacht.
a Midwife *een* Vroedvrouw.
Might Macht.
Mild Sachtzinnig.
a Mile *een* Mijl.
Milk Melk.
to Milk Melken.
a Mill *een* Molen.
a Miller *een* Moolenaar.
the Mind 't Gemoed.
to Mind Acht neemen.
Mindfull Gedachtig.
Mine Mijn.
a Mine *een* Mijne.
to Mingle mengelen.
a Minister *een* Predikant.
the Mint *de* Munt.
a Minute *een* Minuit.
a Miracle *een* Mirakel.
Mire Slijk.
Mirth Vrolijkheidt.
Mischance Ongeval.
a Mischief *een* Feyt.
a Misdeed *een* Misdaat.
Miserie Elendigheidt.
to Mistake Verzinnen.
to Mistrust Mistrouwen.
to Mitigate Verzachten.

to Mix *ſiet* Mingle.
a Mocker *een* Spotter.
Modeſt Manierlijck.
Moiſt Vochtigh.
to Moleſt Quellen.
a Moment *een* Oogenblick.
a Monarch *een* Monarch.
a Moneth *een* Maant.
Money Gelt.
a Monk *een* Munnick.
a Monſter *een* Monſter.
a Monument *een* ghedenck-teecken.
the Moon *de* Maan.
More Meer.
the Morning Mozgentijdt.
Mortal Sterflijck.
a Mortar *een* Vijſel.
Morter Moztel.
to Mortifie Dooden.
Moſs Mos.
Moſt Meeſt.
Mother Moeder.
a Motion *een* Beweginghe.
Mouldy Schimmelachtigh.
to Mount Opklimmen.
a Mountain *een* Bergh.
to Mourn Treurigzijn.
a Mouſe *een* muys.
the Mouth *de* mont.
to Mow maayen.
Much Veel.
Mud modder.
a Mulberry *een* moerbeſie.
a Mule *een* muyl-Eſel.
to Multiplie Vermeerderen.
a Multitude *een* menighte.
a Murderer *een* moozdenaar.
to Murmure murmureeren.
Muſick muſijck.
Musk muſcus.
I Muſt ick moſt.
Muſt Nieuwe Wijn.
Muſtard moſtaart.
to Muſter monſteren.
Mutable Veranderlijk.
Mute Stom / ſtil.
Mutton Schapenvleeſch.
Mutuell Onderlinge / wederzijdts.
to Muzzle muylbanden.
a Myſtery *een* Verborgenthegt.

the Nails

N.

the Nails (of the fingers) de Nagelen.
a Nail een Spijcker.
Naked Naackt.
a Name een Naam.
to Name Noemen.
Namely Namentlijck.
a Napkin een Servet.
a Narration een Verhaal.
Narrow Naauw.
a Nation een Volck / Natie.
Nativitie Geboorte.
Nature Natuur.
the Navell de Navel.
a Navie een Vloot Schepen.
Navigation Scheepvaart.
Naught Quaat.
Nay Neen.
Near Na-by.
Neat Net.
Neceſſarie Noodſakelijck.
Neceſſitie Noodwendigheyt.
the Neck den Hals.
Need Gebreck.
a Needle een Naalde.
to Neglect Verſuymen.
a Neighbour een Buurman.
Neither Nochte.
a Nephew een Neef.
a Neſt een Neſt.
a Net een Net.
a Nettle een Netel.
Never Nooyt.
Nevertheleſs Niet tegenſtaande.
New Nieuw.
the Next de Naaſte.
a Niggard een Gierigaart.
Nigh Na-by.
the Night de Nacht.
Nimble Gaauw.
Nine Negen.
to Nip Nijpen.
No Neen.
in No wiſe Geenſins.
Noble Adel.
to Nod Knicken.
None or no Geen.
Noiſe Geraas.
Noon de Noen / middagh.
Nor Nochte.
North Nooyt.
the Noſe de Neus.
the Noſtrils de Neusgaten.
Not Niet.

a No-

a Notaire een Notaris.
to Note Opmerken.
Nothing or nought Niets.
a Nurse een Voedster/ Minne.
to Nourish Voeden.
Now Nu.
a Number een Getal.
to Number Reekenen.
a Nun een Nonne/ Begijn.
a Nut een Neut.
Nutmeg Noote-Muscaat.

O.

an OAck-tree een Eyken boom.
an Oar een Riem.
an Oath een Eed.
Oats Haver.
Obedience Gehoorzaamheid.
to Obey Gehoorzaem zijn.
to Object Tegenwerpen.
an Obligation een Verbintenisse.
to Oblige Verbinden.
Oblivious Vergetelijk.
Obscure duyster.
to Observe Waar nemen.
Obstinate Hertneckig.
to Obstruct Stoppen.
to Obtain Verkrijgen.
Occasion Gheleegenheyt.
the Ocean de Oceaan/ de groote Zee.
Odious Hatelijk.
an Odour een Reuk.
Of Van.
to Offend Ergernis geven/ beschadigen.
to Offer Aanbieden/ presenteeren.
an Office een Ampt/ Officie.
Offspring Afkomst.
Often or oftentimes Dikmaal.
Oil Olie.
Ointment Salve.
an Oister een Oester.
Old Out.
an Olive een Olijf.
to Omit Achter-laten/ verzuymen.
Omnipotent Almachtig.
Once Eens.
One Een.
Onely Alleenlijk.
an Onjon een Ajuyn.

to Open

to Open Open doen.
Openly Opentlijk.
Operation Werkinge.
Opinion Opinie.
Opportunity Gelegentheyt.
to Oppose Tegenstaan.
to Oppress Onderdrucken.
Or Of/ ofte.
an Oracle een Orakel.
an Oration een Oratie.
an Orchard een Boomgaart.
to Ordain ordonneeren.
Order Order.
Orderly Ordentelijk.
Ordinarily Ghewoonlijck.
an Organ een Orgel.
the Original d'Oorsprongh.
Ornament Cieraat.
an Orphan een Weeskint.
Otherwise Anderssins.
an Oven een Oven.
Over Over.
to Overcast overleggen.
to Overcome overkomen/ overwinnen.
to Overflow overvloeden.
to Overlive overleven.
Over long over lang.
to Overmaster Overmeesteren.
to Oversee oversien.
to Overthrow Omwerpen.
to Overturn omkeeren.
to Overweigh overwegen.
to Overwhelm Overstulpen.
an Ounce een Once.
Our Onse.
Outward Uytwendig.
to Ow Schuldig zijn.
an Owl een Uyl.
Own Eygen.
an Owner een Eygenaar.
to Own Eygenen.
an Ox een Os.

P.

a PAce een Pas.
to Pacifie te Vrede maken.
a Pack een Pack.
a Pad-lock een hangslot.
a Page een Pagie.
Pain Pijn.
to Paint Schilderen.
a Pair een Paar.
a Palace een Paleys.
Pale Bleek.

the Palm

the palm of the hand *de* palm van de hand.
a Palm-tree *een* Palmboom.
the palsie beroerte.
a Pan *een* pan.
a Pancake *een* pannekoek.
the Panch, tripes *de* pens.
to Pant Beven / kloppen.
a Pantoffle *een* pantoffel.
the Pap *de* Mam ofte Tepel.
Paper pampier.
Paradice Paradijs.
a Parcel *een* partye.
Prechment perkement.
to pardon vergeven.
to pare afsnijden.
Parents Ouderen.
the Parliament *het* Parlement.
a Parlour *een* Binnensaal.
a Parrot *een* Papegay.
Parsley Peterselie.
a Parsnep *een* Pastinakel.
a part *een* gedeelte.
to partake deelachtigh zijn:
partial partijdig.
particular bysonder / particulier.
a partition *een* deylinge.
a partner *een* mede-gesel.
a Parrridge *een* Patrijs.
a Pasquil *een* Pasquil.
to pass passeeren.
a passenger *een* passagier / reysiger.
the Passover Paasschen.
a Pass port *een* Paspoort.
a passion *een* beweginge.
past verby gegaan.
Paste (dough) Deeg.
a Pasty *een* Pastey.
past time tijdverdrijf.
a Pastor *een* Herder.
a Pasture *een* Weyde.
a Path *een* Padt.
patience gedult.
a Patriarch *een* Patriarch.
a patron *een* patroon.
a pattern *een* voorbeelt.
to pave paveyen / plaveyen.
a pavillion *een* pavilioen.

to pawn Te pant leggen.
to pauſe Ruſten / pauſeeren.
a paw *een* Poot.
to pay Betalen.
peace Vzede.
a peach *een* Perſick.
a peacock *een* Paauw.
a pear *een* Peer.
a pearl *een* Peerl.
peaſe Erweten.
peculiar Eygen.
pedegree Afkomſte.
peeviſh Krzſel/moeyelijck
a pelt *een* pels.
a pen *een* penne.
to penetrate Doozdzingen.
penitent Berouwigh / boetvaardigh.
a penknife *een* pennemes.
a pennie *een* penninck / een ſtuyver.
a penſil *een* penceel.
a penſion *een* penſioen.
a penthouſe *een* Luyfel.
penurſe Armoede.
people Volck.
pepper peper.
peradventure by abontum.
to perceive Bemerken/beſpeuren.
perdition Verlies/verderveniſſe.
perfect Volkomen / volmaackt.
to perfect Volepnden.
to perform Volbzengen.
perillous Gevaarlijck.
period punt / eynd.
to periſh Vergaan.
pejury Eedtbzeekinge.
a periwig *een* pzuyck.
to permit Toeſtaan / toelaten.
pernicious Schadelick.
to perpetrate Begaan.
perpetual Eeuwigh / geduurigh.
perplexed Verwerd / bekommert.
to perſecute Vervolgen.
perſeverance Volherdigheyt.
to perſiſt Volherden.
a perſon *een* perſoon.
to perſwade Met reden toebzengen.
perverſe Verkeert.
to peruſe Doozſien.
to peſter Quellen.

a peſtle

a Peſtle (or pounder) een Stamper.
a Petticoat een Vrouws Onder-Rock.
a Petition een Requeſt / begeerte.
Pewter Peauteer/Tin.
Phantaſie Inbeeldinge.
a Pheſant Phaysantvogel.
a Philoſopher een Philoſooph.
a Phraſe een Spreuck.
Phyſick Medicijn.
to Pick Picken.
Pickle Peecheel.
a Picture een ſchildery.
a Pie een Paſtey.
Piety Godtvruchtigheyt.
a Pigeon een Duyf.
a Pig een kleyn Verckẽ / een Keu.
a Pike een Spies.
a Pike (fiſh) een Snoek.
a Pelgrim een Pelgrim.
to Pill de Schorſ afſchellen.
a Pill een Pille.
a Pillar een Pylaar.
a Pillow een Hoofdkuſſen.
a Pilot een Lootsman.
to Pinch Nijpen.
a Pink (a little ſhip) een Pink.
a Pinnas (ſhip) een Pynas.
a Pin een Spel.
to Pin Aanſpellen.
a Pint een Pint.
a Pipe een Pijp.
to Pipe Op de Fluyt ſpeelen.
a Pirat een See-Rover.
to Piſs Piſſen.
a Piſtol een Piſtool.
a Pit een Put.
Pitch Peck.
a Pitcher een Aarden kruyck.
Pith in wood Pit in het hout.
Pitie Jammer.
to Pitie medelijden.
a Place Plaats.
the Plague Peſtelentie.
Plain klaar / even.
Plaintiff Klager.
a Plaiſter een Pleyſter.
a Planet een Planeet.
a Plank een Plank.
to Plant Planten.
Plate Silver-werck.
a Plate een Teljoor.
a Platform grontfoym / 't bewerp van een huys.

a plat-

a Platter *een* Plateel / een schotel.
to Plead Pleyten.
Pleasant Geneuchelik.
to Please Behagen.
what Pleaseth you? wat Behaaght U. L.?
Pleasure Playsier.
a Pledge *een* Borgh / een pant.
Plentie Overvloet.
the Pleurisy *het* Pleuris.
a Plough *een* Ploegh.
to Pluck Plucken.
a Plum *een* Pruym.
a Plume *een* Veder / Pluymagie.
a Plummer *een* Lootgieter.
a Plummet *een* Kloot van Loot.
to Plunge Duycken / insteecken.
a Pocket *een* Sack.
the Pocks *de* Pocken.
a Poëm *een* Gedicht.
to Point (with the finger) met de Vinger duyden.
the Point *de* Punt.
to Poise Wegen.
Poison Vergift.
Pol money Hooftgelt.
Policie Politie / Raat.
to polish Polysteren.
to poll Schieren.
to pollute Vuyl maken.
a pom-granat *een* Granaat appel.
pompous Pompeus.
a pompion *een* Pompoen.
a Pond *een* Poel / Vijver.
to ponder Overleggen.
the Poop (of the Ship) Achter-kasteel (van 't Schip.)
poor Arm.
the pope *de* Paus.
populous Volckrijck.
a porch *een* Voorhof.
the pores *de* Sweetgaten.
pork Vercken-vleesch.
a port (Haven) Poort / Haven.
a portion *een* Deel.
a position *een* Stellinge.
to possess Besitten.
possible mogelijck.
the post *de* Post.
posterity Nakomelingschap.
a pot *een* Pot.
potent machtigh.

a po-

a Potentate een Potentaat.
Pottage Sop/ potspijs/ moes.
a Potter een Pottebacker.
a Pottle een Stoop.
Pouder Poeder.
Poverty Armoede.
Poultrie Hoenderen.
a Pound een Pont.
to Pour Gieten.
Pourtraiture Af-beeldsel.
Power Macht.
Practise Practijk.
to Praise prijsen.
to Pray Bidden.
a Prayer een Gebedt.
to Preach Predicken.
a Preamble een Voorreden.
Precedent Voorgaande.
a Precept een Gebodt.
Precious Kostelijck.
Precise precijs.
Predecessor Voorganger.
Prediction Voorseggging.
to Predestinate Voorordineeren.
Preeminence Uytstreckenthent.
Preface Voorreden.
to Prefer Advanceeren/ voorstellen.
Prejudice Nadeel.
to prepare bereyden.
to prescribe voorschrijven.
Presence tegenwoordigheyt.
to preserve bewaren.
President Presidet/ Voorsitter.
to press pressen / dwingen.
to presume verstouten.
to pretend ergens na staan.
Prettie moon.
to prevail Overweldigen.
to prevent Voor-komen.
a prey een roof/ buyt.
to prick prickelen.
the Prick of a pin de steeck van een spel.
Pride Hoovaardigheit.
a Priest een Priester.
a Prince een Prince.
Principal Opperste.
Principle Beginsel.
to print Drucken.

a prison

a Prison een Gevankenisse.
Private Private / eensaam.
a Priviledge een Privilegie / voorrecht.
Privily Heymelijck.
a Prize een Prijs.
to Prize Achten.
Probable Waarschijnelijk.
to Proceed Voortgaan.
a Process een Proces.
to Proclaim Uytroepen.
to Procrastinate Uytstellen.
to Procreate Genereeren.
Proctor een Procureur.
a Prodigal een Verquister.
Prodigious Wonderbare.
to Produce Voortbrengen.
to Profess Belijden.
Profit Profijt.
Profound Diep.
Profuse Overdadig.
to Prognosticate Voorseggen.
a Project een Bewerp.
a Prologue een Voorrereden.
Prone Genegen.
to Pronounce Uytspreken.
to Prop Ondersteunen.
to Propagate Voortplanten.
Prophane Onheylig.
a Prophet een Propheet.
to Propose voorstellen.
to Prorogue Uytstellen.
to Prosecute Na-volgen.
Prosperity Gheluck / welvaart.
to Protect Beschermen.
to Protest Protesteeren.
to Protract Uytstellen/ uyttrecken.
Proud Hovaardig.
a Proverb een Spreekwoort.
to Provide voorsien.
a Province een Provincie.
to Provoke Opwecken.
Prudence Voorsichtigtigheyt.
a Psalm een Psalm.
a Publican een Tollenaar.
Publick Gemeyn.
to Publish Openbaren.

a Pud-

a Pudding een Beuling / pot-paſtey.
to Puff Blaſen.
to Pull Trecken.
a Pulpit een Predick-ſtoel.
the Pulſe den Pols.
a Pump een Pomp.
to Puniſh Straffen.
purblind Stickſiende.
to purchaſe Koopen / verwerven.
pure Suyver.
to purge Purgeeren.
to purifie Reynigen.
to purloin Ont-trecken.
purple Purper.
to purpoſe Voornemen.
a purſe een Beurs.
purſlain Porceleyn-kruyt.
to purſue Vervolgen.
to puſh Stooten.
a puſh een Puyſte.
to put Setten.
to put on Aandoen.
to putrifie Verrotten.
to puzzle Ymant ſwarigheyt aandoen.
een Py (Vogel) Exter.

Q.

a Quackſalver een Quackſalver.
a Quadrant een Vierkant.
to Quake Beven / ſiderен.
Quality Hoedanigheyt.
Qualities manieren.
a Qualm een haaſtige Flaaute.
Quantity Veelheyt.
a Quarrel een Queſtie / krackeel.
a Quart (Twee pinten / een kan.
a Quarter een Vierde deel.
a Quarry of ſtone een Steen-kuyl.
a Quean een Hoere.
a Queen een Koninginne.
to Quell Quellen.
to Quench Uytbluſſchen.
a Queſtion een Vraage.
Quick Gaau / levendigh.
to Quicken Verquicken.

Quickly

Quickly Raſchjes/terſtont.
Quickſilver Quickſilver.
Quiet Geruſt.
a Quill een Schaft.
a Quilt een Matras.
a Quince een Quee-appel.
the Quire de Kooz.
a Quire of Paper een Boeck Pampier.
to Quit Quijten/quijt ſchelden.
to Quiver ſchudden.
Quotidian Dagelicks.

R.

a Race een Geſlachte.
a Race een Loop.
a Rabbet een Conijn.
a Rack or manger een kribbe.
to Rack Pijnigen.
a Racket een Kinchet.
Radiſh Radijs.
to Rage Raſen.
Rage Uytſinnigh.
a Rag een oude Lap.
to Rail Schelden/verſmaden.
Rain Regen.
a Rainbow een Regenboogh.
to Raiſe up Opwecken.
Raiſins Rozijn.
a Rake een Rieck ofte Egge.
a Ram een Ram.
a Ranck een Rye ofte ozden.
to Rankle Verrotten.
Ranſom Rantſoen.
Raping Neming met gewelt.
Rare Ongemeen/ſelden/raar.
to Rarifie Dun maken.
a Raſour een ſcheermes.
a Rat een Rot/Ratte.
Raſh Onvooꝛſichtigh.
Rate Pzijs.
a Rater een ſchatter.
Rather Liever.
to Ratifie Beveſtigen.
a Rattle een Ratel.
Rational Redelick.
a Raven een Raven.
Ravening Roovinge.
to Raviſh Schoffieren.
Raw Rauw.

Rays of the Sun sonne-straelen.
to Reach Reycken.
to Read Leſen.
Readie Gereet.
Really Met der daadt.
a Realm een Koninckrijck.
a Ream of Paper een Riem Papier.
to Reap Maayen.
Reaſon Reden.
to Rebate Af-kozten.
Rebellious Wederſpannigh.
to Rebuke Verſpen.
to Recant Verroepen.
a Receipt een Ontfang.
Receipts Genees-middelen / Ozdonnantien.
to Receiv Ontfangen.
Recipocral Wederkeerigh.
to Recite Verhalen.
to Reckon Reeckenen.
to Reclaim Wederom roepen.
to Recollect Vergaderen.
to Recommend Aanprijſen / bevelen.
to Recompence Vergelden.
to Reconcile Verſoenen.
to Record Gedachtigh weſen.
a Record een Oozkonde / een Regiſter.
to Recover Verhalen / weer krijgen.
Recourſe Toevlucht.
to Recoyl Te rugge wijcken.
to Recreate Vermaecken.
a Recuſant een Ontſegger / de naam gegeven aan een Papiſt.
Red Root.
to Redeem Verloſſen.
Redeemer Verloſſer.
to Redound Verkoopen / overvloeyen.
to Redreſs Recht maken / reformeeren.
to Reduce Wederom bzengen.
a Reed een Riet.
to Reel Waggelen.
a Reel een Haſpel.
to Refer een Saack aan pemant ſtellen.
to Refine ſuyveren.
to Reflect Opſien.

to Re-

to Reform Verbeteren/ herſtellen.
to Refreſh. Ververſſen.
to Refuſe Weygeren.
to Refute Wederleggen.
Regal Koninckljck.
to Regard Achten / opmercken.
Regeneration Wedergeboozte.
a Regiment *een* Regiment.
a Region *een* Landtſchap.
to Rehearſe Verhalen.
Regiſter Bladtwijſer / Regiſter.
to Reject Verwerpen.
to Reign Regeeren.
the Reins *de* Nieren.
to Rejoyce Verheugen/ verblijden.
to Relapſe Weder inſtozten.
a Relation (*or* kindred) Bloetverwantſchap.
a Relation (*or* ſtory) *een* Verhaal.
to Releaſe Ontloſſen.
to Relent Berouw hebben.
to Relie Vertrouwen / ſteunen.
Relief Secours.
to Relinquiſh Verlaten.
Reliques *and* remainders Overblijffelen.
a Reliſh *een* Smaack / een geur.
to Remain Overblijven.
Remedy Remedie.
Remembrance Gedachteniſſe.
Remiſs Slap / onachtſaam.
to Remit Vergeven.
Remorſe Knaginge.
to Remove Wegh doen / verplaatſen.
to Render Weder ofte overgeven:
to Renew Vernieuwen.
Rennet Melck-Rinſel.
to Renounce ontſeggen:
Renown'd Beroemt.
Rents Renten / inkomſten.
a Rent *een* Scheur.
to Repair Hermaken.
to Repay Weer betalen.
to Repeat Verhalen.
to Repel Verjagen.
to Repent Leedt weſen.

Repentance Berouw.
to Repine Mozren.
to Reply Weder antwoozden.
to Report Rapporteeren/ vertellen.
to Repose Rusten.
to Reprieve Uytstel geven.
to Reproach Verwijten.
Reprobate Verwozpen.
to Reprove Berispen.
to Repulse Verstooten.
Reputation Gzootachtinge.
a Request Versoeck.
to Request Gotmoedigh bidden.
to Require Vereysschen.
to Requite Vergelden.
to Resemble Gelijcken.
to Reserv Bewaren / vooz-behouden.
to Resign Overgeben.
to Resist Wederstaan.
to Resolve Resolveeren/ ontdoen.
Respect Achtinge.
to Respect Ontsien.
to Respire Ademen.
Respite Uytstel.

the Rest de Rest.
to Rest Rusten.
to Rest Overschieten.
a Restitution Wedergevinge.
to Restore Weder geven/ herstellen.
to Restrain Bedwingen / in den toom houden.
Resurrection Wederopstandinge.
to Retail In 't kleyn verkoopen.
to Retain Onthouden.
to Retire Te rugge oft alleen gaan.
to Retract Weder-roepen.
to Retreat Te rugge keeren.
to Return Wederom keeren.
to Reveal Openbaren.
to Revenge Wzeken.
Revenue Inkomst.
to Reverence Eerbieden.
to Revieuw Hersien.
to Revise Weer oversien.
to Revive Levendigh maken/ her-leven.
to Revoke Her-roepen.

to Revolt

to Revolt Af-vallen.
to Revolve Herdenken.
a Reward een Beloo-ninge.
Rheum Snot ofte loop der Neuse/ of mont.
a Rib een Ribbe.
a Ribbant een Lint/ een snoer.
Rice Rijst.
Rich Rijck.
Riches Rijckdom.
a Riddle een Raatsel.
to Ride Rijden.
Ridiculous Belacchelijck.
Right Recht.
Righteous Rechtveerdigh.
Rigour Wreetheyt / strengheyt.
a Rime een Rijm.
a Ring een Ringh.
to Ring (bels) Luyden / bellen.
Riot Gulsigheyt.
to Rip onttarnen.
Ripe Rijp.
to Rise opstaan / rijsen.
Rites Ceremonien/ gewoonten
a River een Rivier.
to Rob Rooven.
a Robber een Rover.
a Robe een kostelick kleet.
a Rock een Steen-rotse.
a Rod een Roede.
a Roe een Rhee.
a Rogue een Schelm.
to Roll Rollen.
a Rood of Land een Roede Landts.
a Roof of a house een Dack van een huys.
Room Ruymte.
a Root een wortel.
a Rope een Touw.
to Rore Bzullen.
a Rose een Roos.
Rosin Harst.
to Rost Braden.
to Rot Verrotten.
Rough Ruygh / rouw.
Round Ront.
to Rouse opwecken.
to Row Roeyen.
Royal Koninckliick.
to Rub Wrijven / kauwen.
the Rudder het Roer.
Ruddy Rootachtigh.
Rude Grof / ongemanierd.
Rue wijnruyt.
to Rue Rouwen.

Rugged Oneffen/ruig.
a Rug een Rouwe Deken.
to Ruine Destrueeren.
Ruinous Bouvalligh.
to Rule Heerschen.
a Ruler een Regeerder.
a Rule een Regel.
to Rumble Rommelen.
to Ruminate Herkauwen.
a Rumour Gerucht.
to Run Loopen.
a Rundlet een Kinneken.
a Rupture een scheur/ een breuck.
a Rush een Biese.
Rustical Boerachtigh.
Rye Rogge.

S.

the Sabbath den sabbath.
a Sable een swaart ofte sabel.
a Sackel een Knapsack.
a Sack een sack.
Sackcloth Haerenkleet.
to Sacrifice Op-offeren.
Sad-Broewigh.
Sad-colour Doncker.
a Saddle een sadel.
Safe Behouden.
Safegard Beschermínge/ saubegarde.
Saffron saffraan.
Sage savie of salie.
Sage Wijs.
to Sail Zeylen.
a Saint een Heylige.
a Sale een Verkoop.
a Sallet een sla of salaat.
a Salmon een salm.
Salt sout.
Salvation saligheyt.
Salve salve.
to Salute Groeten.
the Same de selve.
Sap sap.
Satan satan.
to Satiate Versaden.
Satisfaction Voldoeninge.
Savage Wildt.
to Save Bewaren/ behouden.
to Save sparen.
Saviour saligmaker.
Saufage saucijs.
Sause sausse.
Saufy stout.
a Saw een saagh.
to Say seggen.

Scab

Scab Schurf/ ſchurfte.
a Scabbard een Swaartſcheedel.
a Scaffold een Schavot.
to Scald Met heet water bzoeyen.
the Scalp de Kop.
Scaly Schubachtigh.
a Scandal een Schandaal.
Scarce Schaars.
a Scarf een Sluyer.
Scarlet Schaarlaken.
a Scarr een Lidt tepcken.
Scarſe Naauwelijcks.
to Scatter Verſtroyen.
a Scepter een ſcepter.
Schiſm ſcheuringh.
a Scolar een Leerling.
a School een ſchoole.
Science Wetenſchap.
to Scoff ſpotten.
to Scold ſchelden/ kijven.
Scope Oogmerck.
to Scorch Bzanden/ ſchzoeyen.
to Scorn Verachten.
to Scoul ſuur ſien.
to Scour ſchuuren.
to Scourge Geeſſelen.
to Scratch Krabben.
to Scrape ſchzapen.
a Screen een ſchutſel/ ſcherm.
a Scribe een ſchzijver/ ſchzift geleerde.
Scripture Schziftuur.
a Scruple een ſcrupel/ twijfelingh.
the Scull de Hooft-pan/ Beckeneel.
Scum ſchuym.
a Scuttle een Kozfken/ ſchotel.
the Sea de Zee.
a Seal een Zegel.
a Seam een ſoom.
a Seamſter or Simſter een Naaypſter.
to Search Na-ſoecken.
the Second de Twee-de.
Scarge ſergie.
the Seaſon ſayſoen.
a Seat een ſetel/ ſtoel.
Seaven ſeven.
a Secretary een ſecretaris.
a Sect een ſecte.
a Section een Deeling.
Secret Verbozgen heymelijck.
Secure ſeker.
Secure ſozgeloos.

Sedition Seditie/ oproer.
to Seduce Verleyden.
to See Sien.
Seed Saat
to Seek Soecken.
it Seemeth *het* Schijnt.
to Seeth Sieden/ kaokien.
Seldom Selden.
to Select Uytkiesen.
Selfish Selfachtigh.
to Sell Verkoopen.
the Senate *den* Raat.
to Send Senden.
Sence Sin/ gevoel.
Sensible Gevoeligh.
to Sent *or* savour Riecken.
a Sentence *een* Sententie/ vonnis.
to Separate Af-sonderen/ scheyden.
a Sepulcher *een* Graf.
Serge Sergie.
Serious Ernstigh.
a Sermon *een* Predicatie.
a Serpent *een* Slangh/ Serpent.
a Servant *een* Dienaar.
to Serve Dienen.
to Set Setten/ stellen.
Severall Verscheyden.
Severe Stuur/ straf.
to Sew *or* sow Nayen.
Sewet Vet.
the Sexton *de* Koster.
a Shadow *een* Schaduwe.
to Shake Schudden.
Shallow ondiep.
the Shambles *de* Vleyshal.
Shame Schaamte.
Shared Gedeelt.
to Shape Fatsoeneeren/ scheppen.
to Shave Schaven.
She Sy.
a Sheaf *een* schoof.
Shears Schaaren.
a Sheath *een* schede.
to Shed Gieten/ storten.
a Sheep *een* schaap.
a Sheet of Paper *een* Vel Papier.
a Sheet (of Linnen) *een* slaap-laken.
a Shell schulpe/ schille.
a Shelf *een* Banck of Planck.
a Shelter *een* schuylplaats/ toevlucht.
to Shew Toonen.
a Shield *een* schilt.

a Shift

a Shift een Verandering / ook een Mans oste Vrouwen Hembt.
a Shilling een schelling.
the Shin de scheen.
to Shine schijnen.
a Ship een schip.
a Shirt een Mans Hembt.
a Shive of Bread een snede Broots.
a Shoe een schoen.
a Shoemaker een schoenmaker.
to Shoot (with a gun) schieten.
a Shop een winckel.
the Shore de strant.
Short Kort.
a Shovel een schop.
Should soude.
it Should or ought het Behoort.
a Shoulder een schouder.
to Shout or cry out schreeuwen.
a Shower (of rain) een Plas-regen.
to Shrink weycken en krimpen.
to Shut sluyten / toedoen.
a Shuttle or shittle een spoel.
Sick sieck.
a Sickle een sickel.
a Side een Zijde.
Aside Ter zijde.
a Siege een Beleegh.
to Sift sijften.
a Sift, sieve or seve Temst of sift.
to Sigh suchten.
a Sight een Gheschicht / en een schouspel.
a Sign een Teecken.
a Signet een segel-ring.
to Signifie Betekenen.
Silence stilswijgenheyt.
Silk Zijde / Sy.
a Sillabe een syllabe.
Silver silver.
a Similitude een Gheschickenis.
Simple slecht.
Sin sonde.
to Sin sondigen.
Since t'sedert / sint.
Sincere oprecht.
to Sing singen.
to Sink sincken.
a Sinew een senuwe.
Sir Monsieur / Heere / een Eer-tijtel van een Ridder.

Sirrup Syroop.
Sifter een Suſter.
to Sit Sitten.
a Sithe een Seyſſen.
a Skain of threed een Streng garen.
the Skie de Lucht.
Skie-colour Hemels-blaauw.
Skill Konſte / weten-ſchap.
Skin vel.
Slack Slap / los.
to Skip Spꝛingen.
a Slate een Leye ofte latte.
to Slander Laſteren.
a Slave een Slaaf.
to Slay Doodt ſlaan.
to Sleep Slapen.
a Sleeve een mouw.
Slender Dun / mager.
to Slide glyden / ſlibberen.
Slime Slijm.
to Slice Snyden.
a Slice een Snee.
a Sling een Slinger.
to Slip away Ontſlippen.
a Slipper een Muyl.
Slippery Gladt / ſlibberachtigh.
a Sloe een wilde pꝛuym.
a Sloven een Sloove.
Slow Traagh.
a Sluce een Sluys.
to Slumber Sluymeren.
Sluttiſh Mozſig / vuyl.
Small Kleyn / dun.
to Smart Smerten.
to Smell Ruycken.
to Smile Glim lachen.
to Smite Smijten.
a Smith een Smit.
a Smock een Vꝛouwen Hemdt.
Smoke Roock.
to Smother Verſticken.
to Smooth Strijcken.
a Snail een Slacke.
a Snake een Slange.
a Snare een Strick.
to Snatch Rucken.
to Sneez Nieſen.
to Snort or ſnore Snoꝛcken.
Snot Snot.
Snow Sneeuw.
to Snuff Snuyten.
So Soo / alſoo.
Sober Sober.
Society Geſelſchap.
a Sock een Sock.
Soft Sacht.
to Soil Vuyl maken.
to Soke Weycken.

Sold

Sold Verkocht.
Sole Alleen.
the Sole of the foot de Sole van de voet.
Some Sommige.
Sommer Somer.
Somthing Yet/ eenigh dingh.
Somwhat Wat.
Somwhere Ergens.
a Song een Sang.
a Son een Soon.
Soon Haast/ terstont.
Soot Roet.
Sope Zeep.
a Sop een Soppe.
a Sore een Seer.
a Sorcerer een Tovenaar.
Sorrow Droefheyt / verdriet.
Sorry Bedroeft.
a Sot een Sot.
the Soul de Siel.
a Souldjer een Soldaat.
to Sound Klincken / luyden.
the South het Zuyden.
Sour Suur.
Southsaying Waarseggingh.
Sow Saayen.
a Sow een Soge.
a Spade een Spade.
a Space een Spacie.
a Span een Span.
to Spare Sparen.
a Spark een Vonck.
to Sparkle Glinsteren.
Spectacles Brillen.
to Speak spreecken.
a Speech een Taal / een spraack.
to Speed spoeden.
to Spel spellen.
to Spend Verquisten.
to Spew or spue spouwen/ overgeben.
Spices specery.
a Spider een spinneweb.
to Spill storten.
to Spin spinnen.
the Spirit de Geest.
to Spit spouwen.
a Spit een spit.
Spite spijt.
to Spoil Bederven.
a Spoon een Lepel.
a Spot een Vleck.
a Sponse een Brunt.
to Spread spreyden.
the Spring de Lente / Voor-jaar.
a Spur een spoor.
to Spurn Achter uytslaan.
Squint-eyed scheel.

Stab Met een Ponjaart steken.
a Stable een stal.
a Staff een staf/ stock.
to Stagger stronckelen.
a Stain een Vlecke.
Stairs Trappen.
a Stake een staack / paal.
to Stammer stameren.
to Stamp stampen.
to Stand staan.
a Star een sterre.
to Starch stijven.
a Statute een statuyt.
to Stay Blijven.
to Steal steelen.
to Steep weycken.
to Steer stuuren.
a Step een stap.
a Step father een stiefVader.
to Stick steken.
to Stick to Aankleven.
a Stick een stock
a Sting een Pijckel.
a Stink stincken.
to Stirr roeren.
Stocking Kouſſen.
the Stomack de maag.
a Stone een steen.
a Stool een stoel.
to Stoop Bucken.
to Stop stoppen.
a Storie een Verhaal / Hiſtorie.
a Storm een stozm.
Stout stout.
Straight Recht.
Strained Gezijght en gedouwt.
Strait Engh / naauw.
a Stranger een Vzeemdelingh.
a Straw een stroo.
Strayed Verdwaalt.
the Stream de stroom.
a Street een straat.
Strength sterckte.
to Stretch Recken.
to Strike slaan / smijten.
a String een snoer.
a Stripe een slagh.
Strong sterck.
a Student een student.
to Studie studeeren.
Stumbling struykeling.
to Subdue t'onderbzengen.
to Submit onderwerpen.
to Subſcribe onderſchzijven.
Subſtance ſubſtantie.
Succour Byſtant.

Such

Such sulcke.
to Suck suygen.
Suddain schielick.
Suet or tallow sneer.
to Suffer Lyden.
Sugar suycker.
a Summ een somma.
the Sun de sonne.
to Sup suypen.
Superscription opschrift.
Supper Avontmaal.
to Support onderhouden.
Sure seecker.
Surety Bozge.
to Suspect Mistrouwen.
to Sustain ophouden.
to Swallow swelgen.
a Swan een swaan.
to Swear sweeren.
to Sweat sweeten.
to Sweep Vegen.
Sweet soet.
to Swell swellen.
Swift snel.
to Swim swemmen.
a Swine een swyn.
a Sword een Degen/ swaart.
Swounding Bezwijmingh.

T.

a TAble een Tafel.
a Tail een staart.
a Tailer een kleermacker.
to Take Nemen.
a Talent een Talent.
to Talk Praten.
Tallow Talck.
Tame Tam.
Tape Linnen/ lint.
Tapestry Tapyt.
to Tarry Verbeyden.
a Tart een Taart.
to Taste smaken.
a Tavern een wijn-Herbergh.
Taught Geleert.
to Tax Taxeeren.
to Teach Leeren.
a Tear een Traan.
Tedious Verdrietigh.
Teeth Tanden.
to Tell Tellen of vertellen.
to Temper Matigen.
a Tempeest een Tempeest.
a Temple een Tempel.
to Tempt Versoecken.
Ten Tien.
a Tenant een Huurder.
Tender Teder.

a Term een Termijn of tijdt.
Terrible Vreesselijck.
a Territorie een Gebied/ Landschap.
to Testifie Getuygen.
a Tetter een Kleyn-lopende zeerigheyt.
Than Dan.
to Thank Bedancken.
That Dat.
to Thaw Dooyen.
The De.
a Theef een Dief.
Then Dan.
Thence Daar van daan.
There Daar.
Therefore Daarom.
Thereof Daar van.
Thick Dick.
the Thigh de Dye.
Thine Dijn/ uwen.
a Thing een Dingh.
to Think Dencken.
Thin Dun.
Thirst Dorst.
Thirtie Dertigh.
This Dese/ dat.
Thither Daar na.
Through Door.
Thou Du/ ghy.
a Thorn een Doren.
Thoughts Gedachten.
Threed Draadt/ Garen.
a Throne een Throon.
the Throat de Keel.
to Threaten Dreygen.
to Thrive Prosperee-ren.
to Throw Werpen/ gooyen.
to Thrust stooten.
a Thumb een Duym.
Thunder Donder.
to Tie Binden.
Timber Timmerhout.
Time Tijdt.
Tinn (Pewter) Tin.
Tired Vermoedt.
Tithe Tiende.
a Title een Tijtel.
To Tot/ aan/ na.
To and fro Herwaarts derwaarts.
a Toad een padde.
a Toad-stool Duybels broot.
a Toe een Teen.
Together Met malkander/ t'seffens.
to Toil Arbyden/ vermoeyen.
a Token een Merckteecken.
Told gesept.

Toll *or* tribute Tol / schattinge.
Tolerable Verdraaghlick.
to Toll a bell *een* Klock-luyden.
a Tomb *een* Tombe ofte Graf.
a pair of Tongs *de* Tangen.
a Tongue *een* Tonge.
a Tool *een* Instrument ofte gereetschap.
a Tooth *een* Tant.
the Top *or* height *de* Top ofte hooghte.
a Top *een* Top ofte tol.
a Torch *een* Fackel / toortse.
to Torment Quellen / pijnigen.
Torn Gescheurt.
to Toss Braden.
to Touch Aanraacken ofte voelen.
Touching Aangaande.
a Touch stone *een* Toet-steen.
Tough Taay.
Tow groff vlas.
to Tow a ship *een* Schip roeyen ofte trecken.
a Towel *een* Handoeck.
a Tower *een* Toren.
a Town *een* Stadt of Dorp.
Toys Beuselingen.
Trade Neeringe / handel / ambacht.
a Traitor *een* Verrader.
to Translate Oversetten.
to Travail Reysen.
Treachery Verradery.
Treacle Triakel.
to Tread Treden.
Treason Verraat.
Treasures schatten.
a Tree *een* Boom.
to Tremble Beven.
a Trencher *een* Teljoor / Tafelbort.
a Trespas Overtredinge.
a Tribe *een* Geslacht.
Tribulation Wederwaardigheyt.
to Trie Beproeven.
Trinity Drievuldigheyt.
Trifles Beuselingen.
a Triumph Triumph / Zege-jugh.
Trouble Moeyten.
a Trough *een* Trogh.
a Troup *een* Bende / Troup.

a Trowel

a Trowel een Metselaars Troffel.
True waar.
a Trumpet een Trompet.
a Trunk een Koffer.
to Truſt Betrouwen.
Truth waarheyt.
a Tub een Tobbe.
a Tulip een Tulp.
a Tumult een oproer.
a Tune een Toon.
a Tun een Tonne.
a Turf een Turf.
to Turn Wederomkeeren.
a Turnep een Raap/ knol.
a Tutor een Vooght/ Bewaarder.
Twelf Twaalf.
Twi-light Tweelicht.
Twenty Twintigh.
to Twine or twiſt Vlaghten/ tweernen.
Two Twee.
a Tyrant een Tyran/ Dwingelant.

V.

to be VAcant Ledigh zijn.
a Vail Dechſel/ hangſel.
Vain Ydel.
in Vain Vergeefs.
Valiant Dapper
a Valley een Dal.
Valour Dapperheyt.
Value waardye.
to Vaniſh verdwijnen.
Vanitie Ydelheyt.
to Vanquiſh Verwinnen.
Vapour Roock/ damp.
Varietie Verandering.
a Vaſſal een Leenhouder/ onderſaat.
Veal Kalfs-vleys.
a Vein een Ader.
Velvet Fluweel.
Vengeance Wraack.
a Verb een werckwoort.
Verie ſeer/ heel.
to Verifie waar maken.
Veritie waarheyt.
a Verſe een Veerſe.
Vertue Deughde.
to Vex Quellen/ plagen.
Vgly Lelijck.
a Vial een Viool.
Vice ondeught.
a Victorie een Victorie/ overwinninge.

Victuals

Victuals Victualie / proviant.
to Vieuw Beſien.
Vigilance wackerheyt.
Vigorous Kloeck/ vlijtigh.
Vile Snoode / gheringh.
a Village *een* Dorp.
a Villain *een* Boef / ſchelm.
Vindication Wraeckgierigh.
Vindictive Wraeckgierigh.
a Vine *een* wijngaart.
Vineger Azijn.
Vintage *de* wijn-leſinge/ wijn-tijdt.
a Vintner *een* wijnverkooper.
a Viol *een* Viool.
to Violate Schenden / verontreynigen.
Violence Gewelt / heftigheyt.
Violently Geweldighlijck.
a Violet *een* Violetbloem.
a Viper *een* Slange / Adder.
a Virgin *een* Maaght.
Virginity Maagdendom.
Virility Mannelijckheyt.
a Viſage *een* Aengeſicht.
Viſard *een* Mom-aengeſicht.
Viſible Sienlick/ ſichtbaar.
a Viſion *een* Geſichte / verſchijninge.
to Viſit Beſoecken / de viſite geven.
Viſitation *een* Beſoeckinge.
the Vitals *de* Levende deelen des Lichaams.
to Vitiate Schenden.
Vitious Ondeugent.
to Vituperate Laken.
Vivacity Levendigheyt.
an Vlcer *een* Sweer / gezwel.
a Vmbrage *een* Schaduwe / een ombrage / ſuſpitie.
an Vmpire *een* Scheytsman.
Vnable Onmachtigh.
Vnacceptable Onaangenaam.
Vnanimity Eendrachtigheyt.

Vnapt

Vnapt Onbequaam.
Vnarm Ontwapenen.
Vnawares Onverwacht.
Vnbelief Ongeloovigheyt.
Vnbeseeming Onbetament.
to Vnbuckle *or* unbutton onthaaken / ontknoopen.
Vncapable Onbequaam.
Vncertain Onseecker.
Vnchangeable Onveranderlijck.
Vnchast Onkuys.
Vncivil Onbeleeft.
an Vncle *een* Oom.
Vnclean Onreyn / onsuyver.
Vncomely Onbetamelijck.
Vnconstant Onstantvastigh.
to Vncover ontdecken.
an Vnction *een* Salvinge.
Vnder Onder.
to Vndergo Ondergaan / lijden.
Vnderhand Heymelijck.
to Vnderhold Onderhouden.
an Vnderling *een* Onderlingh / een die minder in Officte is.
Vndermine Ondermijnen.
Vnderneath Beneden.
to Vnderstand Verstaan.
to Vndertake Onderwinden.
Vndiscreet Onbeschey den / indiscreet.
Vndivided Ongeschey den.
to Vndo Ontdoen / los maken.
to Vndo (a man) Yemant verderven.
Vndone Bedorven.
Vndoubted Onghetwijffelt.
Vneasy Ongemackelijck.
Vnequal, uneven Oneffen.
Vnestimable Onwaardeerlijck.
Vnexpected Onverwacht.
Vnfained Ongeveynst.
Vnfaithful Ontrouw.
Vnfallible Onfeylbaar.
Vnfit Onbequaam.
to Vnfold Ontvouwen.

Vnfortunate Ongeluckigh.
Vnfriendly Onbzienbelijck.
Vnfruitfull Onbzuchtbaar.
Vngodly Ongoddelijk/ goddeloos.
Vngracious Onbeugende / daer geen genade meer in is.
Vngratefull Ondanckbaar.
Vnhandsom Onghefchickt/ leelijck.
Vnhoneſt Oneerbaar.
an Vnicorn een Eenhoozn.
Vniform gelijckfozmigh.
Vnion Vereeninge.
Vniverſal Algemeen.
Vniverſity een Univerſiteyt / Hooge ſchole / Academy.
Vnjuſt Onrechtbaerdigh.
Vnkind Onbziendelijck.
Vnknown Onbekent.
Vnlawfull Onwettig.
Vnlearned ongeleert.
Vnleſs Ten zy ofte uytgenomen.
Vnlike Ongelijck / oneffen.
to Vnload Ontladen.
Vnmannerly Ongemaniert/ boers.
Vnmeet Onbequaam.
Vnmindfull Vergetig / ongedachtigh.
Vnmodeſt Ongeſchikt.
Vnmovable Onbeweeghlick.
Vnnatural Onnatuurlick.
Vnneceſſary onnoodig.
Vnorderly Onozdentelick.
Vnpardonnable onvergeeflijck.
Vnpaid Onbetaalt.
Vnpatient Onverduldigh.
Vnperceivable Ongevoeligh.
Vnperfect Onvolkomen.
Vnpleaſant Ongenoegelijck.
Vnpoliſhed Onghepolijſt/ onverciert.
Vnpoſſible Onmooghlick.
Vnpregnable Onwinbaar.
Vnprepared onberept.

Vnprofitable Onnutteliick / onprofijtelik.
Vnprovided onverſien.
Vnquiet ongeruſt.
Vnready onberepdt.
Vnreaſonable onredelick / ſonder reden.
Vnregarded ongeacht.
Vnreprovable onberiſpelijck.
Vnreverent oneerbiedigh.
Vnrewarded onbeloont.
Vnrighteous onrechtveerdigh.
Vnripe onrijp.
Vnruly ongeregelt.
Vnſatiable onverſadelick.
Vnſavoury onſmakelick.
to Vnſay ontſeggen.
to unſeal ontſegelen.
Vnſearchable onuytvindelick.
Vnſeaſonable ontijdig.
Vnſeemly onbetamelick.
Vnſeen ongeſien.
Vnſenſible ongevoelig.
Vnſerviceable ondienſtelick.
Vnſettled ongeſtadig.
Vnſhamefaſt Onbeſchaamt.
Vnſhaven ongeſchooren.
Vnſhod ontſchoent.
Vnskilful onervaren / onwetende.
Vnſound ongeſont.
Vnſpeakable onuytſpreckelick.
Vnſpotted onbevleckt.
Vnſtable ongeſtadigh / ongeduriigh.
Vnſtained ongeſchent.
Vnſtayed onghetempert.
Vnſtedfaſt onſtantvaſtigh.
Vnſufferable onverdraagelick.
Vnſure onſeker,
Vnſupportable onlijdelijck.
Vntamed ongetemt.
Vntainted onbeſmet.
Vntaught ongeleert.
Vnthankful ondanckbaar.
Vnthought onverdacht / onverwacht.
an Vnthrift een Verquiſter.
Vnthrifty onſpaarſaem.

Vntied

Vntied Ontbonden / ontknoopt.
Vntil Tot / tot dat.
Vntilled ongeackert.
Vntimely ontijdelick.
Vnto Tot / al tot / tot ten / toe / ter.
Vntold ongeſeyt / onverteelt.
Vntouched ongeraakt.
Vntoward Arg / boos / verkeert.
Vntrue onwaar / valſch.
to Vnvail ontdecken.
Vnuſual ongebruyckelick / ongewonelick.
Vnutterable onuytſprekelick.
Vnwalled onbemuurt.
Vnwary onvoorſichtigh.
Vnwatered ongewatert.
Vnwearyed onvermoeyt.
Vnwholſom ongeſont.
Vnwilling onwillig.
Vnwiſe Onwijs.
Vnwitty onvernuftig.
Vnwontedneſs onghewoontheyt.
Vnworthy Onwaardigh.
Vnyoked ontſpannen / ontbonden.
a Vocation *een* Vocatie / beroep.
a Voice *een* ſtem ofte voys.
to Vold Wijcken.
to make Void Ledigh maken.
a Volume *een* Deel van een Boeck.
Voluntary Vrywillig.
Voluptuous Welluſtig / weeldrigh.
to Vomit ſpouwen / braken.
a Vote *een* ſtemme.
to Vouchſafe Waardigh achten / verweerdigen.
a Vow *een* Belofte aan Godt.
a Vowel *een* Vocaal.
a Voyage *een* Reyſe ofte Voyagie ter Zee.
Vp Op.
to Vpbraid Verwijten.
to Vphold onderſteunen / onderhouden.
Vpon Op / boven / over.
Vpper Overſte.
Vppermoſt Allerbovenſte.
Vpright oprecht.

an Vproar

an Vproar *een* oproer.
Vpside-down Het onderſte boven.
Vpward opwaarts/om hoogh.
to Vrge Dzingen / wzingen.
an Vrinal *een* Dzinaal / een Urinaalglas.
Vs ons.
to Vſe Gebzuycken.
an Vſher of a ſchool *een* Onder-Rector / Con-Rector.
to Vſurp Tegen recht houden.
Vſury Woecker.
to Vtter Uytſpzeken.
the Vttermoſt *de* Uyterſte.
Vulgar Gemeyn.
a Vulture *een* Gier.

W.

a WAfer *een* Wafel / oock een Ouweltje.
to Waft over over voeren.
to Wag Waggelen / wanckelen.
to Wag the head Het hooft ſchudden.
to lay a Wager Wedden.
Wages Gagie / loon.
a Waggon *een* Wagen.
Waight *or* weight Gewicht.
to Wail Krijten / kermen.
Wainſcot wagenſchot / want-ſchot.
to Wait Wachten.
to Wait for Verwachten.
to Wake Waken.
to Walk Wandelen.
a Wall *een* Muur ofte wal.
a Wall-louſe *een* Weeglupſe ofte wandtlupſe.
a Wall-nut *een* Ockerneut.
to Wander Dwalen / doolen.
to Want Gebzeck lijden.
Wanton Dertel / weeldzigh.
War Oozlogh.
to Ward Behoeden / beſchermen.

Wares

Wares Waren / Koopmanſchappen.
to be Warie Voorſichtigh zijn / ſich wachten.
Warm Warm.
a Warming-pan *een* Bedt-pan.
to Warn Waarſchouwen / vermanen.
a Warrant *een* Bevel / order.
a Wart *een* Wratte of Wrat.
to Walh Waſſchen.
a Waſp *een* Weſpe.
to Waſt Bederven / verwoeſten / verquiſten.
a Waſt-coat *een* Hemtrock.
to Watch Waken.
a Watch *een* Horologie.
Water Water.
a Wave *een* Bare ofte golve.
Wax Was / Lack.
a Way *een* Wegh.
We Wy.
Weak ſwack / krank.
Weal Welvaart.
Wealth Rijckdom.
to Wean *a* child Een kint ſpeenen.
Weapons Wapenen.
to Wear Dragen.
to Wear out Verſlijten.
Weary Moede / vermoeyt.
Weather Weder.
to Weav Weven.
a Web *een* Webbe.
to Wed Houwen / trouwen.
a Weed *een* Wiede.
a Week *een* Weecke.
to Weep Weenen.
to Weigh Wegen.
Welcome Welkom.
Well Wel.
a Well *een* Put.
a Wench *een* Meyt of Meysken.
the Weſt Weſt / het Weſten.
Wet Nat.
a Whale *een* Walvis.
a Wharf *een* Werf ofte Haven.
What Wat.
Whay Wey / huy.
a Wheal *een* Puyſt.
What Terwe / Weyte.
a Wheel *een* Wiel.

a Wheel-

a Wheel-barrow een Kruywagen.
a Whelp een jongen Hont.
when Wanneer.
Whence Van waar.
Where Waar.
Wherefore Waarom.
Whereto Waar toe.
to Whet Wetten / slijpen.
Whether of / ofte.
Which Welcke.
While and mean while Terwijlen / ondertusschen.
White Wit.
a whore een Hoer.
wicked Boos.
a widdow een Weduwe.
a wife een Wijf.
wilde wilt.
the will de wille.
the wind de wint.
a window een Venster.
wine wijn.
winter winter.
wise wijs.
with Met.
within Binnen.
a witness een Getuyge.
wo wee.
a woman een Vrouw.
to wonder Verwonderen.
wood Hout.
wooll wol.
a word een woort.
to work wercken.
to write Schrijven.
wrath Toorn.

Y.

YEa Ja.
a Year een Jaar.
Yellow Geel.
Yesterday Gisteren.
Yet Noch.

Z.

ZEal Yver.

FINIS.